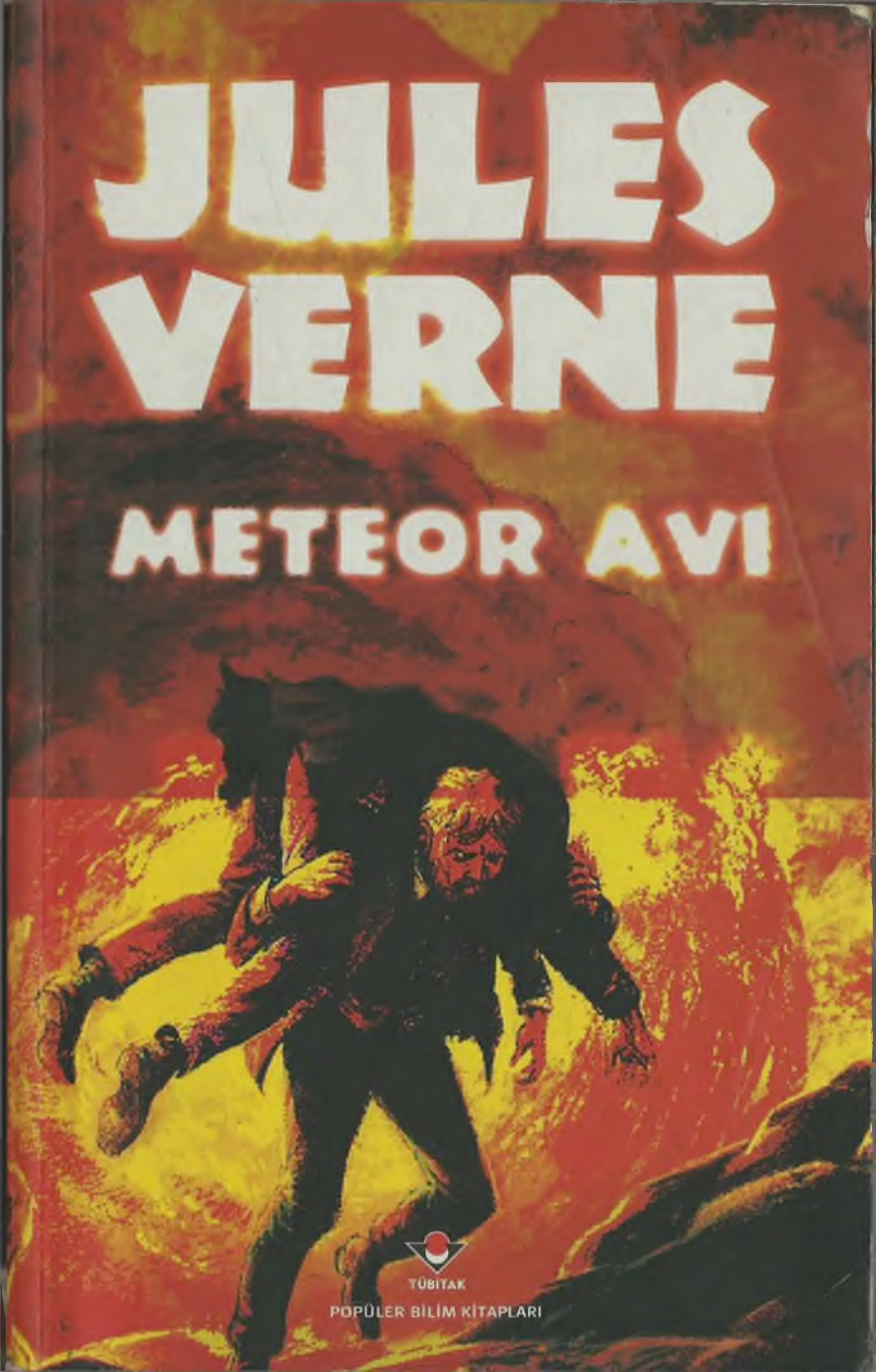
JULES VERNE

METEOR AVI

TÜBİTAK
POPÜLER BİLİM KİTAPLARI

Meteor Avı

Jules Verne

TÜBİTAK
POPÜLER BİLİM KİTAPLARI

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 201

Meteor Avı - La Chasse au Météore
Jules Verne
Çeviri: Özel Aydın

© Société Jules Verne, 1986
© Les éditions internationales Alain Stanké, 1988
© L'Archipel, 2002
© Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 2002

Bu yapıtın bütün hakları saklıdır. Yazılar ve görsel malzemeler, izin alınmadan tümüyle veya kısmen yayımlanamaz.
Türkçe yayın hakları Kesim Ajans aracılığı ile alınmıştır.

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'nın seçimi ve değerlendirilmesi TÜBİTAK Yayın Komisyonu tarafından yapılmaktadır.

ISBN 975 - 403 - 344 - 7

1. Basım Ocak 2005 (2500 adet)

Yayıma Hazırlayan: İpek Arman Erdoğan
Grafik Tasarım: Cemal Töngür
Sayfa Düzeni: İnci Yaldız

TÜBİTAK
Popüler Bilim Kitapları İşletme Müdürlüğü
Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere 06100 Ankara
Tel: (312) 467 72 11 Faks: (312) 427 09 84
e-posta: kitap@tubitak.gov.tr
İnternet: kitap.tubitak.gov.tr

Semih Ofset - Ankara

Meteor Avı

(Asıl metin)

Jules Verne

Çeviri
Özel Aydın

TÜBİTAK POPÜLER BİLİM KİTAPLARI

Çevirmenin Önsözü

Jules Verne'in ölümünden sonra evinde bulunan basılmamış yapıtlarından biri olan Meteor Avı'nın hiçbir değişikliğe uğramamış bu asıl metnini çevirmek benim için erişilmesi güç bir onurdu.

Kuşkusuz yeniden gözden geçirme fırsatını bulamadan bu dünyadan göçtüğü için romanda kalan "yılın yirmi dört günü" (XV. Bölüm), "il zamirini artikl" (XII. Bölüm) olarak adlandırması gibi kimi ifadeleri olduğu gibi aktarmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu.

"On beş yüz milyon" (XI. Bölüm) gibi ifadeleri ise metnin anlaşılabilir olması için günümüze uyarlamanın yerinde olup olmadığını da bilmiyorum.

Jules Verne'in kahramanlarını düşürdüğü gülünç durumlarla zaman zaman kahkahalar attırdığı, acı alaylarıyla da derinden düşündürdüğü bu olağanüstü romanını zevkle okumanız dileğiyle.

Özel Aydın

Önsöz

Ava Giden Avlanır

Jules Verne, 24 Mart 1905'te, ölümünden sonra yayıma hazır altı romanla (Altın Yanardağ, Wilhelm Storitz'in Sırrı, Macellanya, Güzel Sarı Tuna[1], Meteor Avı ve Dünyanın Ucundaki Fener) bir öykü derlemesi (Dün ve Yarın) bırakır.

Yazarın oğlu Michel Verne, yayıncının oğlu Jules Hetzel'in isteği üzerine babasının bıraktığı yapıtları yeniden yazar ve özlerini bozar. Bu nedenle, Jules Verne'in ölümünden sonra yayımlanan romanlarının asıllarının "asıl metinlerinin" basılması bir zorunluluk olur.

1985'ten 1989'a kadar çok sınırlı sayıdaki ilk baskının ardından Jules Verne Derneği, Piero Gondolo della Riva'nın yayıncının çocuklarında bulduğu bu yayımlanmamış metinlerin yeniden yayımını Stanké Yayınlarına verir.

Ölümünden sonra basılan yapıtlarının yayımını tamamlarken, *Dünyanın Ucundaki Fener* ve *Dün ve Yarın*[2] derlemesini, yazarın onları oluşturmuş

1. Sözü edilen ilk dört roman Archipel Yayınlarından çıktı.
2. *Jules Verne'in Öyküleri ve Masalları* ortak derlemesi olarak çıktı, Ouest-France, Rennes, 2000.

olduğu gibi, elyazması metinleriyle tanıtmak da uygun olur.

Meteor Avı, yergi romanı

İç karartıcı *Macellanya*'dan sonra işte iç açıcı, hafif bir roman. İnsanın hiçbir zaman şaka yaparken olduğu kadar ciddi olmadığını bilen Verne ciddi yapıtlarla fantezileri böyle art arda getirmeyi seviyordu.

Romancı, 1901'de yetmiş üç yaşında olmasına karşın şaşırtıcı bir çalışma sergiliyor. Sadece bu yılda *Storitz'in Sırrı*'nın gözden geçirilmesini saymazsak birbiri ardına üç roman, *Güzel Sarı Tuna, Dünyanın Ucundaki Fener* ve önce *Göktaşı* adıyla yayımlanan *Meteor Avı*'nı yazıyor.

Meteor Avı, iki amatör gökbilimcinin uzayda görünen altın bir küreye sahip olma acınası rekabetini, fantezi ve gülmece tarzında anlatıyor. Rakipler, bu kozmik ve komik avdan, göktaşı kâşifleri unvanlarını da yitirerek elleri boş dönecekler. Gökyüzünü gözlemleme, Verne bu konuda Brillat-Savarin'in "yeni bir yemeğin keşfi insanlığın mutluluğuna bir yıldızın keşfinden daha çok katkıda bulunur" basit gerçeğini anımsatarak ironi yapıyor.

"Meteorsal" diye nitelenen "gökbilimsel" gülmece bolluğunda evlenme, boşanma, Amerika'da törelerdeki özgürlük, altın spekülasyonu ve zenginliklerin geçiciliğine -ve hatta iç sıkıntısı ve fiziköte-sinin- ilişkin, "hafif" olarak kabul edilen bir yapıta

göre çok sayıda ciddi konu hakkında düşünceler ve gerçekler su yüzüne çıkıyor.

Av'ın yazılması ve *Storitz*'in gözden geçirilmesinin, aynı zamanda yapılan çalışmalar oldukları doğrulanıyor: Meteorun öyküsü *Storitz*'in fantezist kontrpuanı olarak ortaya çıkıyor. İki yapıtta da gözü yaşlı bir bakire ve mutsuz bir nişanlı, yazarın hiçbir zaman unutmayacağı engellenmiş aşkı Herminie kompleksine gönderme[3]. Genç Jules'ün evlenmesinin Herminie'nin ailesince, şairin pek de kesin olmayan yazınsal şöhretine bir köy ağasının altını yeğlenerek yasaklanması gibi, Verne gibi avukat olan Francis Gordon da evlenmesinin müstakbel kayınpederi tarafından yasaklandığına tanık olur. Ama burada nişanlının rakibi yoktur, ona yalnızca bir gökbilimcinin kıskançlığı ve açgözlülüğü karşı koyar. Av ve Storitz'de korku içindeki bir kentte, Ragz için Wilhelm Storitz'in davranışları, Whatson için göktaşının düşmesinin aynı iç sıkıntısı da görülür:

> "Onu (Ragz) istila edilmiş bir ülkenin sürekli bombardıman korkusu içindeki, herkesin kendi kendine ilk bombanın nereye düşeceğini, evinin ilk yıkılan olup olmayacağını sorduğu bir kentle ancak daha çok kıyaslayabilirdim" (Storitz, s. 143).

3. Christian Chelebourg'un betimlediği "Kompleks", "Ak ve Kara", JVDK no 77, 1. Baskı, 1986.

Av'da benzer bir tümce var:

"Sonuç olarak genel izlenim şöyle tarif edilebilirdi: Bombalanması her an başlayabilecek kuşatma altındaki bir kentin, bir bombanın gelip evlerini yerle bir edeceği beklentisi içindeki sakinlerininki!" (Böl. VI).

Meteor Avı'nın elyazması metni

Yazar tarafından düzeltilmiş olsa da *Av*'ın elyazmaları biraz gözden geçirilip düzeltilmeyi hak ediyor. 1901'in 27 Mart'ından Eylül'üne kadar olan olayın akış zamanı, roman 1901'in 27 Mayıs'ından 15 Aralık'ına kadar yazılmış olduğuna göre dizgi tarihlerine çok yakındır. Ama Verne öyküyü önce ilkbahar yerine kışa oturttuktan sonra, "mayısın" yerine "kasımın" hâlâ yerinde durduğu ikinci bölümde mevsimi değiştirmeyi unutuyor. Michel Verne, asıl metni korumak amacıyla aynen alıkoyduğumuz bu yanılgıyı düzeltiyor.

Ölümden sonra yayımlanan tüm romanlarda olduğu gibi kendimizi birkaç virgül ya da büyük harfi kaldırmak ya da eklemekle sınırlayarak, asıl yazarın üslubuna tümüyle saygı gösteriyoruz. Bu yeni baskıda metin gözden geçirilmiş ve düzeltilmiştir ama yazarın düzeltmiş olabileceği tarih ya da hesap yanlışlarını -düzeltme notlarıyla- bırakıyoruz. Kimi adların ve "meteorsal" gibi yeni sözcüklerin, bazen uydurma olan yazım biçimlerini koruyoruz.

Meteor Avı'nın temaları ve kaynakları

Jules Verne, 1874'te ilk olarak *Güneş Dünyasından* adı verilen *Hector Servadac*'ın yazılmasından sonra neredeyse otuz yıldır bu konuyu içinde taşıyordu. Bu son yapıtta yazar "bir altın tellür bileşeninden" oluşan Gallia kuyrukluyıldızının yeryüzüne düşüşünü ve kapitalistlerin batışını tasarlama yürekliliğini göstermişti. Yazık! Onun öngördüğü sonuç baba Hetzel tarafından Servadac'ın orada "sadece bir düş görmüş olabileceği"[4] yönündeki gerçeğe uymayan bir çözüm lehine yasaklanmıştır.

Verne, gelecek kuşakların okuyup öğrenmeleri amacıyla bir kıyıya koymuş olduğu romanı Av'da, bir çeyrek yüzyıl sonra öcünü alır ve "olağanüstü yolculuklarının" ilkinden sonuncusuna değin altına göstermiş olduğu horgörüsünü bu kez özgürce dile getirebilir.

Yazar, *Balonla Beş Hafta*'da daha şimdiden değerli madeni aşağılıyor: Balonun sepetine ağırlık olması için yığılmış olan taşların altın olduğu ortaya çıkar; Joe, büyük üzüntüsüne rağmen onları aşağı atmalıdır.

"Gör -der Fergusson- dünyanın en iyi çocuğunun üstünde bu madenin gücünün ne olabile-

4. Bakınız "Gallia sarsıntısı Hetzel'i müthiş sarsar" ve "Hector Servadac'ın ilk sonu" JVDK no 75, 3. baskı, 1985, ss. 220-227; ve "Güneş Dünyasının Doğuşu ve Sansürü", JVDK no 139, 2000, ss.34-41.

ceğini. Böyle bir maden filizini tanımak ne çok tutkuya, ne çok açgözlülüğe, ne çok cinayete yol açacaktır!" (Böl. XXIII).

Sansür[5] olmadığı için özgürleşen Jules Verne, ölümünden sonra yayımlanan altı romanından üçünde (Altın Yanardağ, Macellanya ve Meteor Avı) altına olan saldırgan duygularını geliştirir. Yazar *Av*'da (Böl. XVII), işaret ettiğimiz gibi, 1867'ye doğru yazmış olduğu eski bir öykü, *Le Humbug*'da[6] daha şimdiden betimlemiş olduğu Amerikan törelerinin kimi özelliklerini ele alıyor: 15 yaşındaki genç Loo, Whaston yollarında yalnız geziniyor ve iki gökbilimci arasında -kendi başına- bir barıştırma girişiminde bulunacak. Dönemin genç bir Fransız kızı için düşünülemeyecek bu girişim, yazar tarafından takdir ediliyora benziyor ama Michel Verne yapıtı "düzeltirken" bunu kaldırıyor.

Bay ve Bayan Stanfort'un Amerikanvari evlilik ve boşanmaları yazarı daha da şaşırtıyor. "Amerika'da evlenmenin bu denli kolay olmasına... neredeyse boşanmak kadar, gerçekten bayılıyorum" (Birinci bölümün sonu) diye dikkati çekiyor, -sahip

5. Altına nefret konusunda *Macellanya*'da ve *Altın Yanardağ*'nın önsözlerine bakınız, aynı zamanda "Jules Verne'nin yapıtında altına olan lanet susuzluk", Revue Jules Verne no 2, Amiens, 1997.

6. *Amerikan Töreleri*, Le Humbug, elyazması metin, JVDK no. 76, 4. baskı, 1985.

olduğu filozof kimliğiyle- görünüşe göre asıl yazarın sözcüsü[7] olan Yargıç John Proth. Çılgınca bir davranışla birleşmeye karar vermek sonra nedensiz ayrılmak, benzer biçimde anlaşarak boşanmanın yasak olduğu 1900'daki bir Fransız için ne düş, ne imrenilecek şey! Michel Verne, burada da ayrılığın nedenlerini aramayı gerekli sanıyor ve elbette alay ettikleri gökbilimciler konusunda eşleri karşı karşıya getiriyor.

Rastlantı, yazgının efendisi

Romanın tüm eylemi tek rastlantı üzerine oturtulmuş, "Bu kötü kalpli Tanrı'nın..." diyor Verne, "Meseleleri çözmek değil, karma karışık etme alışkanlığı var" (Böl. XI). Bir altın küre karşısında etkisiz, dev bir mıknatıs gibi, göktaşını durdurmak için önerilenler -asıl yazarın işaret ettiği gibi (Böl. XVII)[8]- "Bu salt düş gücü olan hikâyede" bizim mantıklı kafalarımıza aykırı olarak son derece fantezist kalıyorlar; yazar kendi öz yazınsal yaratılarını bile yardıma çağırıyor:

> "Niçin birkaç yıl önce Ay'a bir gülle gönderen ya da daha sonra müthiş bir geri tepmeyle yeryüzü ekseninin eğimini değiştirmeyi dene-

7. Michel Verne'in kaldırdığı görüş, yerine şunu koyuyor: "Evlenenlerin tümü biraz çılgın değil midir?", sadece Amerika'daki evlenme ve boşanmaların kolaylığından, kararlarının değil, hayrete düşen asıl yazarın düşüncesinin tam tersi bir anlamda.
8. "Mantıklı" kalmakta direnen Michel Verne'in kaldırdığı itiraf.

yen top kadar güçlü bir top imal edilmeyecekti?... Evet ama bu iki deneme sadece, belki de biraz, çok fazla düş gücü olan bir Fransız yazarın kaleminden çıkmış saf bir fantazyaydı, bu bilinmiyordu!" (Böl. XI).

Güzel Verne'vari homeopati, kurmacayla tedavi edilen kurmaca![9]

Roman boyunca bilim insanları -bir tek gökbilimciler -gözlem ve hesaplar yapıyorlar ama en küçük bir eylemden aciz kalıyorlar. Tek itici güç, her şeyin bağımlı olduğu *rastlantı* oluyor. Küçük Loo, Tanrı'dan boşu boşuna "işleri yoluna koymasını" diliyor, hiçbir şey değişmiyor!

Michel Verne ve Jules Hetzel'inki gibi mantıklı kafaların olayların bu rastlantıya bağlı özelliğine aykırı düştüğü ve bu boşluğu doldurmayı kararlaştırdıkları anlaşılıyor. Mantığın fanteziyi öldürdüğünü anlamıyorlar. Onca matrak bir yapıtın içine ciddiyi koymak niye? Yargıç Proth iki şaka arasına bilgece düşüncelerini koyduğuna göre!

Michel Verne'in değişiklikleri

Michel Verne *Meteor Avı*'nı yeniden kaleme alırken alışık olduğu üzere babasının elyazması metinlerine bakmadan, yalnız 1905'te daktilo edilmiş kopyadan yararlanır. Böylece istemeden çok

9. Michel Verne, bu esprili ama biraz ciddi "kendine göndermeyi" ortadan kaldırıyor.

sayıda okuma hatasının kalmasına izin verir. Örneğin "Michel'in metninde" Francis Gordon, Huldelson'larda "evin tanrısıymış gibi" karşılanıyor -bu hiçbir anlama gelmiyor- oysa Jules Verne daha basit olarak "evin oğluymuş gibi" diye yazmıştı.

Bu kez Michel Verne'in farklı eklentilerini ve değişikliklerini atmaktan sakınabiliriz, çünkü yayıncının çocuklarında bulunan ve P. Gondolo della Riva'nın fotokopiyle çoğalttığı inanılmaz büyüklükte bir belge var elimizde: Michel Verne'in *Meteor Avı*'yla[10] ilgili tüm değişikliklerinin listesi. Bu değişiklikler kataloğu -yazarın oğlu tarafından tamamlanan "düzeltme" çalışmasının açık kanıtı- evlilikle ilgili düşüncelerin ve Amerikan törelerinin eleştirilmesinin kaldırılması gibi tümünü de içermiyor.

Michel Verne, önceden kestirilemeyen rastlantının yerine makineyle inmiş bir Tanrı'yı oynayan kaçık bilgin Zéphyrin Xirdal kişiliğini özellikle yaratıyor. Böylece yapıt artık fantezi olmuyor, bilim, eylemin akışında iradesini kabul ettiriyor. Bu Zéphyrin Xirdal'ın daha çok başarılı olması, öyküye girişinin yapıtı ağırlaştırmasını engellemiyor ve öykünün bir tek rastlantının yaşamlarımızı yönlendirdiğini göstermek olan tüm kıssadan hissesini yok ediyor. Kişisinden gurur duyan Michel Verne, "baba(sının) yapıtlarını inceleyen bir uzmanın, tas-

10. P. Gondolo della Riva, "Jules Verne'in ölümünden sonra yayımlanan yapıtları hakkında", Avrupa kas./aral. 1978, ss.73-82, "Michel Verne tarafından getirilen başlıca yeniliklerin" listesinin ardından, fotokopiyle çoğaltılmış ve kopyası, ss.83-88.

lak durumunda olsa da özyazılı elyazmalarından (Zéphyrin Xirdal'ın kişiliği ve çözüm) hiçbir izin var olmadığı romanın bir bölümünü açıkça övdüğünü" görmekten sevinç duyuyor[11]. Michel Verne bu durumda -kimilerinin hâlâ kuşkuyla karşıladığı- "yeniliklerini" kabul ediyor ve bununla övünüyor.

Michel Verne'in bir diğer "zenginleştirici öğesi": Hizmetçi Mitz'e "meteor" yerine "me döhor (dışarı at)" türünden -Philippe Lanthony'e[12] göre- "Vermot yıllığından" uydurma bir dil bahşediyor, bu belki eğlendiriyor ama aşırılığı baştaki gülmecenin hafifliğine ağır geliyor. Jules Verne'nin dili -bu yersiz eklemelerden kurtulduğunda- meteorsal saplantı, evliliğin sadece bir "yıldızlar birleşmesi" olduğu, uzayda av, göktaşına sahip olma öğeleri çevresinde dönüp duruyor. Yazarın, hem sözcük dağarcığı hem de olay akışı açısından, *Sans Dessus Dessous*'yu anımsatan "ışıldayan bir ironi ve bir kalem keskinliğiyle fantezisini sonuna değin döktürdüğü" eğlendirici belagatı.

Sulh yargıcının bilgeliği

İki ay önce yazmış olduğu roman *Güzel Sarı Tuna*'nın kahramanı Ilia Krusch'un yürek temizliğinin hâlâ etkisinde olan Verne, yeni yapıtını bitirme özenini Voltaire'vari bir filozof olan yargıç Proth'a

11. BN, N.a.f 17010, no 63.
12. Ph. Lanthony, "Benim Meteorum benim", JVDK no. 80, 4.bs. 1986, ss.4-7.

bırakır. Her zaman sakin olan Bay John Proth, çoğunlukla bilgece görüşlerini açıklar ve her zaman daha da artan bir zevkle bahçesine döner, Verne'in de yaptığı gibi -benzer bir çalışma odasında çalıştığı bilinse de.

Michel Verne, -nedendir bilinmez- yargıcı "sulh" ile nitelemeyi ret eder ve onun çiçeklerini *sulh* içinde yetiştirmeye ya da Stanfort çiftinin boşanma kararını aldıktan sonra yaptığı gibi (Böl. X) "bahçesinin patikalarını tırmıklamaya" dönmesini birçok kez önler.

Michel Verne'in -yalnız ağırlaştırmayan ama aynı zamanda da özlerini bozan- değişikliklerinden kurtarılan tek asıl metin, başlangıç metni, renklerine, fantezisine, cazibesine, ironik felsefesine, hafifliğine ve akıcılığına kavuşuyor. Yıldızlar tarlasındaki bu hoş avı yeniden yazmaya gereksinim var mı? Hayır! Çok bileni bu avda avlayalım!* O yerini yitirince "bu imgesel öykü", Verne'in yazdığı gibi ve XX. yüzyıl okuyucularına sunmak istediği gibi zevkle okunuyor.

Olivier Dumas
Jules Verne Derneği Başkanı

* "Çok bilmişi bu avdan kovalım" anlamında kullanılıyor (ç.n.).

I. Bölüm

Sulh Yargıcı* John Proth bahçesine dönmeden önce mesleğinin en hoş görevlerinden birini yerine getiriyor.

Bu öykünün düğümlerinin peş peşe sıralandığı kentin, Amerika Birleşik Devletleri'nde, Virginia'da bulunduğunu okuyuculardan saklamak için hiçbir neden yok. İsterlerse ona Whaston diyeceğiz, Potomac'ın sağ kıyısında, doğu beldesinde bulunduğunu ekleyeceğiz ama bu kentle ilgili olarak daha fazlasını belirtmek bize yararsız gibi geliyor ve Birlik'in en iyi haritalarında bile onu aramanın da yararı yok.

O yıl, 27 Mart'ta, sabahleyin Whaston sakinleri Exter Sokağı'nı geçerken, şık bir atlının atıyla ağır ağır sokağı inip çıktığını sonra, aşağı yukarı kentin

* Türkiye'de Sulh Hukuk Yargıcı (ç.n.).

merkezindeki Anayasa Meydanı'nda, en sonunda durduğunu görüp şaşırabilirlerdi.

Atlı, 30 yaşından fazla olmamalıydı. Görünüşünden, soydan gelme bir kibarlıktan hiç de uzak olmayan arı bir Yankee* tipi ortaya çıkıyordu. Ortalamanın üstünde bir boyda, güzel ve sağlam bir yapıdaydı, kestane saçlar, kahverengi sakal, düzgün, bıyıksız yüz. Geniş bir harmani bacaklarına değin onu sarıyor ve atın sağrısında genişleyerek açılıyordu. Canlı canlı yürüyen binek hayvanını beceriyle olduğu kadar kararlılıkla da idare ediyordu. Tavrındaki her şey eylem adamını, kararlı adamı ve de ilk girişim adamını işaret ediyordu. İstekle korku arasında hiçbir zaman gidip gelmiş olmamalıydı, bu, kararsız bir kişiliğin belirtisidir. Ayrıca bir gözlemci, doğal sabırsızlığının bir soğukluk görüntüsü altında ancak yarım yamalak gizlendiğini görürdü.

Doğrusu o gün, hiç kimsenin onu tanımadığı, hiç kimsenin onu gördüğünü hiç anımsamadığı bu kente ne yapmaya gelmişti?... Orada bir süre kalmayı düşünüyor muydu?... Her durumda, bir otelle ilgili bilgi almayı istiyora benzemiyordu. Doğrusu ancak seçme sıkıntısı çekerdi. Bu bakımdan Whaston örnek sayılabilir ve Birleşik Amerika'nın başka hiçbir kentinde yolcu, genel olarak ölçülü fiyatlarla daha iyi ağırlama, daha iyi hizmet, daha iyi yemek ve o denli tam konforla karşılaşmayacaktır.

* Birleşik Amerikalı Amerikalılar ya da Kuzeyliler için kullanılıyor (ç.n.).

Bu yabancı hiç Whaston'da kalacakmış gibi görünmüyordu. Otelcilerin en vaat edici gülümsemelerinin, onun üstünde kuşkusuz hiçbir etkisi olmayacaktı.

Ve atlı Anayasa Meydanı'nda göründüğünden bu yana kapılarda duran hizmetlilerle patronlar arasında şu konuşmalar geçiyordu:

– Ne yandan geldi?...

– Exter Sokağı'ndan...

– Peki, nereden geliyordu?...

– Söylendiğine göre Wilcox mahallesi tarafından girdi...

– İşte tam yarım saattir atı meydanda tur atıyor....

– Birini mi bekliyor?...

– Olabilir ve de görünen bir sabırsızlıkla...

– Sürekli Exter Sokağı'ndan yana bakıyor...

– Muhtemelen oradan gelecek...

– Peki bu "o" kim olacak?... Bay ya da Bayan?...

– Gerçekten de iyi bir görünüşü var...

– O halde bir randevu?...

– Evet... Bir randevu ama anladığınız anlamda değil...

– Peki neden?...

– Çünkü üç ya da dördüncü defadır ki bu yabancı, Bay John Proth'un kapısının önünde duruyor...

– Ve Bay John Proth da Whaston'un sulh yargıcı olduğundan...

– Bu da, bu kişinin herhangi bir dava için çağrıldığını...

– Ve de rakibinin geciktiği...

– İyi! Yargıç Proth onları bir çırpıda uzlaştıracak ve barıştıracaktır...

– Becerikli bir adam...

– Ve de dürüst bir adam.

Atlının Whaston'da olmasının gerçek nedeninin bu olması mümkündü. Aslında Bay John Proth'un evinin önünde, ayağını yere basmadan birkaç kez mola vermişti. Kapıya bakıyordu, pencerelere bakıyordu, üstünde şu üç sözcüğün *Sulh Mahkemesi*'nin* okunduğu ön cepheye bakıyordu... Sonra sanki eşikte birinin görünmesini bekliyormuş gibi hareketsiz kalıyordu. Otel çalışanları sabırsızlıkla eşinen atını son kez orada durdurduğunu gördüler.

Oysa işte kapı ardına kadar açıldı ve kaldırıma inen kısa merdivenin basamağında bir adam kendini gösterdi.

Yabancı bu adamı fark eder etmez şapkasını çıkardı ve şöyle dedi:

– Sanırım Bay John Proth?...

"Ta kendisi", diye yanıtladı selamına karşılık veren sulh yargıcı.

– Sizin bir evet ya da bir hayırınızı gerektirecek basit bir soru...

– Sorun bayım...

– Bu sabah biri gelip size Seth Stanfort'u sormuş olabilir mi?...

* Fransızca'da sulh yargıcı "justice de paix" üç sözcükten oluşuyor (ç.n).

– Bildiğim kadarıyla yok...

– Teşekkürler

Bu sözcüğü telaffuz eder etmez ikinci kez şapkasını çıkaran atlı dizginleri koyuverdi ve tırısta Exter Sokağı'na doğru yöneldi.

Şimdi artık -bu genel kanı oldu- bu yabancının Bay John Proth'la işi olduğundan kuşkuya düşülmemeliydi. Soruyu sorma biçimine göre, bu Seth Stanfort kendisiydi ve kararlaştırılmış bir randevuya ilk gelendi. Ve belki de sözü edilen randevu saatinin geçmiş olduğuna inanmak yerinde olacağından, geri dönmemek üzere kentten ayrılmıyor muydu?

Amerika'da, bu alçak dünyada olabilecek en bahisçi halkın arasında olduğumuza göre yabancının duruma göre kesin olarak gittiği ya da ileride döneceğine ilişkin bahislere girilirse hayret etmeyeceğiz. Otellerin personeliyle meydanda duran meraklılar arasında bir yarım dolar ya da hatta beş-altı sentlik birkaç bahis, daha fazla değil ama sonunda tümü de en saygıdeğer insanlardan, yitirenlerin bal gibi ödeyecekleri ve kazananların da tahsil edeceği bahis paraları.

Yargıç John Proth'e gelince, o, Wilcox mahallesine doğru çıkan atlıyı gözleriyle izlemekle yetinmişti. Bir filozof, bir bilgeydi bu yargıç, ancak yarım yüzyıl yaşında olmasına karşın elli yıllık bir bilgelik ve filozofluktan daha azını göstermiyordu -daha dünyaya gelirken bilge ve filozof olmuş olmalı demenin bir başka biçimi-. Buna bekâr olma

özelliğiyle varlığına hiçbir zaman, hiçbir kaygıyla ket vurulmamış olmasını da ekleyiniz. Whaston'da doğmuştu, ancak ilk gençliğinde bile Whaston'dan az ayrılmıştı ya da ayrılmamıştı. Whaston onu her tür tutkudan yoksun biliyordu ve yargılananlar tarafından sevildiği kadar sayılıyordu da. Bir sağduyu ona rehberlik ediyordu. Başkalarının zayıflıklarına ve arada bir hatalarına hep hoşgörü gösteriyordu. Önüne gelen davaları yoluna koymak, iddiasız mahkemesine başvuran düşmanları dost göndermek, köşeleri yuvarlamak, dişlileri yağlamak, ne denli mükemmel olursa olsun sosyal bir düzenin özünde olan ilişkileri kolaylaştırmak, sulh yargıcının görevini bunlar olarak görüyordu ve içtenlikle söylemek gerekirse hiçbir yargıç, hepsinin en güzeli, bu ada ondan daha layık değildi.

John Proth, belli bir refaha sahipti. Bu görevleri yerine getiriyorsa, zevktendi, iç güdüseldi ve daha üst mahkemelere yükselmeyi hiç düşünmüyordu. Başkaları için olduğu kadar kendisi için de huzuru seviyordu. İnsanları, hiçbir zaman hiçbir şeyin rahatsız etmemesi gereken yaşam komşuları olarak kabul ediyordu. Erken kalkıyordu, erken yatıyordu. Eski ve Yeni Dünya'nın gözde birkaç yazarını okuyordu. Kentin, küçük ilanların politikadan daha çok yer aldığı iyi ve dürüst gazetesi *Whaston Nouvellist*'le yetiniyordu. Her gün, o civarda, onu selamlamaktan şapkaların eskidiği, bu yüzden kendi hesabına kendisininkini her üç ayda

bir yenilemek zorunda kaldığı, bir ya da iki saatlik bir yürüyüş. Bu gezintilerin dışında mesleğini uygulamaya ayırdığı zaman hariç konforlu ve sakin evinde yaşıyordu, bahçesinde kendisini iç açıcı renkleriyle büyüleyerek, en hoş kokularını ona bolca saçarak, onun özenli bakımının değerini bildiklerini gösteren çiçeklerini yetiştiriyordu.

Birkaç satırla çizilen bu portreyle Bay John Proth'un kişiliği gerçek çerçevesine oturtulduğuna göre sözü edilen yargıcın kafasını, yabancının sorduğu sorunun meşgul etmemesi anlaşılacaktır. Belki de bu beriki evin efendisine başvuracağı yerde yaşlı hizmetçi Kate'e soru sorsaydı, Kate daha çoğunu bilmek isteyecekti. Bu Seth Stanfort üzerinde ısrar edecek, bir bay -ya da bayan- atlının kendisiyle ilgili bilgi almaya gelmesi durumunda ne söylemesi gerekeceğini soracaktı. Ve hatta yabancının sabahleyin olsun, öğleden sonra olsun sulh mahkemesine dönmesinin gerekip gerekmediğini öğrenmek saygıdeğer Kate'in gücüne gitmeyecekti.

Bay John Proth, bir hizmetçide, önce yaşlı olduğu için ve özellikle de dişi cinse ait olduğu için, en azından bağışlanabilir olan bu saygısızlıkları, merakları, kendisinde hiçbir zaman bağışlamadı. Hayır, Bay John Proth, yabancının gelişi, oradaki varlığı ve gidişinin meydandaki sakinler üzerinde belli bir heyecan yarattığını ayırt etmedi bile ve avlunun kapısını kapattıktan sonra çiçekliğindeki güllere, süsenlere, sardunyalara, rezedalara içecek vermeye gitti.

Meraklılar, hiç de onun gibi değildiler ve gözetleme durumunda kaldılar.

Bu arada atlı, kentin batı yakasına egemen olan Exter Sokağı'nın ucuna kadar ilerlemişti. Bu sokağın Whaston'un merkezine bağladığı Wilcox mahallesine gelince atını durdurdu ama Anayasa Meydanı'nda yaptığından daha çoğunu yapmayarak inmedi. Bu noktadan, bayağı, bir mil kadar bir alan, görüş alanına giriyordu. Potomac'ın ötesinde kurulu bulunan, ufukta çan kulelerinin gölgesi görünen Steel kasabasına değin üç mil boyunca inen yılankavi yolu izleyebiliyordu. Gözleri boşu boşuna bu yolu taradı. Kuşkusuz orada aradıklarını bulamadılar. Orada sert sabırsızlık hareketleri ata da geçti ki eşinmelerini efendisi zaptetmek zorunda kaldı.

On dakika akıp gitti ve atlı Exter Sokağı'na küçük adımlarla yeniden girerek beşinci kez meydana doğru yöneldi.

"Ne de olsa," diye kendi kendine yineliyordu saatine bakmaksızın, "daha gecikme yok... Saat onu yedi geçe içindi ve saat daha ancak dokuz buçuk... Whaston'u Steel'den -ki oradan gelmesi gerekiyor- ayıran mesafe, Whaston'u, benim geldiğim Brial'den ayıranınkine eşit ve yirmi beş dakikadan az bir sürede aşılabilir... Yol güzel, hava kuru ve köprünün nehrin taşmasıyla sürüklendiğinden haberim olmadığına göre... Bu durumda ne engel olacak ne de engelleme... Bu koşullarda eğer randevuyu kaçırırsa benim gösterdiğim tüm özeni hiç göster-

meyecek demektir. Zaten özenlilik tam zamanında yerinde olmaktan ibarettir, çok erken orada olmak değil... Gerçekte özensiz olan benim, derli toplu bir adamın olması gerekenden çok daha erkenden gelmiş olduğuma göre... Doğru, başka hiçbir duygu olmasa bile nezaket randevuya ilk benim gelmemi emrediyordu".

Yabancı Exter Sokağı'nı yeniden geçtiği süre boyunca bu monolog sürdü ve ancak atın adımlarının meydanın kırma taşları üzerinde izler bıraktığı an sona erdi.

Hiç kuşku yok yabancının geri döneceğine bahse tutuşmuş olanlar bahsi kazanmışlardı. Ve bu beriki oteller boyunca geçerken ona güleryüz gösterdiler, oysa yitirenler onu sadece omuz silkmeyle selamladılar.

Belediye saati, o anda onu çaldı ve atını durduran, saatini yelek cebinden çıkaran yabancı, on adet vuruşu saydı ve cep saatiyle duvar saatinin mükemmel bir uyum içinde çalıştıklarını görebildi.

Randevu saatinin gelmesi için yedi dakikadan fazlası, geçilmesi için de sekizden fazlası gerekiyordu.

Seth Stanfort, Exter Sokağı'nın girişine yeniden geldi ve elbette ne atı ne kendi rahat duramıyorlardı.

O sırada bir kısım gelen geçen sokağı hareketlendiriyordu. Seth Stanfort, sokağı çıkanlarla hiçbir durumda ilgilenmiyordu. Tüm dikkatini inenlere veriyordu ve ucunda görünür görünmez onları göz hapsine alıyordu. Bir yayanın sokağı kat etmek

için on dakika kadar harcaması gerekiyordu ama hızlı çalışan bir otomobil ya da tırıstaki bir atın Anayasa Meydanı'na ulaşması için üç dakika yeterliydi.

Oysa atlımızın işi hiç de yayalarla değildi. Onları görmüyordu bile. En içten dostu bile yanından geçse, eğer yayaysa onu ayrımsamayacaktı. Beklenen kişi ancak at ya da otomobille gelebilirdi.

Ama randevuya yetişecek miydi?... Artık ancak -tam Exter Sokağı'nı inmek için gerekli zaman- üç dakikadan fazlası gerekiyordu... Ve hiçbir araç sokağın en son köşesinden dönmüyordu, ne motosiklet ne bisiklet, ne de saatte seksen yaparak randevuya hâlâ erken gelecek olan bir otomobil.

Seth Stanfort Exter Sokağı'na son bir kez göz attı. Gözbebeğinde şiddetli bir şimşek çakar gibi oldu ve yanından geçen, sarsılmaz bir kararlılıkla şöyle söylendiğini duyabilirdi:

"Saat onu yedi geçe burada olmazsa onunla evlenmeyeceğim."

Oysa bir atın dört nalı, bu açıklamaya bir yanıt gibi sokağın tepesine doğru kendini duyurdu. Hayvanın, muhteşem yaratığın sırtında, onu zarif bir biçimde olduğu kadar güvenle idare eden genç bir kişi vardı. Gelip geçenler önünden savuşuyorlardı ve meydana kadar hiçbir engelle karşılaşmayacaktı.

Elbette Seith Stanfort beklediğini tanıdı. Yüzü yeniden tasasızlaştı. Bir tek söz etmedi, tek bir hareket yapmadı.

Atını geri çevirdikten sonra sakin bir adımla sulh yargıcının evinin önüne vardı.

Bu meraklıların kafasının yeniden karışması için iyi oldu ve bu kez birbirlerine yaklaştılar, yabancı onlara en ufak bir ilgi göstermedi.

Birkaç dakika sonra bayan atlı meydana giriyordu ve köpük beyazı atı kapıya birkaç adım ötede duruyordu.

Yabancı şapkasını çıkardı ve "Bayan Arcadia Walker'ı selamlıyorum" dedi...

"Ben de Seth Stanfort'u" diye yanıtladı Arcadia Walker, zarif bir hareketle eğilerek.

Ve bize inanabilirsiniz, Whaston sakinleri gözlerini kesinlikle tanımadıkları bu çiftten ayırmıyorlardı. Ve kendi aralarında şöyle diyorlardı:

"Yargıç Proth'a bir dava için geldilerse, davanın her ikisinin de lehine sonuçlanması arzu edilendir!..."

– Ayarlayacaktır ya da Bay Proth artık daha önce olduğu gibi işinin ehli adam olmayacaktır!...

– Ve eğer ne biri ne de öteki evli değilse bunun evlilikle sonuçlanması en iyisi olacaktır!

Böylece konuşmalar sürüp gidiyor, böylece sohbetler yapılıyordu. Ama ne Seth Stanfort ne de Bayan Arcadia Walker, konusu oldukları ve daha çok can sıkıcı bu ilgiyle meşgul görünüyorlardı.

O ara Seth Stanfort, sulh yargıcının kapısını çalmak için attan inmeye hazırlanıyordu ki kapı açıldı.

Bay John Poth yeniden göründü ve bu kez yaşlı hizmetçi Kate arkasında belirdi.

Evin önünde biraz gürültü ve atların ayak seslerini duymuşlardı ve beriki mutfağından ayrılarak, öteki bahçesinden ayrılarak ne olup bittiğini öğrenmek istediler...

Bu durumda Seth Stanfort eyerde kaldı ve yargıca hitap ederek:

"Bay Sulh yargıcı?..." diye sordu.

– Benim bayım...

– Ben Massachusetts, Boston'dan Seth Stanfort'um...

– Sizi tanıdığıma çok mutlu oldum Bay Seth Stanfort...

– Ve New-Jersey, Trenton'dan Bayan Arcadia Walker...

– Bayan Arcadia Walker'ın huzurunda olmaktan büyük onur duydum.

Ve Bay Proth, yabancıyı inceledikten sonra tüm dikkatini bayan yabancıya verdi.

Bayan Arcadia Walker sevimli bir kişiydi. Yaşı yirmi dört. Gözleri açık mavi. Saçları koyu kestane. Teni, açık havanın zor kararacağı körpelikte. Dişleri mükemmel bir beyazlık ve düzende. Boyu ortalamanın biraz üstünde. Hayran olunacak bir vücut yapısı. Yürüyüşü ender bir zariflik, çeviklik ve esneklikte. Üzerinde bulunan uzun eteğiyle Bay Seth Stanfort'unki gibi eşinen atının hareketlerine zarif bir biçimde kendini bırakıyordu. İnce zevkli eldivenli ellerinden dizginler kayıyordu, bu işi bilen onun usta bir binici olduğunu keşfederdi. Bir-

lik'in üst sınıfına, bu sözcük Yeni Dünya doğumluların demokratik içgüdülerine yakışmıyor olsa da Amerikan aristokrasisi diye adlandırılabileceğimiz şu şeye özel, şu ne olduğu bilinmeyenle aşırı bir seçkinlik tüm kişiliğine damgasını vurmuştu.

Hareketlerinde özgür, servetiyle bağımsız, Amerikalı gençlerin serüvenci ruhuna doğuştan sahip, artık anne babası kendinden uzakta olan, New-Jersey kökenli Bayan Arcadia Walker, daha şimdiden birkaç yıldan bu yana yolculuklar yapmış, Avrupa'nın başlıca ülkelerini ziyaret etmiş, Londra'da olduğu gibi Paris'te, Berlin'de, Viyana'da ya da Roma'da ne yapıldığından, ne söylendiğinden haberdar, zevklerine uygun bir yaşam sürüyordu. Ve bu ardı arkası gelmeyen uzak ülke gezilerinde gördüklerini, duyduklarını, Fransızlarla, İngilizlerle, Almanlarla, İtalyanlarla kendi öz dillerinde konuşabiliyordu. Bu dünyadan göçüp giden bir vasi tarafından yön verilen eğitimine, özellikle özen gösterilmiş olan bilgili bir kişiydi. İşlerini yapmaktan bile geri durmuyordu ve servetini, çıkarlarını çok iyi bilen bir anlayışla idare ediyordu.

Bayan Arcadia Walker hakkında söylenenler, Bay Seth Stanfort'a da simetrik -bu doğru sözcüktür- olarak uygulandı. O da özgür, o da zengin, yolculukları da seven, tüm dünyayı dolaşmış, bundan böyle doğduğu kent Boston'da oturuyordu. Kışın, Eski Kıta'nın konuğuydu, serüvenci hemşehrisiyle karşılaştığı büyük başkentlerin konuğu. Yazın, çık-

tığı ülkeye, bir eli yağda bir eli balda Yankees ailelerin toplandığı plajlara dönüyordu. Bayan Arcadia'yla oralarda da buluşmuşlardı. Meydandaki meraklı bayların ve özellikle meraklı bayanların birbirleri için yaratıldıklarını söyledikleri, her ikisi de yolculuklara aç, her ikisi de askeri ya da siyasal yaşamdaki herhangi bir olayın kamunun dikkatini çektiği yere koşuşturmakta acele eden bu iki genç ve zinde varlığı aynı içgüdüler birbirlerine yakınlaştırmıştı... Bu durumda Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker'ın alışkanlıklarında hiçbir şeyi değiştirmeyecek olan, yaşamlarını birleştirme fikrine yavaş yavaş gelmeleri kimseyi hayrete düşürmeyecektir. Bu, bundan böyle birlikte yol alan iki gemi olmayacak ama şuna inanabilirsiniz, Yerküre'nin tüm denizlerinde seyretmesi amacıyla son derece iyi inşa edilmiş, donatılmış, düzenlenmiş tek biri olacaktır.

Hayır! Bu bir anlaşmazlık meselesi hiç değildi, Seth Stanfort'la Bayan Arcadia Walker'ı bu kentin sulh yargıcının önüne getiren bir davanın çözümüydü. Hayır! Massachusetts ve New Jersey 'nin yetkili makamları önünde tüm yasal işlemleri yerine getirdikten sonra o aynı gün (27 Mart)[1], o aynı saatte, onu yedi geçe, bilenlerin söylediğine göre insan yaşamının en önemlisi olan bu işi sonuçlandırmak amacıyla Whaston'da birbirlerine randevu vermişlerdi.

1. J.V. önce 29 Ekim tarihini vermişti, burada unutulmuş ve biz düzeltiyoruz.

Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker'ın sulh yargıcına takdimleri, aktarıldığı biçimde yapıldıktan sonra Bay Proth'a artık bay yolcu ve bayan yolcuya hangi nedenle mahkemesine çıktıklarını sormak kaldı.

"Seth Stanfort, Bayan Arcadia Walker'ın kocası olmak istiyor" diye yanıt verdi erkek olanı.

"Ve Bayan Arcadia Walker, Seth Stanfort'un karısı olmak istiyor" diye ekledi öteki.

Yargıç,

"Tamamen emrinizdeyim Bay Stanfort ve sizin de Bayan Arcadia Walker" diyerek iki nişanlının önünde eğildi.

Ve her ikisi de sırayla eğildiler.

Bay John Proth "Ne zaman bu nikah işlemlerini başlatmak sizin için uygun olacak?" diye sözü aldı.

"Hemen... eğer boşsanız" diye belirtti Seth Stanfort.

"Çünkü Bayan Stanfort olur olmaz Whaston'dan ayrılacağız" dedi Bayan Arcadia Walker.

Bay Proth'un tavrı, varlığıyla şu anda onları onurlandıran bu sevimli çifti, kent duvarları arasında daha uzun süre alıkoyamamaktan, kendisiyle birlikte tüm kentin ne denli üzüleceğini anlattı.

Sonra ekledi:

"Tamamen emirlerinize amadeyim."

Ve kapının önünü açmak amacıyla birkaç adım geriledi.

Ama Bay Seth Stanfort o zaman şöyle dedi:

"Benim ve Bayan Arcadia Walker'ın, inmemiz çok gerekli mi?"

"Hiç de değil" diye belirtti Bay Proth ve "Ayakta olduğu gibi at üstünde de evlenilebilir."

Daha uyumlu bir yargıçla karşılaşmak güç olurdu, bu ilginç Amerika ülkesinde bile!

"Tek bir soru" diye yeniden söz aldı Bay Proth, "Yasanın gerektirdiği tüm işlemler yerine getirildi mi?..."

"Getirildi" diye yanıtladı Whaston.

Ve Boston ve Trenton mahkeme kalemleri tarafından izin hakları tahsil edildikten sonra kaleme alınmış olan bir çift doğru ve eksiksiz doldurulmuş izin belgesini yargıca uzattı.

Bay Proth kâğıtları aldı, altın çerçeveli gözlüğünü burnuna geçirdi, düzenli bir biçimde resmen onaylanmış ve resmi bir pul yapıştırılmış bu evrakları dikkatle okudu ve şöyle dedi:

"Bu evraklar kuralına uygun ve ben de size evlilik belgesini teslime hazırım."

Başka herhangi bir ülkede biraz olağanüstü görünebilecek koşullarda kıyılan bir nikahın onca tanığı olarak, sayıları artmış olan meraklıların çiftin çevresinde yığılmalarından hayrete düşmeyin. Bu iki nişanlının ne canını sıkmak içindi ne de gücendirmek.

Bay Proth o zaman eşiğin üstüne geldi ve herkesin duyduğu bir sesle şöyle dedi:

– Bay Seth Stanfort, Bayan Arcadia Walker'ı karı olarak almaya razı mısınız?...

– Evet.

– Bayan Arcadia Walker, Bay Stanfort'u koca olarak almaya razı mısınız?...

– Evet

Yargıç birkaç saniye daldı ve "artık kıpırdamayalım" değişmez sözcüklerini telaffuz edecek bir fotoğrafçı gibi ciddi... şu sözlerle söze başladı:

"Boston'dan Bay Seth Stanfort ve Trenton'dan Bayan Arcadia Walker, sizleri yasayla evli ilan ediyorum!"

İki eş o zaman yaklaştılar ve az önce tamamlanan evlilik sözleşmesini mühürler gibi el ele tutuştular.

Sonra Seth Stanfort cüzdanından beş yüz dolarlık banknot çekerek "ücret olarak" diyerek takdim ederken Stanfort hanımefendi de "yoksullar için" diyerek bir ikincisini takdim ediyordu.

Sonra her ikisi kendilerini saygıyla selamlayan yargıcın önünde eğilmelerinin ardından, dizginleri koyuverdiler ve iki at Wilcox mahallesi yönüne doğru çabucak fırladı.

Ve Bay John Proth bilge kişi olarak şöyle dedi:

"Amerika'da evlenmenin bu denli kolay olmasına -neredeyse boşanmak kadar- gerçekten bayılıyorum!"

II. Bölüm

Okuyucuyu, Bay Dean Forsyth'nin evine sokan, onu yeğeni Francis Gordon ve hizmetçisi Mitz ile bağlantıya geçirir.

Mitz... Mitz!...

– Bay Francis?

– Dayım Dean'in nesi var?

– Benim de keşfedemediğim bu Bay Francis!...

– Hasta mı?

– Bildiğim kadarıyla hiç değil ama bu sürerse kesin olacaktır!...

Bu sorular ve yanıtlar yirmi üç yaşında bir genç adamla altmış beş yaşında yaşlı bir kadın arasında, tam da biraz önce Amerikan modası evliliklerin en ilgincinin gerçekleştiği o Whaston kentinde, Elizabeth Sokağı'ndaki evde, yemek salonunda sorulup, cevaplandırılıyordu.

Elizabeth Sokağı'ndaki bu ev, Bay Dean Forsyth'ye aitti. Elli beş yaşında ve bunu adamakıllı gösteren bir adam, karmakarışık koca bir kafa, çok yüksek numaralı gözlüklü küçük gözler, hafifçe çökmüş omuzlar, çeneye kadar çıkan iki kez dolanmış bir kravatla her zaman sarılı güçlü boyun, geniş ve kırışık redingot, alt düğmeleri hiçbir zaman iliklenmeyen gevşek yelek, çok geniş ayakkabılarını zar zor örten çok kısa pantolon, grileşmiş bir saç üzerine, arkaya konmuş püsküllü bir takke, Kuzey Amerikalıların alışılmış keçi sakallı, bin bir kırışıklı bir yüz.

Yeğeni Francis Gordon ve yaşlı hizmetçisi Mitz'in, 3 Kasım[1] sabahında sözünü ettikleri Bay Dean Forsyth böyleydi.

Küçük yaşında anne babasından yoksun kalan Francis Gordon, annesinin kardeşi Bay Dean Forsyth tarafından yetiştirilmişti. Dayısından ona belli bir servetin kalacak olmasına rağmen bu yüzden çalışmak zorunda olmadığı düşüncesine kapılmadı ve Bay Forsyth de aynı biçimde kapılmadı. Böylece yeğen ünlü (...)[2] Üniversitesi'nde insanlık eğitimi yaptı. Bunu hukukla tamamladı ve şimdi ortak duvarların, dulun, yetimin daha kararlı başka bir savunucularının olmadığı Whaston'da avukattı. Yargıları ve kararları derinlemesine biliyordu, sıcak ve

1. "3 Nisan" yerine. Kış döneminin ilk seçimi bu bölümde olduğu gibi duruyor.
2. Elyazması metinde boş. Kuşkusuz Harvard.

içe işleyen bir sesle kolaylıkla konuşuyordu. Genç, yaşlı tüm meslektaşları onu takdir ediyorlardı ve hiçbir zaman bir düşman edinmemişti. Kişi olarak da çok iyiydi, güzel kestane saçlar, güzel siyah gözler, şık tavırlar, kırıcı olmadan esprili, gösterişsiz yardımsever, Amerikalı unvansız soyluların kendilerini tutkuyla adadıkları çeşitli spor türlerinde hiç de beceriksiz değildi, kentin en seçkin genç insanları arasında nasıl yer almayacaktı, niçin Doktor Hudelson'un ve onun Flora Clarish olarak doğan karısının, şu çekici kızı Jenny Hudelson'u sevmeyecekti?...

Ama dikkati bu genç kişiye yöneltmek için vakit çok erken. Onun sahneye girmesinin gerektiği an gelmedi ve onu ancak, ailesinin ortamında takdim etmek daha uygun olur. Bu uzun süremeyecektir. Doğrusu, son derece kesinlik gerektiren bu öykünün gelişmesine belli bir yöntem getirilemeyecektir.

Francis Gordon konusuna, Elizabeth Sokağı'ndaki evde oturduğunu ve oradan kuşkusuz ancak Bayan Jenny'le evlendiği gün ayrılacağını ekleyeceğiz... Ama bir kez daha Bayan Jenny Hudelson'u olduğu yerde bırakalım ve sadece hizmetçi Mitz'in, efendisinin yeğeninin sırdaşı olduğunu ve onu bir oğul gibi ya da dahası büyükanneler anne şefkati rekorunu genellikle ellerinde tuttuklarından, bir torun gibi candan sevdiğini söyleyelim.

Şimdi bulunmaz olan örnek hizmetçi Mitz, hem kedi hem de köpeğe çeken şu kayıp türün soyundandı,-efendilerine bağlı olduğuna göre köpek, eve

bağlı olduğuna göre kedi-. Kolaylıkla tahmin edeceğiniz gibi Bayan Mitz, Bay Dean Forsyth'ye karşı açık sözlüydü ve haksız olduğunda bunu ona söylüyordu. Onunla hemfikir olmayı istemiyorsa yapacağı bir şey vardı: oradan ayrılmak, çalışma odasına dönmek ve oraya çift sürgüyle kapanmak.

Kaldı ki, Bay Dean Forsyth'nin orada yalnız kalmaktan hiç korkması gerekmiyordu. Hizmetçi Mitz'in uyarı ve azarlarından aynı şekilde kaçan daha az önemli bir başka kişiye güvenebilirdi.

Bu, hiç kuşkusuz çok kısa boyda olmasaydı, Omega takma adıyla adlandırılacak Omicron'du. On beş yaşından bu yana büyümemişti ve bu yaşta dört ayak, altı parmaktan daha uzun değildi boyu. Gerçek adı Tom Wif olarak Bay Dean Forsyth'nin evine girmişti, tam da büyümesinin durduğu dönemde, genç uşak olarak ve ellisini aştığından otuz beş yıldır Francis Gordon'un dayısının hizmetinde olduğu sonucuna varılacaktır.

Ama bu hizmetin onca yıldan bu yana çoktan gelip neye dayandığını da bilmek gerekiyor: En azından efendisininkine eşit bir tutku hissettiği çalışmalarda Bay Dean Forsyth'ye yardımcı olmaya.

Peki, Bay Dean Forsyth çalışıyor muydu?...

Evet!... Amatörce ve ne coşkuyla, iki katına çıkan ne tutkuyla!... Karar vereceksiniz.

Peki, neyle uğraşıyordu?... Özgür Amerika'nın bir yığın yurttaşı gibi tıp, hukuk, bilim, edebiyat, sanat, ticaret?

Kesinlikle değil ya da daha çok bilimle, belli bir bilimle, astronomiyle, gökcisimlerine ilişkin yüksek hesapları ele alanlarla da değil. Hayır, o sadece gezegen ya da yıldız keşfetmeye çalışıyordu. Yerküre'mizin üstünde olup biten hiçbir şey ya da aşağı yukarı hiçbir şey onu ilgilendiriyor gibi görünmüyordu ve o uçsuz bucaksız alanlarda yaşıyordu. Ama oralarda ne öğle ne de akşam yemeği bulamayacağından günde en azından iki kez kesin inmesi gerekiyordu. Ve tam da o sabah bekletiyordu, bu yüzden hizmetçi Mitz masanın çevresinde dönerken homurdanıyordu.

"Gelmeyecek mi?" deyip duruyordu.

"Omicron yok mu?" diye sordu Francis Gordon.

"O her zaman sadece efendisinin olduğu yerdedir" diye yanıtladı hizmetçi. "Benim de artık tüneğine tırmanacak gücüm yok." Düşüncesini böyle dile getirdi.

Söz konusu tünek, üstü kapalı balkonu, evin çatısının üstünden yirmi ayak kadar yükselen bir kuleden ne çok ne de azdı, gerçek adını verirsek, bir gözlemevi. Bu kapalı balkonun altında dört ana noktaya yönelmiş dört pencerenin açıldığı yuvarlak bir oda bulunuyordu. İçinde birkaç aygıt, yeterince hatırı sayılır uzunlukta menzilli dürbünler, teleskoplar ayakları üzerinde dönüyorlardı, objektifleri hiç yıpranmıyor idiyse, bu kullanılmamalarından değildi. Daha çok korkulması gereken şey, Bay Dean Forsyth ve Omicron'un, aygıtlarının gözleme merceğine dayaya dayaya sonunda gözlerini bozmaları olmalıydı.

Doğrudur, her ikisi de güneşin batışıyla doğuşu arasında, nöbetleşerek gecenin ve gündüzün büyük bir bölümünü bu odada geçiriyorlardı. Bakıyorlardı, gözlemliyorlardı, yıldızlar arası bölgelere dalıyorlardı. Dean Forsyth'nin adına bağlanacak herhangi bir keşif yapmak umudu onları bırakmıyordu. Gökyüzü temiz olduğunda işler yine yürüyordu; ama Virginia eyaletini geçen otuz yedinci paralelin üstünde hep böyle olması gerekmiyordu. Bulutlar, saçak bulutlar (aynen), karabulutlar, küme bulutlar, istediğiniz kadar ve kuşkusuz efendiyle uşağın istediğinden daha fazla. Ama aralarında geçen ne çok bitmez tükenmez yakınmalar, meltemin kasıtlı olarak pus paçavralarını sürüklediği bu gökkubbeye karşı ne tehditler!

Ve hiçbir gözlemin yapılamadığı bu bitmez tükenmez can sıkıcı saatlerde amatör gökbilimci dağınık saçlarını karıştırarak yineliyordu:

"Şu anda herhangi bir yeni gökcisminin objektifimin görüş alanından geçip geçmediği ne malum? Dünyanın bir ikinci uydusunu geçerken yakalama fırsatını kaçırıp kaçırmadığım ne malum? Ya da Ay'ın çevresinde dönüp duran bir alt uyduyu? Bu lanet bulut tabakasının üstünde herhangi bir meteorun, bir göktaşının, bir küçük gezegenin dolaşıp dolaşmadığı ne malum?..."

"Bu çok muhtemel" diye yanıtlıyordu Omicron.

– Ve tam da bu sabah efendim, bir aydınlanma anında sandım ki görüyorum...

– Ben de Omicron...

– İkimiz de efendim, ikimiz de...

"Ben... ilk olarak kuşkusuz..." diye açıkladı Bay Dean Forsyth...

"Hiç şüphe yok" diye kabullendi Omicron, anlamlı bir baş sallamasıyla "ve bana öyle geldi ki oydu... o olmalıydı..."

"Buna yemin ederim" diye iddia etti Dean Forsyth, "Kuzeydoğudan güneybatıya doğru ilerlemekte olan bir meteor..."

– Evet efendim, hemen hemen Güneş yönünde...

– Görünen yön Omicron...

– Görünen, söylemeye gerek yok.

– Ve saat yediyi otuz yedi dakika yirmi saniye geçiyordu.

"Yirmi saniye" diye tekrarladı Omicron, "Duvar saatimizde anında belirlediğim gibi..."

"Ve o andan itibaren bir daha görünmedi" diye bağırdı Bay Dean Forsyth, gökyüzüne doğru tehditkâr bir el hareketi yaparak.

– Hayır efendim. Bulutlar... bulutlar... batı-güney-batıdan çıkan bulutlar ve gün boyunca bir daha mavi bir köşe görüp görmeyeceğimizi bilmiyorum.

"Kasıtlı bir olay bu" diye karşılık verdi Dean Forsyth "Ve gerçekten de bunun sadece benim başıma geldiğini sanıyorum."

"Ve de benim" diye mırıldandı, kendisini efendisinin çalışmalarının yarısı gibi gören Omicron.

Gerçekte Whaston'un tüm sakinleri, kalın bulutlar kentlerini kararttığında aynı yakınma hakkına sahipti. Güneş parıldasın... ya da parıldamasın, herkes içindir.

Sis kenti sardığında -kırk sekiz saat süren şu sislerden biri- Dean Forsyth'in kötü ruh durumunun ne hale geldiğini düşünmek sadece çok çok kolaydır. En azından bulutlu bir gökyüzünde bile Yerküre'nin yüzeyine çok yakın geçmesi durumunda birkaç göktaşını ayrımsamak olanaksız değildi; ama sis kalınlaştığında, beşeri yaratıklar bile on adım ötesini hiç göremezken en güçlü teleskoplar, en mükemmelleştirilmiş dürbünler ne yapabilirler?... Whaston'da, kent, Tamise'in çamurlu sularıyla değil de Potomac'ın duru sularıyla yıkanıyor olmasına rağmen bu durum ender değildir...

Ve şimdi, o gün, sabahın başlangıcında, gökyüzü tertemizken peki ne fark etmişlerdi... ya da fark ettiklerini sanmışlardı efendi ve uşak?... Bir göktaşıydı, yoğunluğunu ölçemedikleri aşırı bir hıza sahip, upuzun uzanan bir biçimi olan. Söylediğimiz gibi bu göktaşı kuzeydoğudan güneybatıya doğru yer değiştiriyordu ama yerle arasındaki uzaklık belli bir miktar fersah olması gerektiğinden, eğer şu münasebetsiz sis gelip tüm gözlemi engellemeseydi, onu dürbün merceğinden birkaç saat boyunca izlemek mümkün olurdu!

Ve işte o zaman bu kötü şansın doğal olarak kışkırttığı yerinme makaraları boşalıyordu!... Bu gök-

taşı, Whaston ufkuna geri dönecek miydi?... Elementleri hesaplanabilecek, kütlesi, ağırlığı, yapısı belirlenebilecek miydi?... Gökyüzünün bir başka noktasında onu bulacak daha elverişli koşullarda herhangi bir başka gökbilimci var mıydı?... Onu teleskopunun ucunda bu kadar az tutan Dean Forsyth, bu buluşu adıyla imzalayacak kişi olarak nitelenecek miydi?... Tüm onur, yaşamlarını gözlemevlerinin ufkuyla tepe noktaları arasında meteor kollamakla geçiren Eski ya da Yeni Kıta'nın o bilginlerinden birinin olmayacak mıydı daha sonra?...

Ve her ikisi de doğuya açılan pencerelerinkinin önüne yeniden gelip nöbete durdular. Artık konuşmuyorlardı. Dean Forsyth, bu yandan üstünde hafif rüzgârın şiddetlenerek orada burada az aydınlık alanlarla delinmiş grimtrak bulutları kovduğu Serbor tepelerinin değişken profilinin sınırladığı geniş ufku bakışlarıyla tarıyordu. Omicron, kısa boyunun azalttığı görüş alanını artırmak için ayaklarının ucunda dikiliyordu. Biri kollarını kavuşturmuş, ellerini kapamış göğsüne bastırıyordu. Öteki, kasılmış parmaklarıyla pencerenin pervazına vuruyordu. Birkaç kuş, kanat çırpıp kısa tiz çığlıklar atarak süzülüyordu ve insan olma özelliklerinin yeryüzünde tuttuğu efendi ve uşakla tam da alay ediyor havasındaydılar!... Ah!... Onları uçarken izleyebilselerdi, birkaç sıçrayışta sis tabakalarını geçecekler ve belki de güneş ışınlarının parıltıları ortasında dönüşünü sürdüren küçük gezegeni yeniden göreceklerdi?...

O anda kapı vuruldu.

Düşüncelerine gömülmüş olan Dean Forsyth ve Omicron duymadılar.

O zaman kapı açıldı ve eşikte Francis Gordon göründü.

Dean Forsyth ve Omicron dönmediler bile.

Yeğen dayıya doğru gitti ve hafifçe koluna dokundu.

Dean Forsyth dünyanın ucundan döner gibi oldu... Yeryüzü dünyasının değil, düş gücünün onu meteorun ardından sürüklediği gökyüzü dünyasının...

"Ne?" diye sordu.

– Dayı, yemek bekliyor....

"Ah!" dedi Dean Forsyth, "Bekliyor mu?... Peki... Biz de bekliyoruz...."

– Bekliyorsunuz?... Neyi?

"Güneşin yeniden görünmesini" diye açıkladı, yanıtı efendisi tarafından onaylanan Omicron.

– Ama dayı, sanırım Güneş'i yemeğe davet etmediniz ve onsuz masaya oturulabilir...

Buna ne yanıt vermeliydi?... Işık saçan gökcismi, tüm gün kendini göstermiyor idiyse, Bay Dean Forsyth ortalama insanların genellikle akşam yemeğini yediği saatte ancak öğle yemeğini yemekte inat edecek miydi?...

"Dayı," diye başladı Francis Gordon, "Mitz sabırsızlanıyor, sizi uyarıyorum..."

Bu, Bay Dean Forsyth'yi düşten gerçeğe döndüren belirleyici bir neden oldu gibi göründü. Hiz-

metçi Mitz'in sabırsızlıklarını biliyordu, hatta onlardan ödü patlıyordu ve madem ki ona bir özel ulak koşuşturmuştu daha gecikmeden gitmek gerekiyordu.

"Peki saat kaç?" diye sordu Dean Forsyth.

"On bir kırk beş" diye yanıtladı Francis Gordon.

Aslında duvar saati on bir kırk altıyı gösteriyordu ve genelinde dayı ve yeğen birbirlerinin karşısına saat tam on birde oturuyorlardı.

Yine genel olarak Omicron onlara servisi yapıyordu. Ama o gün efendisinin bir işareti üzerine ki zahmetsizce anladı, gözlemevinde kaldı, ya hava güneşi geri getirirse...

Bay Dean Forsyth ve Francis Gordon merdivene yöneldiler ve evin zemin katına indiler.

Mitz oradaydı, efendisine dik dik baktı ve bu beriki başını eğdi.

"Omicron?..." diye sordu.

"O yukarıda meşgul" diye yanıtladı Francis Gordon, "Bu sabah ondan vazgeçeceğiz..."

"Peki!" diye yanıtladı Mitz.

Öğle yemeği başladı ve ağızlar sadece yemek için açıldı, konuşmak için değil. Yemekleri getirirken ve tabakları değiştirirken seve seve çene çalan Mitz'in çenesi açılmıyordu. Bu sessizlik ağır geliyordu, bu zorlama sıkıyordu. Bu yüzden buna bir son vermeyi isteyen Francis Gordon şöyle dedi:

– Dayı, sabahınızdan hoşnut musunuz?...

"Evet... hayır..." diye yanıtladı Bay Dean Forsyth. "Gökyüzünün durumu elverişli değil..."

– Peki herhangi bir gökcismi keşfi izinde misiniz?..

– Sanıyorum... Francis... Ama yeni bir gözlemle emin olmadığım sürece...

"Ve efendim" dedi Mitz, biraz sert bir tonla, "Sizi sekiz günden bu yana tedirgin eden bu... Kulenizden artık ayrılmayacak ve gece kalkacak kadar... evet!... dün akşamdan bu yana üç kez... sizi duydum..."

– Aslında, Mitz'ciğim...

"Ve aşırı yorulduğunuzda..." diye başladı vakur hizmetçi, "Sağlığınızı bozduğunuzda, nezleye bir iyice yakalandığınızda, haftalarca yatağa çivilendiğinizde size bakmaya yıldızlarınız mı gelecek, doktor hap diye onları almanızı mı buyuracak?..."

Diyalogun aldığı biçimi göz önüne alan Dean Forsyth yanıt vermemenin daha iyi olacağını anladı. Zaten Mitz'in çıkışlarını hiç hesaba katmamaya kararlı olarak tersini söyleyip onu kışkırtmayı istemedi ve bardağına ve tabağına bile dikkat etmeden sessizce yemek yemeyi sürdürdü.

Francis Gordon sohbeti desteklemeye çalışıyordu ama gerçekte kendi kendine konuşuyor gibiydi. Hâlâ üzgün olan dayısı onu duymuyora benziyordu. Ne söyleneceğinin hiç bilinmediği zamanlar, tüm ağızların erişebileceği bitmez tükenmez malzeme, havanın önceden nasıl olduğu, o andaki

durumu ya da nasıl olacağıdır. Ve özetle bu havayla ilgili soru, Bay Dean Forsyth'i özellikle ilgilendirmesi gereken soruydu. Bu yüzden bir an geldi, daha da kapanan güneş yemek odasını daha da loşlaştırdığında başını kaldırdı, pencereye baktı ve bitkin elinden çatalının düşmesine izin vererek bağırdı:

"Bu lanet bulutlar gökyüzünü boşaltmayacak mı?... Yağmur sel gibi akacak mı?..."

"Doğrusu" diye belirtti Mitz, "Üç haftalık kuraklıktan sonra toprağın zenginleşmesi için bu sevindirici olacak..."

"Toprak... toprak!" diye öyle mükemmel bir küçümsemeyle mırıldandı ki Bay Dean Forsyth yaşlı hizmetçiden şu yanıtı kopardı.

"Evet... toprak, efendim ve yemek saatinde bile... hiç inmeyi istemediğiniz gökyüzü kadar değerli."

"Hadi ama Mitz'ciğim" dedi Francis Gordon onu yatıştırmak için.

"Ama" diye devam etti aynı tonda, "ekimin sonunda yağmaya başlamazsa, soruyorum size ne zaman yağacak?"

"Dayıcığım," diye sözü aldı o zaman yeğen, "çok doğru, ekimin[3] sonundayız... Kışın başında, bunu kabullenmek gerekiyor!... Zaten kış ille de kötü hava demek değil!... Çok soğuklarda da yazın sıcak saatlerinden daha temiz bir gökyüzüyle çok kuru

3. Bölüm, yeni tarihlere göre yeniden gözden geçirilmiş olmalı, Michel Verne'in yaptığı bu. Biz olduğu gibi bırakıyoruz.

günler oluyor. Eh! Çalışmalarınıza daha iyi koşullarda yeniden başlarsınız. Biraz sabır dayı..."

"Sabır Francis" diye karşılık verdi, yüzü en az hava kadar kararmış olan Dean Forsyth. "Sabır! Ya ayrımsayamayacağımız kadar uzaklara giderse? Ya ufukta artık görünmezse?..."

"O?..." diye bağırdı Mitz. "O... Kim?..."

O anda Omicron'un sesi duyuldu:

"Efendim... efendim..."

"Yeni bir şey var" diye haykırdı Bay Dean Forsyth çabucak sandalyesini itip kapıya yönelirken.

Ve tam o anda keskin bir ışık, bardaklara, şişelere, kupalara parlak payetler saçarak pencereden içeri girdi.

"Güneş bu... güneş" deyip duruyordu Dean Forsyth acele acele merdivenleri çıkarken.

"İşte uçtu gitti!..." dedi Mitz iskemlelerden birine otururken. "Olur mu!... Günleri, geceleri açık havada geçirmesine kış engel değil, soğuk engel değil... Kanama... bronşit... nezle olmayı göze alarak!... Ve bunların hepsi akıp giden yıldızlar için!... Ve hâlâ onları alabilseydik, koleksiyon yapabilseydik!..."

Böyle dile getiriyordu düşüncesini Mitz, efendisi kendisini duymasa da, duysaydı da hepsi böyle olurdu.

Tırmanıştan soluk soluğa kalan Bay Dean Forsyth, gözlemevine giriyordu. Güneybatı rüzgârı şiddetlenmiş ve bulutları doğuya doğru kovmuş-

tu. Geniş bir aydınlık alan tepelere değin mavinin görünmesini sağlıyordu. Gökyüzünün meteorun gözlemlenmiş olduğu tüm o bölümü genişçe açılmış, cihazlara siste kaybolmaksızın dolaşmalarına olanak verecekti. Oda güneş ışınlarıyla doluyordu.

"Pekâlâ, ne var?" diye sordu Bay Dean Forsyth.

"Güneş var" diye yanıtladı Omicron ama uzun süreliğine değil, çünkü daha şimdiden batıdan bulutlar görünüyor.

"Yitirilecek bir dakika yok" diye bağırdı Bay Dean Forsyth dürbünü çevirirken, aynı anda uşağı da teleskopla aynı işi yapıyordu.

Ve aşağı yukarı kırk dakika boyunca aletleri ne tutkuyla kullandılar! Ne sabırla en uygun durumda tutmak için vidaları çevirip durdular! Gökkürenin bu bölümündeki her köşeyi, bucağı ne ince bir dikkatle taradılar! Göktaşı son kez onlara şu kadar sağ yükseklikte şu kadar eğimde adamakıllı görünmüştü... Koordinatlarından emindiler.

Hiçbir şey... O yerde hiçbir şey! Meteorlara onca harika gezinti alanı sunan tüm o bölge ıssız!... O yönde tek bir görülebilir nokta yok!... Küçük gezegene ne de geçtiğine ilişkin tek bir iz!...

Gözkapaklarına dolan kanla kızarmış gözlerini silerek "Hiçbir şey!" dedi Bay Dean Forsyth.

"Hiçbir şey!..." dedi Omicron sızlanan bir yankı gibi.

İşte o zaman sis geri döndü ve gökyüzü yeniden kararda.

Gökyüzündeki bu iyileşme sona erdi ve bu kez tüm günlüğüne! Pus parçaları birazdan pis bir grilikte, yekpare bir kütle oluşturdu ve ince yağmur halinde damlamaya başladı. Efendi ve uşak son derece umutsuzdular, her tür gözlemden vazgeçmek gerekiyordu.

O zaman Omicron şöyle dedi:

"Ama efendim... onu görmüş olduğumuzdan iyice emin miyiz?..."

"Bundan eminsek..." diye haykırdı Bay Dean Forsyth kollarını gökyüzüne doğru kaldırarak, kıskançlık ve tedirginliğin karıştığı bir ses tonuyla ekledi:

"Geriye artık, onun da... Sydney Hudelson'un da onu görüp görmemiş olması kalacak!"

III. Bölüm

Burada Doktor Sydney Hudelson,
karısı Bayan Flora Hudelson
iki kızları Bayan Jenny ve
Bayan Loo söz konusu.

"Yeter ki o da, Dean Forsyth de fark etmemiş olsun!" Doktor Sydney Hudelson'un da kendi kendine söylediği buydu işte.

Çünkü o doktordu ve eğer Whaston'da tıpta çalışma yapmıyor idiyse tüm zamanını, tüm zekâsını gökbilimin bu yüksek, bu yüce çalışmalarına hasretmeyi yeğlemesindendi.

Kaldı ki Doktor Hudelson, hem kendinden hem de Flora Clarish olarak doğan Hudelson hanımefendiden dolayı güzel bir servetin sahibiydi. Akıllıca yönetildiğinde kendisinin de, iki kızı Jenny ve Loo Hudelson'un da geleceğini güvence altına alıyordu.

Bu gökbilimci doktor kırk yedi yaşındaydı, karısı kırk, büyük kızı on sekiz, küçük kızı on dört.

Kuşkusuz Forsyth ve Hudelson aileleri birbirlerine çok yakın olsalar da en azından Sydney Hudelson ve Dean Forsyth arasında belli bir rekabet yok değildi. Gökyüzündeki cisimler herkese, onları keşfetmemiş olanlara bile ait olduğuna göre bu ya da şu gezegen, şu ya da bu yıldız için çekişiyorlardı denemez ama bu ya da şu meteorolojik gözlem konusunda çekiştikleri sık sık oluyordu.

Olayları çığrından çıkaracak ve arada bir üzücü sahnelere yol açacak şey, bir Bayan Dean Forsyth'nin varlığı olurdu. Oysa bilindiği gibi onunla evlenecek olan bekâr kalmış olduğuna ve hiçbir zaman düşünde bile evlenme düşüncesini aklına getirmediğine göre sözü edilen bayan yoktu. Bu durumda kocanın tarafını tutacak herhangi bir eş yoktu ve sonuç olarak da iki amatör gökbilimci arasındaki bir dargınlığın kısa sürede giderilme şansı vardı.

Kuşkusuz ikinci ailede Bayan Flora Hudelson vardı. Ama o, mükemmel bir anne, mükemmel bir ev hanımı, çok uzlaştırıcı yapıda, kimse hakkında yakışıksız bir söz söyleyemeyen, eski ve yeni dünyanın çeşitli toplumlarında, hatta en itibarlılarından bir sürü bayan gibi dedikoduyla beslenmeyen, iftirayla doğmayan mükemmel bir kadındı. Bayan eşlerin bu modeli, yakın dostu Forsyth'le herhangi bir tartışmanın ardından kafası kızgın döndüğünde be-

cerilerini özellikle kocasını yatıştırmak için kullanıyordu.

Bayan Hudelson'un, kocasının gökbilimle uğraşmasını, gökkubbenin derinliklerinde yaşamasını, ondan inmesini rica ettiğinde, inmesi koşuluyla, çok doğal bulduğunu söylemek gerekiyor. Zaten efendisini hırpalayan hizmetçi Mitz'in tersine, o kocasını hiç hırpalamıyordu; ziyaret ya da yemek saatlerinde bekletmesini hoş karşılıyordu; hiç homurdanmıyordu ve yemekleri en iyi pişme derecesinde tutmak için yine de çaba gösteriyordu; içine kapandığında, buna saygı gösteriyordu; çalışmalarını da merak ediyordu ve herhangi bir buluştan endişeye kapılmış gibi göründüğünde ve artık yolunu bulamayacak derecede uçsuz bucaksız uzayda yolunu yitirdiğinde ona cesaret verici sözlerle hizmet etmeyi biliyordu.

İşte tüm kocalar için dilediğimiz gibi bir kadın, özellikle de gökbilimci olduklarında.

Büyük kız, şu sevimli Jenny, annesinin izinden gitmeyi, yaşam yollarında aynı adımla yürümeyi vaat ediyordu. Elbette Francis Gordon'u Jenny Hudelson'la evlenirse erkeklerin en mutlusu olmak bekliyordu. Amerikalı bayanları küçümsemek istemeyiz, tüm Amerika'da daha sevimli, daha çekici, insan erdemlerinin bütünüyle daha donanımlı bir genç kıza rastlanmayacağını söylemenin sakıncası yok. Mavi gözlü sevimli bir sarışın, körpe tenli, güzel eller, güzel ayaklar, güzel bir boy, zarif olduğu kadar alçakgönüllü, iyi olduğu kadar zeki. Bu ne-

denlerle Francis Gordon onu, onun Francis Gordon'u takdir ettiğinden daha az takdir etmiyordu. Bay Dean Forsyth'nin yeğeni, zaten Hudelson ailesinin tüm dostluğu ve sempatisine sahipti. Bu durum, çok geçmeden iki tarafın da kabul edeceği bir evlilik isteği biçimine dönüşmüştü. Bu iki genç nişanlı birbirlerine çok yakışıyorlardı! Jenny'nin aileden gelen özellikleriyle evliliklerine getireceği gönenç olacaktı. Francis Gordon'a gelince serveti bir gün kendisine kalacak olan dayısı tarafından donatılacaktı. Ama bu miras olasılıklarını bir yana bırakalım. Güvence altına alınmış olan gelecek söz konusu değildi, mutluluğun tüm koşullarının bir araya geleceği şimdiki zamandı.

Demek ki Francis Gordon Jenny Hudelson'la nişanlanmıştı, Jenny Hudelson Francis Gordon'la nişanlanmıştı ve yakında saptanacak bir tarihte nikah, bu mutlu Whaston kentinin başlıca kilisesi Saint-Andrew'de saygıdeğer O'Garth'ın özenleriyle kıyılacaktı.

Ve bu düğün törenine büyük akın olacağından emin olabilirsiniz, çünkü iki aile de ancak onurlarına eşdeğerde bir itibara sahiptiler. Ayrıca şundan da daha az emin olmayın: O günün en neşeli, en canlı, en uçarısı, sevgili kız kardeşine nedimelik yapacak olan şu çıtı pıtı Loo[1] olacaktır. Henüz on beş yaşında değil bu küçük kız ve olabildiğince genç olma hakkı elbette var. Herkes üstüne titriyor, her-

1. Louise'in kısaltılmışı (yazarın notu).

kes onu seviyor. Sonsuz bir enerji ve bilginler bunu ancak bu yaratılışta olanlarda bulacaklardır. Beklenmedik hazırcevaplarıyla biraz yaramazdı, "babanın gezegenleriyle" alay etmekten hiç sıkılmıyordu! Ama her şeyi bağışlanıyordu, her şeyi görmemezlikten geliniyordu ve ilk gülen ve tek ceza olarak körpe küçük kız yanaklarına bir öpücük konduran Doktor Hudelson oluyordu.

Aslında Doktor Hudelson iyi bir adamdı ama alınganlığına eşit bir inatçılıkta. Takılmalarını önemsiz addettiği Loo dışında herkes kaçıklık ve alışkanlıklarına saygı gösteriyordu. Hava durumuna ilişkin incelemelerinde çok zorlu, sunumlarında çok kararlı, yaptığı ya da yaptığını iddia ettiği keşiflerde çok kıskanç; Dostu Dean Forsyth'i de arada bir şu ya da bu meteor konusunda bitmez tükenmez tartışmalara girdiği bir rakibi hissediyordu. Aynı av alanında iki avcı ve ateş etmek için çekişiyorlar! O fırtınaları yok edecek şu iyi Bayan Hudelson orada olmasaydı, çok kereler küskünlüğe dönüşebilecek soğukluklarla sonuçlanırdı. İki kızı ve Francis Gordon ona bu konuda adamakıllı yardımcı oluyorlardı. Kaldı ki Francis ve Jenny'nin evlilikleri iki aileyi daha sıkı sıkıya bağladığında bu geçici fırtınalar daha az korkunç olacaktı ve kimbilir belki de ciddi bir işbirliğiyle birleşecek iki amatör, gökteki araştırmalarını ortaklaşa yürüteceklerdi! Bu geniş uzay alanlarında keşfedilen değilse de vurulan av etini hakkaniyetle paylaşacaklardı.

Bay Stanley Hudelson'un[2] bir yandan meteorolojiyle ilgilenirken aynı anda istatistikle de -çok yetkili bilim insanlarına göre, grafik eğrileri basınçölçer ya da sıcaklıkölçerle ilgili değişkenlerle çakışan suçluluk oranlarına çok özel bir istatistik- uğraştığını kaydetmek yerinde olur. Doktor Hudelson bu çakışmaları ortaya çıkarmak için tüm titizliğini gösteriyordu. Bu suç grafiği, onu oluşturmaya olanak verecek hiçbir şeyi göz ardı etmiyordu. Kişisel gözlemlerini aktardığı Illinois Meteoroloji Hizmetleri Müdürü Bay Linnoy'la sürekli haberleşiyordu. Bu Şikagolu bilim adamıyla aynı görüşü paylaşarak "günlük olmasa da en azından aylık, mevsimlik ve yıllık sıcaklık artışlarıyla suçluluk oranındaki yükselmenin koşut gittiğini" savunduğunda ona tersini söylemek gerekmezdi. Onlara inanırsak, suçlar açık havalarda hafif bir artış, sisli havalarda hafif bir düşüş gösteriyorlar. Özellikle kış ayları boyunca sıcaklıktaki azalma ve yazın aşırı yağışlar, kişilere ve mülklere saldırılarda bir düşüşe denk geliyor gibi görünüyor. Sonuç olarak rüzgâr kuzeydoğuya döndüğünde sayıları düşüyor. Ayrıca diyorlarmış ki delilik, intihar ve suça ilişkin üç hava eğrisi, aynı sıcaklık ve mevsim koşullarında yeterince eksiksiz bir biçimde çakışıyor.

Evet! Doktor Hudelson bu ilginç kuramlara tümüyle bağlıydı. Suçlar ve kurbanı olma olasılıkla-

2. Doktor Sydney Hudelson'un ön adı burada Stanley. Önceki ön adına ancak IV, VIII ve IX. bölümlerde zaman zaman kavuşacak.

rı konusunda "suç aylarında" daha çok önlem alınmasını öğütlüyordu. O nedenle o güleç Loo, çok sıcaklarda, çok kurak havalarda ve rüzgâr iyi yönden esmediğinde odacığının kilitini özenle çekiyordu.

Doktor Hudelson'un evi en rahatlarındandı, en bakımlılarından biri, tüm Whaston'da gerçekten aranmış olmalıydı. Moriss Sokağı 27 numarada, yemyeşil çim ve güzel ağaçlarıyla bahçe ve avlu arasındaki bu güzel köşk, sokağın ortasını görüyordu. Bir zemin kat ve ön cephede yedi pencereli bir kattan oluşuyordu. Yüksek çatısına, solda parmaklıklı bir terasla son bulan, otuz ayak kadar yükseklikte bir tür kare kale burcu egemendi. Köşelerden birinde pazarları ve tatil günlerinde Amerika Birleşik Devletleri'nin elli bir yıldızlı bayrağının çekildiği direk yükseliyordu.

Bu burcun üst odası gözlemevi çalışmalarına elverişli duruma getirilmişti. Doktorun araç gereci, dürbünler ve teleskoplar, güzel gecelerde bakışlarının gökkubbeyi özgürce dolaşabildiği terasa onları taşımaması durumunda, orada iş görüyorlardı. Bayan Hudelson'un öğütlerine rağmen en şiddetli nezlelerine orada yakalanıyordu zaten.

"Babam, sonunda gezegenlerini bile nezle edecek" deyip duruyordu keyifle Bayan Loo. "Burun akıntıları yayılıyor."

Ama doktor hiçbir şeyi dinlemiyordu, arada bir kışın dondurucu soğuklarında gökkubbe tüm saflı-

ğıyla ortaya çıktığında sıfırın altında yedi ya da sekiz dereceye meydan okuyordu.

Morris Sokağı'ndaki evin gözlemevinden Elizabeth Sokağı'ndaki[3] evin kulesinin zahmetsizce göründüğünü kaydetmek gerekiyor. İkisi arasında hiçbir anıt yükselmiyordu, hiçbir ağaç kalın dallarını aralarına sokmuyordu. Oturdukları iki mahalleyi bir yarım mil ayırıyordu. Uzun erimli bir teleskopa gerek kalmadan iyi bir el dürbünüyle kule ya da burçta duran kişiler çok rahatlıkla tanınıyorlardı. Kuşkusuz Dean Forsyth'nin Stanley Hudelson'a bakmaktan başka yapacak şeyi vardı ve Stanley Hudelson Dean Forsyth'ye bakarak zaman yitirmek istemezdi. Gözlemleri daha yükseği hedef alıyordu ve yer nesnelerine hiç yönelmiyordu. Ama Francis Gordon'un Jenny Hudelson'un terasta bulunup bulunmadığını görmeye çalışması oldukça doğaldı ve gözleri cep dürbünü aracılığıyla konuşuyordu. Bunda bir kötülük yok diye düşünüyorum.

Kuşkusuz iki ev arasına bir telefon ya da telgraf bağlantısı kurmak kolay olurdu. Burçtan kuleye gerilen bir tel, en hoş söyleşiler için yararlı olurdu, en azından Francis Gordon'dan Jenny'ye Jenny'den Francis Gordon'a. Ve kuşkunuz olmasın, şu küçük Loo, bu ikili söyleşiye katılır, üçlüye çevirirdi. Ama Dean Forsyth'yle Doktor Hudelson iletişim kurmaya hiç can atmıyorlardı, ne de gök-

3. Buradan itibaren gökbilimcilerin evleri Elizabeth Sokağı ve Morris Sokağı'ı olarak anılacak. Groenland'de bir Morris Burnu var.

yüzünü gözlemleri sırasında rahatsız edilmeye. Bu nedenle bir tel çekilmesi tasarı olarak kalmıştı. Belki de iki nişanlı kesin karı koca olduklarında bu arzu gerçekleşecekti?... İki aileyi evlilik bağının ardından daha da sıkıca bağlayacak elektrik bağı.

O gün öğleden sonra Francis Gordon Bayan Hudelson ve iki kızına her zamanki ziyaretini yapmaya geldi. Zemin katın salonunda kabul edildi ve söylemekte sakınca yok, sanki evin oğluymuş gibi. Henüz Jenny'nin kocası değilse de Loo, kendisinin, onun kardeşi olmasını şimdiden istiyordu ve bu küçük kızın beynine yerleşen adamakıllı yerleşmişti.

Doktor Hudelson'un burcun duvarları arasında olmasına kimse şaşırmayacak. Sabahın dördünden bu yana oraya (kapanmıştı)[4]. Tümüyle Dean Forsyth gibi öğle yemeği için gecikmeyle göründükten sonra güneş öğlen bulutlarını dağıtırken aceleyle terasa geri döndüğünü gördüler- hep Bay Dean Forsyth gibi. Kafası ondan daha az meşgul olmadığından yeniden inme durumunda olacağa benzemiyordu.

Ve yine de genel olura sunulacak olan büyük mesele konusunda onsuz karar vermek olanaksız.

"Eh!" diye bağırdı Loo, genç adam salonun eşiğini aşar aşmaz, "İşte Bay Francis... Ezeli ve ebedi Bay Francis... Ne yapmaya geliyor Bay Francis diye kendime soruyorum... Burada bir tek onu görüyoruz."

4. "Taşınmıştı", çizilmiş, yerine yeni sözcük konmamış.

Francis Gordon önce Jenny'nin gülümseyerek kendisine uzattığı eli sıkmıştı ve Bayan Hudelson'a saygılarını sunmuştu. Sonra Loo'ya tek yanıt olarak iyi bir öpücükle yanaklarının kırmızısını ortaya çıkarmıştı.

Sonra oturdular ve gerçekte bir önceki günkünün devamından başka bir şey olmayan sohbet başladı. Dünden bu yana hiç ayrılmamış gibiydiler ve aslında iki nişanlı en azından düşüncede hiç birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Bayan Loo, "ezeli ve ebedi Francis'in" hep evde olduğunu, sokak kapısından çıkıyormuş gibi yaptığını ve bahçe kapısından döndüğünü ve hiç görülmemek için köşelerde saklandığını bile iddia ediyordu...

Nikah töreni için seçilen tarih beklenirken her gün konuştukları şeylerden o gün de konuştular. Jenny, Francis'in söylediklerini çekiciliğinden hiçbir şey alıp götürmeyen doğal bir ciddiyetle dinliyordu. Birbirlerine bakıyorlardı ve gerçekleşmeleri artık daha sonraya kalamayacağı düşüncesiyle gelecek planları yapıyorlardı. Bir gecikmeyi bile kim düşünebilirdi? Bu birleşmede iki ailenin de onayı yok muydu? Francis Gordon daha şimdiden Lambeth Sokağı'nda hâlâ yemyeşil, canlı bir bahçeyle tüm istenenlere sahip güzel bir ev bulmuştu. Potomac Akarsuyu manzarasıyla batı mahallesindeydi ve Morris Sokağı'na da çok uzak değildi. Bayan Hudelson hemen ertesi günü bu evi gidip görmeye söz verdi, yeter ki müstakbel kiracısının ho-

şuna gitsin, sekiz gün içinde kiralanacaktı. Loo, annesi ve kız kardeşine bu ziyarette eşlik edecekti. Onun fikrinden vazgeçilmesini kabul etmiyordu ve bundan anladığı için de genç evlilerin yerleşmesiyle meşgul olmayı istiyordu... Ve bırakıyorlardı gidiyordu, bırakıyorlardı söylüyordu.

Loo, birden sandalyesinden kalkarak ve pencereye koşarak şöyle bağırdı:

"Peki... Ya Bay Forsyth? Bugün gelmesi gerekmiyor mu?..."

"Dayım dörde doğru gelecek" diye yanıtladı Francis Gordon.

"Sorunu çözümlemek için burada olması gerekli" diye görüşünü belirtti Bayan Hudelson.

– Biliyor ve randevusunu kesin kaçırmayacak...

"Ya kaçırırsa?" diye belirtti biraz tehdit edici bir biçimde elini uzatan Loo, "Bana hesap vermesi gerekecek ve öyle ucuz da kurtulamayacak..."

"Ya Bay Hudelson?" diye sordu Francis, "Ona da dayımdan daha az ihtiyacımız yok."

"Babam burcunda" dedi Jenny, "ve haber verilir verilmez inecek..."

"Bunu ben üstleniyorum" diye yanıtladı Loo, "Üç katı çabucak tırmanacağım."

Aslında Bay Forsyth ve Bay Hudelson'un orada olmaları önemliydi. Tören tarihini belirlemek söz konusu değil miydi? Yine de nedimenin güzel elbisesini -o gün bürünmeyi planladığı uzun genç kız elbisesi, artık küçük kız değil- diktirecek za-

man olması koşuluyla nikah en kısa sürede kıyılacaktı.

Ve Francis'in şaka yaparak belirttiği şu gözleme: "Ama ya hazır olmazsa, şu ünlü elbise?..."

"Düğün ertelenecektir!" diye açıkladı buyurgan kişi.

Ve bu yanıtı öyle bir kahkaha izledi ki Bay Hudelson hiç kuşku yok burcunun tepelerinden duymuş olmalı.

Sohbet böyle sürüyordu ve duvar saatinin yelkovanı bir dakikadan ötekine geçiyordu ve Bay Dean Forsyth görünmüyordu. Loo, giriş kapısını gördüğü pencereden boşuna dışarı eğiliyordu, Bay Forsyth yok!... Bayan Hudelson, Jenny, kız kardeşi ve Francis avluyu sokağa kadar geçtiklerinde bile amcanın gölgesinin Morris Sokağı'nın köşesine düştüğünü hiç görmediler.

Bu durumda salona dönmek ve sabırla -henüz Loo'nun kullanmasını hiç bilmediği -silahlanmak gerekti.

"Yine de dayım bana söz verdi" deyip duruyordu Francis Gordon, "ama birkaç gündür neyi olduğunu bilmiyorum..."

"Bay Forsyth rahatsız değildir, umarım?..." diye sordu Jenny.

– Hayır... Kafası meşgul... Çok iyi bilmiyorum... Sabahtan akşama değin ağzından on sözcük çekip alınamıyor!... Kafasında ne olabilir?...

"Birkaç yıldız parıltısı!..." diye bağırdı küçük kız.

"Ama benim kocam da aynı durumda" dedi Bayan Hudelson. "Bu hafta bana hiç olmadığı kadar kaygılı göründü... Onu gözlemevinden çekip çıkarmak olanaksız! Yukarılarda gök mekaniğinde olağanüstü bir şeyler olup bitiyor olmalı!..."

"Doğrusu," diye yanıtladı Francis, "dayımın davranış biçimine göre benim de buna inanasım geliyor!... Artık dışarı çıkmıyor, artık uyumuyor, zar zor yemek yiyor... Yemek saatini unutuyor..."

"Hizmetçi Mitz bundan hoşnut olmamalı" diye gözlemini belirtti Loo.

"Köpürüyor" diye belirtti Francis, "ama hiç yararı olmuyor!... Ve yaşlı hizmetçinin azarlarından şimdiye değin ödü kopan dayım artık aldırış etmiyor..."

"Babamızın yaptığı da tamamen bu" dedi Jenny gülümseyerek "ve kız kardeşim de üzerindeki tüm etkisini yitirmiş gibi görünüyor... Biliyoruz, büyük olsaydı!..."

"Bu olası mı Bayan Loo?" diye sordu Francis aynı tonda.

"İnanılmayacak kadar doğru!" diye karşılık verdi küçük kız. "Ama... sabır... sabır!... Mitz ve benim sonunda babanın ve dayının hakkından gelmemiz gerekecek..."

"Sonunda..." diye sözü aldı Jenny, "Her ikisine de ne oldu?..."

"Birkaç değerli gezegeni yitirmiş olmalılar!..." diye bağırdı Loo, "Ve eğer onu düğünden önce bulmazlarsa..."

"Şaka yapıyoruz" dedi Bayan Hudelson, "Ve bu arada Bay Forsyth gelmiyor..."

"Eh işte saat dört buçuğu çalacak!..." diye ekledi Jenny.

"Eğer dayım beş dakika içinde burada olmazsa" diye belirtti Francis Gordon, "Koşuyorum..."

O anda giriş kapısının zili duyuldu.

"Bu Bay Forsyth" diye iddia etti Loo, "Dinleyin, çalmaya devam ediyor... Kapının çaldığını fark etmiyor bile, tümüyle başka bir şey düşünüyor!"

Şu küçük Loo ne kadar da iyi bir gözlemci!

Evet, Bay Dean Forsyth idi ve salona girdiğinde Loo yineliyordu:

– Geç kaldı... Geç kaldı! Sizi azarlamamı ister misiniz!

"Günaydın Bayan Hudelson" dedi Bay Forsyth elini sıkarken, "Günaydın sevgili Jenny" dedi genç kızı kucaklarken, "Günaydın" diye bitirdi küçük kızın yanaklarını fiskelerken.

Tüm bu nezaket kuralları dalgın bir havayla yerine getirilmişti ve kuşkusuz Bay Forsyth'nin söylendiği gibi "kafası başka yerdeydi."

"Dayı," diye başladı Francis Gordon, "kararlaştırılan saatte gelmediğinizi görünce randevumuzu unuttuğunuzu sandım..."

– Evet... biraz... itiraf ediyorum ve özür diliyorum Bayan Hudelson! İyi ki Mitz bana anımsattı ve de iyi bir biçimde...

"Çok iyi yaptı" diye belirtti Loo.

– Beni bunaltmayın küçükhanım!... Ciddi meşgaleler... En ilginçlerinden bir keşif yapmak üzereydim....

"İşte! Babam gibi, öyle sanıyoruz!..." diye gözlemini belirtti Jenny.

"Ne!" diye bağırdı Bay Dean Forsyth, koltuğunun altından bir yay fırlamışcasına bir sıçrayışta yerinden kalkarak, "Diyorsunuz ki doktor..."

"Sevgili Bay Forsyth, biz bir şey demiyoruz" diye yanıt vermekte acele etti Bayan Hudelson, bir rekabet fırsatının kocasıyla Francis Gordon'un dayısı arasında gelip su yüzüne çıkmasından hâlâ daha korkarak ve haksız da değil.

Sonra ekledi:

– Loo, git babanı bul!

Bir kuş kadar hafif küçük kız burca doğru fırladı ve pencereden uçmayıp merdivenleri kullandıysa, kanatlarını kullanmak istememesindendi.

Bir dakika sonra Bay Stanley Hudelson, ciddi yüz, yorgun gözler ve beyin kanaması tehditi altındaymış gibi kokutacak derecede kıpkırmızı kafasıyla salona girdi.

Bay Dean Forsyth ve o her zamanki tokalarını yaptılar. Ama hiç şüphe yok ki birbirlerine dik dik baktılar, birbirlerine belli bir güvensizlik hissediyorlarmış gibi birbirlerini gizlice gözlemlediler.

Kısacası iki aile evlilik ya da gökbilimi diliyle konuşursak Francis ve Jenny yıldızlarının birleşmesinin tarihini saptamak amacıyla toplanmışlardı.

Tartışma değil, sohbet, çünkü herkes törenin en kısa sürede yapılması gerektiği konusunda aynı görüşteydi.

Üstelik Bay Dean Forsyth ve Bay Hudelson, söylenene dikkat ediyorlar mıydı? Kafaları uzayda yitmiş herhangi bir uzay cisminin peşinde değil miydi?... Ve biri, ötekinin onu bulmak üzere olup olmadığını kendi kendine sorup durmuyor muydu?

Kısacası nikah için birkaç hafta sonrasının belirlenmesine hiç itirazda bulunmadılar. 3 Nisan'dı[5] ve tarih olarak 31 Mayıs alındı. Daha uygun bir gün seçmek olanaksız gibi görünüyordu.

"Sadece bir koşulla" diye belirtti Loo.

"Hangisi? diye sordu Francis.

– O gün rüzgârın kuzeydoğudan esmesi....

– Peki bu niçin önemli küçük bayan?

– Çünkü babamın söylediği gibi bu rüzgârlarda suçluluk oranında düşüş var!... Nikah duasının yapılması gerektiğinde öyle olması daha iyi!"

5. Tarihler burada yazar tarafından düzeltilmiş.

IV. Bölüm

Biri Pittsburg Gözlemevi'ne öteki
Cincinnati Gözlemevi'ne gönderilen
iki mektup nasıl göktaşları
dosyasına girdiler?

Pittsburg Gözlemevi Sayın Müdürü'ne

Pennsylvania
Whaston, 9 Nisan

Sayın Müdür,

Astronomi bilimini ilgilendirecek nitelikte olan aşağıdaki olayı bilgilerinize sunmaktan onur duyuyorum: İçinde bulunduğumuz 2 Nisan'ı 3'üne bağlayan gece kayda değer bir hızla kuzeydoğudan güneybatıya ilerleyerek gökyüzünün kuzey bölgesinden geçen bir göktaşı keşfettim. Dürbünümün ob-

jektifinde göründüğünde saat on biri otuz yedi dakika yirmi iki saniye geçiyordu, kaybolduğunda da on biri otuz yedi dakika kırk dokuz saniye geçiyordu. O andan bu yana en titiz gözlemlere rağmen onu yeniden göremedim. O nedenle bu bilgiyi kayıtlara geçirmenizi ve bu mektubu, sözü edilen meteorun yeniden görünür olması durumunda bu değerli buluştaki öncelik hakkımı güvence altına alacak bir belge olarak kabul etmenizi rica ediyorum.

Sayın Müdür, saygılarımı sunuyor ve mütevazı hizmetkârınız olarak kabulümü diliyorum.

Dean Forsyth
Elizabeth Sokağı

Cincinnati Gözlemevi Sayın Müdürü'ne

Ohio
Whaston, 9 Nisan 1901

Sayın Müdür,

2 Nisan gecesi, saat on biri otuz yedi dakika yirmi iki saniye geçe ile on biri otuz yedi dakika kırk dokuz saniye geçe arasında gökyüzünün kuzey bölgesinde kuzeydoğudan güneybatıya doğru yer değiştiren yeni bir göktaşını keşfetme mutlu şansına nail oldum. O andan bu yana bu meteorun yörüngesini yeniden yakalayamadım. Ama görüş ala-

nımızda yeniden ortaya çıkarsa ki bundan kuşkum yok, zamanımızın astronomi yıllıklarında yer almayı hak eden bu keşfin kâşifi olarak kabul edilmek bana adil olur gibi geliyor.

Sayın Müdür, lütfen değersiz selamlarımla saygılarımı kabul ediniz.

Doktor Sydney Hudelson
17 Morris Sokağı

V. Bölüm

Bir yanda Dean Forsyth ve Omicron öte yanda
Doktor Hudelson'un zorlu gözlemciliklerine
rağmen göktaşlarını yeniden görmeyi
başaramadıkları üç haftalık
sabırsızlık dönemi.

Pittsburg Gözlemevi ve Cincinnati Gözlemevi müdürlerine hitaben üç damgalı, çift pullu, taahhütlü gönderilen yukarıdaki iki mektuba beklenecek sadece bir çift yanıt vardı. Muhtemelen bu yanıt sözü edilen mektupların dosyaya yerleştirildikleri bilgisiyle alındı belgesini içerecekti. İlgililer daha çoğunu istemiyorlardı. Resmi gökbilimciler ya da amatör gökbilimciler, meteorun başkaları tarafından da bildirilmesi durumuna karşı, sıraya alınmayı istiyorlardı. Bay Dean Forsyth, kendi hesabına onu kısa sürede bulmayı iyice ümit ediyordu ve Doktor Hudelson da bu konuda en ciddi umudu besliyordu. Gökta-

şı gökyüzünün derinliklerinde kaybolup gidebilirdi ve yer çekiminden o kadar uzaklara kaçabilirdi ki ve sonuç olarak ay altındaki dünyada gözlere bir daha asla görünmemek zorunda kalırdı, değil mi! Bu onların kabul etmeyi reddettikleri bir varsayımdı. Kesin yasaların buyruğu altındaki göktaşı Whaston ufkuna geri dönecekti; onu geçerken yakalayacaklar, onu yeniden haber vereceklerdi; koordinatlarını belirleyecekler ve o kâşiflerinin şerefli adlarıyla adlandırılmış olarak gökyüzü haritalarında yerini alacaktı.

Ama yeniden ortaya çıktığı gün bu keşfi sahiplenenlerin iki kişi oldukları belirlenecekti, peki o zaman ne olacaktı? Francis Gordon ve Jenny Hudelson bu durumun tehlikelerini bilebilselerdi şöyle haykırmayacaklar mıydı:

"Tanrım, öyle yap ki bu uğursuz göktaşı dönmeden nikahımız tamamlansın!"

Ve Bayan Hudelson, Loo, Mitz ve de dostları bu duaya tüm kalpleriyle katılacaklardı!

Ama hiçbir şey bilmiyorlardı ve iki rakipteki artan düşünceli durumu ayrımsasalar da nedeni konusunda emin olamıyorlardı. Hiç şüphe yok, herhangi bir gökbilim sorununun kaygısı ama hangisi?..."

Doğrusu Morris Sokağı'ndaki evde bu arada, Doktor Hudelson dışında gökkubbede olan bitenle pek ilgilenilmiyordu. Kafa meşguliyeti, kimsede yoktu... meşguliyet, evet... iki ailenin tanıdıklarına haber vermek, ziyaretler ve tebrikleri kabul etmek,

ziyaretler ve teşekkürlerini sunmak... sonra evlilik hazırlıkları, yüz kadar davetliyi bir araya getirecek olan ziyafet ve dini tören için davetiyeler göndermek... herkesi memnun edecek biçimde sıralanmaları... ve düğün armağanlarının seçimi.

Kısacası Hudelson ailesi işsiz değildi ve küçük Loo'ya inanırsak yitirecek bir saat yoktu. Şöyle akıl yürütüyordu:

"İlk kızını evlendiriyorsan, bu büyük bir iştir!... Deneyim yoktur ve hiçbir şeyi unutmamak için ne çok özen gerekir!... İkinci kızındaysa o yoldan daha önce geçilmiştir!... Deneyim edinilmiştir ve bir şeyi unutmaktan korkulmayacaktır!... Böylece benim için işler kendiliğinden yürüyecektir!"

"Evet" diye yanıtladı Francis Gordon, "Evet... kendiliğinden ve yakında on beş yaşında olacağınızdan Bayan Loo, belki de gecikmeyecek!..."

"Siz kız kardeşimle evlenmekle meşgul olun" diye karşılık veriyordu küçük kız uzun kahkahalarla.

– Bu tüm zamanınızı alan bir meşguliyet ve beni ilgilendirene de hiç karışmayın!

Bayan Hudelson söz vermiş olduğu gibi Lambeth Sokağı'ndaki evi ziyaret işini ayarladı. Doktor, gözlemevinde ona eşlik edemeyecek kadar alıkonulmuştu!

"Bayan Hudelson, yapacağınız şey iyi yapılmış olacaktır ve size güveniyorum" diye yanıt vermişti öneri kendisine yapıldığında. "Zaten bu özellikle Francis ve Jenny'yi ilgilendiriyor... Benim, zamanım yok..."

"Baksana baba," dedi Loo, "Düğün günü burcunuzdan inmeyi düşünüyor musunuz?"

– Evet ama Loo... evet...

– Ve kızınız kolunuzda Saint-Andrew'de kendinizi göstereceksiniz?

– Evet ama Loo... evet...

– Ve siyah elbiseniz beyaz yeleğinizle... siyah pantolonunuz ve beyaz kravatınızla?

– Evet Loo... evet.

– Ve saygıdeğer O'Garth'ın yapacağı konuşmaya yanıt vermek için gezegenlerinizi unutmayacak mısınız?

– Evet Loo, evet... Ama henüz oraya gelmedik! Ve madem ki gökyüzü bugün temiz ki bu nisanda oldukça enderdir, bensiz gidin!

Ve işte Bayan Hudelson, Jenny, Loo ve Francis Gordon, dürbünü ve teleskopunu kullanması için doktoru bıraktılar. Ve herkes şundan da emin olsun ki bu güzel güneşte Bay Dean Forsyth de Elizabeth Sokağı'ndaki evin kulesinde tamamen aynı işe kaptırmıştı kendini. Ve kimbilir belki de meteor, uzayın uzaklıklarında bir kez görünüp kaybolmasından bu yana bir ikinci kez aygıtlarının objektifinin önünden geçecekti!...

Ziyaretçiler öğleden sonra çıktılar. Morris Sokağı'nı indiler, Anayasa Meydanı'nı geçtiler ve geçerken sulh yargıcı John Proth'un sevimli selamını aldılar; Exter Sokağı'nı çıktılar, her şey bir on beş gün kadar önce Seth Stanfort'un Arcadia Walker'ı

beklerken yaptığı gibi; Wilcox mahallesine ulaştılar ve Lambeth Sokağı'na yöneldiler.

Loo'nun kesin tavsiyesi üzerine, onun verdiği emir üzerine demiyoruz, Francis Gordon'un iyi bir tiyatro dürbünüyle donanmış olduğunu da belirtmeli. Madem ki Francis'in söylediğine göre müstakbel evin pencerelerinden o kadar güzel bir manzara görünüyordu, küçük kız, ufku görülebildiği kadarıyla keşfedilmemiş bırakmayı istemiyordu.

Lambeth Sokağı'nın 17 numarasının önüne gelindi. Kapı açıldı sonra kapandı ve ziyaret zemin kattan başladı.

Gerçekten ev modern konforun kurallarına göre iyi düzenlenmiş, en hoşlarındandı. Özenle bakılmıştı. Yapılacak hiçbir onarım yoktu. Döşemek yetecekti ve mobilyalar daha şimdiden Whaston'un en iyi döşemecisine sipariş edilmişti. Arka tarafta bir çalışma odası ve bir yemek salonu bahçeye açılıyordu. Oh! Büyük değil, sadece birkaç akr* ama iki güzel kayın ağacıyla gölgelenmiş, yemyeşil çimli ve ilkbaharın ilk çiçeklerinin açılmaya başladığı tarhlarla, bodrum katta Anglosakson modasına göre aydınlatılmış çalışma odaları ve mutfak.

Birinci kat zemin katıyla aynıydı. Geniş odaları merkezi bir koridor birbirine bağlıyordu. Jenny, nişanlısını böyle güzel bir konutu, çok sevimli bir görünümü olan bir tür villayı bulduğu için ancak

* Akr, Anglo-Sakson ülkelerde yaklaşık 4046 m2 tutarında eski bir yüzey ölçüsü birimi (ç.n.).

kutlayabilirdi. Bayan Hudelson, kızının görüşünü paylaşıyordu ve kuşkusuz Whaston'un herhangi bir başka mahallesinde daha iyisi bulunamazdı.

Bayan Loo'ya gelince o, annesi, kardeşi ve Francis Gordon'u, mobilyalar ve duvar kaplamaları konusunda konuşmaları için seve seve bırakıyordu. Kafesinde bir kuş gibi evin tüm köşelerinde uçuyordu. Doğrusu büyülenmişti ve bu villa ona mükemmel uyuyordu. Bayan Hudelson, Jenny ve Francis'le bir katta ya da ötekinde her karşılaştığında bunu tekrarlıyordu.

Ve hepsinin salonda toplanmış bulunduğu bir anda:

"Ben odamı seçtim" diye haykırdı.

"Odanız mı Loo?" diye sordu Francis.

"Oh!" diye ekledi küçük kız, "Size en güzelini bıraktım, ırmağın göründüğü oda, ben, bahçenin havasını soluyacağım..."

"Bir odayla ne yapmak istiyorsun?" diye sözü aldı Bayan Hudelson.

– Oturmak için anne, sen ve babam yolculuğa çıktığınızda...

– Ama sevgilim, iyi biliyorsun ki baban yolculuğa çıkmaz...

"Eğer uzayda olmazsa," diye başladı küçük kız, eliyle gökyüzünde hayali bir yol çizerek.

– Ve o hiçbir zaman buradan uzaklaşmaz, Loo...

"Bırakalım, kız kardeşim alsın" dedi o zaman Jenny. "Evet, evimizde odası olacak ve canı istedi-

ği her zaman oraya gelecek!... Ve kazara babam ve sen sevgili anneciğim, herhangi bir iş sizi Whaston dışına çağırırsa orada kalacak..."

Bu öylesine ihtimal dışı bir olasılıktı ki Bayan Hudelson kabul edemezdi.

"Peki, ya manzara... yukarıda olması gereken güzel manzara!"

"Yukarıyla" küçük kız, evin, çatının başlangıcına egemen olan parmaklıkla çevrili üst bölümünü kastediyordu. Komşu tepelere değin ufkun her noktası oradan gözlerle taranabilirdi.

Aslında Bayan Hudelson, Jenny ve Francis, Loo'yu izlemekle doğru yaptılar. Wilcox mahallesi yeterince yüksekte olduğundan tepe noktasında yer alan villadan sonuçta geniş bir manzara gözler önüne seriliyordu. Potomac'ın akıntısıyla çıkılıp inilebiliyor ve ötelerde Bayan Arcadia Walker'ın Seth Stanfort'la buluşmak için geldiği şu Steel kasabası ayrımsanabiliyordu. Tüm kent, kiliselerinin çan kuleleriyle, kamu binalarının yüksek çatılarıyla, yeşillik kubbeleri biçiminde yusyuvarlak olan (ağaçların)[1] tepeleriyle görünüyordu. Şu meraklı Loo'yu bir mahalleden ötekine tüm yönlerde dürbününü çevirirken görmek gerekiyordu. Şöyle deyip duruyordu:

"İşte Anayasa Meydanı... İşte Morris Sokağı'nı ve evimizi görüyorum... burçla ve rüzgârda dalgalanan bayrakla!... Ve terasta biri var..."

1. Sözcük unutulmuş.

"Babanız" dedi Francis.

"Ancak o olabilir" diye belirtti Bayan Hudelson.

"O... O... gerçekten" diye onayladı küçük kız. "Onu tanıyorum... Elinde bir dürbün tutuyor.... Ve göreceksiniz onu bu yana yöneltmek aklına gelmeyecek. Hayır!... Gökyüzüne doğru kaldırdı. O kadar yüksekte değiliz baba!... Bu tarafa!... Bu tarafa!..."

Ve Loo, sanki doktor onu duyabilirmiş gibi çağırıyor, çağırıyordu. Doğrusu o kadar uzakta olmadığını kabul etsek de yanıt veremeyecek kadar meşgul değil miydi?...

İşte o zaman Francis Gordon şöyle dedi:

– Bayan Loo, sizin evinizi görebildiğinize göre dayımınkini de görmeniz olanaksız değil...

"Evet. Evet" diye yanıtladı küçük kız... "Bırakın arayayım... Onu kulesiyle iyi tanırım... Şu yanda olmalı... Bekleyin!... Tamam! Dürbünü ayarlayacağım... Tamam... iyi... İşte!... Evet... İşte!..."

Loo yanılmıyordu. Bu, Bay Dean Forsyth'nin eviydi.

Küçük kişiliğini yansıtacak nitelikte herhangi bir önemli keşif yapmış gibi muzaffer bir edayla "Onu görüyorum... onu görüyorum!" diye yineliyordu.

Bir dakikalık bir dikkatten sonra:

"Kulede biri var" dedi.

"Hiç kuşku yok dayım" diye yanıtladı Francis.

– Yalnız değil.

– Omicron onunla.

"Ne yaptıklarının sormaya gerek yok" diye görüşünü belirtti Bayan Hudelson.

"Babamın yaptığını yapıyorlar" diye yanıt verdi Jenny.

Ve genç kızın alnına bir hüznün gölgesi düşer gibi oldu. Dean Forsyth'yle Doktor Hudelson arasındaki rekabetin, iki aile arasına bir tür soğukluk sokmasından her zaman ürküyordu. Evlilik olup bittiğinde, etkisi daha ciddi bir biçimde kendini hissettirecek ve bu iki rakip arasındaki her tür kopmayı engelleyebilecekti. Francis bu konuda kendisine yardım edecekti. Biri dayısının, öteki babasının bir gökbilim sorunu konusunda küsmelerini ki bu daha önce az kalsın oluyordu engelleyeceklerdi.

Ziyaret sona erip Loo tam memnuniyetini bir kez daha dile getirdikten sonra Bayan Hudelson, iki kızı ve Francis Gordon, Morris Sokağı'ndaki eve döndüler. Hemen ertesi günü villanın sahibiyle kira sözleşmesi yapılacak, döşemeyle meşgul olunacak ve artık sadece iki genç evlinin gelip oturacağı gün beklenecekti.

Ve kuşkusuz tuvaletlerin dikilmesi, dostlar ve tanıdıklarla nezaket alışverişi gibi o önemli meşguliyetler sayesinde nikah için saptanan tarih, 25 Mayıs'la[2] 10 Nisan arasındaki kırk beş gün çabucak akıp gidecekti.

2. J.V nikah tarihi olarak daha önce 31 Mayıs'ı vermiş olduğunu unutuyor.

Sabırsız Loo "Göreceksiniz hazır olmayacağız" deyip duruyordu ve bunun onun hatası olmayacağından da emin olabilirsiniz, çünkü o her şeye göz kulak olacaktı.

Öte yandan, bu sürede Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson da bir saat bile yitirmeyeceklerdi ama başka nedenlerle. Onların maddi ve manevi yorgunluklarına mal olan şeyler, açık günler ve duru gecelerde uzayıp giden gözlemleri, ufukta yörüngesine yeniden girmemekte direnen onların göktaşının aranması! Ama şu Whaston'un görüş alanı, aşırı dar sınırlar arasına kapatılmış değil miydi? Gökyüzünün daha geniş bir parçasını inceden inceye karıştırmak uygun olmaz mıydı? Herhangi bir yüksek dağa taşınarak meteorun geçişini izlemek için daha geniş bir alana sahip olmayacaklar mıydı? Ve çok uzaklara gitmek, Kuzey Amerika'yı terketmek, Meksika'nın ortasında, Güney Amerika'nın Chimboranzo kurumlu doruğuna yerleşmek gerekmeyecekti!... Böyle yükseklikler zorunlu değildi ve deniz seviyesinden bin beş yüz ya da bin sekiz yüz metrede aletler gökkubbenin ne harika alanlarında dolaşabileceklerdi! Pekâlâ, Virginia'ya komşu eyaletlerde, Georgia ya da Alabama'da Alleghanys'ler, iki gökbilimcimizin araştırmalarını kolaylaştıracak yeterince yüksek tepeler arz etmiyorlar mıydı?...

Kuşkunuz olmasın, Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson dikkatlerini bu konu üzerinde topla-

ma gereksinimi duymadan kendi kendilerine sadece daha geniş bir görüş alanı değil, sisten daha arınmış bir hava aramakla daha iyi edip etmeyeceklerini soruyorlardı!

Ve aslında sadece yorulmakla kalıyorlardı. Hiçbir bulutun karartmadığı sakin havalardan yararlanmış olsalar da meteor ne güneşin doğup batışı arasında ne de batışıyla doğuşu arasında Whaston'un görüş alanından geçerken yakalanamamıştı.

"Peki ama ya geçiyorsa" diyordu teleskopunun gözetleme merceğinde uzun uzun kaldıktan sonra Dean Forsyth.

"Geçiyor" diye yanıtlıyordu Omicron sarsılmaz bir güvenle.

– O halde biz niye görmüyoruz?

– Çünkü görünür değil.

– Peki bizim için görünür değilse başkaları için de olmadığı ne malum?"

Efendiyle uşak yorucu sabahlamaların ardından kızarmış bir gözle birbirlerine bakarak böyle akıl yürütüyorlardı.

Oysa aralarında geçen bu sözleri Doktor Hudelson monolog biçiminde söylüyordu ve o da başarısızlığından dolayı daha az üzüntülü değildi.

Her ikisi de Cincinnatti ve Pittsburg Gözlemevlerinden mektuplarına birer yanıt almışlardı. Bu yanıt, Whaston görüş alanında, kuzey kesiminde 2 Nisan tarihinde bu göktaşının görünmesine ilişkin bilginin kayıtlara geçirildiğine işaret ediyordu. Ye-

ni gözlemlerin ki göktaşını bulmayı başaramamışlardı, sürdürüleceğini ve yeniden görülürse Bay Dean Forsyth ve Doktor Stanley Hudelson'un derhal bilgilendirileceğini de ekliyordu.

Çok iyi anlaşılıyor ki iki gözlemevi, bu iki amatör gökbilimcinin her ikisinin de bu keşfin onurunu kendisine ait gördüğünden ve öncelik hakkını istediğinden habersiz ayrı ayrı yanıt vermişlerdi.

Hiç kuşku yok ki Morris Sokağı'ndaki evin burcundaki gibi Elizabeth Sokağı'ndaki evin kulesinde de bu yorucu araştırmaları sürdürmekten kendilerini alıkoyabilirlerdi. Haber verilmiş olan daha iyi araç-gerece sahip gözlemevleri, hem daha güçlü hem de daha şaşmaz cihazlara sahiptiler. Şüphe yok ki, eğer meteor yolunu yitirmiş bir kütle değilse, eğer belli şeylerin etkisi altında kalıyorsa, eğer daha önceden görüldüğü koşullara sonunda yine sahip olursa, Pittsburg ve Cincinnati teleskop ve dürbünleri onu geçerken yakalayacaklardı. Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson, bu iki ünlü kurumun yöneticilerine işi bırakmakla daha iyi etmezler miydi?

Pekâlâ hayır!... İşlerini sürdürmeye her zamankinden daha etkin bir biçimde dört elle sarıldılar. Bu, her ikisinin de aynı sonuca gitmekte oldukları önsezisine sahip olmalarından kaynaklanıyordu. Çalışmalarına ilişkin olarak birbirlerine hiçbir şey iletmemişlerdi, yalnız varsayımlara dayanıyorlardı ve yine de birinin ötekinin önünde olduğu kaygısı,

onlara bir anlık soluk alma zamanı bırakmıyordu. Kıskançlık yüreklerini kemiriyordu ve aslında iki ailenin ilişkileri için istenen şey, bu uğursuz göktaşının bir daha asla gözlerine görünmemesiydi!

Aslında tedirgin olmanın yeriydi ve bu tedirginlik giderek ancak artabilirdi. Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson artık birbirlerinin evine adım atmıyorlardı. Kısa süre öncesine değin ziyaret değiş tokuşu, çoğunlukla akşam yemeği davetleri olmaksızın, kırk sekiz saati geçmiyordu. Şimdiyse hiçbir ziyaret, hiçbir davet... Bir reddilmeden kaçınmak için hiç yapmamak tercih bile ediliyordu.

Kısacası iki nişanlı için ne zor bir durum! Yine de birbirlerini görüyorlardı ve her gün... Çünkü ne de olsa Morris Sokağı'ndaki evinin kapısı Francis Gordon'a yasak değildi. Doğrusu da onun gelmesiydi, Jenny'nin değil. Bayan Hudelson, ona hep aynı güven ve aynı dostluğu gösteriyordu; ama doktorun varlığına, görünür bir can sıkıntısı olmadan dayanamadığını iyi hissediyordu. Ve Bay Dean Forsyth'den Bay Stanley Hudelson'un önünde söz edildiğinde bu beriki duyduğu antipatiyi öylece açığa vurarak sapsarı sonra kıpkırmızı oluyordu ve aynı koşullarda bu üzücü belirtiler Bay Forsyth'in davranışlarında da açığa çıkıyorlardı.

Bayan Hudelson, iki eski dostun hissettikleri bu soğukluğun, dahası bu nefretin nedenini öğrenmeye elbette çalışmıştı. Ama girişim başarısız kalmıştı ve kocası şöyle yanıt vermekle yetinmişti:

"Hayır!... Forsyth'den böyle bir davranış beklemezdim!"

Hangi davranış?... Bu konuda bir açıklama elde etmek olanaksız! Loo, o bile, herşeyi hoş görülen şımartılmış çocuk, Loo da hiçbir şey bilmiyordu. Gidip kulesinde Bay Forsyth'in yakasına yapışmayı bile önermişti. Ama Francis onu caydırdı ve kuşkusuz Francis'in dayısından ancak babasının verdiğininkine benzer bir yanıt alacaktı.

"Hayır!... Hudelson'un bana karşı böyle bir tutum takınabileceğine asla inanmazdım!"

Hizmetçi Mitz'in serüvene girmeyi istediğinde kendisine kuru bir sesle şöyle yanıt verildiğini de kaydedelim:

"Siz, sizi ilgilendiren işlere karışın!"

Yine de sonunda Omicron'un bir boşboğazlığıyla neyin söz konusu olduğu öğrenildi, yaşlı hizmetçi de Francis'e aktardı. Efendisi olağanüstü bir göktaşı keşfetmişti ve aynı keşfin aynı gün ve aynı saatte Doktor Hudelson tarafından da yapıldığını düşündürecek nedenleri vardı.

Şiddetli olduğu kadar gülünç de olan bu rekabetin nedeni demek ki buydu. Bir göktaşı, iki eski dostun arasındaki dargınlığın konusu ve de yeni bir bağın dostluklarını sıkılaştıracağı bir anda!... Bir göktaşı, bir hava taşı, kayan bir yıldız, eninde sonunda bir taş, isterseniz, Francis ve Jenny'nin düğün arabalarının çarpıp paramparça olma tehlikesinin bulunduğu bir engel taşı haline dönüşmekte olan kocaman bir taş!

Bu yüzden Loo kendini tutamıyor ve bir oğlan çocuğunun yaptığı gibi haykırıyordu:

"Meteorlar cehenneme gitsin ve onlarla birlikte tüm gök mekaniği de!"

Zaman akıp gidiyordu. Nisan ayı yerini mayıs ayına bırakıyordu. Yirmi beş gün sonra ortak anlaşmayla saptanan tarih gelmiş olacaktı. Ama bu günden o güne neler olacaktı? Herhangi bir ciddi olasılık ortaya çıkmayacak mıydı? İki ailenin tasarılarına aşılmaz bir engel olarak dikilecek bir skandal bunları izlemeyecek miydi?... Bugüne değin bu üzücü rekabet özel yaşam duvarlarını aşmamıştı... Ama ya herhangi bir beklenmedik olay bunu ortaya dökerse?... Eğer hiç beklenmedik bir olay iki rakibi birbirinin üstüne yürütürse?...

Yine de evlilik hazırlıkları devam etmişti. Bu ayın 25'i için her şey hazır olacaktı, Bayan Loo'nun güzel elbisesi bile!...

Burada not edilmesi gereken şey, mayısın bu ilk haftasının korkunç hava koşullarıyla, yağmur, rüzgâr, hiç ara vermeden birbirini izleyen koca bulutlarla dopdolu bir gökyüzüyle akıp geçtiğidir. O günlerde ne ufukta yeterince yüksek bir eğri çizmekte olan Güneş ne de uzayı ışığa boğması gereken neredeyse dolunay halindeki Ay yüzlerini gösterdi.

Buradan da gökyüzünde herhangi bir gözlem yapmanın olanaksız olduğu ortaya çıkıyor.

Bu da Bayan Hudelson, Jenny ve Francis Gordon'un yakınmayı hiç düşünmedikleri şeydi. Ve yağ-

mur ve rüzgârdan nefret eden Loo, kötü havanın sürmesinden asla bu kadar çok keyiflenmemişti.

"En azından düğüne değin sürsün" diye yineliyordu, "daha üç hafta boyunca ne Güneş ne Ay ne de en ufak bir yıldız görülsün!"

İki gökbilimcinin odalarında koyu can sıkıntısıyla ve ailelerinin son derece hoşnutluğuyla her şey böylece geçip gitti.

Ama bu durum son buldu ve koşullar 8-9 Mayıs gecesi değişti. Bir kuzey yeli havayı bozan tüm o sisleri kovdu ve gökyüzü tam duruluğuna büründü.

Bay Dean Forsyth kulesinde, Doktor Hudelson burcunda Whaston üstündeki gökkubbeyi en son noktasından en tepelerine değin taramaya koyuldular. Meteor dürbünlerinin önünden yeniden geçti mi?... Onu yeniden yakalama şansını ele geçirdiler mi ve onu ilk ayrımsayan ikisinden hangisi oldu?

Kesin olan şey, tutumlarının hiç değişmediğidir ve her ikisi de aynı ölçüde keyifsiz olduklarına göre yararsız gözlemleri için de durum aynıydı ve kuşkusuz meteor gözlerine hiç görünmeyecekti.

9 Mayıs gazetelerinde çıkan bir not onları bu açıdan eksiksiz bilgilendirdi.

Bu not şöyle düşülmüştü:

"Cuma akşamı, akşamın saat on kırk yedisinde harika irilikte bir göktaşı gökyüzünün kuzey kesiminde havayı kuzeydoğudan güneybatıya doğru ilerleyerek baş döndürürcü bir hızla geçti."

Ne Bay Hudelson ne de Bay Forsyth onu bu kez fark etmişlerdi. Önemi yoktu! Onu iki gözlemevine bildirmiş olanın öteki olduğundan şüphelenmiyorlardı.

"Sonunda!" diye bağırdı biri.

"Sonunda!" diye bağırdı öteki.

Bu yüzden nasıl sevindiler... ama aynı zamanda canları nasıl sıkıldı, ertesi gün gazeteler haberi aşağıdaki gibi tamamladıklarında anlaşılacaktır:

"Pittsburg Gözlemevi'ne göre bu göktaşı, 9 Nisan'da Whaston'dan Bay Dean Forsyth'nin bildirdiği, Cincinnatti Gözlemevi'ne göreyse aynı tarihte Whaston'dan Doktor Stanley Hudelson'un bildirdiği olmalı."

VI. Bölüm

Genelinde meteorlar ve özelinde, Bay Forsyth ve Hudelson'un keşfi konusunda çekişme içinde oldukları göktaşıyla ilgili az çok fantezi birkaç çeşitlemeyi içeriyor.

Eğer bir babanın çocuklarından biriyle gurur duyduğu gibi bir kıta da devletlerinden biriyle gurur duyabilirse bu kesin Kuzey Amerika olur. Eğer Kuzey Amerika, cumhuriyetlerinden biriyle gurur duyabilirse, bu kesin Birleşik Devletler'le olur. Eğer Birlik, her yıldızı federal bayrağın köşesinde parlayan elli bir eyaletten biriyle gurur duyabilirse bu da düpedüz başkenti Richmond olan şu Virginia'yla olur. Eğer Virginia, Potomac'ın sularının içinden geçtiği kentlerinden biriyle gurur duyabilirse, o da elbette şu Whaston kentiyledir. Eğer sözü edilen Whaston oğullarından biriyle gurur duyabilirse, o da elbette XX. yüz-

yıl astronomi yıllıklarında önemli bir yer alması gereken bu yankı uyandıran keşif fırsatıyladır.

ABD'de bol bol bulunan günlük, yarı haftalık, haftalık, yarı aylık, aylık sayısız sayfadan söz etmesek de Whaston'daki gazetelerin en azından önceleri Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson hakkında en heyecanlı makalelerini yayımladıkları rahatlıkla tahmin edilecektir. Bu iki ünlü yurttaşın şanı tüm kente de bulaşmayacak mı? Sakinlerinden bundan payını almayacak olanı hangisi? Whaston'un adı bu keşfe kopmamacasına bağlanmayacak mı?... Bilimin minnettar kalacağı iki gökbilimcinin adıyla belediye arşivlerine kaydedilmeyecek mi?

Eğer hemen o günden itibaren halkın gürültücü ve coşkulu kalabalıklar halinde Elizabeth Sokağı'ndaki ve Morris Sokağı'ndaki iki eve doğru yöneldiklerini söylüyorsak okuyucu şaşırmış görünmesin ve bizim sözümüze inansın. Çok doğaldır ki Bay Forsyth'yle Bay Hudelson arasında var olan bu rekabetten kimse haberdar değildi. Halkın coşkusu onları aynı hamlede birleştiriyordu. Bu meselede ortak hareket etmiş olmaları, bu bir kuşku konusu olamıyordu. İki adları çağlar boyunca ayrılmaz olacak ve belki de binlerce yıl sonra geleceğin tarihçileri bu adların tek bir adama ait olduğunu iddia etmeyecekler miydi?

Kesin olan, kalabalığın alkışlarına karşılık vermek için Bay Dean Forsyth'nin kulesinin terasında

Bay Stanley Hudelson'un da burcunun terasında görünmek zorunda kaldıklarıydı. Kendilerine doğru yükselen hurralar karşısında minnettarlık selamlaması olarak eğildiler.

Ve yine de bir gözlemci, tutumlarının katıksız bir neşeyi dile getirmediğini teşhis ederdi. Bir bulutun güneşin üstünden geçmesi gibi bu zaferin üstünden de bir gölge geçiyordu. Birinin dik bakışı kuleye yöneliyordu, ötekinin dik bakışı burca. Her ikisi de birbirlerini Whaston halkının alkışlarına karşılık verirken görüyordu. Tek dürbünleri onları bu konuda daha şimdiden bilgi sahibi yapmıştı, eğer doldurulmuş olsaydı birbirlerine ateş edip etmeyeceklerini kim bilebilir! Tüm kıskançlık duygularının yoğunlaşacağı bakışları, kurşun olmuş olabilirdi!

Kaldı ki Dean Forsyth, iki evin önüne art arda gelen aynı yurttaşlar tarafından Doktor Hudelson'dan daha az alkışlanmadı ve de tersi.

Ve her mahalleyi uğultuya boğan bu candan alkışlar sırasında Francis Gordon, hizmetçi Mitz, Bayan Hudelson, Jenny, Loo kendi kendilerine neler diyorlardı?

Pittsburg Gözlemevi ve Cincinnatti Gözlemevi'nin gazetelere gönderdikleri notun yol açacağı can sıkıcı sonuçlarını kestirebiliyorlar mıydı?... O zamana değin gizli olan şimdi biliniyordu. Bay Forsyth ve Bay Hudelson her biri ayrı ayrı bir göktaşı keşfetmişlerdi ve tarihlerin çakışması göz önü-

ne alındığında aynı meteorun söz konusu olduğunu kabul etmek gerekiyordu... Bu durumda her birinin ayrı ayrı bu keşfin maddi yararları değilse de en azından onuru üzerinde hak iddia edip etmeyeceğini, bunun da iki aile için çok üzücü bir skandalla sonuçlanıp sonuçlanmayacağını kendi kendine sormanın yeri değil miydi?...

Bayan Hudelson'la Jenny'nin, kalabalık evlerinin önünde gösteri yaparken hissettikleri duyguları tahayyül etmek ve onları anlamak çok çok kolaydır. Her ikisi de pencerelerinin perdeleri arkasında durarak bu gösteriyi görmüşlerdi. Eğer doktor burcun terasında görünürse odalarının balkonunda görünmekten sakınmışlardı. Gazetelerde yayımlanan haberin sonuçlarını yürekleri sıkışmış bir biçimde seziyorlardı. Ve Bay Forsyth ve Bay Hudelson aptalca bir kıskançlık duygusuyla dürtülerek meteor konusunda çekişme içine girerlerse, halk birinden ya da ötekinden yana tavır almayacak mıydı? Her birinin kendi taraftarı olacaktı ve o zaman kentte hüküm sürecek kaynamanın ortasında ve belki de meydana gelecek karışıklıkların ortasında Amerikan kentinin Capulets ve Montaigus'lerini birbirine düşüren bilimsel kavgada iki ailenin durumu, müstakbel eşler, bu Roméo ve bu Juliette'inki ne olacaktı?

Loo'ya gelince o korkunç kızgındı; penceresini açmak istiyordu; tüm bu halkı paylamak istiyordu; bu kalabalığı ıslatmak ve hurralarını soğuk sellerde

boğmak için elinin altında bir hortumu olmamasına esef ediyordu. Annesi ve kardeşi küçük kızın çok haklı öfkesini yatıştırmakta bayağı zorluk çektiler.

Elizabeth Sokağı'nda da aynısı oldu. Francis Gordon şimdiden gerginleşmiş bir durumu daha da ağırlaştırma tehlikesi bulunan tüm bu hayranları seve seve cehenneme gönderirdi. Önce dayısının yanına çıkmaya niyetlendi. Ama hissettiği can sıkıntısını saklayamama korkusuyla bunu yapmadı. Bıraktı, Bay Forsyth ve Omicron kulede caka sattılar.

Ama Bayan Hudelson, Loo'nun sabırsızlıklarını denetim altına almak zorunda kaldığı gibi Francis Gordon da hizmetçi Mitz'in öfkesini frenlemek zorunda kaldı. Bu beriki bu kalabalığı süpürmek istiyordu ve hergün onca beceriyle kullandığı araç elleri arasında korkunç iş görürdü. Yine de sizi alkışlamaya gelen insanların süpürge dayağı yemeleri belki biraz sert olurdu ve yeğen dayısının çıkarına müdahale etmek zorunda kaldı.

"Ah! Bay Francis" diye bağırıyordu yaşlı hizmetçi "şu orada bağrışıp duranlar deli değil mi?"

"Ben de neredeyse buna inanacağım" diye yanıtlıyordu Francis Gordon.

– Ve bunların tümü gökyüzünde dolaşıp duran bir tür koca taşla ilgili!

– Söylediğiniz gibi Mitz'ciğim!

– İyi! Kafalarına düşseydi ve bir yarım düzinesini ezseydi! Peki size soruyorum bu göktaşları ne işe yarar?

"Ailelerin arasını açmaya!" diye açıkladı Francis Gordon, hurralar yeniden ve daha güçlü patlak verirken.

Ve gerçekten de iki eski dosta borçlu oldukları bu keşifin onlara onca şan getirmesi gerekiyordu da, niçin onu paylaşmayı kabul etmeyeceklerdi ki?... İki adları oraya yüzyılların sonuna değin bağlı olacaktı!... Bunda umulacak hiçbir maddi sonuç, hiçbir parasal çıkar yoktu!... Bu, saf platonik bir onur olacaktı!... Ama özsaygı işin içine girdiğinde, ona kibir de karıştığında, atalarından Aliboron'a usta olarak sahip olmayı hak eden böyle dik kafalıların mantıklı olmalarını sağlayın bakalım!

Kısacası bu meteoru görmüş olmak o denli övünülecek bir şey miydi?... Keşfedilmesi, Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson'un, aygıtlarının gözetleme merceğinden tam da baktıkları sırada Whaston görüş alanından geçiyor olması nedeniyle borçlu oldukları rastlantı sonucu değil miydi?

Ve doğrusu bu göktaşlarının, bu küçük gezegenlerin, bu akanyıldızların yüzlercesi, binlercesi gece gündüz oradan geçmiyorlar mı? Ve bu amatörlerden daha başkaları onun uzayda çizdiği ışıklı çizgiyi ayrımsamamışlar mıydı?... Gökkubbenin karanlık diplerinde kendilerine gruplar halinde değişken yörüngeler çizen bu ateş kürelerini saymak bile olası mı?... Bilim insanları, yeryüzü atmosferinin tek bir gecede aldığı meteor sayısının altı yüz milyon olduğunu söylüyorlar, yani günde bir milyar 200 milyon... Ve

Newton'a göre bu cisimlerden çıplak gözle görülebilecek olanlar onla on beş milyon arasında!... "Karşısında gökbilimcilerin hiç de görüşlerini açıklamak zorunda olmadıkları bir keşifle ilgili olarak bu iki kâşif hemen daha o anda neyle böbürleniyorlardı."

Bu son cümle, Whaston'un olayı eğlenceli yanıyla ele alan ve komik imgelem gücünü kullanma fırsatını hiç ihmal etmeyen tek gazetesi *Punch*'un bir makalesinin son cümlesiydi.

Daha ciddi meslektaşları için durum böyle olmadı, onlar, sözü edilen fırsattan, bir bilimi, Amerikan Larousse'u kaynak alınarak en ünlü gözlemevlerinin en takdir edilen profesyonellerini kıskandıracak biçimde gözler önüne sermek için yararlandılar.

"Bu göktaşları," diyordu *Standard Whaston*, "Kepler, onların yeryüzündeki sızıntılardan kaynaklandığını sanıyordu; ama bu olguların, içlerinde hep şiddetli bir yanma izlerinin belirlendiği havataşlarından başka bir şey olmadıkları gerçeğe daha yakın gibi görünüyor. Plutarque zamanında daha şimdiden genel dönüş hareketinin gücünden çıktıklarında yeryüzüne atılan maden kütleleri olarak kabul ediliyorlardı. Onları iyice incelediğinizde, öteki madenlerle kıyasladığınızda onlarda da basit cisimlerin aşağı yukarı üçte birini oluşturan aynı bileşimi bulursunuz; ama bu elementlerin topaklanması farklıdır. Onlarda tanecikler kah eğe talaşı gibi ince incedir kah kırıldığında kristalleşme izleri gösteren kayda değer bir sertlikte bezelye ya da fındık gibi

iridir. Çoğunlukla nikel karışmış ve paslanmanın hiçbir zaman bozmamış olduğu ham durumdaki demirden, bir tek demirden olanları bile var."

Standard Whaston'ın okurlarının bilgisine sundukları çok doğru. Ama *Daily Whaston*, o, eski ya da modern bilginlerin bu meteorsal taşları incelemekte her zaman gösterdikleri özen üzerinde duruyor ve şöyle diyordu:

"Apollonialı* Diyojen, Aegos-Potamos yakınlarına düşüşü Trakya sakinlerinde büyük korkuya yol açan ve bir değirmen taşı büyüklüğünde olan bir akkor taştan yıldızdan söz etmiyor muydu? Benzer bir göktaşı gelip Saint Andrew çan kulesinin üstüne düştü ve onu tepesinden temeline değin yıkacak belki de. Bu arada uzayın derinliklerinden gelip Yerküre'nin çekim çemberine girip, toprağından toplanmış olan bu taşların listesini vermek gerekmiyor muydu? Hıristiyan çağından önce Galatia'da** Kibele'nin*** simgesi olarak tapınılan ve Roma'ya taşınan yıldırım taşı ve aynı zamanda Suriye'deki Emèse'de bulunan ve Güneş'e tapınmaya adanan bir başkası; Numa**** saltanatı sırasında yerden toplanan kutsal kalkan; Mekke'nin Kabe'sinde özenle saklanan kara taş; Antar'ın***** ünlü

* Apollonia: Bugünkü Arnavutluk'ta bir yerin eski adı (ç.n.).
** Galatia: Anadolu'ya M.Ö. 278'de Galatlar tarafından verilen ad (ç.n.).
*** Kibele: Toprak bereketi tanrıçası (ç.n.).
**** Numa: Roma Kralı (ç.n.).
***** Antar: VI. yüzyıl Arap savaşçısı ve efsane kahramanı (ç.n.).

kılıcını yapmakta kullanılan yıldırım taşı. Hıristiyan çağından sonra, düşerken içinde bulundukları koşullarla betimlenen ne çok hava taşı var: Alsace'taki Ensisheim'e düşen iki yüz altmış librelik* bir taş; Provence'ta Vaison tepesine düşen insan başı biçimi ve iriliğinde madeni bir siyahlıkta bir taş; Makedonya'da Larini'de düşen sanki demir döküntülerinden yapılmış, bir kükürt kokusu yayan yetmiş iki librelik bir taş; 1768'de Chartres yakınlarında Luce'ye düşen ve dokunulması olanaksız yakıcılıkta bir taş. Aynı şekilde 1803'te Normandiya, Laigle kentine ulaşan, Humboldt'un[1] aşağıdaki sözlerle sözünü ettiği o göktaşını da anmanın yeri değil mi? 'Öğleden sonra saat birde tertemiz bir gökyüzünde güneydoğudan kuzeybatıya doğru hareket eden büyük bir göktaşı görüldü. Birkaç dakika sonra hemen hemen hareketsiz duran küçük kara bir buluttan gelen bir patlama sesi, beş ya da altı dakika boyunca duyuldu, onu sanki bir yaylım ateşinden çıktığı sanılan çok sayıda davulun gürültüsünün de karıştığı bir gürültüyle üç ya da dört başka patlama izledi. Her patlama kara buluttan kendisini oluşturan su buharının bir parçasını koparıyordu. O yerde hiçbir ışıklı olay fark edilmedi. En büyüğünün ağırlığı on yedi libre olan iki binden fazla meteorsal taş, güneydoğudan kuzeybatıya yönelmiş ve on bir kilometre uzunluğun-

* Libre: 453,592 gram karşılığı bir ağırlık ölçüsü (ç.n).
1. Humboldt: Alman iklimbilimci.

da olan elips biçiminde bir yüzeye düştüler. Bu taşlardan dumanlar çıkıyordu ve alevler içinde olmasa da yanıyorlardı ve onları düştüklerinden birkaç gün sonra kırmanın daha sonra kırmaktan daha kolay olduğu saptandı.' Ve işte şimdi Belçika Kraliyet Akademisi Daimi Sekreterliği'ne aktarılan olay: 1854'te Hurworth, Darlington, Durham, Dundee'de yıldızlı ama karanlık bir gökyüzünde, Ay'ın kendini gözlerimize dolunay olarak gösterdiğindeki halinin iki katı bir hacimde bir ateş topu göründü. Parıldayan ışıklar kan kırmızısı kütlesinden saçılıyordu. Ardından gökyüzünün koyu mavisi üzerinde yoğun ve canlı bir biçimde keskin, geniş, altın renginde, ışıklı uzun bir kuyruk sürüklüyordu. Başlangıçta dümdüz olan bu kuyruk yükselirken bir yay biçimini alıyordu. Bu göktaşı yolunu kuzeydoğudan güneybatıya doğru çiziyordu ve o denli yayılıyordu ki bir ufuktan ötekine uzanıyordu. Şiddetle titreşiyordu ya da daha çok ekseni üzerinde koyu bir kırmızıdan canlı bir kırmızıya geçerek dönüyordu ve gözden kayboluşu, bir patlama ya da bir düşme olmadan gözden kayboldu."

Daily Whaston tarafından verilen ayrıntılara *Morning Whaston* meslektaşının makalesini tamamlayan şunları ekliyordu: "Hurworth göktaşı patlamasa da 14 Mayıs 1864'te, bir Fransa, Gironde, Castillon gözlemcisine kendini gösteren için durum böyle değildi. Görünmesi ancak beş saniye sürmüş olsa da hızı öyleydi ki bu kısa zaman süre-

si içinde altmış derecelik bir yay çizdi. Mavi yeşilimsi boyası beyazlaşıyordu ve olağanüstü bir parlaklıktaydı. Görünen patlamayla gürültünün algılanması arasında üç dört dakika geçti ve kırk kilometrelik düşey bir uzaklıktan ses, bunu katetmek için en az iki dakika harcıyor. Bu durumda bu patlamanın şiddeti Yerküre'nin yüzeyinde meydana gelebilecek en şiddetli patlamalardan daha yüksek olması gerekiyor. Bu göktaşının boyutuna gelince yüksekliğine göre hesaplandığında çapı bin beş yüz ayaktan daha az olarak değerlendirilmiyor ve saniyede beş fersah dolaşıyor olmalı, yani yerin Güneş'in çevresindeki dönme hareketinde yaşadığı hızın üçte ikisi."

Morning Whaston'un söylediklerinden sonra en çok olan ve neredeyse tümüyle demirden oluşan göktaşlarını daha özel olarak ele alan *Evening Whaston*'un söyledikleri geldi. Çok sayıdaki okuyucusuna Sibirya ovalarında karşılaşılan meteorsal bir taşın ağırlığının yedi yüz kilogramdan daha az olmadığını anımsattı. Brezilya'da keşfedilen ve ağırlığı altı bin kilogramdan daha az ölçülmeyenin yanında neydi ki? Ve biri Tucuman'da Olimpia'da bulunan on dört bin kilogram, öteki Meksika'daki Duranzo[2] çevresinde tanınan on dokuz bin kilogramlık aynı yapıda iki öteki kütleyi de hiç unutmamalı. En sonunda da Asya Kıtası'nın doğusunda Sarı Nehir kaynakları yakınında Moğolların "Ku-

2. Kuşkusuz Durango.

tup Kayası" dedikleri ve ülkede gökten düşmüş olarak kabul edilen kırk ayak kadar yükseklikte bir ham demir blok vardır.

Ve gerçekten bu makaleyi okuyunca Whaston halkının bir bölümünün belli bir korku duymamazlık edemeyeceklerini iddia etmek çok ileri gitmek değildir. Bay Forsyth ve Hudelson'un meteorlarının, bildiğimiz koşullarda ve önemli olması gereken bir uzaklıkta fark edilmiş olması için, muhtemelen Tucuman, Duranzo ve Kuzey Kayası Göktaşlarınınkinden çok daha yüksek boyutlara sahip olması gerekiyordu. İriliğinin eşit olup olmadığını, çapı bin beş yüz ayak olarak değerlendirilmiş olan Castillon hava taşınınkini geçip geçmediğini kim bilebilir?... Böyle bir demir kütlenin ağırlığı tasarlanabilir mi?... Pekâlâ, eğer sözü edilen meteor Whaston ufkunda bir kez göründüyse oraya geri döneceğine inanmak uygun olmaz mı?... Ve eğer herhangi bir nedenle yörüngesinin tam da Whaston üstünde yer alan bir noktasında durursa, aklınızın alamayacağı bir şiddetle bundan yara alacak olan Whaston olacaktır. Ve bu, ağırlık ve yüksekliğin hızın karesiyle çarpılmasıyla bulunan cisimlerin şu müthiş düşme yasasını halktan bilmeyenlere öğretmek, bilenlere anımsatmak için fırsat değil midir?...

Buradan belli bir kaygının kentte hüküm sürdüğü sonucu çıkıyor. Tehlikeli ve tehditkâr göktaşı kamu alanlarında, derneklerde olduğu gibi aile ocaklarında da tüm sohbetlerin konusu oldu. Özel-

likle nüfusun kadın kesimi artık yalnızca yıkılmış kiliseleri, yerle bir olmuş evleri görüyordu düşlerinde ve birkaç erkek, hayali olarak kabul ettiği bir tehlike konusunda omuzlarını silkse de çoğunluğu oluşturmuyordu. Kentin en yüksek mahallelerinde olduğu gibi Anayasa Meydanı'nda da gece gündüz sürekli gruplar oluşuyordu, bu söylenebilir. Hava kapalı olsun ya da olmasın, bu, gözlemleri hiç durdurmuyordu. Optisyenler hiçbir zaman bunca cep dürbünü, dürbünü ve optik aleti satmamışlardı. Gökyüzü hiçbir zaman Whaston nüfusunun endişeli bakışlarının bu denli hedefi olmamıştı. Cincinatti ve Ohio gökbilimcileri tarafından göktaşı görüldüğünde, resmi bir bildirinin açıkladığına göre, izlediği yön onu kentin üstünden geçiriyordu ve görünür olsun ya da olmasın tehlike, her dakika ve hatta her saniye demiyoruz ama her saat vardı.

Ama denecektir ki ciddi bir neden olmasa da bu tehlike, aynı zamanda çeşitli bölgeleri de, onlarla birlikte yörüngesi altında bulunan kentler, kasabalar, köyler, küçük yerleşim birimleri için de bir tehdit oluşturmalıydı. Evet, elbette. Göktaşı, Yerküre'mizin çevresinde dönüşünü yapmalıydı, henüz belli olmayan bir zamanda ve yörüngesi altındaki toprağın tüm noktaları düşmesi tehditi altındaydı. Yine de dehşetin rekorunu, eğer bu çok modern terimi kabul ederseniz, Whaston elinde tutuyordu ve bu rekoru, özellikle Eski Kıta'dan herhangi bir başka kente seve seve terk edebilirdi... Eğer önce belirsiz,

sonra daha belirli ve sürekli artmakta olan bir korku Whaston'u sardıysa, bu tam olarak göktaşının ilk olarak onun üstünde olduğunun bildirilmiş olmasındandır. Bu durumda kuşku götürmeyen şey, bu yörüngenin çeşitli noktalarının Whaston'a egemen olmasıydı. Sonuç olarak genel izlenim şöyle tarif edilebilirdi: Bombalanması her an başlayabilecek kuşatma altındaki bir kentin, bir bombanın gelip evlerini yerle bir edeceği beklentisi içindeki sakinlerininki!... Ve ne bomba!

Olayların bu durumundan, salt ironi dolu makalelere malzeme bulacak yerel bir gazetenin çıkacağına kim inanırdı? Kendileriyle alay ettiği gün gibi açık olmasına rağmen çok sayıda okuyucusu da oldu. Evet, *Punch*, Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'u sorumluları olarak göstermek istediği tehlikeyi alayla abartarak halkın korkularını daha da artırmaya çalıştı.

"Bu amatörler, neye karıştılar," diyordu. "Dürbünleriyle, teleskoplarıyla uzayı karıştırmaya gereksinimleri mi vardı? Yıldızlarına takıldıkları bu gökkubbeyi kendi haline bırakamazlar mıydı? Yıldızlar arası bölgelere sızarak kendilerini ilgilendirmeyen işlere karışan yeterince çok başka bilgin yok mu, gereğinden de fazla başka bilginler yok mu? Gökcisimleri, kendilerine bu denli yakından bakılmasını sevmiyorlar ve sırlarını, daha sonra ortalığa sermek için keşfetmek de insanların işi değil!... Evet, kentimiz tehdit altında ve artık kimse şimdi

burada güven içinde değil! Herkes yangına karşı, doluya karşı, fırtınaya karşı sigorta yaptırıyor. Bu durumda gidin bir göktaşının düşmesine karşı da sigorta yaptırın... Whaston Kalesi'nin belki on katı olan bir göktaşı!... Ve bir de düşerken patlarsa, bu tür nesnelerde sıklıkla oluyor, parçacıkları tüm kenti karma karışık edecek ve kimbilir belki de çok sıcak iseler yangınlar çıkaracaklar!... Bu sevgili kentimizin kesin yok olması demek!... Bu yüzden Bay Forsyth ve Hudelson niçin meteorları geçerken gözetleyecek yerde evlerinin zemin katında sakin sakin kalmadılar? Onları ısrarlarıyla kışkırtan, entrikalarıyla çekenler onlardır!... Whaston yıkılırsa, bu taş tarafından ezilir ya da yakılırsa, bu onların hatası olacaktır ve hesap sorulması gerekenler onlardır... Ve tarafsız her okuyucudan bunu istiyoruz ve eğer tarafsızlar varsa, bunlar elbette *Whaston Punch*'a abone olanlardır, gökbilimciler, müneccimler, meteoroloji uzmanları ne işe yarıyorlar ve bu alçak dünyada oturanların iyiliği için çalışmalarından şimdiye kadar hangi sonuçları aldılar?... Ve bir Fransızın, ünlü Brillat-Savarin'in dehasına borçlu olduğumuz şu yüce gerçeği anımsatalım: "Yeni bir yemeğin keşfi insanlığın mutluluğuna bir yıldızın keşfinden daha çok katkıda bulunur!"

VII. Bölüm

Burada Bayan Hudelson'u, doktorun Bay Dean Forsyth'ye davranışından ötürü çok üzüntülü göreceğiz ve hizmetçi Mitz'in efendisini bir güzel haşladığını duyacağız.

Whaston Punch'un bu dalga geçmelerine Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson ne yanıt verdiler? Hiç ve belki de sorumsuz gazetenin makalesini okumadılar bile. Doğrusu onu hiç ciddiye almamak daha iyi değil miydi? Ama sonunda az ya da çok esprili bu alaylar, hedef aldıkları kişiler için çok hoş değillerdi. Bu konudan bu kişiler hiç bilgi sahibi olmamış olsalar da, anne babaları, dostları bunları bilmemezlikten gelemediler ve bu, başlarına kimi sıkıntılar açmaktan da geri kalmadı. Hizmetçi Mitz köpürüyordu. Efendisini kamu güvenini tehdit eden bu göktaşını çekmiş olmakla suçlamak!... Onu duysa-

nız, Bay Dean Forsyth makalenin yazarı hakkında dava açmalı ve sulh yargıcı Bay John Proth onu büyük tazminat cezalarına mahkûm edebilmeliydi; suçlayan açıklamalarından dolayı hak ettiği hapis cezasından söz etmiyoruz. Yaşlı hizmetçiyi sakinleştirmek için bir tek Francis Gordon'un müdahalesi gerekiyordu. Şu küçük Loo'ya gelince, o, olayı iyi yanıyla ele aldı ve kahkahalarla gülerken şunları söyleyip durduğunu duymak gerekiyordu:

"Evet... Gazetenin hakkı var!... Niçin Bay Forsyth ve babam, bu lanet çakıltaşını uzayda keşfetmeyi akıllarına koydular?... Onlar olmasaydı, bize hiçbir kötülüğü dokunmayan bir yığın başkası gibi fark edilmeden geçmiş gitmiş olacaktı!"

Küçük kızın düşündüğü bu kötülük ya da daha çok bu felaket, Francis'in dayısıyla Jenny'nin babası arasında ortaya çıkacak olan rekabetti. İki aile arasındaki bağları daha da sıkı bir biçimde sıkması gereken bir birleşmenin arifesinde bu rekabetin sonuçlarıydı.

Aslında göktaşının Whaston üzerine düşme -çok az- olasılığı, onları hiç kaygılandırmıyor, endişeye sevketmiyordu, bunu iddia edebiliriz. Bu kent meteorun, Yerküre'nin çevresinde dönme devinimi sırasında çizdiği yörüngesi altında yer almış bulunanlarınkine oranla daha çok tehdit altında değildi. Bir gün düşmeliydi, elbette olabilir ama kesin değildi ve yer çekimine bir başka ay gibi boyun eğerek bu uydu durumunu niçin sonsuza değin koru-

mayacaktı? Hayır! Whastonlular, *Punch*'un eğlenceli fallarına ancak gülmeliydiler ve Forsyth ve Hudelson aileleri gibi bu konuda üzülecek ciddi nedenleri olmadığından gülüyorlardı.

Olması gereken oldu. Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'un birbirlerine karşı sadece şüpheleri olduğu sürece, aynı pisti izlemiş olduklarını ayrımsamadıkları sürece, hiçbir skandal meydana gelmemişti. İlişkileri biraz soğumuştu, olsun! Ama şimdi iki gözlemevinin mektupları yayımlandığından bu yana aynı meteorun keşfinin Whaston'daki iki gözlemciye ait olduğu kamuoyu önünde açığa çıkmıştı. Ne yapacaklardı? Her ikisi de gazeteler yoluyla ve kimbilir belki yetkili mahkemede bu keşfin öncelik hakkını isteyecek miydi? Bu konuda yankı uyandıran tartışmalar olacak mıydı ve *Punch*'un fantezi dolu makalelerinde ve ciddiyetten uzak bir gazetesinin patavatsızlığıyla iki rakibin izzetinefislerini aşırı tahrik etmesinden, bu ateşin üstüne sıvıyağ ve sıvıyağdan daha da iyisi Amerika'da geçtiğine ve bu madensel sıvının kaynakları burada tükenmez olduğuna göre petrol atmasından korkulmamalı mıydı?... Ve kuşkusuz muhabirlerin gevezeliklerine karikatürlerin eklenmesi gecikmeyecek ve durum Morris Sokağı burcuyla Elizabeth Sokağı kulesi arasında giderek daha da gerginleşecekti.

Bu yüzden Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'un, tarihi Francis ve Jenny'nin isteğine uygun olarak, bundan emin olun, yavaş yavaş yaklaşmak-

ta olan düğüne asla en küçük bir imada bulunmamalarına kimse şaşırmayacaktır. Sanki hiç söz konusu olmamış gibiydi. Birinin ya da ötekinin önünde bundan söz edildiğinde, onları hep hemen o anda gözlemevlerine çağıran herhangi bir durumu unutmuş oluyorlardı. Zaten günlerini, kafaları daha meşgul, daha da içlerine kapalı olarak orada geçiriyorlardı. Hatta hiciv gazetesinin saygısız ve üzücü gevezeliklerinden haberdar mıydılar? Bundan da kuşku duymak yerinde olurdu. Dışarının gürültüsü burcun ve kulenin tepelerine nasıl ulaşmış olabilirdi?... Francis Gordon ve Bayan Hudelson durumu daha da kötüleştirir korkusuyla bunların oralara değin ulaşmasına izin vermemek için tüm ustalıklarını kullanıyorlardı ve iki rakibin yörenin gazetelerini okumaktan başka dertleri de vardı.

Meteor, Pennsylvania ve Ohio Gözlemevleri gökbilimcileri tarafından yeniden görülmüş olsa da, Bay Dean Forsyth ve Stanley Hudelson yine de onu boşu boşuna yörüngesi üzerinde yeniden bulmaya çalışıyorlardı. Yoksa, onların aygıtlarının menziline göre çok çok uzak bir mesafeye uzaklaşmış mıydı? Ne de olsa makul bir varsayım. Ama onlar gece gündüz gökyüzünün her aydınlık alanından yararlanarak aralıksız gözetimden vazgeçmiyorlardı. Bu böyle devam ederse, sonunda hasta düşeceklerdi!... Ama ya biri ötekinden önce onu yeniden görürse, yine de tümüyle beklenmedik olan bu durumdan kimbilir kendine ne paylar çıkaracaktı?...

Bu yeni küçük gezegenin öğelerini hesaplamaya gelince yörüngesinin tam konumu, yapısı, biçimi, hareket ettiği uzaklık, dönüş süresi, bunlar elbette Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'un bilgilerini aşıyordu. Bu unsurları belirlemek işi uzman bilginlere aitti ve zaten oynak meteor Whaston ufkunda bir daha görünmüyordu ya da en azından onların iki gözlemcisi onu yetersiz dürbünlerinin ucuyla yakalamayı başaramıyorlardı! Bundan dolayı da hoş olmayan ve sürekli bir keyifsizlik. Onlara yaklaşılamıyordu. Bay Dean Forsyth kendisine aynı tonda karşılık veren Omicron'a günde yirmi kez öfkeleniyordu. Doktora gelince o öfkesini kendisine yöneltmek zorunda kalıyordu ve bunda da hata yapmıyordu.

Bu koşullarda kim onlara düğün töreninden ve nikah sözleşmesinden söz etmeyi aklından geçirebilirdi!

Yine de Pittsburg ve Cincinnatti Gözlemevlerince gazetelere gönderilen notun yayımlanmasından bu yana bir hafta geçmişti. 18 Mayıs'taydılar. Daha on üç gün ve Loo'nun hiç gelmeyeceğini, takvimlerde mevcut olmadığını iddia etmesine rağmen büyük tarih gelecekti. Hayır! Onu duyana göre o yıl 31 Mayıs olmayacaktı. Bunu söylüyordu küçük kız gülmek için ve iki evde hüküm süren tedirginliği yok etmek amacıyla gülüyordu.

Bununla birlikte Francis Gordon'un dayısına ve Jenny Hudelson'un babasına, hiç yapılmaması ge-

rekiyormuş gibi artık sözünü etmedikleri bu evliliği anımsatmak önemliydi. Kendilerine yapılan en ufak bir imada derhal sohbetin yönünü değiştiriyorlar ve oradan ayrılıyorlardı. Sorun, bu durumda Francis'in Morris Sokağı'ndaki eve her gün yaptığı ziyaretlerden birinde onları kapana kıstıracak biçimde kafalarını karıştırmaktı. Ama Bayan Hudelson kocasına karşı bir şey yapılmamasının daha iyi olacağını düşündü. Onun düğün hazırlıklarıyla meşgul olması hiç gerekmiyordu... Artık kendi öz eviyle meşgul olmaması gibi. Hayır!... Günü geldiğinde Bayan Hudelson ona şöyle diyecekti:

"İşte elbisen, işte şapkan, işte eldivenlerin... Töreni için Saint-Andrew'e gitme saati... Bana kolunu ver ve gel..."

Hiç kuşkusuz gidecekti, farkına bile varmadan ve yeter ki o anda meteor gelip teleskopunun objektifinin önünden geçmesin!

Ama Bayan Hudelson'un fikri Morris Sokağı'ndaki evde önemle dikkate alındıysa da Francis Gordon'unki Elizabeth Sokağı'nda alınmadı. Doktor, Bay Dean Forsyth'ye karşı tutumunu açıklama ültimatomu almamış olsa da, bu beriki bu konuda yaşlı hizmetçisi tarafından sert bir biçimde sıkıştırıldığına tanık oldu. Mitz hiçbir şey dinlemek istemiyordu. Efendisine karşı korkunç öfkeliydi. Durumun giderek ciddileştiğini ve en küçük bir olayın iki aile arasında bir kopmaya yol açma tehlikesinin bulunduğunu hissediyordu. Peki, bunun sonuçları

ne olacaktı? Evlilik gecikecek, belki olmayacak, Bay Forsyth'nin Jenny'yle evlenmekten vazgeçmeye zorlayacağı sevgili Francis'inin, iki nişanlının büyük acısı... Ve zavallı genç adam, her tür uzlaşıyı olanaksız kılacak herkesin önündeki bir skandaldan sonra ne yapabilirdi ki?...

O nedenle 19 Mayıs öğleden sonra yemek salonunda Bay Dean Forsyth ile yalnız kaldığında kulenin merdivenini çıkmak üzere olduğu an onu durdurdu.

Biliyorsunuz, Bay Forsyth'nin Mitz'e açıklama yapmaktan ödü kopuyordu. Bu açıklamaların genelinde lehine dönmediğini hiç bilmiyor değildi. Kendini geri çekilirken vuruşmak zorunda görüyordu ve ona göre bir karşılaşmada insan yenildiğinden emin olduğu anda kendini hiç ele vermemesi daha akıllıca olur.

Bu durumda kendisinde fitili ateşlenmiş ve patlamakta gecikmeyecek bir bomba etkisi yapan Mitz'in yüzüne alttan baktıktan sonra bomba parçalarından kendini korumayı isteyen Bay Dean Forsyth, salonun ucuna doğru yöneldi. Ama daha kapının tokmağını çevirmeden başı yukarıda, gözlerini, kendininkileri onunkilere dikmemek için çeviren efendisine dikmiş yaşlı hizmetçi araya girdi ve titremesini düzeltmeye çalışmayan bir sesle.

"Bay Forsyth sizinle konuşmalıyım" dedi.

– Benimle konuşmak mı Mitz? Şu anda o kadar zamanım yok...

– Olmalı efendim...

– Sanıyorum Omicron beni çağırıyor...

– Sizi çağırmıyor ve çağırsa da beklemesi iyi olacak...

– Ama eğer göktaşım...

– Göktaşınız da Omicron gibi yapacak efendim, bekleyecektir...

"Olur şey değil" diye hassas noktasından vurulan Bay Forsyth haykırdı.

"Zaten," diye başladı Mitz, "hava kapalı... İri damlalar düşmeye başlıyor ve şimdilik yukarıda görülecek hiçbir şey yok!"

Doğruydu. Çok fazla doğruydu ve Doktor Hudelson gibi Bay Forsyth'yi de kudurtan her şey vardı. Hemen hemen kırk sekiz saatten bu yana gökyüzünü geniş bulutlar istila etmişti. Gündüz tek bir güneş ışığı yok, gece tek bir yıldız parlaması. Alçak sis bir ufuktan ötekine uzanıyordu, Saint-Andrew'in çan kulesinin okunun arada bir ucuyla deldiği bir tül örtü gibi! Bu koşullarda uzayı gözlemlemek, küçük gezegenlerin geçişlerini dikkatle izlemek, bu denli şiddetle tartışılan göktaşını yeniden görmek olanaksız. Hava koşullarının, Ohio eyaletinde ya da Pennsylvania eyaletindeki gökbilimciler için Eski ve Yeni Kıta'nın öteki gözlemevlerindekilerden daha elverişli olmaması bile olasılık dahilinde görülmeliydi. Ve aslında bu 2 Nisan meteorunun görünmesine ilişkin hiçbir yeni, kısa yazı gazetelerde çıkmamıştı. Doğrudur, daha şimdiden

altı haftalık geçmişi olan bu ortaya çıkış, bilim dünyasının bundan heyecanlanmasını gerektirecek kadar bir ilgi uyandırmıyordu. Burada hiç de ender olmayan kozmik bir olay söz konusuydu ama tam tersi bir durum, bu taşın dönüşünü pusuda, kudurmaya dönüşen bir sabırsızlıkla beklemek için bir Dean Forsyth ya da Stanley Hudelson olmak gerekiyordu.

Efendisinin kendisinden kaçmanın kesin olanaksızlığını iyice anlamasının ardından hizmetçi Mitz, kollarını çapraz kavuşturduktan sonra şu sözlerle başladı:

– Bay Forstyh, adı Francis Gordon olan bir yeğeninizin olduğunu kazara unutmuş olabilir misiniz?

"Ah! Şu sevgili Francis" diye yanıtladı babacan bir tavırla başını sallayarak Bay Forsyth. "Ama hayır!... Onu unutmuyorum... Peki nasıl şu sevgili Francis?"

– Temin ederim ki çok iyi...

– Sanıyorum onu bir süredir görmedim.

– Aslında iki saattir, onunla öğle yemeği yediğinize göre...

– Benimle mi?... Gerçekten!...

"Ama artık hiçbir şeyi görmüyor musunuz efendim?" diye sordu Mitz onu kendisine doğru dönmek zorunda bırakarak.

– Evet, evet, sevgili Mitz... Ne istiyorsun? Biraz kafam meşgul...

– Öyle meşgul ki oldukça önemli bir şeyi unutmuş gibi görünüyorsunuz.

– Unutmuş? Neyi?

– Yeğeninizin evleneceğini...

– Evlenmek... Evlenmek?...

– Bana hangi evliliğin söz konusu olduğunu sormayacaksınız?

– Hayır! Hayır Mitz! Peki bu soruların amacı ne?

– Hudelson ailesine karşı tutumunuz hakkında bir yanıt elde etmek efendim... Çünkü bir Hudelson ailesinin, Morris Sokağı'nda oturan bir Doktor Hudelson'un, Bayan Jenny ve Bayan Loo Hudelson'un anneleri bir Hudelson hanımefendinin var olduğunu ve yeğeninizle evlenmesi gerekenin Jenny Hudelson olduğunu bilmiyor değilsiniz...

Bu Hudelson adı hizmetçi Mitz'in ağzından her defasında daha güçlenerek çıktıkça Bay Dean Forsyth, bu ad kurşuna dönüşerek onu her yandan vuruyormuş gibi elini göğsüne, yanına, başına götürüyordu. Derin soluk alıyordu, soluk almakta güçlük çekiyordu, kan gözlerine doluyordu ve yanıt vermediğini görünce:

"Peki, duydunuz mu?" diye yeniden başladı Mitz.

"Evet, duydum!" diye bağırdı efendisi.

Ve sıkı sıkıya kasılmış çene kemiklerinin arasından, ağzından zorlukla birkaç zor anlaşılır tümce çıkabiliyordu.

"O halde?" diye sordu yaşlı hizmetçi sesini zorlayarak.

"Bu durumda Francis hâlâ bu evliliği düşünüyor" dedi sonunda.

"Düşünüyorsa!" diye haykırdı Mitz, "Ama soluk almayı düşündüğü gibi, bizim hepimizin düşündüğümüz gibi... sizin de düşündüğünüz gibi, buna inanmayı yeğlerim!"

– Ne! Yeğenim hâlâ bu Doktor Hudelson'un kızıyla evlenmekte kararlı mı?

– Bayan Jenny, lütfen efendim ve daha sevimli bir kişi bulmak güç olacaktır...

"Soluğumu tıkamadan adını telaffuz edemediğim... adamın kızının sevimli olabileceğini kabul etsek de..." diye başladı Bay Forsyth.

"Ah! Bu kadarı da çok fazla!" diye sanki ona teslim edecekmiş gibi önlüğünü şiddetle çıkaran Mitz belirtti.

"Tanrı aşkına! Mitz Tanrı aşkına!" diye söz aldı efendisi, böylesine tehditkâr bir davranıştan biraz tedirgin.

Yaşlı hizmetçi bağları yere kadar sarkan önlüğünü elinde tuttu.

– Böylece... Demek aklınıza gelen fikirler bunlar Bay Forsyth!...

– Ama Mitz, bu Hudelson'un bana ne yaptığını bilmiyorsun...

– Peki size ne yaptı?

– Benden çaldı..

– Sizden çaldı mı?

– Evet, çaldı, iğrenç bir biçimde!

– Peki sizden ne çaldı? Saatinizi... para kesenizi... mendilinizi?

– Hayır... göktaşımı.

"Ah! göktaşınızı" diye bağırdı yaşlı hizmetçi, Bay Forsyth için en nahoş ve en alaycı bir biçimde sırıtarak. Ünlü göktaşınız!... Bir daha asla görmeyeceğiniz sanırım.

"Mitz! Mitz! Söylediğine dikkat et" diye yanıtladı Bay Forsyth.

Ve bu kez kalbi yaralanan gökbilimciydi.

Doğru, çok öfkelenen ve öfkesi taşan Mitz'i hiçbir şey durduramayacaktı.

"Göktaşınız" deyip duruyordu, "Yukarılarda dolaşan makineniz... Pekâlâ, Bay Hudelson'dan daha çok sizin miydi? Herkese ait değil mi? Bana olduğu kadar herhangi bir başkasına da?... Onu satın alıp, cebinizden mi ödeme yaptınız? Size miras yoluyla mı kaldı?... Kazara yüce Tanrı onu size armağan mı etti?"

"Sus, Mitz, sus!" diye bağırdı Bay Forsyth de, çünkü artık kendini tutamıyordu.

– Hayır efendim hayır! Susmayacağım ve şu Omicron kaz kafalısını da yardımınıza çağırabilirsiniz.

– Omicron kaz kafalısı!...

– Evet, kaz kafalı ve o da beni susturamayacak... Yüce Yaratıcı adına dünyanın sonunu bildirmek üzere gelecek baş meleği zorla susturamayacak olan bizzat başkanımız da!...

Bay Dean Forsyth, bu korkunç tümceyi duyduğunda kesinlikle afalladı mı, gırtlağı sözlere geçit vermeyecek ölçüde daralmıştı, karmakarışık olan hançeresi artık tek ses çıkaramıyor muydu?... Kesin olan şey, yanıt vermeyi başaramamasıydı. Öfkenin son kertesinde yaşlı hizmetçisini kapı dışarı atmayı bile istedi mi, onun için geleneksel "Çıkınız, derhal çıkınız ve sizi artık bir daha görmeyeyim!"i telaffuz etmek olanaksız mıydı?

Doğrusu, Mitz ona hiç de itaat etmezdi, bundan herkes emin olsun ve eğer sözünü hemen kabul ederse ilk kendisi cezalandırılmış olacaktı. Ancak kırk beş yıllık bir hizmetten sonra efendiyle hizmetçi uğursuz bir göktaşı konusunda ayrılıyorlar! Doğru, Bay Forsyth sonunda göktaşı meselesinden geri adım atsa da Mitz, Francis Gordon'la Jenny Hudelson'un evlenmeleri meselesinde geri adım atmayacaktı.

Yine de bu sahnenin özellikle Bay Dean Forsyth'nin çıkarı için sona ermesinin zamanıydı ve üste çıkamayacağını iyice anlayınca bu hareketi çok fazla kaçışa benzetmeden geri çekilirken vurmaya çalışıyordu.

Bu kez yardımına gelen Güneş oldu. Kapalı hava birden açıldı. Güçlü bir ışık bahçeye açılan pencerenin camlarından içeri girdi. Sisin ardına saklanan parlak yıldız, Whaston halkına ve sonuç olarak ortaya çıkmasını en şiddetli biçimde arzu eden iki önemli kişinin bakışlarına kendini göstermeyeli en azından üç gün olmuştu.

O anda hiç kuşkusuz Doktor Hudelson burcuna çıkmıştı, yeter ki daha önceden orada olmasın, Bay Dean Forsyth'nin anında aklına bu düşünce geldi. Rakibini, terasında yarı eğilmiş, gözü teleskopunun gözetleme merceğinde bu mutlu aydınlıktan yararlanırken ve uzayın yüksek bölgelerinde dolaşırken görüyordu. Ve kimbilir belki de meteor, havada tüm muhteşem görünümüyle dolaşıp duruyordu?...

Bu yüzden Bay Forsyth orada duramadı. Bu kez Omicron'un sesinin kulenin tepesinde çınlamasını beklemedi. Bu güneş ışığı, onun üzerinde gaz dolu bir balon üzerinde yarattığı etkiyi yapıyordu. Onu şişiriyordu, yükselme gücünü artırıyordu. Yükselmesi gerekiyordu, kapıya doğru yöneldi ve hesap vermeyi sona erdirmek amacıyla ağırlığı attı denebilir, yaşlı hizmetçisine karşı biriken tüm öfkesini boşalttı!

Ama Mitz kapının önünde bulunuyordu ve ona geçit verecek durumda da görünmüyordu. Bu durumda onu kolundan yakalamak, onunla bir mücadeleye girişmek, Omicron'un yardımına başvurmak gerekli olacak mıydı?... Hayır! Bir başka yol önünde duruyordu: Salondan çıkarak, kuleyle bir ikinci kapı vasıtasıyla bağlantısı olan, ne erkek ne dişi hiçbir gardiyanın savunmadığı bahçede bulacaktı kendini.

Bu manevra gerekli olmadı. Kuşku duyulmamalı, yaşlı hizmetçi harcamış olduğu çabadan -fiziksel olarak en azından- çok sarsılmıştı. Efendisini haş-

lamak alışkanlığı yeterince olsa da o zamana değin asla böyle bir taşkınlıkta bulunmamıştı. Çoğunlukla Bay Forsyth'nin unutkanlıkları, tuvaletindeki kimi özensizlikler, yemek saatine sık sık gecikmeler, ona romatizma ve nezleye mal olan soğuk havalarda önlem eksikliği konularındaydı. Ama bu kez, iş daha çok ciddiyet arz ediyordu. Sevgili Francis'i ve de sevgili Jenny'si için mücadele eden hizmetçi Mitz'i yüreğinden vuruyordu.

Ve Bay Forsyth'nin öyle sıradan hırsız olarak gördüğü Doktor Hudelson için kullandığı ağır sözleri düşününce durumun, günden güne daha endişe verici olmasından korkmak gerekmiyor muydu?... İki rakip artık hiç dışarı çıkmıyorlardı, olsun! Birbirlerinin evlerine artık gitmiyorlardı, yine olsun! Ama rastlantı, eninde sonunda sokakta, ortak bir dostun evinde bir karşılaşmaya meydan verebilirdi ve bu karşılaşmanın sonu ne olacaktı?... Hiç kuşkunuz olmasın bir skandal, ardından iki aile ilişkilerinde kesin bir kopma. Oysa her şeyden önce önlenmesi gereken buydu. Ve yaşlı hizmetçi bunun için çabalayıp duruyordu! Ama daha az önemli olmayan şey, efendisinin bu noktada "bunu" onun yanına bırakmayacağı konusunda adamakıllı uyarılmış olduğuydu.

Mitz, kapının önünde doldurduğu yerden ayrılmıştı ve bir sandalyenin üzerine kendini düşer gibi bırakmıştı. Geçit boşalmış bulunuyordu. O nedenle Bay Dean Forsyth, bir bulut perdesi gelip güne-

şi yeniden ve belki de tüm günlüğüne kapatır düşüncesiyle titreyerek, salondan çıkmak için bir adım attı.

Mitz kıpırdamadı. Ama kapı açılır açılmaz, efendisinin kulenin dibine götüren koridora kaydığı anda:

"Bay Forsyth," dedi Francis Gordon ve "Jenny Hudelson'un düğününün olacağını ve tam olarak üzerinde anlaşmaya varılan tarihte yapılacağını iyi anımsayın. Bu ayın 31'inde. Hiçbir şeyiniz eksik olmayacak, beyaz gömleğiniz, beyaz kravatınız, beyaz yeleğiniz, siyah pantolonunuz, siyah elbiseniz, saman rengi eldivenleriniz, cilalanmış potinleriniz ve uzun şapkanız... Ayrıca ben orada olacağım!"

Bay Dean Forsyth tek sözcükle bile karşılık vermedi ve kulenin merdivenine aceleci sıçrayışlarla atıldı.

Bu son uyarıyı yapmak için yerinden kalkmış olan hizmetçi Mitz, o, sandalyesine yeniden yığıldı, başını salladı ve birkaç iri damla gözlerinden taştı...

VIII. Bölüm

Burada durum kötüleşmeye devam ediyor; kimi Bay Hudelson'a kimi Bay Forsyth'ye taraftar Whaston gazeteleri yüzünden.

Bununla birlikte hava ciddi bir iyileşme eğilimi gösteriyordu. İlkbahar mevsiminin bu ikinci ayında basınçölçer, kışın hareketliliğinin ardından iyice hak edilmiş bir dinlenmenin keyfini sürüyor gibiydi. Uğradığı artışlar ve düşüşlerle sık sık sarsılmasıyla yorgun düşen iğnesi değişkenin üstünde memnuniyetle hareketsiz duruyor. Bu durumda gökbilimciler çok titiz ve çok isabetli gözlemlerine elverişli bir dizi güzel gün ve güzel geceye güvenebilirler.

Elbette, onlar için elverişli ortamı hazırlayacak hava koşulları, kule ve burçtaki çalışmalar için de elverişli olacaktır. Aslında, 20-21 Mayıs gecesinde

göktaşı Whaston ufkunda kuzeydoğudan güneybatıya doğru geçti ve aynı anda iki rakip tarafından görüldü.

"Bu o Omicron, bu o" diye haykırdı Bay Dean Forstyh akşam saat onu otuz yedi dakika geçerken...

"Tamam o" diye belirtti efendisinin yerine teleskopun gözetleme merceğine geçen Omicron ve ekledi:

– Umarım şu Doktor Hudelson şu anda burcunda değildir!...

"Ya da oradaysa," diye son sözü söyledi Bay Forsyth, "Bu göktaşını bulmayı beceremeyiştir!."

"Sizin göktaşınız" dedi Omicron.

"Benim göktaşım!..." diye yineledi Dean Forsyth.

Ama her ikisi de yanılıyorlardı. "Şu" Doktor Hudelson burcunda sabahlıyordu, dürbünü kuzeydoğuya yönelmiş ve göktaşını kuzeydoğunun sisinden çıktığı andan itibaren izlemişti ve tümüyle onlar gibi güneybatının pusunda kaybolduğu ana kadar yolu üzerinde gözünü ondan ayırmamıştı.

Üstelik onu gökyüzünün bu bölümünde bildirenler yalnız onlar olmadılar. Pittsburg, Cincinnatti, Eski ve Yeni Kıta'nın daha nice nice başka gözlemevlerinde de sözü edilen göktaşının ortaya çıktığı görüldü. Zaten sis haftalardır onu inatla gözlerden saklamamış olsaydı, ilerleyişinin düzenli bir biçimde izlenmesi mümkündü. Hangi düzenlilikte,

hangi uzaklıkta, hangi sürede dünya turunu tamamlıyordu, bu matematiksel olarak saptanabilirdi ve bu turu, o dönemde rekoru elinde tutan Ziegler[1] (aynen) ve öteki Yerküre gezginlerinden daha az zamanda yaptığını varsaymak gerekiyor.

Gazetelerin okuyucularını bu göktaşını ilgilendiren her şeyden haberdar etmekle uğraşmaları doğaldır. Gökbilimcilerin dikkati daha sonra da halkınki onun üzerine çekilmişti. Whaston gazetelerinin, ilk iki kâşif kendi kentlerinde oturduğuna göre eksiksiz haberleri sağlamakta ötekilerden daha aceleci davranmalarından daha anlaşılır bir şey olamaz. Ama özetle öyle koşullarda ortaya çıkıyordu ki incelenmesi için gözlemevlerinde hesaplar yapılması gerekiyordu. Bu, gelip geçen ve atmosferin son tabakalarını şöyle bir geçtikten sonra kaybolan kayan o yıldızlardan biri, kendini bir kez gösteren ve uzayda kaybolacak olan şu küçük gezegenlerden biri, düşüşü ortaya çıkışını izlemekte gecikmeyen şu hava taşlarından biri değildi.... Hayır! Geliyordu bu göktaşı, bir ikinci uydu gibi dünyanın çevresinde dolaşıyordu, kendisiyle ilgilenilmesini hak ediyordu ve kendisiyle ilgileniliyordu ve bu gerçeklerden sapmayan öykünün sonucundan ortaya çıkacağı gibi bu olgu, gökbilimi yıllıklarına hiçbir zaman kaydedilmemiş olan en ilginçler arasında yer almalıydı.

Bu durumda, Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson, bu konuda çekişirken onurlarını ortaya

1. Stiegler, *Altmış üç günde dünya turu*, Paris, Lecène, 1901

koymalarından, şikayetlerindeki sertlikten, bundan çıkan çok üzücü sonuçlardan dolayı varsın bağışlanmasınlar! Ama bu anlaşılacaktır ve hatta çok geçmeden anlaşılacaktır.

Göktaşı şimdi belli bir kesinlikle incelenebilirdi ve bu da oldu, sanat adamları tarafından ya da daha doğrusu bilim adamları tarafından. En iyi aygıtlar değişik gözlemevlerinde ona doğru yöneldiler ve en uzman gözler, sözü edilen aygıtların gözetleme merceklerine yerleştiler.

İlk sırada kendilerine iletilen notlara göre gazeteler, halka göktaşının hangi yörüngeyi izlediğini bildirdiler.

Bu yörünge tam olarak Whaston'un tepesinden geçerek kuzeydoğudan güneybatıya doğru gelişiyordu ve düşüşü bu noktada gerçekleşecekse kentin üzerine düşecekti.

"Ama düşmesi, ne kadar gerçeğe yakın olur" diye belirtti *Whaston Morning*, çok haklı olarak abonelerini sakinleştirmek düşüncesiyle. "Düzenli bir hızla, sürekli, tekdüze hareket ediyor, yolunda bir engelle karşılaşmasını ve dönme devinimi sırasında durdurulabileceğini kabul etmek için bir neden yok."

Bu apaçık ortadaydı ve Whaston gibi yörüngesi altında bulunan herhangi bir kentte bundan dolayı hiçbir kaygıya düşülmemeliydi.

"Elbette düşmüş olan ve hâlâ düşen şu hava taşları var" diye belirtti *Whaston Evening*. "Ama bunlar genellikle küçük boyuttadırlar, uzayda başıboş

dolaşırlar ve ancak geçerken yer çekimine yakalanırlarsa düşerler."

Bu açıklama doğruydu ve çok düzenli bir hareketi olan ve düşmesinden Ay'ınkinden daha çok korkulmaması gereken söz konusu göktaşına uygulanabileceğe benzemiyordu. Şurası kesindir ki, kimi dönemlerde gökyüzü bir meteor akınıyla doldu ve buna örnek olarak 12-13 Kasım 1833 gecesini anabiliriz, dokuz saatten daha az bir sürede yalnız tek bir merkezde iki yüz bin olarak tahmin edilen göktaşlarıyla karışık çok sayıda kayan yıldız "yağdı".

"Bu olayların sıklığını göz önüne alınca, Yerküre'mizin, oluştuğundan bu yana bu binlerce, bu milyonlarca, bu milyarlarca hava taşının ağırlığıyla önemli ölçüde ağırlaşıp ağırlaşmadığını ve bu ağırlığın yüzyılların ardından korkunç bir biçimde artıp artmayacağını kendi kendimize sormamız gerekmiyor mu?... Ve o zaman hacminin, dolayısıyla kütlesinin, dolayısıyla çekim gücünün artması yüzünden Güneş çevresindeki dönme hareketi, kendi ekseni çevresindeki dönme hareketi değişikliğe uğramayacaklar mı?... Ay'ın yörüngesinin de kimi değişikliklere uğrayıp uğramayacağını ve bu yüzden Dünya'ya uzaklığının azalıp azalmayacağını kim bilebilir?..."

Bu gözlemi yapan *Standard Whaston*'du ve hemen *Punch* kendisine özgü üslubuyla kendininkini ekledi:

"Hadi, hadi!... Bizi ezmekle tehdit eden yeni bir göktaşı yeterli değil!... İşte Ay'ın da başımıza düşme tehlikesi var!... Bunların tümü Bay Dean Forsyth'nin hatası... Doktor Hudelson'un hatası. Onları kamu düşmanları olarak kınıyoruz!"

Bu acayip gazetenin bu iki kişiye saldırırken özel düşmanlıklarının acısını çıkardığına da inanmak gerekiyor. Onlar kuşkusuz *Whaston Punch*'a abone olmayı reddetmiş olanlardı!...

Meteorun ne kadar uzaklıkta hareket ettiği sorunu da aynı şekilde belli bir kesinlikle işlendi. Yerin üstünde yirmi altıyla otuz kilometre içerisindeki bu uzaklık, Fransa, İngiltere, Almanya, Belçika, Hollanda'da 14 Mart 1864'te gözlemlenmiş olan ve hızı saniyede altmış beş kilometreyle, yani dakikada üç bin dokuz yüz kilometreyle, yani saatte beş bin sekiz yüz fersahla,. Dünya'nın yörüngesi üzerindekinden çok çok daha yüksek bir hıza ulaşan harika göktaşına atfedileninkiyle aşağı yukarı eşitti. Yeni meteorunki tam tersine saatte sadece dört yüz, dört yüz on kilometreyle ona hiç yetişmiyordu. Doğrusu en yüksekleri, Tibet silsilesindekiler, Dawalagiri[2] ve Chamalari[3] deniz düzeyinden on bin metreyi aşmadıklarına göre Eski ve Yeni Kıta'nın tepelerine çarpamaya yetmeyecek yükseklikteydi.

Böylece göktaşının dört yüz yirmi fersah[4], yaklaşık küremizin kendi ekseni üzerinde dönerken yer-

2. Bugün Dhaulagiri (Nepal) 8172 m.
3. Chomo Lhari, 7314 m. Everest Tepesi'nin yüksekliği 8848 m.
4. 1680 km/saat, bildirilen hızdan dört kat daha fazla.

yüzü Ekvator'u noktalarının yaptığı kadar yani yirmi dört saatte on bin fersahtan fazla yaptığını göz önüne alırsak, öte yandan onu yerden ayıran iki yüz kilometre[5] dolayındaki bu mesafeyi göz önüne alırsak bundan çıkacak sonuç şudur: Dünya'nın çevresini tam olarak yirmi dört saatte dönmektedir, oysa Ay bunun için yirmi sekiz gün harcamaktadır. Bundan da hava sürekli temiz olsaydı kuzeybatıdan güneydoğuya doğru çizdiği yörüngesinin altında bulunan ülkelerde hep görünür olacağı sonucu çıkıyor.

Ama meteorun, bu elli fersahlık uzaklıktan en azından belli bir menzildeki aygıtlar için nasıl görünür olduğunu sormak yerinde olmaz mı? Hacminin oldukça büyük olması gerekmiyor mu?

İşte *Standard Whaston* doğal olarak ortaya çıkan bu soruyu şu sözlerle yanıtlıyordu:

"Göktaşının görünen boyutu ve yüksekliğine göre çapı beş-altı yüz metre kadar olmalıdır. Gözlemlerin buraya kadar saptanmasına olanak verdikleri bu kadar. Ama yapısını yeterli ölçüde belirlemek henüz mümkün olmamıştır. Muhtemelen sadece on sekiz kilometre uzaklıkta bu yoğunluk, yer yüzeyindekinden on kat daha az olduğuna göre bu yükseklikte yoğunlukları çok zayıf olsa da atmosfer tabakalarındaki sürtünmesi sayesinde canlı bir biçimde aydınlanıyor olması, yeterince güçlü dürbünler kullanıldığında onu görünür kılmaktadır.

5. Yukarıda otuz.

Ama yalnız bir gazlı madde yığını değil mi bu göktaşı? Tersine, ışıklı bir kuyrukla çevrelenmiş katı bir çekirdekten oluşmuyor mu?... Kalınlığı nedir, bu çekirdeğin yapısı nedir? Bilinmeyen, belki de hiç bilinmeyecek olan budur..."

"Şimdi sözü edilen göktaşının düşeceği tahminlerinde bulunmaya gerek var mı? Hayır elbette. Kuşkusuz belirlenmesi olanaksız olan bir süreden beri Dünya çevresindeki yörüngesini çiziyor ve meslekten gökbilimciler onu henüz fark etmedilerse bunun için onları suçlamamak gerekiyor. Bu muhteşem keşfin şanının adandığı iki hemşehrimizi, Bay Dean Forsyth ve Doktor Sydney Hudelson'u suçlamalı."

"Sözü edilen göktaşının, benzer göktaşlarının başına sık sık geldiği gibi patlayıp patlamayacağını bilme meselesine gelince, işte Herschel'le verilebilecek yanıt, aynı zamanda ciddi bir açıklama olan yanıt: Göktaşlarının yere düştüğünde sahip oldukları sıcaklık, içindeki ateşin etkisiyle oluşmuş olgular, atmosferin daha yoğun tabakalarına girdiklerinde patlamaları, tüm bunlar fizik yasalarının yardımıyla havanın sonuç olarak çok yüksek hareket hızıyla ulaştığı yoğunlaşmayla ve yoğunluğu çok azalmış havayla sıcaklık arasında var olan ilişkilerle yeterince açıklanmıştır. Patlama konusuna gelince bunu katı kütlenin dayanabildiği basınca bağlamak gerekiyor. 1863 göktaşı için olan budur. Havanın yoğunluğu bulunduğu uzaklıktan on kat daha az olsa da o göktaşı, bir tek bir demir kütlesinin patlama-

dan direnç gösterebileceği, altı yüz yetmiş beş atmosferlik bir basınca direnç gösteriyordu."

Halka yapılan açıklamalar bunlar oldu. Kısaca bu göktaşı olağan koşullarda ortaya çıkıyordu ve o zamana değin benzerlerinden hiçbir biçimde farklılık göstermiyordu. Ya yer çekiminden çıkacaktı ya Yerküre çevresinde dönmeyi sürdürecek ya patlayacak ve parçalarını yere saçacak ya da daha önce düşen ve düşecek olan bir sürü başkaları gibi düşecekti. Bunların tümünde olağanüstü hiçbir şey yoktu. O nedenle bilgin dünyası, alışılmış ölçüde bununla ilgilendi ve cahil dünyası buna hiçbir özel ilgi göstermedi.

Yalnız -üzerinde durmanın yerinde olacağı bir durum-. Whaston sakinleri bu meteorla ilgili her şeye daha derinden bağlandılar. Bu, keşfi kentin iki onurlu şahsiyetine borçlu olmalarından kaynaklanıyordu ve onların malına, kendilerine özgü bir şeye dönüşmüşe benziyordu. Zaten eğer gazeteler Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson arasında her geçen gün daha ciddi olarak vurgulanan rekabeti duyurmamış olsalardı, *Punch*'un "komik" dediği bu kozmik olay karşısında belki de Ay altındaki öteki yaratıklar gibi neredeyse ilgisiz kalırlardı.

Ama uzun sözün kısası, bu göktaşına büyük ilgi göstermeye gerek olmasa da koşullar, çok kısa bir sürede kamuoyunun eğilimlerini ne kadar değiştirecekti? İnsan tutkusunun, doyumsuzluklarının kargaşasına kendini bıraktığında nereye kadar gidebileceğini göreceğiz.

Bu arada düğün tarihi yaklaşıyordu ve yalnız bir hafta daha gerekiyordu. Bayan Hudelson, Jenny, Loo bir yandan Francis Gordon ve hizmetçi Mitz öte yandan artan bir tedirginlik içinde yaşıyorlardı. Beklenmedik herhangi bir durumdan kaynaklanacak bir patlamadan ve zıt akımlarla yüklü iki bulutun yıldırımı gürleten o çarpışmasından hep korkar durumdaydılar! Bay Forsyth'nin rengini değiştirmeyeceği ve Bay Hudelson'un kızgınlığının her fırsatta ortaya çıkmaya çalıştığı biliniyordu. Gökyüzü genelinde güzeldi, hava pürüzsüz, Whaston ufukları çok açık. İki rakip, her yirmi dört saatte bir ve belli bir süre boyunca başlarının üstünden geçen parlak bir haleyle göz kamaştırıcı bir biçimde süslü meteoru görebiliyorlardı. Onu bakışlarıyla yutuyorlar, gözleriyle okşuyorlar, öz adlarıyla, Forsyth Göktaşı, Hudelson Göktaşı diye çağırıyorlardı! Çocuklarıydı, canlarının canı. O, onlara oğulun anne babaya olduğu gibi aitti. Görünüşü onları sürekli coşturuyordu. Yaptıkları gözlemleri, ilerleyişinden, biçiminden çıkardıkları varsayımları, biri Cincinnati Gözlemevi'ne öteki Pittsburg Gözlemevi'ne, keşiflerinin öncelik hakkını istemeyi kesinlikle unutmadan gönderiyorlardı!

Whaston Standard'da Doktor Hudelson'a karşı oldukça saldırgan bir yazı, Bay Dean Forsyth'ye atfedilen bir kısa yazı bile yayımlandı. Kimi insanların gerçekten aşırı iyi gözleri olduğunu, bir başkasının dürbününden baktıklarında daha önceden

görülmüş olanı biraz fazla kolaylıkla gördüklerini söylüyordu...

Hemen ertesi günü bu kısa yazıya yanıt olarak *Whaston Evening*'de dürbün konusunda, hiç kuşkusuz iyi silinmemiş, objektifine göktaşı sandığı küçük lekelerin serpiştirilmiş olduğu, eşi benzeri olmayan dürbünlerin bulunduğu söylendi!...

Ve aynı zamanda *Punch*, devasa kanatlarla donanmış ve göktaşını yakalamak amacıyla hız yarışına girmiş iki rakibin onlara dilini çıkaran bir zebra başının da yer aldığı çok benzeşen bir karikatürünü yayımlıyordu.

Bununla birlikte bu makalelerin, bu kırıcı imaların ardından iki rakibin durumu günden güne kötüleşme eğilimi gösterse de henüz evlenme meselesine müdahale etme fırsatları olmamıştı. Bundan söz etmeseler de en azından bırakıyorlardı işler yürüyordu. Karşı karşıya gelmekten kaçınmak için hiç katılmayacak bile olsalar -bu gerçekten acınacak bir durum olur- tören yine de yapılacaktı. Francis Gordon ve Jenny Hudelson, eski bir Bretagne şarkısının söylediği gibi "Ancak ölümle bitecek altın bir bağ ile" daha az bağlı olmayacaklardı. Sonra, bu iki dik kafalının tümüyle küsmek işlerine gelse de, en azından saygıdeğer O'Garth Saint-Andrew Kilisesi'nde evlilikle ilgili işi tamamlamış olacaktı.

22-23 Mayıs günlerinde durumu değiştirecek hiçbir olay olmadı. Ama kötüleşmese de hiçbir iyileşme de olmadı. Bay Hudelson'larda yemek sıra-

sında meteora en küçük bir imada bulunulmuyordu ve Bayan Loo, onu hak ettiği gibi ele alamamaktan dolayı köpürüyordu. Annesi onun, durumu daha da kızıştırmamak için susmanın daha iyi olacağını anlamasını sağlamıştı. Yine de onu sadece pirzolasını keserken gördüğünüzde bile küçük kızın göktaşını düşündüğü ve onu izinin bulunamayacağı kadar küçücük lokmalar haline getirmeyi istediği gözle görülüyordu. Jenny'ye gelince o, doktorun görmek istemediği üzüntüsünü saklayamıyordu. Ve belki de gerçekten de gökyüzüyle ilgili meşgalelerine öylesine dalmıştı ki onu fark etmiyordu.

Elbette Francis Gordon, bu yemeklerde hiç görünmüyordu ve kendi kendine izin verdiği tek şey, Doktor Hudelson burcuna yeniden vasıl olduğunda günlük ziyaretiydi.

Kaldı ki dayısıyla masada bulunduğunda da yemek Elizabeth Sokağı'nda bulunan evdekinden daha neşeli olmuyordu. Bay Dean Forsyth hiç konuşmuyordu ve yaşlı hizmetçiye söz yönelttiğinde bu beriki, havanın o günlerde olduğu kadar kuru bir evet ya da bir hayırla ancak yanıt veriyordu.

Bir tek kez 24 Mayıs'ta Bay Dean Forsyth yemekten sonra masadan kalkarken yeğenine:

"Hudelson'lara hâlâ gidiyor musun?" dedi.

"Kuşkusuz" diye yanıt verdi sert bir sesle Francis.

"Hudelson'lara niye gitmeyecekmiş?" diye sordu yaşlı hizmetçi.

"Size söylemiyorum Mitz" diye homurdandı Bay Forsyth, "Francis'e..."

– Ben de yanıt verdim dayı, evet, her gün gidiyorum.

– Oraya siz de gitmek zorundasınız efendim!

Kollarını çapraz kavuşturmuş olan ve efendisine dik dik bakan Mitz kendini tutamadı.

"Bu doktorun bana yaptıklarından sonra da mı?" diye bağırdı Bay Dean Forsyth.

– Dayı size ne yaptı?

– Keşfetmekte sakınca görmedi...

– Bizzat sizin keşfetmekte olduğunuzu.... Herkesin keşfetmeye hakkının olduğu şeyi... Başkalarının da yakında keşfedeceklerini... Çünkü söz konusu olan nedir? Whaston'un görüş alanından binlercesi geçen bir göktaşı...

– Ve evimizin köşesinde bulunan sınır taşından daha önemli olmaması gereken... Bir taş... Sıradan bir çakıltaşı.

Boşu boşuna kendine hâkim olamaya çalışan Mitz düşüncelerini böyle dile getirdi. Ve işte o zaman bu yanıt Bay Dean Forsyth'i çileden çıkarma becerisini gösterdi, artık kendine hâkim olmayan bir adam olarak yanıtlıyordu:

– Pekâlâ... ben... Francis, sana doktorun evine ayak basmayı yasaklıyorum.

"Size itaat etmeyeceğim için üzgünüm dayı" diye belirtti Francis Gordon, çok çaba göstermeden kendini tutarak, dayısının bu koşulu onu korkunç isyan ettiriyordu. "Gideceğim..."

"Evet, gidecek..." diye bağırdı yaşlı hizmetçi de ardından. "Hudelson hanımefendiyi görmeye gidecek... Bayan Jenny'yi, nişanlısını görmeye gidecek."

– Nişanlım... Evlenmem gereken kız... dayı...

– Evlenmek?

– Evet ve dünyada hiçbir şey beni engelleyemez!

– Bunu göreceğiz!

Bu sözler, bu evliliğe karşı çıktığı konusundaki kararlılığını gösteren ilk sözler üzerine salonu terk eden Bay Dean Forsyth, kulenin merdivenlerini çıktı, kapısını gürültüyle kapattı.

Ve aslında Francis Gordon dayısına rağmen her zamanki gibi Hudelson ailesinin yanına dönmek kararındaydı. Ama Bay Forsyth örneği ya doktor da kapısını ona yasaklarsa... Ya Bay Hudelson da bu evliliğe karşı çıkarsa?... Her şeyin en kötüsü, karşılıklı bir kıskançlık, bir kâşif kiniyle artık kör olmuş bu iki düşmanın her şeyinden korkulmuyor muydu?

O gün Francis Gordon kendini Bayan Hudelson ve iki kızının karşısında bulduğunda üzüntüsünü saklamakta ne çok acı çekti. Dayısıyla yaşadığı olay hakkında hiçbir şey söylemek istemedi. Ailenin endişelerini artırmanın ne yararı olurdu!

Dayısının buyruklarını hiç hesaba katmama kararında değil miydi? İzninden vazgeçmesi gerekiyor idiyse vazgeçecekti... Yine de özgürdü yeter ki doktor herhangi bir ret noktasına gelmesin... Francis'in dayısına rağmen yapabileceğini Jenny babasına rağmen yapamıyordu.

İşte o zaman Loo'nun aklına Bay Dean Forsyth nezdinde kişisel bir girişimde bulunma fikri geldi. Kendi kendine başkalarının başarısız olduğu yerde kendisinin başarılı olacağını söyleyerek bu uzlaştırıcılık mesleğine soyunan şu on beş yaşındaki küçük kızı görüyor musunuz? Ama onun genç bir Amerikalı bayan olduğunu ve büyük Cumhuriyet'in genç bayanlarının kendilerine çok güvendiklerini hiç unutmayın. Gerçek bir özgürlüğe erişmiş bulunuyorlar, hoşlarına gittiği gibi gidiyorlar, geliyorlar, isteklerine göre akıl yürütüyor ve hatta saçmalıyorlar. O nedenle ertesi gün küçük kız, ne annesine ne kardeşine haber vermeden çevik adımlarla yola çıktı, zaten yalnız çıkmaya alışıktı ve Bayan Hudelson kiliseye gittiğini sanabilirdi.

Bayan Loo, belki de aslında gitmekle daha iyi yapacağı kiliseye gitmiyordu ve Bay Dean Forsyth'nin evine vardı.

Francis Gordon orada değildi ve onu karşılayan hizmetçi Mitz oldu.

Bu yaşlı hizmetçi ziyaretinin nedenini öğrenir öğrenmez çok haklı olarak şöyle dedi:

"Sevgili Bayan Loo, iyi yüreklilikle hareket ediyorsunuz ama inanın bana girişiminiz sonuçsuz kalacak... Benim efendim deli... kesin deli... ve tüm korkum babanızın da öyle olması, çünkü o zaman tam felaket olacaktır..."

"Bay Forsyth'yi görmemi öğütlemiyorsunuz" diye sözü aldı Loo ısrar ederek.

– Hayır... bunun yararı olmayacak. Sizi görmeyi reddedecektir ya da sizi kabul ederse de size kesin bir kopmaya yol açacak şeyler söylemekte sakınca görüp görmeyeceği ne malum?

– Yine de bana Mitz, onu duygulandırmayı başaracağım gibi geliyor... Gülerek, şakıyarak ona, "Bakın Bay Forsyth, bunların tümü bitmeyecek mi? Değersiz bir göktaşı için kızmanın bir anlamı var mı? Yeğeninizi, kardeşimi mutsuz... bizim hepimizi mutsuz edecek kadar ileri gidecek misiniz?" dediğimde...

"Hayır, sevgili Bayan Loo" diye yanıt verdi yaşlı hizmetçi. "Onu tanırım, hiçbir şey elde etmeyeceksiniz... Aklı başında değil... Deli o, size tekrarlıyorum ve beni dinleyiniz, ben bile üstesinden gelemediğime göre, zamanınızı ve emeğinizi boşa harcayacaksınız... Bay Forsyth'yi görmeye çalışmayın. Korkarım herhangi bir skandal durumu daha da güçleştirecek ve belki de evliliği olanaksız kılacaktır."

"Peki ne yapmalı... Ne yapmalı?" diye bağırıyordu küçük kız ellerini kenetlerken.

– Beklemeli sevgili Bayan Loo. Birkaç gün daha sabır. Hayır, öğüdümü dinleyin... İyi olur... Evinize dönün ama geçerken Saint-Andrew'de azıcık duayla ulu Tanrı'dan işleri düzeltmesini isteyin... Sizi dinleyeceğinden eminim!...

Bundan sonra yaşlı hizmetçi küçük kızı iki körpe yanağından öptü ve onu kapıya kadar götürdü.

Loo, Mitz'in öğüdünü dinledi ama önce terzihanenin önünden geçtiğinden elbisesinin belirtilen günde hazır olacağından emin oldu... Çok güzeldi, bu elbise. Sonra Loo, kiliseye girdi ve "işleri düzeltmesi" için Tanrı'ya dua etti. Bunun için iki rakibin her birine onca sefaletin nedeni olan eskisini aratmayacak, keşfini kesin onların yapmış olacağı daha değerli, daha olağanüstü yeni bir göktaşı göndermeli mi!

IX. Bölüm

Burada evliliğin öncesinde yer alan ve beklenmedik olduğu kadar da kesin olan bir saptamanın yapıldığı günlerden birkaçı geçiyor.

Altı gün sonra, tam olarak bir hafta bile değil, Francis Gordon ve Jenny Hudelson'un nikahı için saptanan tarih 31 Mayıs gelecekti.

"Yeter ki o güne değin bir şey olmasın" diye sürekli tekrarlıyordu yaşlı Mitz.

Ve aslında durum değişmese de en azından bunu daha kötüleştirecek hiçbir olayın olmaması önemliydi. Zaten bu göktaşı meselesinin iki genç nişanlının birleşmesini engelleyebileceği ya da geciktirebileceği mantıklı bir kişinin aklına gelebilir miydi? Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'un törende birbirlerinin karşısında bulunmayı hiç isteme-

diklerini varsayalım. Pekâlâ! Onlardan vazgeçilecekti. Kaldı ki onaylarını vermeleri durumunda varlıkları zorunlu değildi. Asıl olan bu onayın kesinlikle reddedilmemesiydi... En azından doktorunki, çünkü Francis Gordon dayısının sadece yeğeniydi, Jenny, o babasının kızıydı ve onun isteğine rağmen evlenemezdi.

Bu yüzden, Mitz kendi kendine "yeter ki o güne değin bir şey olmasın..." diyorsa da, daha güven içindeki Loo, günde yirmi kez yineliyordu:

"Ne olabileceğini gerçekten anlamıyorum!"

Francis Gordon, güveni müstakbel küçük baldızınınkine hiç de eşit düzeyde olmasa da aynı mantığı yürütüyordu:

"Bay Hudelson ve dayım birbirlerine karşı acınası bir tutum içindeler... Ama artık kavgalarını daha da vahimleştirecek bir şeyin olabileceğini sanmıyorum. Lanet göktaşı keşfedildi. İster bu beriki ister şu öteki tarafından keşfedilmiş olsun bundan hiç etkilenmiyor. Uzayda yürüyüşünü düzenli bir biçimde sürdürüyor ve bu koşullarda kuşkusuz sonsuza değin sürdürecek. Dayımın ve Bay Hudelson'un talepleri biliniyor, kayıt altına alındılar ve daha fazlasını yapamayacaklar ve her şey zamanla yatıştığından sevgili Jenny'yle evliliğim iki aileyi içtenlikle bağladığı zaman rekabetleri de sonunda durulacak!... Önemi yok, ömrümden bu altı günü silmek isterdim!."

İşte! 26 Mayıs'tan 31'ine seve seve atlanılacak böyle durumlar vardır ve özetle ortalama üç bin sü-

ren bir insan ömründe bir hafta nedir ki! Ama bu silme, bunu yapmak onun gücü sınırları içinde değil ve Francis Gordon kendisini düğün gününden hâlâ ayırmakta olan yüz kırk dört saati yaşamaya boyun eğmek zorunda kaldı.

Doğrusu meteor hakkında söyledikleri doğruydu. Hava güzel olmaya devam ediyordu ve Whaston gökyüzü hiç bu denli duru olmamıştı. Güneşin doğuşu va batışından sonra yok olup giden biraz sabah ve akşamüstü pusu. Havanın berraklığını tek bir parça su buharı bozmuyordu. Göktaşı aynı yerde doğup batarak düzenli bir biçimde ortaya çıkıyordu, yıldızların yaptığı gibi, doğru, yıldız yılının üç yüz altmış altı gününün oluşturduğu dört dakikalık bu ilerleme olmadan. Hayır, mükemmel bir kronometrenin dakikliğiyle ilerliyordu. Görünür olduğu ve cep dürbünlerinin yolunu gözlediği ve hızlı gezisinde izlendiği her yerde olduğu gibi Whaston'da da. Işık saçan halesi aysız gecelerin ortasında ışıldıyordu ve bin bir objektif, geçerken onu yakalıyordu.

Bay Forsyth ve Hudelson'un onu gözleriyle yuttuklarını, onu kapıyormuş gibi kollarını uzattıklarını, ciğerleriyle dolu dolu onu soluduklarını eklemeye gerek var mı! Kuşkusuz kalın bir bulut tabakasının ardında onların bakışlarından saklanması daha iyi olurdu! Ortaya çıkması sadece onları birbirlerine karşı daha çok kışkırtıyordu. Bu yüzden Mitz, yatağına gitmeden önce penceresinin önüne

geldiğinde yumruğuyla onu tehdit ediyordu. Boşuna tehdit, meteor yıldızlarla nokta nokta olmuş gökkubbede ışıklı yolunu çizmeyi sürdürüyordu.

Şunu da söylemek uygun olur, doğrusu göktaşı gerçek bir başarı elde etmişti ve üzerinde dolaştığı tüm kentlerde, gece olduğunda halkın alkışlarıyla selamlanıyordu, özellikle Whaston'da. Binlerce bakış, ufukta onun ortaya çıkacağı yeri gözetliyordu ve onu ancak karşı ufkun ardında kaybolduğu anda bırakıyordu. Gerçekten de o, bu sevimli Virginia kentine daha özel olarak aitmiş gibiydi, çünkü göktaşlarının gökkümesi içindeki varlığının ilk kez duyurulmasını, çok saygıdeğer yurttaşlarından ikisine borçluydular.

Ve aynı şekilde şunu da söylemek gerekiyor; kent iki kampa bölünmüştü: Dean Forsyth'yi tutanlar, Doktor Hudelson'u tutanlar. İlkini şiddetle destekleyen gazeteler, hiddetle ikincisinden yana olan gazeteler vardı. Oysa Cincinnatti ve Pittsburg gözlemevleriyle yapılan bağlantılardan anlaşıldığı kadarıyla eğer meteor, iki Whastonlu gözlemci tarafından aynı gün ya da daha çok aynı gece, aynı saatte, aynı dakikada, aynı saniyede keşfedildiyse bu öncelik hakkı sorununun, ortaya çıkmaması gerektiğine de dikkati çekmek gerekiyor. Yine de ne *Morning Whaston* ne *Evening Whaston*, ne *Standard Whaston* bundan vazgeçmek istemiyorlardı. Kavga, kulenin tepesinden, burcun tepesinden redaksiyon bürolarına kadar iniyordu

ve ciddi karışıklıklar beklemek gerekiyordu. Daha şimdiden meselenin tartışılacağı mitinglerin düzenleneceği bildiriliyordu ve özgür Amerika'nın yurttaşlarının taşkın kişilikleri göz önüne alındığında, bundan kuşku duyulur, kimbilir ne ölçüsüz bir dille! Ve sözlerle yetinilecek midir?... Eyleme geçilmeyecek midir? İki taraf en sonunda yaka paça olmayacak mıdır?... Bıçaklar ceplerden çıkmayacak ve tabancalar kendi kendilerine patlamayacak mıdır?...

O nedenle Bayan Hudelson ve Jenny endişe içinde bu kaynamanın her gün artığını görüyorlardı! Loo boşuna annesini yatıştırmak istiyordu, Francis boşuna nişanlısını yatıştırmak istiyordu. İki rakibin kafalarının giderek daha çok attığını, şu bağışlanamaz aşırı kışkırtmalara maruz kaldıklarını çok iyi biliyorlardı. Bay Dean Forsyth'nin ağzından kaçan doğru ya da yanlış sözler, Bay Hudelson'un söylediği gerçek ya da uydurma laflar aktarılıyordu. Eğer bu beriki Hudelson mitinginde taraftarlarına söylev çekmek için burcundan inerse, öteki Forsyth mitinginde taraftarlarına bir söylev çekmek için kulesinden inerse iki halk ayaklanmayacak mıydı? Bunu o güne değin çok olaysız olan bu kentin sokaklarını kana bulayacak korkunç bir mücadele izlemeyecek miydi?...

İşte bu koşullarda sesi, bunu söyleyebiliriz, tüm dünyada yankılanan bir gök gürlemesi meydana geldi.

Peki, patlamayı, gökkubbeye çok sayıda yankıyla yansıyacak olan bir patlamayı gerçekleştiren göktaşı mıydı?

Hayır! Bu konuda içiniz rahat etsin. Sadece Eski ve Yeni Kıta'nın tüm cumhuriyetlerine, tüm krallıklarına telefon ve telgrafın elektrik hızıyla yaydıkları bir haber söz konusu. Eğer ancak bu derece şaşkınlıkla karşılanabilecek bir meteorsal bilgi varsa, o da en zor inandırılabilenlerin bile tümüyle doğruluğunu kabul etmek zorunda kaldıkları bu bilgi oldu.

Sözü edilen bilgi, ne Bay Hudelson'un burcundan ne Bay Dean Forsyth'nin kulesindan ne de hatta Pittsburg Gözlemevi'nden ya da Cincinnatti Gözlemevi'nden geliyordu. Hayır! Bu denli beklenmedik bir keşif 26'yı 27 Mayıs'a bağlayan gece Boston Gözlemevi'nden yapılmıştı ve yankı uyandırması kimseyi şaşırtamayacaktı.

Her şeyden önce çok sayıda insan onu hiç kabullenmek istemedi. Birileri için bu çok geçmeden yanlışlığı kabul edilecek bir hataydı, ötekileri içinse ancak münasebetsizlerin akıl edebilecekleri bir yutturmaca!

Bununla birlikte Boston Gözlemevi bilginleri, bu tür bir şakaya kendilerini kaptırmayacak kadar ciddi adamlar olarak kabul ediliyorlardı. Bu sözde keşfin, bu büyük ulusal kurumun, "evrenle dalga geçmeyi" isteyen astronomi öğrencilerinin çılgın beyinlerinde doğduğu varsayılsa bile, Washing-

ton'un bir yergi sayfasında söylendiği gibi yüce mevkiinin görevlerine iyice inanmış olan müdür, geçmesine izin vermezdi ya da en azından yirmi dört saat içinde bunu yalanlardı...

Oysa hiçbir şey olmadı ve bilginin doğruluğunu kabul etmek yerinde oldu.

Kaldı ki işte Birleşik Devletler'in başlıca kentlerinin aldığı kısa haber ve bu konuda herkes hemfikir olacaktır, hiçbir zaman telgraf telleri bu kadar doğru ve bu kadar inanılmaz bir haberi ulaştırmamışlardı.

Aynı gün Birlik'in bir sürü gazetesinin yayımladığı kısa haber şöyle diyordu:

"Virginia eyaleti Whaston kentinin iki saygıdeğer yurttaşınca Pittsburg ve Cincinnatti Gözlemevlerinin dikkatine sunulan ve Yerküre çevresinde dönüşünü buraya kadar mükemmel bir düzende tamamlayan göktaşı, incelendi ve özel bileşimi bakımından araştırıldı.

Bu araştırmadan, bu gözlemden, bu incelemeden aşağıdaki bilgiler elde ediliyor.

Bu göktaşından yayılan ışınlar tayf analizine tabi tutuldu ve yönlerinin konumu bileşiminin en açık biçimde öğrenilmesine olanak verdi.

Işıklı halesinin çevrelediği ve gözlemlenen ışınların hareket noktası olan çekirdeği hiç de gazlı yapıda değil, katı yapıda. Hava taşlarının çoğunluğunun olduğu gibi ham demirden değil, ne de küçük taşlı kürecikleri içeren bu magnezyum silikat, peridottan oluşmuş.

Bu göktaşı altından, saf altından ve gerçek değeri belirlenemiyorsa bu, ortaya çıktığı koşullarda ve uzaklaşması da hesaba katılarak çekirdeğinin boyutlarını ölçmenin mümkün olmamasındandır."

Tüm dünyanın bilgisine sunulan kısa haber böyleydi. Etkisi ne oluyordu, bunu hayal etmek tarif etmekten daha kolay. Altın bir küre dünya çevresinde ve yüzeyinden elli kilometreden daha az bir uzaklıkta dönüyordu... Değeri sadece çok sayıda milyar edebilen değerli bir metal yığını... İster bizzat kendisinden ister atmosfer tabakalarının ortasındaki hızından kaynaklanan ısınmadan olsun ışıklı bir küre!...

Ve bir süre sonra kesinlik kazanan şey, Boston kimyacılarının kesinlikle hata yapmamış olduklarıydı ve öteki ülkelerdeki meslektaşları göktaşının ışınlarını analize tabi tutar tutmaz, bu ışınların zaten akışkanlığa yol açacak yeterlilikte olmayan bir sıcaklıkta bulunan altın bir çekirdekten ancak gelebileceğini kabul ettiler.

Whaston'a gelince böyle bir keşfin onuru, bu kente ve daha özel olarak Dean Forsyth ve Sydney Hudelson adına sahip, bundan böyle ünlü iki vatandaşa aitti.

Ne yazık! Böyle bir haber rekabetlerini azaltmıyor, eskinin dostlarını yakınlaştırmıyor, iki ailenin durumlarını daha az gergin kılmıyordu. Tersine olağanüstü keşiflerinin öncelik hakkını talep etme konusunda sadece daha hırslı olacaklardı.

Belli ki Yaratıcı daha küçük kızın dileklerini kabul etmemişti. Francis Gordon'un dayısına ve Jenny Hudelson'un babasına gönderdiği hiç de yeni bir göktaşı değildi ve yörüngesi Whaston'un tepesinden geçen bu altın küre için edecekleri kavga daha şiddetli olacaktı!

X. Bölüm

Burada bu kez Bayan Arcadia Walker'ı,
son derece sabırsızlıkla Seth Stanfort'u
beklerken ve ardından olanları görüyoruz.

O sabah hizmetçisi Kate odada gidip gelirken Yargıç Proth penceresindeydi. Bakıyordu ve şundan emin olun, göktaşının Whaston'un üstünden geçip geçmediğini görmeye hiç meraklı değildi. Bu olay, ne olursa olsun, onu hiç de ilgilendirecek bir olay değildi. Hayır, sakin evinin kapısının açıldığı Anayasa Meydanı'na göz gezdiriyordu.

Ama Bay Proth'un ilgisini uyandırmayan şey belki de Kate'ye biraz önemli gibi geliyordu ve daha şimdiden iki ya da üç kez efendisinin önünde durarak tekrarladığını bir dördüncü kez söylemişti:

– Öyle mi efendim, altından mıymış?...

"Öyle gibi" diye yanıt verdi yargıç.

– Bunun sizin üzerinizde hiç de büyük bir etkisi olmuş gibi görünmüyor efendim?...

– Gördüğünüz gibi Kate!

– Yine de altından ise milyonlar etmeli...

– Milyonlar, milyarlar Kate, evet... bunlar başımızın üstünde gezinen milyarlar ama biraz uçarken yakalayamayacağımız kadar uzaktalar...

– Ne yazık!...

– Kimbilir Kate?

– Düşünün efendim, yeryüzünde artık mutsuz kimse olmayacak...

– Yine bir o kadar olacak Kate...

– Yine de efendim...

– Bunun iyice açıklanması gerekecek... Bir kere Kate, bir milyarın ne olduğunu düşünebiliyor musun?...

– Belli belirsiz efendim...

– Bir milyonun bin katı...

– O kadar çok mu?

– Evet Kate ve yüz yıl yaşayacaksınız ve doğduğunuz günden öldüğünüz saate kadar bir milyarı sayma zamanınız olmayacak...

– Olabilir mi efendim?...

– Kesin bile!

Hizmetçi bir milyarı saymak için bir yüzyılın yetmeyeceği düşüncesi karşısında tükenmiş gibi kalakaldı!... Sonra yer süpürgesini, toz süpürgesini aldı ve işe koyuldu. Ama her dakika duruyor ve gelip gökyüzünü seyrediyordu.

Hava hep harika ve gökyüzü gözlemleri için elverişli.

Elbette -içgüdüsel olarak da- Kate, tüm Whaston halkının bakışlarını yönelttiği şu gökkubbesine bakıyordu. Meteor onu, mıknatısın demiri çekmesi gibi çekiyordu. Bununla birlikte bir an geldi ki Kate kendininkileri, Exter Sokağı girişinde duran iki kişilik bir grubu efendisine göstererek bizim basit toprağımıza doğru indirdi:

"Bakın efendim" dedi... "Şurada bekleyen şu iki bayan.."

– Pekâlâ Kate, onları görüyorum...

– Birini tanımıyor musunuz? daha uzununu... sabırsızlıkla tepinir gibi görünenini...

– Gerçekten tepiniyor Kate... ama... kimdir bu bayan, bilmiyorum...

– Efendim, sizin huzurunuza evlenmeye gelen... iki ay önce... attan inmeden... müstakbel kocası da...

– Bayan Arcadia Walker?... diye sordu Bay John Proth.

– Evet... Bay Seth Stanfort'un saygıdeğer karısı.

"Gerçekten bu o" diye belirtti yargıç.

"Peki bu bayan buraya ne yapmaya geliyor?" diye sözü aldı Kate.

"Bunu bilmiyorum" diye yanıtladı Bay Proth.

– Yeniden sizin hizmetlerinize gereksinmeleri olabilir mi efendim?...

"Bu olası değil" diye belirtti yargıç ve pencereyi kapattıktan sonra çiçek bahçesine indi, çiçekleri ondan özenli bakımını istiyorlardı.

Yaşlı hizmetçi hata yapmamıştı. Bu kesinlikle, bugün, bu sabah saatinde oda hizmetçisi Bertha ile Whaston'da bulunan Bayan Arcadia Stanfort'tu. Ve her ikisi de Exter Sokağı boyunca uzun uzun bakışlar fırlatarak sabırsız adımlarla gidip geliyorlardı.

O anda belediye saati on kez çalıyordu. Bayan Arcadia onları saymış gibi görünüyordu.

"Hâlâ burada değil" diye haykırdı.

"Bay Stanfort randevu gününü unutmuş olamaz mı?..." dedi Bertha.

"Unutmuş!" diye tekrarladı genç kadın. "Yargıcın önünde evlendiğimiz gün, Bay Stanfort onu unutmamıştı... ve o gün gibi bunu da unutmayacak"

– Haydi, sabırlı olun efendim...

– Sabır... sabır! Kafana estiği gibi konuşuyorsun Bertha!

"Belki de... yine de" diye başladı oda hizmetçisi, "Bay Stanfort düşündü mü...?"

– Düşündü...?

– Evet... tasarılarınızı artık uygulamayacak biçimde...

"Karar verildi, yerine getirilecektir" diye açıkladı Bayan Stanfort kararlı bir sesle "Ve zaman düşünme zamanı değildir.... durum daha uzun süre uzatılamazdı... daha da kötüleşmeden... Evraklarım düzenlendi, doğru değil mi?...

– Elbette efendim.

– Aynı biçimde, Bay Stanfort'unkiler de değil mi?...

"Artık sadece yargıcın imzası eksik" diye yanıt verdi Bertha.

"Ve ikinci kez, bu da birinci kadar geçerli olacak" diye ekledi Bayan Arcadia Stanfort.

Sonra Exter Sokağı'na doğru çıkarak birkaç adım attı, oda hizmetçisi de onu izledi.

"Bay Stanfort'u ayrımsamıyor musun?..." diye sordu daha sabırsız bir ses tonuyla.

– Hayır bayan ama belki de Bay Stanfort Wilcox Garı tarafından gelmeyecek...

– Ama ya Richmond'dan geliyorsa?

– Birbirinizi terk ettiğiniz on beş günden bu yana bayan, Bay Stanfort'u hiç görmedim... ve Whaston'a öteki gardan gelip gelmeyeceği ne malum?...

Ve Bertha'nın bu gözlemi üzerine Bayan Stanfort meydanın öte yanına döndü.

"Hayır... henüz kimse yok... kimse!..." diye yineledi. "Beni bekletmek.... aramızdaki anlaşmaya göre... Bugün 27 Mayıs değil mi?"

– Evet bayan.

– Ve saat on buçuk oluyor?...

– Beş dakika sonra...

– Pekâlâ... Bay Stanfort sabrımı taşıracağını düşünmesin!... Gerekirse bütün gün bekleyeceğim ve Whaston'dan Bayan Seth Stanfort, Bayan Arcadia Walker olmadan çıkmayacağım!

Ve elbette Anayasa Meydanı otelleri insanları, iki ay önce yapmış oldukları gibi, bu genç kadının gidiş gelişlerini, onu yargıcın önüne götürmek

için bekleyen atlının sabırsızlığını fark etmiş oldukları gibi fark edebileceklerdi. Belki de Bayan Stanfort'un bu olağan olmayan davranışlarını gördükçe kafaları ilk defadakine oranla daha da karışacaktı. Ve ne varsayımlar üreteceklerdi?... Ama o gün hepsi, kadın, erkek, çocuk tümüyle başka bir şey düşünüyorlardı... şu anda tüm Whaston'da Bayan Stanfort'un kuşkusuz düşünmemekte tek başına kaldığı şeyi... Büyük haberin iki dünyanın bilgisine sunulmasından bu yana neredeyse yirmi dört saat geçmişti. Ve tekrarlıyoruz bu sevimli Whaston kentini daha özel olarak ilgilendiriyora benziyordu. Sakinleri sadece harika meteorla, onun kentlerinin üstünden düzenli geçişiyle meşguldüler. Anayasa Meydanı'nda toplanan gruplar, hizmetliler otellerin kapısında artık Bayan Arcadia Stanfort'un varlığını merak etmiyorlardı. Ama göktaşının gelmesini sabırsızlıkla bekliyorlardı, onun kocasının gelmesini beklediğinden daha az sabırsızlıkla değil. İddia edildiği gibi Ay'ın insan beyinleri üzerine bir etki yapıp yapmadığını bilmiyoruz ama aslında aysarlar yok mu?... Ne olursa olsun Yerküre'mizde o günlerde, milyarlar değerinde bir kütlenin başlarının üstünde gezindiği düşüncesiyle yemeyi, içmeyi unutan inanılmaz miktarda "meteorsarlar" bulunduğunu iddia etmekte de sakınca yok. Ah! İlerlerken onu durdurabilselerdi, kasalarına koyabilselerdi... ama yolu?

Her biri ayrı yönden gelmiş olan Bay ve Bayan Stanfort Whaston sulh yargıcı önünde sözleşme altına alınan evliliklerinden sonra Ricmond'a birlikte yola çıkmışlardı. Birkaç haftadan bu yana hazırlanan ve servetleri sayesinde tüm modern konforunu sağladıkları yerleşecekleri ev orada bulunuyordu. Virginia başkentinin en güzel ve en zengin mahallesinde, kentin sol kıyısında yer alan James Irmağı manzaralı bir köşk. Orada, Bayan Arcadia Stanfort'un, en önde gelenler arasında sayılan ailesinin birkaç üyesine birkaç ziyaret yapma zamanı kadar, sadece bir hafta kaldılar.

Belki de soğuk mevsimin başlangıcında olsalardı, saygın çift, tüm kış boyunca köşklerine yerleşirdi. Oysa nisanın ilk tomurcukları dallarda daha şimdiden oluşuyordu ve ilkbaharın ilk kokuları kendini duyurduğunda bir balayı seyahatinden daha hoş hiçbir şey olamazdı. Zaten Bay Seth Stanfort ve Arcadia Walker evlenmeden önce yolculuğa düşkündüler ve elbette bu ateş sonra da sönmeyecekti. Birleşmelerinin bir yolculukta, şu Whaston yolculuğunda tamamlandığı bile söylenebilir. Boston ve Trenton mahkeme kalemlerince doğru ve eksiksiz doldurularak verilen izin belgeleriyle donandıktan sonra bilinen yeterince acayip koşullarda gidip evlenmek onlara ilginç görünmüştü.

Böylece Ricmond'a dönüşlerinden sekiz gün sonra Birleşik Devletler yurttaşlarını ötekilerinden ayıran tümüyle Amerikanvari o hızla, Carolina'ya

komşu topraklarda ziyaret dışında, en azından geniş ovaları dolaşmışlar, dağları aşmışlardı.

Demiryollarında, istimbotlarda, at arabalarında son sürat bu gezilerde ne olup bitmişti? İki eş yollarda hep iyi anlaşmışlar mıydı?... Her fırsatta, her şeyde uyumları mükemmel olmuş muydu?... Evliliğin ilk günlerinde yürekte çalan o müziğe hiçbir uyumsuz nota karışmamış mıydı?... Bu balayını herhangi bir bulut karartmış mıydı?...

Kesin olan, Richmond'dan hareketten üç hafta sonra Bay ve Bayan Stanfort'un döndükleri köşklerinde ortak yaşama yeniden başlamadıklarıdır. Sonra, bundan sekiz gün sonra bay bir tarafa gidiyordu, bayan bir tarafa... Aralarında iletişim kurarlarsa bu sadece mektup ve telgrafla oldu... Elektrik teli üzerinde seslerin değiş tokuş olduğu, buluştuğu, anlaştığı telefonla değil ama daha az içten bir işleyişi olan telgrafla 27 Mayıs tarihinde, sabah saat onda, Whaston kentinde randevu verildi.

Oysa saat on buçuktu ve yalnız Bayan Arcadia Stanfort bu randevuda bulunuyordu. Ve bu durumda tekrarlıyordu:

– Onu görmüyor musun Bertha?...

– Hayır bayan.

– Fikir değiştirmiş olabilir mi?...

– Büyük olsılıkla!...

"Ama ben değiştirmedim. Ben!..." diye yanıt verdi Bayan Stanfort kararlı bir tonla "Ve değiştirmeyeceğim!..."

O anda meydanın ucunda çığlıklar yükseldi. Geçenler o yana doğru atıldılar. Yüzlerce kişinin komşu sokaklardan koşup gelmesiyle kalabalık kısa sürede hatırı sayılır bir sayıya ulaştı. Ve hatta bu gürültü patırtı seslerini duyunca Bay John Proth bahçesini bıraktı ve sadık Kate'inin eşliğinde gelip evinin eşiğinde yerini aldı.

"İşte o... İşte o..."

Meydanda ve onu çevreleyen otellerin pencerelerindeki meraklıların ağızlarından çıkan sözcükler bunlardı.

Ve bu sözcükler, "İşte o! İşte o!" Bayan Arcadia Walker'ın isteğine öylesine güzel karşılık veriyordu ki,

"Sonunda... Sonunda!" diye haykırmadan edemedi.

"Ama hayır bayan" diye oda hizmetçisi ona söylemek zorunda kaldı. "Bu henüz beyefendi değil!"

Peki, öyleyse millet niçin bu şekilde alkışlamış ve hangi nedenle gelişini beklemiş olabilirdi?

Zaten tüm başlar gökyüzüne doğru kalkıyordu, tüm kollar ufkun kuzeydoğu tarafına doğru uzatılıyordu, tüm bakışlar bu yöne yöneliyordu.

Yoksa bu, kentin üstünde günlük ortaya çıkışını yapan ünlü göktaşı mıydı?...Ve halk geçişini selamlamak için mi meydanda toplanmış bulunuyordu?...

Hayır... Kule ve burcun dürbünlerinin meteoru ufukta yakalayabilecekleri saat gelmemişti. Gece olmadan kendini orada göstermeyecekti... Yerküre

çevresinde dönüş süresi kendi ekseni çevresinde dönüş süresine eşitti, bunu biliyoruz. Oysa Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson tarafından bildirildiği gibi ilk kez Güneş battıktan sonra ortaya çıktığından sadece o anda görünür oluyordu ve eğer sis çoğunlukla, büyük çoğunlukla onu ölümlülerin gözünden saklamazsa her akşam böyle olmuştu.

Hemen o anda kalabalığın alkışları kime yöneltilmişti peki?...

"Hanımefendi... Bu bir balon" dedi Bertha. "Bakın... İşte Saint-Andrew Kulesi'ni aşıyor...."

"Bir balon" dedi aynı zamanda Bay John Proth, bunun kesinlikle onca tapınılan meteor olmasını isteyen Kate'e yanıt olarak.

Balon ağır ağır yüksek bölgelere doğru yükseliyordu. İçinde bir yardımcısının eşliğinde ünlü Walter Vragg vardı. Bu yükselme göktaşını daha elverişli koşullarda tanımak amacını güdüyordu ve akşama kadar uzamalıydı. Rüzgâr güneybatıdan estiğinden balon önünde sürüklenmiş olmalıydı ve sadece beş ya da altı bin metreye ulaşınca Walter Vragg belki de parlayan halesinin ortasındaki altın çekirdeğini görmeyi başaracaktı... Ve ola ki sonunda boyutlarını öğrenecekti?...

Hiç kuşku yok ki, bu uçuş kararlaştırıldığında Bay Dean Forsyth, yaşlı hizmetçi Mitz'in dehşetine rağmen Fransızların dediği gibi "tam da orada olacak kişi olmayı" istemişti, Bayan Hudelson'un daha az olmayan dehşetine karşın doktor da aynı

şekilde. Ama balon pilotunun sepetinde sadece bir kişiye sunulacak yer vardı. Bundan dolayı aynı iddialarla itiraz eden iki rakip arasında mektuplar aracılığıyla büyük kavga oldu. Sonuç olarak Walter Vragg'a yardım için her ikisi de baştan savılmak zorunda kalındı, bu da sonsuz derecede onun yararına olacaktı.

Aşağı yukarı iki bin ayak yükseklikte, bu irtifada daha şiddetli bir akıma kapılan balon, hızla kuzeye doğru göktaşının önüne sürüklendi ve kalabalığın son hurralarıyla selamlanarak gözden kayboldu.

Sabırsızlıkları, gaileleri ne olursa olsun Bayan Stanfort gözleriyle onu izlemişti ve ölçülü ve sakin bir adımla yaklaşmakta olan Bay Stanfort'u hiç fark etmemişti.

Yanında olduğunda,

"İşte buradayım bayan" dedi eğilerek.

"İyi bayım" demekle yetindi önce Bayan Arcadia Stanfort, Bertha saygı gereği arkada dururken.

Ve bu soru ve yanıtlar, kuruluğu söylendikçe artmaktan öteye gitmeyen bir tonda soruldu, cevap alındı.

– Sonunda... İşte buradasınz... Seth Bey?

– Bu randevuyu kaçırma niyetim olamazdı Arcadia hanımefendi.

– Bir saattir buradayım...

– Sizi beklettiğim için üzgünüm ama demiryollarına çatmalısınız. Bir makinedeki aksaklık yüzünden trenimiz geç kaldı....

– Bir an sandım ki şu gözden kaybolan balonla gittiniz.

– Ne! Durumumuzu karşılıklı düzene sokmadan!...

Bayan Stanfort, dudaklarına yayılan gülümsemeyi durdurdu ve Bay Seth Stanfort yeniden onun kadar ciddi oldu.

"Şaka yapmak söz konusu değil" diye başladı ve "Son buluşmamızda birbirimize söyleyeceklerimizin tümünü söylediğimize göre...."

"Yine de onları tekrarlamak yararsız olmayacak" diye belirtti Bay Seth Stanfort, "Hiçbir yanlış anlama olmaması için..."

– Pekâlâ ve zaten sanıyorum bu son söyleşi tek bir tümceye sığdırılabilir...

– Hangisine?

– Ortak yaşamdan vazgeçerek akıllıca bir şey yapıyoruz...

– Sizin gibi düşünüyorum...

– Ve de kesinlikle birbirimiz için yaratılmadığımız...

– Bu konuda görüşünüzü tamamen paylaşıyorum.

– Elbette Bay Stanfort, niteliklerinizi yadsıyor değilim...

– Sizinkileri de ben tam değerleriyle takdir ediyorum, bundan hiç kuşku duymamanızı rica ediyorum...

– Aynı zevklere sahip olduğumuzu sandık ve onlara sahip olduğumuzu da inkâr etmiyorum, en azından seyahat konusunda...

– Ve yine Arcadia hanımefendi, gidilecek yön konusunda hiç aynı görüşe sahip olamadık...

– Gerçekten de ben güneye doğru gitmeyi istediğimde sizin isteğiniz kuzeye doğru gitmekti...

– Ve benim niyetim batıya doğru gitmek olduğunda sizinki doğuya doğru gitmekti!...

– Bu durumda başlarken söylediğimi tekrarlıyorum efendim: Biz birbirimiz için yaratılmamışız..

– Bu konuşmanın başlangıcındaki gibi ancak görüşünüzü tümüyle paylaştığımı tekrarlayabilirim efendim.

– Görüyorsunuz bayım, hayatta her zaman bağımsız oldum, kendi öz irademin dışında başka yasa hiçbir zaman olmadı...

– Bunu fark ettim bayan ve üstelik bu eğitim çok sayıda genç Amerikalının aldığı bir eğitim... Bunu ne ayıplıyorum ne de onaylıyorum ama sonuç olarak... evliliğin yükümlülüklerine uygun bir biçimde hazırlamıyor...

"Buna katılıyorum" diye yanıt verdi Bayan Arcadia, "Ve yine de kişiliğim, belki biraz fazla kararlı, aynı fikirdeyim... örneğin tarafınızdan yapılan büyük bir hizmeti görme fırsatı bana verilmiş olsaydı... kuşkusuz düşünürdüm..."

"Ve bu fırsat hiç ortaya çıkmadı, bunu itiraf etmeliyim" diye belirtti Bay Seth Stanfort. "Çok serüvenci olsanız da, tehlikeye meydan okumayı sevseniz de hayatımı sizinkini kurtarmak için ortaya

koymam gerekmedi... Bunu gerekirse yapmakta tereddüt etmezdim!... Sanırım, bundan kuşku duymuyorsunuz..."

– Duymuyorum bayım.

Bu diyalogun biraz ironiyle başladıktan sonra hafifçe mayhoşa dönmekte olduğunu söylemek gerekiyor.

Eşlerin çoğu belleklerini yitiriyor, İki aylık evlilikten sonra bile daha içten Seth ve Arcadia hitaplarından sonra Stanfort ve Stanfort hanımefendi ardından kuru bay, bayan gelmişti. Bu durumda bu sohbetin sona ermesi her bakımdan uygun olurdu ve sonu çabuklaştırmaya karar veren genç kadın oldu, bu da kimseyi şaşırtmayacaktır.

"Biliyor musunuz beyefendi," dedi, "niçin Whaston'da buluşmayı uygun gördük?..."

– Bunu siz ne kadar unutmadınızsa ben de o kadar unutmadım, bayan.

– Gerekli belgeler yanınızda mı?... bayım...

– Ve onlar sizin sahip olduklarınızdan daha az yasal değil bayan...

– Boşanma kararı bir kez alındı mı bayım, her birimiz kişiliğine uygun olan özgür yaşamına dönecek. Ama olasıdır ki, bu alçak dünyanın yollarında birbirimizle yine karşılaşma ihtimali var...

– Ve orada sizi selamlamaktan mutlu olacağım bayan, size borçlu olduğum tüm saygıyla...

– Sizin nezaketinizden daha azını beklemezdim bayım...

– Çok doğal bir nezaket bayan, çünkü iki ay boyunca Bayan Arcadia Walker'ın kocası olma şerefine sahip olduğumu unutmam olanaksız olacak...

– Ve benim de bayım, bu aynı iki ay boyunca Seth Stanfort'un karısı olma ayrıcalığına sahip olduğumu!

İtiraf etmek gerekiyor, her ikisi de birbirlerine durumlarında hiçbir şeyi değiştirmeyecek bu nahoş sözleri söylemekten kaçınabilirlerdi pekâlâ: Uyum sağlayacaklarını sanmışlardı, artık uyuşamıyorlardı... Eskiden tiyatro oyunlarında başrol oyuncusu genç erkekle başrol oyuncusu genç kızın evlenmesinden daha sıradan hale gelmekte olan çözüm yolu, boşanma konusunda anlaşmışlardı... Birlikteliklerin çok geçici duruma geldiği Birlik'in bu büyük cumhuriyetinde çok hızlı başvurularından sonuç alınmıştı. Doğrusu Amerika'nın bu akıl almaz ülkesinde hiçbir şey bu denli kolay olmazmış gibi geliyor. İnsanlar bağlanmaktan çok daha kolaylıkla çözülüyorlar. Kimi eyaletlerde Dakota'da, Oklahoma'da düşsel bir ev kurmak yeterli oluyor ve boşanmak için de bizzat hazır bulunmak gerekli olmuyor. Özel ajanslar her görevi yükleniyorlar, tanıkları bir araya getirmek, ödünç adlar temin etmek. Bu amaçla çığırtkanları var ve bu bakımdan ünlü kentler var.

Ama Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker'ın böyle uzak yerlere koşuşturmaya ihtiyaçları

olmamıştı ve elbette gerekseydi yaparlardı. Hayır, gerçek konutlarının bulunduğu, başvuruların gerçekleştirildiği, işlemlerin yerine getirildiği yer Virginia'ın ortasındaki Richmond'dadır. Ve kısacası iki ay önce Whaston'da gerçekleştirilen bir evliliğin bağlarını, gidip orada koparmaya karar verdilerse, birleştikleri aynı yerde ve kimse tarafından tanınmadıkları bir kentte ayrılmayı istediklerindendir. Genelinde yaşamın en önemlisi olarak kabul edilen bu işi yapmış oldukları atlı biçim göz önüne alındığında, yeniden önüne çıkacakları yargıç tarafından tanınıp tanınmayacaklarını bile kendi kendilerine sorabilirlerdi.

Ve Bay ve Bayan Stanfort arasındaki konuşma şu sözlerle sona erdi:

– Şimdi bayım, bize yapacak tek şey kalıyor...

– Sanıyorum bayan.

– O da Bay Prouth'un evine gitmek bayım.

– Sizi izliyorum bayan.

Ve her ikisi de, birbirinin arkasında değil ama aynı hizada, üç adımlık uzaklıkta, sulh yargıcının evine doğru yöneldiler.

Yaşlı Kate kapıda duruyordu ve çiftin ilerlediğini görünce:

"Bay Proth... Bay Proth!..." demeye gitti efendisine, "Geliyorlar..."

– Kimler?...

– Bay ve Bayan Stanfort...

– Onlar?... Peki, benden ne istiyorlar?...

"Öğrenmekte gecikmeyeceğiz!" diye yanıtladı Kate.

Aslında ziyaretçilerin yargıcın evine ulaşmak için atacakları sadece yüz kadar adım vardı ve hizmetçi onları,

"Bay Yargıç Proth'la görüşmek mi istiyorsunuz?..." diyerek avluya soktu.

"Bizzat kendisiyle" diye yanıt verdi Bayan Stanfort.

– İş için mi?

"İş için..." diye yanıtladı Bay Stanfort.

Ve bu yanıt üzerine, basit bir ziyaret söz konusu olmadığına göre Kate, Bay ve Bayan Stanfort'u salona sokacak yerde, onlara Bay Proth'un çalışma odasının kapısını açtı.

Her ikisi de bir süre sonra görünen yargıcın gelmesini beklerken tek söz etmeden oturdu.

Her zaman sevimli ve kibar olan Bay Proth, Bay ve Bayan Stanfort'u görmekle ne kadar mutlu olduğunu söyledi ve bu kez hangi konuda hizmetleriyle onlara yararlı olabileceğini sordu.

"Sayın yargıç," diye yanıt verdi Bayan Stanfort, "iki ay önce sizin önünüze gelmemiz evlilik sözleşmesi yapmak içindi.

"Ve ben de bu fırsatla sizinle tanışmış olmaktan dolayı kendimi kutluyorum" diye belirtti Bay Proth.

"Bugün, Sayın yargıç," diye ekledi Bay Stanfort, "sizin önünüze boşanmak için gelmiş bulunuyoruz..."

Bu öneriyi hiç beklememesine karşın deneyimli insan Yargıç Proth, bir barıştırma girişiminde bulunma zamanının olmadığını anladı ve kendini ele vermeyerek şöyle dedi:

"Bu fırsatla tanışıklığımızı yenilemekten dolayı kendimi daha az kutlamayacağım."

İki davalı eğildiler.

"Evrakları düzenlediniz mi?..." diye sordu yargıç.

"İşte benimkiler" dedi Bayan Stanfort.

"İşte benimkiler" dedi Bay Stanfort.

Bay Proth kâğıtları aldı, inceledi, tam ve eksiksiz doldurulmuş olduklarından emin oldu ve şöyle yanıt vermekle yetindi:

"Boşanma belgesini yazacağım."

Ve tüm işlemler yerine getirildiğinden, tanıkların getirtilmesine gerek kalmaksızın, Bay Proth bu iki eş arasındaki evlilik bağını koparacak belgeyi en güzel yazısıyla yazdı.

Bittiğinde kalktı ve Bayan Stanfort'a bir kalem uzatarak:

"Bir tek imzaya kaldı" dedi.

Ve Bayan Stanfort bir gözlem yapmaksızın, eli bir kararsızlıkla titremeksizin Arcadia Walker adıyla imzaladı.

Bay Seth Stanfort da onun ardından aynı soğukkanlılıkla imzaladı.

Sonra, birbirlerinin önünde eğildikten ve yargıcı selamladıktan sonra Bay Stanfort ve Bayan Arcadia Walker çalışma odasından çıktılar, sokağa ulaş-

tılar ve biri Wilcox mahallesine doğru çıkarak, öteki karşı yöne girerek ayrıldılar.

Ve gözden kaybolduklarında, onlara eşiğe kadar eşlik etmiş olan Bay Proth yaşlı hizmetçiye şöyle dedi:

– Kate, bilgi dağarcığıma ne koyacağımı biliyor musun?...

– Hayır, efendim...

– Burada at üstünde evleniliyor, yayan boşanılıyor!

Ve Bay Proth bilgece bahçesinin patikalarını tırmıklamaya döndü.

XI. Bölüm

Hesap uzmanları, kendilerini hesaplara vermek fırsatını ele geçiriyorlar ve insan ırkının açgözlülüğünü daha da azdırmak için iyi de yapıyorlar.

"Kesin olan," diye haykırdı sabırsız Loo o sabah saat yedide kalkar kalkmaz, "31 Mayıs olması için geçirecek artık sadece dört günümüz olduğudur ve 31 Mayıs'ta Francis Gordon ve Jenny Hudelson Saint-Andrew'den saat on bir otuzda karı koca olarak çıkacaklar."

Haklıydı küçük kız ama o tarihten önce hiçbir ciddi olasılığın ortaya çıkmaması önemliydi.

Oysa, Doktor Hudelson ve Bay Dean Forsyth'nin durumu hiç de değişmeye meyilli değildi. Baloncu Walter Vragg'ın gökyüzüne yükselmesi konusundaki mektup alışverişi durumu ancak ağırlaştırabilmişti. İki rakibin sokakta karşılaşma-

ları durumunda en şiddetlilerinden bir hesaplaşmayla sonuçlanacağından kimsenin kuşkusu yoktu ve bunun ardından ne olacaktı?...

Çok çok iyi ki, biri kulesinden hiç ayrılmıyordu, öteki burcundan hiç ayrılmıyordu. Elbette karşı karşıya bulunmaktan daha çok birbirlerinden kaçmaya çalışıyorlardı. Ama eninde sonunda sorunları çözmek değil de karma karışık etmek alışkanlığı olan rastlantıyı hep hesaba katmak gerekiyor. Yine de bir dört gün daha! Bayan Loo'nun da söylemiş olduğu gibi ve bu, annesinin, kız kardeşinin ve müstakbel eniştesinin onunla birlikte ürettikleri düşünceydi de aynı zamanda.

Doğrusu herhangi bir karışıklık bu göktaşından kaynaklanabilecek gibi görünmüyordu. İlgisiz ve muhteşem, kuzeydoğudan güneybatıya düzenli yürüyüşünü en azından o zamana değin bu yönde bir sapma eğilimi göstermeksizin sürdürüyordu. Kendisine doğru kalkmış milyonlarca insan başının üstünde son hızla gidiyordu. En büyük imparatorlukların hiçbir imparator ya da imparatoriçesi, en büyük tiyatroların hiçbir bayan ses sanatçısı, en büyük sahnelerin hiçbir balerini ne bu denli çok ne de bu denli tutkuyla gözlenmişti! Basit bir güneş tutulması olduğunda bile (füme)[1] camların korkunç miktarlarda piyasaya sürüldüğünü bilmiyor değiliz. Bu durumda meteorun görünür olduğu tüm ülkelerde cep dürbünlerinin,

1. Yeri boş bırakılmış sözcük. Michel Verne -yanlış biçimde - "optik" koymuş.

dürbünlerin ne kadar satıldığını bir tahmin edin! Ve bu usanmaz gözlemcilerin arasında, gerek bu yeni gökcisminin elementlerini daha kesin bir biçimde hesaplayarak olsun, gerek altından çekirdeğinin boyutlarını belirleyerek olsun keşfi tamamlamayı umanların bulunup bulunmadığını kim bilebilir?...

Ve Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'un kendilerini inatla verdikleri bu araştırma değil miydi?... Keşfi yapma öncelik hakkının birine ya da ötekine verilmesini beklerken, gerçekleşmesi durumunda, iki rakipten meteordan sırlarından birkaçını söküp alabilecek ne üstünlük sağlardı! Göktaşı sorunu, günün sorunu, tüm dünyanın sorunu değil mi?... Gauloislılar gökyüzünün başlarına düşmesi dışında hiçbir şeyden korkmuyor olsalar da, buna karşılık dünyalıların yalnız bir arzuları vardı: O da göktaşının yer çekiminden kurtularak gidişini durdurması, özündeki değeri, milyarlarıyla Yerküre'yi zenginleştirmesiydi!

Omicron kulenin terasındaki uzun gece nöbetlerinde, "Efendim" diye tekrarlıyordu durmaksızın. "Bu durumda göktaşımızın ağırlığını hesaplamayı başaramayacağız?..."

Bu iyelik sıfatının sesi, Bay Dean Forsyth'nin kulaklarına kötü gelse de "Bizim" deme noktasına gelmişti.

"Hesaplayacağız" diye yanıt verdi bu beriki.

– Ve değerini öğreneceğiz?...

– Öğreneceğiz.

– Ah! eğer biz yaparsak?...

– Biz Omicron ya da herhangi bir başkası, önemi yok, yeter ki şu üçkâğıtçı Hudelson'dan olmasın!

"O!... asla!..." diye belirtti efendisinin tutkularının tamı tamına yarısını almış olan Omicron.

Oysa, bundan kuşku yok, doktor da aynı muhakemeyi yürütüyordu ve rakibinin kendisine karşı böyle bir üstünlük elde etmesini istemiyordu.

Doğrudur, halk sadece göktaşının dolar, gine* ya da frank olarak değerinin ne olduğunu bilmek istiyordu ve yeter ki sonunda merakı tam olarak giderilsin, bunu biri ya da ötekinin sağlanmasının onun için önemi azdı.

Görünüşe göre hiç kimse yakalanamaz olan hazineye hiç el koymayacağına göre henüz açgözlülük değil sadece merak söz konusuydu

Ve gerçekten de bu milyonlarca havada yaşayanı, otuz kilometre kadar yükseklerde gezdirmek insanlık için çok büyük bir günaha girme değil miydi, onu çok zorlu bir sınava sokmak değil miydi?...

Ne olursa olsun, karada yaşayanların beyinlerini inceleyenler için, göktaşının altından olduğu haberinin yayıldığı günden bu yana o beyinlerin tersine dönmüş olmaları şaşırtıcı görünemez. Ve ederini saptamak için onca hesaplar yapılması! Ama çekirdeğin boyutları daha belirlenecek olduğuna göre ana koşul hâlâ eksikti. En gelişmiş aygıtlar, muhteşem ışıltılarının ortasında ne yapısını ne de büyük-

* 21 şilin değerinde eski bir İngiliz para birimi (ç.n.).

lüğünü hâlâ belirleyememişlerdi. Sadece madenlerin en değerlisiyle oluşmuş olması, bu meseleden artık kuşku duyulmuyordu ve bu ışıklarının tayf analiziyle her gün teşhis edilebiliyordu. Her ne olursa olsun daha az kuşku verici olmayan, en hırslı düş güçlerinin bile düşleyemeyeceği gibi bir değere sahip olması gerektiğiydi.

Aslında hemen o gün Whaston'daki *Standard* şu aşağıdaki yazıyı yayımladı:

"Forsyth-Hudelson Göktaşı'nın -bu gazete onu bu çifte adla tanımlıyordu- çekirdeğinin, demirden olsaydı, yalnız on metrelik bir çapa sahip bir küre biçiminde olduğunu kabul edersek, ağırlığı üç bin yedi yüz yetmiş üç ton olacaktır. Ama saf altından olması dolayısıyla ağırlığı on bin seksen üç olur ve otuz bir milyar frank değerinde olacaktır."

Görüyorsunuz modern akımlara çok açık olan *Standard,* hesaplarında temel olarak ondalık sistemi alıyordu. Zaten o dönemde daha şimdiden Birleşik Devletler, bunu benimsemeye başlıyordu ve dolar ve yarda yerine frank ve metreyi kullanıyordu.

Demek göktaşı, yalnız bu kadar düşük bir hacimle böyle bir değere sahip olacaktı!...

"Olabilir mi efendim?" diye sordu Omicron söz konusu kısa yazıyı okuduktan sonra şapşallaşmış bir biçimde.

"Sadece olası değil, kesin" diye yanıt verdi Bay Dean Forsyth "ve bu hacmi bulmak için $V = \frac{\pi D3}{6}$ formülünü kullanmak yeterlidir."

Omicron, onun için kesinlikte anlaşılmaz olan bu formül karşısında ancak şapka çıkarabildi ve heyecandan titreyen bir sesle tekrarlamakla yetindi:

– Otuz bir milyar... otuz bir milyar!...

"Evet" diye yanıt verdi Bay Dean Forsyth, "Ama iğrenç olan şey, bu gazetenin benim adımı o kişininkiyle yanyana koymakta direnmesidir."

Çok büyük olasılıkla doktor da öte yanda aynı şeyi düşünüyordu.

Bayan Loo ise, *Standard*'ın kısa yazısını okuduğunda, pembe dudaklarında öyle bir küçümseyici bükülme oluştu ki otuz bir milyar bundan derin bir biçimde rencide olurdu!

Gazetecilerin huyunun, Yeni Dünya'da bile onları artırma yarışına içgüdüsel olarak sürüklediği bilinir. Birisi iki dediğinde öteki üç der, basın alanında rekabetin sıradan uygulaması. O nedenle aynı akşam *Morning Whaston* kuleden yana tavır koyarken, *Standard,* Hudelson ve Forsyth iki adını aynı sütunda bir araya getirirken, *Evening Whaston*'un burçtan yana tutum takınarak şu sözlerle yanıt veriyor olmasından hayrete düşülmeyecektir:

"*Standard*'ın göktaşının büyüklüğünü değerlendirirken niçin böylesine alçakgönüllü davrandığını bilmiyoruz... Bu kadar çok sınırlı boyutta olanlar var mıdır ki çekirdeğinin çapı on metreden fazla tutmuyor?... Kocaman bir kaya olabilen bir gezegeni sadece bir çakıltaşına dönüştürmek

uygun düşer mi?... En yetki sahibi bilim insanları, 14 Mart 1863 göktaşına dört yüz yirmi metre, 14 Mayıs 1864 göktaşına beş yüz metre vermediler mi?... Pekâlâ biz *Standard*'tan daha ileriye gideceğiz ve sadece kabul edilebilir varsayımlar içerisinde kalmak amacıyla Hudelson Göktaşı'nın çekirdeğine sadece yüz metrelik bir çap değeri biçeceğiz. Böylece bu rakam temel alınarak, demirden olsaydı, ağırlığının üç milyon yedi yüz yetmiş üç bin beş yüz seksen beş ton olacağı bulunuyor... Ama altından olduğuna göre ağırlığı on milyon seksen üç bin dört yüz seksen sekiz ton olacaktır ve otuz bir trilyon iki yüz altmış milyar frank edecektir..."

Punch, düş gücünün kavramakta biraz zorluk çekeceği bu inanılmaz rakamları aktarırken,

"Ve daha santimleri ihmal ediyorlar" diye hınzırca belirtti.

Böylece ister *Standard*'ın ölçüleri, ister *Evening Whaston*'un ölçüleri kabul edilsin, her yirmi dört saatte bir, Virginia kentinin ve yörüngesi altında bulunan ötekilerin üstünden geçmekte olan milyarlarca milyardı.

Ve yaşlı Kate söz konusu yazıyı okuduğunda gözlüklerini çıkardı ve Bay Proth'a şöyle dedi:

– Efendim, bu bana bir şey anlatmıyor, tüm bu kocaman rakamlar. Bu hazine yere düşerse tüm insanlar arasında paylaştırıldığında her bir kişiye ne kadar düşeceğini bilmek isterdim...

– Öyle mi Kate... Ama bu sadece en basitinden bir bölme işlemi ve yeryüzünde bir buçuk milyar nüfus olduğunu kabul edersek...

– O kadar çok mu efendim?

– Evet, siz ve ben bir buçuk milyarın sadece milyarıncı birer en küçük parçasıyız...

– Ve her biri sahip olabilecek?...

"Bekleyiniz Kate," diye yanıt verdi Bay Proth, "çünkü bölen ve bölünende öyle çok sıfır var ki karıştırmaktan ve size yanlış yapmaktan korkarım..."

Ve gazetenin köşesinde işlemi yaptıktan sonra:

– Kişi başına yirmi bir bin frank dolaylarında düşüyor...

"Yirmi bir bin frank" diye haykırdı yaşlı hizmetçi ellerini birleştirirken... "Bu durumda herkes zengin olacak..."

"Sanırım, daha çok herkes yoksul olacak!" diye yanıt verdi yargıç Proth, "Çünkü değer yitiren altının hiçbir kıymeti olmayacak... Değeri kumsallarımızdaki kum tanelerinin değeri kadar olacak!... Ve değerini koruduğunu kabul etsek bile kimbilir kaçı yirmi bir bin frangını yiyecek, içecek, çabucak saçıp savuracak ve öncesi kadar sefil durumuna dönecek!"

Ve bunun üzerine Yeni Dünya'nınki gibi Eski'sinin de bu akıl almaz paylaşımcılarına gerçeği dobra dobra söyleyen filozof Proth, çiçeklerini sulamaya döndü.

Belki de Bay John Proth'un Sulh Mahkemesi bürosunun önünden daha çok bahçesinde olduğu-

nu ayırt etmişsinizdir... Evet bu, Whaston yurttaşları göz önüne alındığında doğaları gereği az dava düşkünü olduklarını kanıtlıyordu. Yine de zaman zaman Bay Proth'un hakkaniyet kadar sağ duyusunu da kullandığı birkaç ciddi davada karar vermek zorunda kaldığı oluyordu. Ve hatta, kırk sekiz saatten önce bu tür bir dava halkın akın akın mahkeme salonuna gitmesine yol açacaktı.

Yine de havalar sürekli iyi olmaya devam ediyordu. Kadranlı basınçölçerin oku, kadranın yedi yüz yetmiş yedinci milimetresinde kesin olarak hareketsiz kalmışa benziyordu. Gündüz ve gece gökyüzü açık oluyordu. Sabah ya da akşam zar zor birkaç sis tabakası ki onlar da güneşin doğuşu ya da batışından neredeyse hemen sonra yok oluyorlardı. Bundan ötürü astronomi gözlemleri çok kolaylaşıyor ve gözlemciler çok memnun kalıyorlardı.

Yine de arzularını bütünüyle karşılayacak şey, gökcismi çekirdeğinin boyutlarını şaşmaz bir biçimde elde etmek olurdu. Ama ışınlı halesinin ortasında çevre çizgilerini elde etmek çok güçtü. En iyi aygıtlar bile bunu ayırt etmeyi hiç başaramıyorlardı.

Doğrudur, 27-28 Mayıs gecesi saat iki kırk beşe doğru, Bay Dean Forsyth bu çekirdeğin küre biçimini oluşturduğunu görebildiğini sandı. Bir an ışın yayılması zayıflamış, yoğun bir parlaklıkta bir altın kürenin gözler önüne serilmesine izin vermişti.

– Omicron?...

– Efendim...

– Bak... bak!...

Omicron gelip sağ gözünü dürbünün gözetleme merceğine dayadı...

"Görmüyor musun...." diye başladı Bay Forsyth.

– Çekirdek?...

– Evet... Bana öyle geliyor...

– Bana da!...

– Ah!... Bu kez onu görüyoruz!...

"Vah!..." diye bağırdı Omicron, "Daha şimdiden artık onu ayırt edemiyoruz!..."

– Önemi yok! Onu gördüm!... Bu şansa sahip oldum!... Hemen yarın, erken saatte Pittsburg Gözlemevi'ne keşfimi bildirmek için bir telgraf... ve şu sefil doktor bu kez onu elimden almaya çalışamayacak!

Hiç kuşku yok, meteorun katı kütlesi Bay Forsyth'nin gözlerine ve yine birkaç saniye boyunca da Omicron'un gözlerine bir küre biçiminde görünmüştü. Ama Doktor Hudelson o gece göktaşının kuzeydoğu ufkunda görünmesinden itibaren güneybatı ufku arkasında gözden kaybolmasına değin ilerleyişini izlediğine göre onu niçin fark etmeyecekti... Eğer böyleyse Cincinnatti Gözlemevi'ne bir telgraf gönderme düşüncesi ona da gelecekti... İşte iki rakibi bu vesileyle yeniden kapıştırma fırsatı!

Çok çok iyi ki bu tehlike savuşturuldu, sözü edilen gözlemin hem de kesin güvenlik arzeden koşullar altında yapılmış olduğu gerekçesiyle. Ve zaten

göreceğimiz gibi Birleşik Devletler'in en ünlü gözlemevlerinden birinin, Washington'unkinin kısa açıklamasına göre göktaşının çekirdeği o unutulmaz gecede sadece görülmemiş aynı zamanda biçimi de boyutları da son derece kesin bir biçimde saptanmıştı.

Ve aslında hemen ertesi gün işte Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson'un sabah sayfalarında okuyabildikleri şeyler ve iki Dünya'nın halkının da okudukları:

"Bu gece saat iki kırk beşte Washington Gözlemevi'nde olağanüstü elverişli koşullarda yapılan bir astronomi gözlemi, yeni göktaşının çekirdeğini ölçmeye olanak verdi. Küre biçiminde ve ekseninin uzunluğu tam olarak elli metredir."

Bu durumda *Evening Whaston*'un varsaymış olduğu gibi yüz metre değilse de, *Standard*'ın varsaymış olduğu gibi on metre de değildi. Gerçek tam olarak iki varsayımın arasında bulunuyordu ve eğer meteor, Yerküre'nin üstünde sonu gelmeyen bir yörünge çizmeye hasredilmemişse, en hırslı açgözlülükleri bile doyurmaya yetecekti.

Gerçekten de hesap uzmanları işe koyuldular ve uzun sürmedi. $V = \frac{\pi D^3}{6}$ formülünde V kürenin hacmi, π 3,1416, D çap olduğuna göre sabırsız ellerde ortaya çıkan binlerin katı oldu ve hesap aşağıdaki sonuçları verdi:

Göktaşı küresinin çapı: Elli metre;

Sözü edilen altından kürenin ağırlığı: yüz yirmi milyon altmış bin dört yüz otuz altı ton;

Sözü edilen kürenin değeri: Üç bin dokuz yüz yedi milyar frank.

Görüyorsunuz, yüz metrelik bir çekirdeğe biçilen değer *Evening Whaston* tarafından belirtilen otuz bir bin milyar olmasa da göktaşı hâlâ korkunç büyük bir tutar değerindeydi. Ve eğer yeryüzünün bir buçuk milyar sakini arasında paylaştırılacaksa herkes kendi payına iki bin altı yüz elli frank sahibi olacaktı.

Ve Bay Dean Forsyth kendi göktaşının değerini öğrendiğinde:

"Onu ben keşfettim!" diye haykırdı, "Şu burçtaki alçak değil... O bana ait ve eğer gelip yere düşerse, üç bin dokuz yüz yedi milyarlık zengin olacağım!"

Öte yandan da doğrusu Doktor Hudelson kuleye doğru bir kolunu tehdit eder gibi uzatarak şöyle deyip duruyordu:

"O benim malım... Benim şeyim, çocuklarımın uzayda çekim yasalarına göre hareket eden mirasıdır ve eğer Yerküre'mize düşerse tüm mülkiyeti bana ait olacaktır ve ben üç bin dokuz yüz yedi kere milyarder olacağım!"

Şurası kesin ki Vanderbilt'ler, Astor'lar, Rockfeller'ler, Pierpont Morgan'lar, Mackay'ler, Gould'lar ve Rothschild'ların sözünü etmiyoruz, öteki Amerikalı para babaları, Doktor Hudelson ve Bay Dean Forsyh yanında artık sadece küçük rantiyeler olacaklar!...

İşte bu iki rakibin vardıkları nokta ve bu yüzden deliye dönmüyorlarsa, bu sağlam kafaya sahip olmalarındandır!

Francis Gordon ve Bayan Hudelson, biri dayısının öteki kocasının nereye gittiğini açıkça görüyorlardı. Ama ne yapabilirlerdi ve bu denli kaygan bir yokuşta onları nasıl tutabilirlerdi?... Eğer şu uğursuz göktaşı konusunda değilse onlarla acele etmeden sohbet etmek olanaksız! Hayır!... Üç gün sonra yapılması gerekmesine rağmen planlanan nikahtan bile. Onu unutmuşa benziyorlardı ya da daha çok kentin gazeteleri tarafından çok kötü bir biçimde işlenen rekabetlerini düşünüyorlardı bir tek. Yeni bir Capulet'ler ve Montaigu'ler sorunu, eskinin İtalyan Verona'sı gibi Virginialı Whaston'u bölüyordu. O sayfalardaki genelinde barışçı olan makaleler öfke saçar hale geliyor ve can sıkıcı zatlar her gün buna karışıyorlardı. Genelinde daha geçimli insanları sahaya sürme tehlikesi de oluyordu ve artık insan tutkularını çok kötü ve çok şiddetli bir biçimde azdıran bu meteor için geriye bir tek kanın akıtılması kalıyordu!

Her durumda iki ailenin özellikle korkması gereken şey, Bay Hudelson ve Bay Forsyth'nin göktaşı için silahlar elde, çekişmeye kalkmaları ve bu sorunu Amerikan tarzı bir düelloyla çözümlemeleriydi. En kötüsü de şu lanet *Punch*'un iğneleyici yazılarıyla, karikatürleriyle durmaksızın onları kışkırtmasıydı. Ve gerçekten şu söylenebilir ki, Amerika'da geçtiğine göre bu gazete ateşin üstüne

sıvıyağ ya da daha çok petrol değilse de en azından tuz, günlük alaylarının tuzunu atıyordu ve ateş bundan dolayı daha çok çıtırdıyordu!

O gün Bayan Loo "Ah güç bende olsaydı!" diye haykırdı.

"Peki, ne yapardınız, küçük kardeş?..." diye sordu Francis Gordon.

– Yapacağım şey.... Oh! çok basit, şu korkunç altın topağını çok uzaklara gezinmeye, en iyi dürbünlerin bile artık onu algılayamayacağı kadar uzaklara gönderirdim!

Aslında göktaşının ortadan kaybolması belki de onca derinden karmakarışık olan zihinlere sükuneti geri getirirdi ve kimbilir Bay Forsyth ve Doktor Hudelson'un kıskançlığı meteor görüş alanı dışında olunca ve hatta artık geri gelmemek üzere gidince son bulacaktı!...

Ama bu olasılık ortaya çıkacak gibi görünmüyordu. Göktaşı üç gün sonra da, nikah tarihinde de orada olacaktı ve daha sonra da orada olacaktı ve sarsılmaz yörüngesinde değişmez bir düzenlilikle dönüp durduğuna göre hep orada olacaktı!

O zaman en basitlerinden -doğrusu hiç kuşkusuz basit olduğu kadar da gerçekleşemez- bir fikir halk arasında dolaştı. Yalnız Whaston'da değil, Yerküre'nin üzerinde yörüngesini çizdiği tüm yerlerinde ve kentler, kasabalar, köyler, küçük yerleşim birimleri, vs. bu büyük yer yuvarlağında çok kalabalıktılar. Bu fikir, işte tüm basitliğiyle:

"Niçin binlerce milyar değerindeki bu topağın herhangi bir yolla düşürülmesi sağlanmıyordu?... Bu düşme tümüyle doğal yollarla gerçekleşmeyecek miydi? Ve eğer sadece bir anlığına da olsa Yerküre çevresindeki dönme hareketini durdurmayı bir başarabilselerdi..."

Evet... Bundan kuşku yok. Ama şu herhangi bir yol, kim bunu düşünüp bulabilecekti?... İnsan gücünün sınırlarını aşmayacak mıydı?... Bu göktaşının gelip çarpacağı bir engel, dakikada yirmi sekiz kilometrelik bir hıza direnç gösterebilecek güçte bir engel yaratılabilir miydi?...

Bu durumda mucitler bütün güçleriyle icat dalaşına atılmalı! Ve gazeteler en akıl almaz önerilerini yazmaya!... Niçin birkaç yıl önce Ay'a bir gülle gönderen ya da daha sonra müthiş bir geri tepmeyle yer ekseninin eğimini değiştirmeyi deneyen top kadar güçlü bir top imal edilmeyecekti?... Evet ama bu iki deneme sadece, belki biraz çok fazla düş gücü olan bir Fransız yazarın[2] kaleminden çıkmış saf bir fantazyaydı, bu bilinmiyordu!

"Ah!" diye belirtti bir gün *Whaston Standard*, "Bu meteor uzayda geçenlerin çoğu gibi demirden olsaydı, son derece güçlü bir elektro -mıknatıs yaparak kuşkusuz onu çekebilirdik!"

Evet ama hiç de demirden değildi, altındandı ve mıknatıs bu değerli maden üzerinde etkisizdi!... Za-

2. Jules Verne'in iki romanına (De la Terre à la Lune) (Dünya'dan Ay'a) ve (Sans dessus dessous) (Altalta Üstüste Olmadan) imada bulunuluyor.

ten demirden olsaydı, o zaman dört yüz yetmiş bir bin ton ağırlığında olacağına göre ona sahip olmak için onca çabaya ne gerek vardı. Dünya özetle sadece, kocaman bir demir karbürden ibaret olduğuna göre bu metalden burada yeterince yok mu?...

Yine de zihinler giderek bulanıyor, dişi beyinler kaynayarak buharlaşma noktasına değin, erkek beyinler her yönde çatlama noktasına değin çalışıyorlardı!... Beşeri yaratıkların açgözlülüğü böyle oluyor! Bu onca milyarın ellerinden kaçacağı düşüncesine alışamıyorlardı... Madem ki nereden geldiği bilinmeyen meteor -belki de yerçekimininkine girmek için çıkmış olduğu öteki gezegenlerden birinin çekim merkezinden- Dünya'ya aitti!... Şimdi gidip Güneş dünyasının altında ya da üstündeki öteki yıldızların çevresinde dönmesi için onun bırakılmasına izin verilmeyecekti!...

Bu durumda *Punch* bu denli ciddi bir konu hakkında gerçekten yersiz şakalara kaptırıyor kendini:

"Evet! İstediği zaten bizim göktaşımızı gaspetmek olan bu gezegenlere güvenmemek gerek, çünkü o bizimdir... tümüyle bizim ve onun bizden çalınmasına izin vermeyeceğiz!... Geçerken onu yakalama gücüne sahip olan şu koca Jupiter'e ve belki de dahası ebedi cilveli, ondan kendine mücevher yaptırtacak olan şu üçkâğıtçı Venüs'e özellikle güvenmemek gerekiyor!... Doğru, Merkür uzak değil ve hırsızların Tanrısı niteliğiyle de!... Kısacası inanmayalım...inanmayalım!"

Tüm dünyanın göktaşının değerini öğrendiği günden bu yana insan zihniyetinin genel durumu buydu! Ve bu sürede o yörüngesi altında yer alan tüm ülkeler için düzenli bir biçimde kuzeydoğu ufkunda ortaya çıkmaya güneybatı ufku ardında kaybolmaya devam ediyordu! Ve sadece Virginia kentinden söz edersek, o altından ışıklarını uzayda saçtığı sırada onu birbirlerini yemeyi beklerken gözleriyle yemeye devam eden iki eski dost, iki adam orada karşılaşıyorlardı.

Whaston'da belki de o zamanlar, bu güzel tertemiz gecelerde, yalnız durmaksızın birbirlerine bakacak gözlere sahip oldukları için, onu gözleriyle hiç izlemeyen iki varlık vardı sadece. Bu Francis Gordon'du, bu Jenny Hudelson'du. Loo bile ona öfkeli bakışlar göndermeden edemiyordu.

Her akşam Bayan Hudelson bir yanda hizmetçi Mitz öte yanda, kendi kendilerine meteorun belki de gökkubbe içindeki avare turuna yeniden başlayacağını söylüyor olsalar da, artık sonsuza değin yalnız herhangi bir kayan yıldızın söz konusu olacağını umut etseler de, umutlarında düş kırıklığına uğradıklarını görüyorlardı. Geri dönüyordu, koca milyarder topak, arzularla ateşlenmiş bir insanlığın açlıklarını bilemek için geri dönüyordu, hep kendini bir felaketin öngününde hisseden bu iki namuslu ailenin büyük mutsuzluğu için geri dönüyordu!...

Ne olursa olsun planlanan nikahın arifesine varıyorlardı. O yılın takviminde 28 Mayıs yerini 29

Mayıs'a bırakıyordu... Saint-Andrew'in çanlarının var güçleriyle çalarak nişanlıları düğün törenine çağırması için artık kırk sekiz saatten fazlası gerekmiyordu.

Oysa aynı gün öğleden sonra Yeni ve Eski Kıta'nın çok sayıdaki ötekileri gibi Whaston telgraf bürosu da, Boston Gözlemevi'nden gönderilmiş aşağıdaki telgrafı aldı:

"Daha eksiksiz bir gözlem belirlememize olanak verdi ki yörüngesi üzerindeki göktaşının hızı aşamalı olarak azalmaktadır. Buradan sonunda yere düşeceği sonucu çıkmaktadır."

XII. Bölüm

Burada Yargıç Proth'un, mahkemesine çıkanlardan ikisi arasında olumlu sonuç alınamayan bir barıştırma girişiminde bulunduğunu ve alışkanlığı üzere bahçesine döndüğünü görüyoruz.

"O düşecek!... O düşecek!..."

Birinci çekim grubundan bu fiil, özellikle o günden itibaren ve hem Yeni Dünya'da hem de Eskisi'nde hiçbir zaman bu denli heyecanla kullanılmadı! "O" artiklisi* artık yalnız meteoru belirtmede kullanılıyor gibiydi! Fiile gelince, tüm sorun, o kadar çok gelecek zamanda kullanıldıktan sonra geçmiş için kullanılmasını beklerken ne zaman şimdiki zaman kullanılacağını öğrenmekti.

* Artikl: Kimi dillerde önünde geldikleri ismi belirtmekte kullanılan sözcük (ç.n.).

Kuşkusuz, Boston Gözlemevi, göktaşının ya da daha iyi belirtmek gerekirse çekirdeğinin saf altından olduğunu açıkladığında halkın taşkınlığının sınırları en uç noktalarına ulaşıyor gibi görünmüştü. Ve yine de bu taşkınlık, yeryüzünün her noktasında bu çok büyük göktaşının düşeceği öğrenildiğinde ortaya çıkanınkiyle kıyaslanamayacaktı. Avrupa'ya, Asya'ya, Amerika'ya telgrafla, Afrika, Avusturalya, Yeni Zelanda, Okyanusya'ya kabloluyla geçilen bu haberden şüphelenmeye gelince, kimse bunu aklından geçirmedi. Zaten evren çapında ve haklı bir ad yapmış bostonlu gökbilimciler gözlemevlerinin ününü tehlikeye atacak böyle bir hatayı yapamazlardı.

O nedenle *New York Herald*, ek bir sayıda şunu söylemekte tümüyle haklıydı, haber geniş çapta yayıldı:

"Boston Gözlemevi bu açıdan görüşünü belirttiğine göre mesele karara bağlanmıştır ve göktaşının bugün yarın düşeceği kesindir."

Elbette yer çekimi yasaları, bu durum karşısında tam olarak geçerliliklerini korumamazlık edemezlerdi. Gökbilimi dünyasında çok geçmeden göktaşının hızındaki azalmanın çok belirgin olduğu öğrenildi ve ilgililer dikkat etmiş olsalardı belki de bunu daha erken teşhis etmiş olacaklardı. Ama söylendiği gibi, "onların kafaları başka yerdeydi"! Başlangıçta bağlandıkları şeyler çekirdeğin iriliğini ölçmek, değerini saptamaktı, meteorun milyarları ancak tamamen

platonik bir isteğin amacı olabilirdi. Göktaşı, mükemmel belirlenmiş, mükemmel düzenli bir yörünge üzerinde hareket ettiğine göre dünyaya düşmek için atmosfer bölgelerinden ayrılmak zorunda olduğunu düşünmüyorlardı bile! Hayır, yüz kere hayır!...

Ve aslında Bay Dean Forstyh ve Doktor Hudelson böyle bir olasılığı asla sezinlememişlerdi. Eğer keşfin öncelik hakkını istemekte bu denli ateşli davranıyorlarsa, bu göktaşının değeri, kimsenin ne bir kuruş, ne bir peni, ne bir sent sahibi olmayacağı milyarları yüzünden değildi; bu, bunu yinelemek çok fazla olmayacak, biri bu büyük astronomi olayına Forsyth adını vermek, öteki Hudelson adını vermek, tek kelimeyle şöhret içindi, şeref içindi.

Kaldı ki, iki rakibin göktaşının hızının çok görünür bir biçimde azalacağını bizzat gözlemlemeleri gerekiyordu. Kuzeydoğu ufkundan ortaya çıkışı gecikmişti, güneybatı ufkunda ortadan kayboluşu gibi. Whaston'un üstündeki bu iki nokta arasında geçişine daha çok zaman ayırıyordu. Belki de Bay Forsyth ve Bay Hudelson, bu kez öncelik hakkı kesinlikle Boston Gözlemevi'ne ait olan bu saptamayı ilk yapanlar olmadıkları için üzülmüşlerdir.

Bu durumda düşünmeye en az alışık olan insanların aklına gelen iki soru sorulmaya başlandı, erkeklerde olduğu gibi çocuklarda, çocuklarda olduğu gibi kadınlarında... Herkesin karşısına dikilen devasa bir soru işaretiydi bu:

Göktaşı ne zaman düşecek?

Göktaşı nereye düşecek?

İkinci sorunun yanıtı, göktaşının kuzeydoğudan güneybatıya olan yörüngesini şaşmaz bir biçimde izlemeyi sürdürmesi koşuluyla kendiliğinden veriliyordu. Düşme bu durumda sözü edilen yörünge altında bulunan noktaların biri üzerinde olabilirdi ancak. Bu zaten apaçık ortadaydı.

Birinci soru konusundaysa yanıt o kadar kolay değildi. Ama bilim insanları bu kadar az şeyden yılmazlar ve hızın düşmesine ilişkin yeni, sık gözlemler elbette onu çözmeye izin verecekti.

Pekâlâ, bu koşullarda ve bunca çıkar hedefte olduğuna göre zavallı insanlığımızın tutkularının karşı karşıya geleceği, çarpışacağı bir alanda belki de en az kolayı bir üçüncü soru, gelip öteki ikisini bulmayacak mıydı?...

Göktaşı düştükten sonra kime ait olacaktı?... Işıklı halesinin çerçevelediği çekirdeğin trilyonları kime?... Bu hale yok olup gidecekti hiç kuşkusuz ve paraya çevrilemeyen elle tutulamaz ışınlarına hiç ihtiyaçları yoktu!... Ama çekirdek orada olacaktı... Ve onu, yasal ağırlıkta madeni paralara çevirmekte sıkıntı çekmeyeceklerdi!...

Evet, kime ait olacaktı?

"Bana!" diye haykırdı Dean Forsyth, "Bu soru kafasında şekillendiğinde, varlığını kara ufkunda, Whaston ufkunda ilk bildiren bana!..."

"Bana!" diye haykırdı aynı şekilde Doktor Hudelson, "madem ki keşfini yapan benim!"

Ve hemen o 29-30 Mayıs gecesi, her ikisi de daha da öfkeli bir dikkatle, ona el koymak için her şeyi göze almaya hazır adamlar olarak onu izlediler!... Ve o hep onların bir otuz kilometre kadar ötesindeydi, sonunda kendisini yenecek olan yer çekimiyle sıkı sıkıya bağlı biçimde... Ve bu güzel gecede öylesine canlı bir ışıkla parlıyordu ki yıldızlar ve gezegenler yoğun ışığı karşısında soluyorlardı, Jüpiter ve Venüs bile, Lyr'in Vega'sı ya da Aigle'in Altair'i bile, gökkubbenin tüm yıldızlarının üstünde tartışmasız egemenliğe sahip Büyük Köpek takımyıldızının Sirius'u bile!

Tamam da, az ya da çok yakında meteorun düşmesinden sonra, bu eşsiz manzarayı gözler artık seyredemeyeceklerdi! Ne önemi var! Düşmesi yeğleniyordu... Ona sahip olmak istiyorlardı ve belki de, alçak dünyanın boş şeylerinden vazgeçmiş birkaç filozof ya da Whaston'un saygıdeğer yargıcı Bay John Proth'un aralarında yer aldığı birkaç bilgeyi dışında tutarsak bu düpedüz genel bir yoğun istekti.

30'u sabahında Sulh Mahkemesi'nin oturum salonuna büyük akın oldu. Meraklıların dörtte üçü oraya girememişti. Evin önünde yer alan avluda geri püskürtülmüş olanlar, mahkeme salonuna tıkışmış olan daha iltimaslıları ya da kısaca daha acelecileri imrenmeksizin düşünemiyorlardı. Elbette Bay Proth, bir amatörün çiçeklerini halkın çiğnemesine karşı korumak için harcayabileceği tüm

enerjisiyle karşı koymamış olsaydı bahçesini istila etmiş olacaklardı. Ama arkasında yaşlı Kate'in korumada olduğu kapıyı çökertmeleri imkânsız oldu.

Bunun nedeni, bu oturumda Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson'un orada olmalarıydı. Göktaşının keşfinin öncelik hakkının ve ikinci derecede bu önceliğin sağlayacağı mülkiyet haklarının saptanması amacıyla karşılıklı olarak sulh yargıcına başvurduktan sonra iki rakip birbirlerinin karşısında bulunuyorlardı.

Böylece bu Bayan Hudelson'un iki kızının, Francis Gordon ve hizmetçi Mitz'in sonsuz üzüntüsüne karşın, sadece bir özsaygı sorunu değildi, bu ayrıca sulh yargıcının, konuda yetkili olduğu kabul edilerek, çözümlemek zorunda kalacağı bir çıkar sorunuydu. Anlıyoruz, ancak bir yargıç, iki yargılanan arasında kararını vermek zorunda kaldığında çok sıkıntı yaşayacaktır. O nedenle görevine bağlı biri olarak tarafları uzlaştırmayı deneyecektir ve başarırsa Amerika Sulh Mahkemelerinde uzlaştırma rekorunu kıracağını söylemek hiç de abartı olmaz!

Oturumun başlangıcında birçok iş çabucak bitirilmişti ve birbirlerini yumruklarıyla tehdit ederek gelmiş olan taraflar, Bay Proth'un tüm memnuniyetiyle kolkola salonu terk etmişlerdi. Önüne gelecek olan iki rakip için de böyle olacak mıydı?... Bunu umma yürekliliğini zar zor gösteriyordu.

"Sonraki dava?..." dedi.

"Forsyth Hudelson'a karşı ve Hudelson Forsyth'ye karşı" diye çağırdı mübaşir. Dava listesine bu başlık altında kaydedilmişti.

"Bu baylar yaklaşsınlar" diye ekledi yargıç koltuğuna dik otururken.

Ve her biri kendisine eşlik eden taraftar grubunun arasından çıktı. Oradaydılar, birbirinin yanında, süzen bakışlarla, çakmak çakmak gözler, kasılmış ellerle, bir kıvılcımın çifte patlamaya yol açmaya yeteceği ağzına değin doldurulmuş iki top.

"Söz konusu olan nedir beyler?" diye sordu Yargıç Proth neyin söz konusu olduğunu çok iyi bilen bir adam edasıyla.

Şunları söyleyerek ilk sözü alan Bay Dean Forsyth oldu:

– Haklarımın dikkate alınmasını istiyorum...

"Ben de benimkilerin" diye yanıtladı derhal Bay Hudelson düpedüz sözünü keserek.

Ve o zaman bir sağırlar diyalogu başladı. Şarkıcıların orada ne üç perdeden ne de altıdan değil ama geçerli tüm armoni kurallarına karşı şarkı söylediklerinden emin olabilirsiniz.

Bay Proth, dayanılmaz bir kakafoniyi sona erdirmek isteyen bir orkestra şefinin arşesini yaptığı gibi, bir fildişi bıçağını hızlı darbelerle masasına vurarak müdahale etti:

"Baylar sırayla izah ediniz" dedi ve "Alfabetik sıraya uyarak, adı H ile başlayan Bay Hudelson'dan önce gelen F ile başlayan Bay Forsyth'ye sözü veriyorum."

Ve belki de doktor, bu durumda adının onu alfabede altıncı yerine sekizinci sıraya koymasına acı acı üzülüp durdu.

O zaman Bay Dean Forsyth, doktor kendini ancak çok büyük çabalar pahasına tutarken davasını açıkladı.

2-3 Nisan gecesinde akşam saat on biri otuz yedi dakika yirmi iki saniye geçerken Elizabeth Sokağı'ndaki kulesinde gözlem yapan Bay Dean Forsyth, bir göktaşını kuzeydoğu ufkunda göründüğü anda fark etmişti. Onu görünür olduğu her an izledi ve hemen ertesi günü ilk saatlerde Pittsburg Gözlemevi'ne keşfini bildirmek ve öncelik hakkı için tarih almak amacıyla bir telgraf gönderdi.

Açıktır ki Doktor Hudelson da konuşma sırası kendisine geldiğinde Morris Sokağı burcundan da gözlemlenen meteorun görünmesi ve ertesi günü Cincinnatti Gözlemevi'ne gönderilen telgraf konularında aynı açıklamayı yaptı.

Ve tüm bunlar öylesine bir inançla, öylesine bir kesinlikle söylendi ki dilsiz gibi ve yürek çarpıntısıyla dinleyenler, böylesine açık bir biçimde ortaya konan iddialar karşısında yargıcın vereceği yanıtı beklerken artık soluk almıyor gibiydiler.

Adalet terazilerini kullanmaya alışmış ve tek bir göz atışıyla kefelerin tam olarak aynı yükseklikte olup olmadıklarını gören bir yargıç olarak, "Çok basit" dedi Bay Proth.

Ama bu "çok basit" sözcükleri orada bulunanlar arasında belli bir şaşkınlığa yol açtı. Hiç durumu çözümleyecek gibi görünmüyordu... Bu "o kadar basit" olamazdı!

Yine de Bay Proth'un ağzında bu birkaç sözcüğün kayda değer bir önemi vardı. Değerlendirmelerinin doğruluğu, kararının sağlamlığı bilinmiyor değildi. O nedenle dinleyiciler, görüşünü açıklamasını sabırsızlanmadan bekliyorlardı.

Bekleyiş uzun olmadı ve sanki hukuki bir yargı söz konusuymuş gibi "göz önüne alınanların" gücünün kullanıldığı metin işte:

"Bir yandan Bay Dean Forsyth'nin 2-3 Nisan gecesinde akşam saat on biri otuz yedi dakika yirmi iki saniye geçe Whaston üstünde atmosferde geçen bir göktaşını keşfetmiş olduğu açıklaması göz önüne alınarak....

Öte yandan Bay Stanley Hudelson'un aynı göktaşının aynı saatte, aynı dakikada, aynı saniyede... varlığını bildirmiş olduğu açıklamasını göz önüne alarak...."

"Evet! evet!..." diye haykırdılar doktorun taraftarları ellerini çılgınca sallayarak

"Hayır! hayır!" diye karşılık verdiler Bay Forsyth'nin taraftarları ayaklarıyla parkeye vurarak.

Ve Bay Proth'da hiçbir sabırsızlık belirtisi yaratmayan bu patırtı sona erdiğinde, şu sözlerle başladı:

"Ama tüm davanın, salt bir gökbilim sorunu olarak bakılabilecek ve salt adli olan bizim uzmanlığımızın

dışında kalan soruna, bir saniye, dakika ve saat sorununa dayandığı göz önüne alındığında; Bu gerekçelerle bu konuda kendimizi yetkisiz ilan ediyoruz."

Yargıcın başka biçimde yanıt veremediği kesin. Ve rakiplerden ne biri ne de ötekisi, meteoru gördüğünden emin olduğu tam anla ilgili olarak ileri sürdüğü kesin bir kanıt getiremeyecek gibi göründüğünden, taleplerinin burada kalması gerekiyordu ve artık ancak sırt sırta çekip gitmek zorunda oldukları ve bu duruş biçiminde birbirlerine karşı şiddet eylemlerinde bulunmalarından hiç korkulmaması gerekiyor gibi de duruyordu.

Ama ne taraftarları ne kendileri davanın bu biçimde bitmesini anlıyorlardı ve Bay Proth bir uzlaşmayı elde edemeden bir yetkisizlik beyanıyla işin içinden çıkacağını umut edebilmiş olsa da, bu umut gerçekleşmek zorundaymış gibi hiç görünmedi.

Aslında yargı kararını toplu bir mırıldanmanın karşılamasının ardından bir ses yükseldi ve bu Bay Forsyth'ninkiydi.

"Söz istiyorum" dedi.

"Ben de istiyorum" diye ekledi doktor.

"Kararımdan hiç caymak durumunda olmamama rağmen," diye yanıtladı yargıç en ağır koşullarda bile hiç bırakmadığı o sevimli tavırla, "bu sorun, yineliyorum, bir sulh yargıcının yetki alanının dışında olsa bile, seve seve sözü Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'a sırayla almaya razı olmaları koşuluyla veriyorum."

Belki de bu noktada bile bu iki rakipten boyun eğmelerini istemek çok fazlaydı. Dolayısıyla birlikte, aynı laf kalabalıklığıyla, aynı şiddetli dille, beriki ötekinden bir sözcük, bir hece bile geride kalmayı istemeden yanıt verdiler.

Bay Proth, "bırakın konuşsunlar"ın en akıllıcası olacağını hissetti, en azından oturumu kapatmak, bu ona Whaston toplumunun önde gelen ve kısaca saygıdeğer bu iki şahsına karşı yakışıksız olur gibi göründü. Yine de yeni iddialarının anlamını anlamayı başardı: Artık gökbilimiyle ilgili bir sorun değil ama bir çıkar sorunu, bir mülkiyet hak iddiası söz konusuydu.

Tek sözcükle, göktaşı sonunda düşmek zorundaydı, düşecekti ve bu durumda kime ait olacaktı?... Bay Dean Forsyth'ye mi... Doktor Hudelson'a mı?...

"Bay Forsyth'ye!" diye haykırdılar kulenin taraftarları.

"Doktor Hudelson'a!" diye haykırdılar burç taraftarları.

Güzel yüzü sevimli bir filozof gülümsemesiyle aydınlanan Bay Proth, şirin bir hareketle sessizlik istedi ve duruşu yanıt vermekte hiçbir zorluk çekmeyeceğini çok iyi anlatıyordu.

Sessizlik oluştu ve elbette İsa'dan önce dokuzuncu yüzyılda Kral Süleyman'ın, iki anne arasında ünlü hükmünü verdiği o gününkünden daha mutlak değildi.

"Beyler," dedi, "Bana sunduğunuz ilk mesele bir gökbilim keşfi konusunda öncelik hakkı sorunuydu... Orada ortaya konan ve size göre olası bir paylaşımı söz konusu olmayan bir onur vardı... Tamam!... Ama şimdi, tartışma göktaşının mülkiyeti konusunda başlıyor ve bu konuda gerekçeli bir karar vermek için gerekli öğelere sahip olmasam da, yine de sanıyorum sizlere bir öğüt verebileceğim.

"Ne?..." diye haykırdı Bay Forsyth.

"Ne?..." diye haykırdı Bay Hudelson.

"İşte," dedi Bay Proth. "Göktaşının düşmesi durumunda..."

"Düşecek..." diye tekrarladılar yarışırcasına Bay Dean Forsyth'nin taraftarları.

"Düşecek" diye tekrarladılar aynı şekilde Bay Stanley Hudelson'un taraftarları.

"Olsun yine de..." diye yanıtladı yargıç, Amerika'da bile yargıçlık camiasının her zaman örneğini vermediği alçakgönüllü bir nezaketle.

Ve iyilik dileyen bir bakışla iki davalıya hitap etti:

"Bu durumda," diye başladı, "üç trilyon dokuz yüz yedi milyarlık değere sahip bir göktaşı söz konusu olacağından size paylaşmayı salık vereceğim..." .

– Asla... asla!

Her yanda çınlayan çok derinlemesine olumsuz bu sözcük oldu... Asla Bay Forsyth ve Bay Hudelson bir paylaşıma razı olmayacaklardı!... Kuşkusuz bu onların her birine aşağı yukarı iki trilyon getire-

cekti ama bir özsaygı sorunu karşısında duracak trilyonlar yoktur, Vanderbilt'lerin, Astor'ların, Gould'ların ve Morgan'ların ülkesinde bile... Vazgeçmek, bu Bay Forsyth açısından keşfin onurunun doktora, doktor açısından da bu onurun Bay Dean Forsyth'ye ait olmasına razı olmak demekti.

Bay Proth, insana ilişkin şeyleri bildiği için, ne kadar bilgece olsa da, öğüdünün orada bulunanların tümünün karşıtlığını kazanmamasına şaşırırdı. Keyfini hiç kaçırmadı ve bu kez gürültü önemli boyutlara ulaştığından, etkisinin sıfır olacağını anladığından koltuğundan kalktı: Oturum bitmişti.

Ama işte birden sessizlik oldu, sanki tüm izleyiciler, biri bir şey söyleyecekmiş duygusuna kapılmış gibiydi.

Olan da buydu ve şu sözler o zaman mahkeme salonuna yığılmış izleyicilerden herhangi birinin ağzından döküldü:

"Sayın yargıç, davanın kesin hükme bağlanması için bir başka tarihe ertelenmesini istiyor mu?..."

Bu, burada halkın merakının açıkça üzerinde toplanmak istediği bir noktaydı.

Yargıç oturdu ve şu çok basit yanıtı verdi:

– Mülkiyet sorununun ilgilendirdiği tarafları, onları paylaşım alanına götürerek barıştırma umudum vardı... Bunu reddettiler...

"Ve redlerinde ısrar edecekler!" diye bağırdılar, bir fotoğraf makinesinin körüğünden çıkmışa benzeyen bu yanıtta tam olarak aynı sözcükleri

kullanan Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson.

Bay Proth anlık bir sessizlikten sonra şöyle dedi:

" Bu tartışma konusu göktaşının mülkiyeti sorununun karara bağlanması için dava... yeryüzüne düşeceği güne kadar ertelenmiştir..."

"Niçin düşmesini beklemeli?" diye sordu bu süreye razı olmayan Bay Forsyth.

"Evet... Niçin?" diye destekledi anlaşmazlığın gecikmeden giderilmesini isteyen doktor.

Bay Proth yeniden kalkmıştı ve içine belli bir ironinin sızdığı bir sesle aşağıdaki açıklamayı yaptı:

"Çünkü o gün büyük olasılıkla meteorsal trilyonlardan payını isteyecek bir üçüncü ilgili ortaya çıkacaktır..."

"Hangi?... hangi?..." diye soruldu salonun her bir köşesinden, çünkü oradakiler giderek daha da heyecanlanıyorlardı.

"Üzerine düşüşün gerçekleşeceği ve toprak sahibi olarak haklarını değere dönüştürmekten geri kalmayacak ülke!"

Bu saygıdeğer yargıcın ekleyebileceği şey, göktaşının denize düşerek kimseye ait olmaması ve Neptün'ün*, uçurumlarının derinliğinde onu sonsuza değin saklaması şansının büyük olacağıydı...

İzleyiciler, kesin olarak yerinden ayrılmış olan Bay Proth'un söylediği son sözlerin etkisi altında kalmışlardı. Bu, bir üçüncü ilgilinin yer hazinesi ol-

* Poseidon adıyla da bilinen Deniz Tanrısı (ç.n.).

muş gök hazinesinden payını istemeye gelme olasılığı, iki rakibin ve taraftarlarının kızgınlıklarını yatıştıracak mı?... Belki düşünmeyle ve zamanla, çünkü bu ihtimali de göz önüne almak gerekiyordu. Ama kafaların aşırı uyarıldığı şu anda bunun üzerinde durmak hiç düşünülmedi. Kısaca çözümsüz kalmakta olan Foesyth-Hudelson davası görüldü yalnız. Karar nasıl da göktaşının düşmesine kaldı!... Ama ne zaman gerçekleşecek? Bir ayda, bir yılda, bir yüzyılda?... Bu biliniyor mu, bilinecek mi?... Hayır! İki rakip arasında adaletin hemen karar vermesi tercih edilirdi ve bu, halkın hırslarını yatıştıramayacak bir düş kırıklığı gibi oldu!

O nedenle herkes dışarı çıktığında meydanda, mahkeme salonunda yer bulamayan meraklıların da katıldığı iki grup oluştu. Ve güzel bir kargaşa, bağrışma, tahrik, tehdit ve muhtemelen şu kudurmuşların başvuracakları şiddet eylemleri oldu. Elbette Bay Dean Forsyth taraftarları sadece Bay Hudelson'u linç etmek istiyorlardı ve Bay Hudelson'un taraftarları Bay Forsyth'yi linç etmekte tereddüt etmezlerdi, bu da davayı aşırı Amerikancı biçimde bitirmek olurdu.

Ne mutlu ki yetkililer olabilir olduğu kadar üzücü de olabilecek aşırılıklar için önlemlerini almışlardı. Çok sayıda polis memuru Anayasa Meydanı'nda bekliyordu. Tam iki taraf birbirinin üstüne atıldığı anda aynı kararlılık ve yerindelikle müdahale ettiler ve çarpışanları ayırdılar.

Ama yapamadıkları Bay Forsyth'yle Bay Hudelson'un birbirlerinin üstüne yürümelerini engellemek oldu. Ve o zaman ilki şöyle dedi:

"Bayım, sizi bir sefil olarak görüyorum ve emin olun ki asla Bay Forsyth'nin yeğeni bir Hudelson'un kızıyla evlenmeyecektir..."

"Ve ben," diye yanıt verdi doktor, "sizi terbiyesiz bir adam olarak görüyorum ve asla Doktor Hudelson'un kızı bir Forsyth'nin yeğeniyle evlenmeyecektir!..."

Korkulan skandal buydu, iki aile arasında çare bulunamaz, tam kopma buydu.

Ve bu sırada Bay Proth tarhları arasında dolaşırken hizmetçi Kate'e şunları söylüyordu:

"Tek istediğim şey şu kahrolasıca göktaşının bahçeme düşmemesi, çiçeklerimi ezecek!"

XIII. Bölüm

Burada, Sulh Yargıcı Proth'un
ortaya çıkacağını önceden haber verdiği
mülkiyet haklarının değerlendirilmesini isteyen
üçüncü istem sahibinin birdenbire
ortaya çıktığını görüyoruz.

Hudelson ailesinin duyduğu derin acıyı tarif etmekten vazgeçmek daha iyi olur. Francis Gordon'un içine düştüğü acıyla ancak aynı düzeydeydi. Elbette bu saygıdeğer adam dayısıyla ilişkisini kesmekte, onayından vazgeçmekte, hiddetine ve onun kaçınılmaz sonuçlarına meydan okumakta kararsızlık göstermeyecekti. Ama Bay Dean Forsyth'ye karşı sahip olduğu güce, Bay Hudelson'a karşı olamıyordu. Doktor, kızının Francis Gordon'la evlenmesine karşı olduğuna göre o da Jenny'yle evlenme konusunda tüm umudunu terk etmek zorundaydı. Bayan Hudelson boşuna kocasının rızasını almaya çalıştı, boşuna kara-

rından vazgeçirmek için uğraştı, ne yalvarmaları, ne sitemleri inatçı doktoru yumuşatabildi. Loo, küçük Loo bile acımasızca reddedildiğini gördü. Ricaları, cilveleri, gözyaşları bile güçsüz kaldılar.

"Hayır... hayır..." deyip duruyordu Bay Hudelson, "Göktaşımı benden çalmakla yetinmeyip halkın önünde bana sefil muamelesi yapan adamın ailesiyle ailem arasında asla hiçbir bağ olmayacaktır!"

Doğru, o da Bay Forsyth'yi terbiyesiz adam nitelemesiyle aşağılamıştı ve onlar söylendiği gibi oyunda iki kişiydiler.

Yaşlı Mitz'e gelince efendisini şu sözlerle azarlamakla yetindi:

"Bay Forsyth, sizin kalbiniz yok!"

Ne olursa olsun Bay Forsyth'nin gözleri vardı ve Whaston'un üstünde gece olduğunda, gitti, onları sırayla meteorun ortaya çıkmasını gözetlemek ve bir önceki güne oranla biraz daha gecikerek devam ettiğini görmek için teleskobunun gözetleme merceğine dayadı.

Ama o, altın küre, alışkanlığı üzere bir ufuktan ötekine geçecekti ve sayısız bakış, göz kamaştırıcı parlaklığı ortasında onu görebildi.

Sonra gece bitti, güneş yeniden göründü ve o gün Saint-Andrew çan kulesinde Francis Gordon ve Jenny Hudelson'un evliliği için çalması gereken çanlar sessiz kaldılar.

Bununla birlikte göktaşının hızı, etkileri çeşitli gözlemevlerinin gökbilimcileri tarafından kesin ola-

rak belirlenmekte olan bir mekanik yasasına göre derece derece azalıyordu. Bu azalmanın sonuçlarından biri, yer çekimi, bu azalan hızdan baskın geldiğinde üzerine düşeceği Dünya'ya meteorun yaklaşmasıydı. Ortaya çıktığında bulunduğu kırk [1] kilometre uzaklığı daha şimdiden bir çeyreklik bir azalmayla otuz kilometreden daha çok olarak hesaplanmıyordu. O nedenle doğuşuyla batışı arasında daha uzun süre görünür kaldığından, bu daha elverişli koşullarda gözlemlenmesine olanak verebilirdi. Ama ne yazık ki doğu rüzgârları o günlerde egemendi ve gökyüzü Atlas Okyanusu'ndan gelen su buharıyla ağır bir biçimde yükleniyordu. Kalın bulut tabakaları arasından göktaşının geçişi ancak güçlükle algılanabiliyordu. Zaten geçiş hareketinde uğradığı gecikmenin sonucu olarak kuzeydoğudan güneybatıya yörüngesini artık yalnız gece değil, gündüz de, değişik saatlerde izliyordu ve gözlemler giderek daha az kolay oluyordu. Bu yörüngenin hiçbir değişikliğe uğramadığı ve ilk istikametinde şaşmaz bir biçimde tutunduğu zaten belirlenmişti.

Kaldı ki göktaşının ilerleyişini teleskoplar ya da dürbünle izleme gerekliliği de artık yoktu. Daha şimdiden elde edilen ve son derece kesinlikle doğrulanan çizelgelere göre hesap, halkın ilgiyle -ve ne sabırsızlıkla!- beklediği tüm sonuçları verecekti. İlgililer -daha özel olarak kimlerdi, bunu öğrenece-

1. Yanlış "kırk" rakamını alıkoyuyoruz, çünkü "otuzu" koymak tümceyi yeniden kurmak zorunda bırakacak.

ğiz- ilgililer çok geçmeden şu iki soru üzerine odaklanacaklardı:

1. Göktaşı ne zaman düşecek?...

2. Göktaşı nereye düşecek?...

İlkine, gazetelerde çıkan ve Boston Gözlemevi'nden gelmekte olan kısa bir açıklama, düşüşün 15 ile 25 Temmuz arasında gerçekleşeceğini bildirdi.

İkinci soruyu, gözlemler, sözü edilen ilgilileri tatmin edecek biçimde yanıtlamaya henüz olanak vermiyorlardı.

Ne olursa olsun büyük olay, en geç sekiz, en erken altı haftadan önce meydana gelmeyecekti. Her şeyin yaratıcısının uzaya fırlattığı bu altın güllenin Yerküre'ye kesin olarak ulaşacağı o unutulmayacak güne kadar tam bir buçuk ay akıp gidecekti.

Ve şu saygısız *Punch*'un ironili kısa fıkralarında dediği gibi: "Bize onu gönderen gökyüzü topçusuna bunun için teşekkür edilsin!... Jüpiter, Satürn, Neptün ya da gezegen sistemimizin herhangi bir başka yıldızını pekâlâ hedef alabilirdi!... Ama hayır, prenslere yaraşır dört bin milyarlık bu armağanı, bu yüce lütufu bahşettiği bizim saygıdeğer Kibele'mize, gökyüzünün ilk çağ kızı ve Satürn'ün karısına, İyi Tanrıça'ya vermek istedi!"

Zaten bu birkaç trilyonun mülkiyeti, tüm iştahları aşırı derecede kabartıyordu ve Bay Proth'un önceden söylemiş olduğu gibi göktaşının ilk iki kâşifine karşı, ilgililerin hak iddiaları çok geçmeden su yüzüne çıktı; "ilgililerle" yörünge altında yer

alan ve zorunlu olarak üzerine düşeceği biri ya da öteki, çeşitli devletleri anlamak gerekiyor.

Meteorun üzerlerinde yer değiştirdiği onca kayırılan ülkeler hangileriydi? İşte: Birleşik Devletler, Nikaragua, Kosta Rika, Galapagos Adaları, Antarktika Toprakları, Doğu Hintler, Afganistan, Kırgız Ülkesi, Avrupa Rusyası, Norveç, Laponya, Groenland, Labrador, Yeni Britanya.

Görüyorsunuz, bu ilk adlar dizinine göre bu yarışmada yalnız Avrupa, Asya, Amerika yer almalıydı: Amerika, Groenland, Labrador, Yeni Britanya, Birleşik Devletler, Nikaragua ve Kosta Rika'yla; Asya, Doğu Hintler, Afganistan ve Kırgız ülkesiyle; Avrupa, Norveç ve Kuzey Rusya'yla. Uçsuz bucaksız Büyük Okyanus'un yüzeyinde bir tek takımada göktaşını tepesinden geçerken görüyordu: O da, 92. batı boylamı ve 1.40. güney enlemiyle küçük Galapagos grubuydu. Buz gibi Antarktika Okyanusu'nda, burası henüz çok az tanınan geniş kutup bölgesinin üstündeydi ve buz gibi Kuzey Okyanusu'nda, Kuzey Kutbu'na komşu olan toprakların üstünde, ardında ışıklı izini bırakarak gidiyordu.

Bu tablo gösteriyor ki ilgililer, Birleşik Devletler'le Kuzey Amerikalılar, Nikaragua ve Kosta Rika'yla Orta Amerikalılar, Yeni Britanya ve Hintlilerle İngilizler, Afganistan'la Asyalılar, Kırgız toprakları ve Kuzey Rusya'yla Ruslar, Groenland'le Danimarkalılar, Loffoden Adalarıyla Norveçlilerdi.

İddia sahiplerinin sayısı böylece yediye yükseliyordu ve daha başlangıçtan haklarını değerlendirtmekte çok kararlı göründüler. Ve kayırılan devletler, Amerika, İngiltere, Rusya, Danimarka, Norveç ve Afganistan'dan başkası olmadığına göre buna pek şaşırmayınız. Bu güçlü krallıkların karşısında Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson, taleplerinin kabul edilmesini umabilirler miydi? Varsayalım ki keşfin öncelik hakkı verildi, ister birine, ister ötekine, ister her ikisine, bunu altın pastadan paylarını alma gerekliliği izleyecek miydi?... Bu göktaşında durum, belli bir bölümü kendisini bulana ve en önemlisi, düştüğü tarlanın sahibine ait olan bir hazinedeki gibi değildi. Bay Forsyth ve Bay Hudelson'un Whaston ufkunda göktaşının varlığını ilk haber vermiş olmalarının ne önemi vardı? Er ya da geç fark edilmeyecekler miydi? Ve zaten görülsün ya da görülmesin yine de düşecekti. Ne Bay Forsyth ne doktor, ne başkası buna bir şey yapamazdı.

Bu sav, çeşitli gazetelerin yayımladıkları hukuki bir görüş yazısıyla açık bir biçimde ortaya kondu. İki rakibin öfkesi değerlendirilerek görülecektir ki hava trilyonlarından onlara hiçbir hak tanınmıyordu. Ve bu bahtsızlık, düş kırıklığı ortaklığının iki aileyi barıştırıp barıştırmayacağını, kuleyle burcu yakınlaştırıp yakınlaştırmayacağını kim bilebilir?...

Ne olursa olsun Bay Forsyth ve Bay Hudelson'u göktaşını paylaşmaya yönlendirmek mümkün olmadıysa da belki yörüngesi altında yer alan ülkeler

daha mantıklı davranacaklardı. Aslında, altın küreden her birine ister eşit pay ister kapladığı alanla orantılı pay verecek bir uzlaşma ya da daha çok bir anlaşma, bütçelerini dengelemeye ya da hatta gelecekteki tüm harcamalarını karşılamaya yetecek kocaman bir miktar sağlayacaktı.

O nedenle görevi, coğrafi konumları gereği değerli meteoru alabilecek devletlerin her birinin çıkarlarını savunmak olacak bir Uluslararası Komisyon çok kısa bir sürede kuruldu.

Birleşik Devletler'in komisyon üyesi, Boston'dan Bay Newell Harvey, İngiltere'nin Montréal'den Bay Whiting, Rusya'nın Riga'dan Bay Saratof, Norveç'in Christiania'dan Bay Lieblin, Danimarka'nın Kopenhag'dan Bay Schack, Afganistan'ın emir ailesine mensup Bay Oullah, Nikaragua'nın San Leon'dan Bay Truxillo, Kosta Rica'nın San Jose'den Bay Valdejo oldu.

Antarktika kutup kıtasının geniş bölgelerinin bu Uluslararası Komisyon'a hiç temsilci göndermemelerine şaşırmayın: Bu oraların meskun olmamalarından ve hiç olmayacak olmalarındandı. Eğer rastlantı sonucu göktaşı oraya düşerse, eninde sonunda öğrenilecek ve altın kürenin keşfi için gerek Terre Clary'den gerek Terre Louis Philippe'ten başlayacak seferlerden geçilmeyecekti! Ve bu da, Güney Kutbu'nun keşfini, kahraman kâşiflerin coğrafya tutkularından daha güvenli bir biçimde sağlayacaktı!...

İnsan kendi kendine, Albermal, Şatam, Nofolk ve diğerleri gibi çok değişik türde kaplumbağa açısından zengin Galapagos Adaları'nın bu komisyonda temsil edilip edilmeyeceğini soruyor... Evet ve çok doğal olarak, Birleşik Devletler tarafından 1884'te on beş milyon frank fiyata alındığına göre. Ekvator Okyanusu'nun dört derece üstünde yüz kırk yedi dönümlük bir alanı kaplıyorlar sadece. Göktaşının gelip orayla temasa geçme şansı bu durumda son derece sınırlıydı. Eğer felek bu darbeyi vurursa, bu takımadayı satmış olmak Ekvador Cumhuriyeti için ne büyük bir üzüntü olurdu! Doğrudur, Virginia, Güney Karolina, Georgia ve Florida'nın kapladıkları kesimle Birleşik Devletler'in; Saint-Laurent Halici'ne komşu Kanada'nın uzun ovalarıyla, Hindistan'ın Seylan'ı ve Yeni Britanya'nın Labrador'uyla İngiltere'nin; Kırgızların ülkesiyle Rusya'nın; şu geniş Groenland bölgesiyle Danimarka'nın; (...)[2] derecelik bir alanda uzanan o uçsuz bucaksız bozkırlarıyla Afganistan'ın şansı çok daha büyüktü.

Elbette yörüngeyle, batı kıyısının ince bir kesimi ve Loffoden grubuyla zar zor çakışan Norveç, öteki devletlere oranla kayırılıyor değildi; ama haklarının ihmal edilmesini istememişti ve temsilcisi Uluslararası Komisyon'un üyeleri arasında yer aldı.

Bu komisyon 17 Haziran tarihinde New York'ta toplandı. Kostarikalı, Nikaragualı, Norveçli, Dani-

2. Elyazması metinde boş.

markalı, İngiliz kökenli üyeler söylenen günde randevuda bulunmak amacıyla en hızlı buharlı gemilere bindiler. Son derece hızlı olmak zorunda olan komisyon üyesi, Afganistan Emiri'nin gönderdiği oldu. Koşullar yardım edince X...'te bir Fransız yolcu gemisine binebildi ve Süveyş'e ulaşabildi. Oradan Nakliye Şirketleri onu Marsilya'ya götürdüler; sonra Fransa'yı geçince bir Alman buharlı gemisiyle Atlas Okyanusu'nu aştı ve istenen zamanda New York'a indi.

Uluslararası Komisyon 17 Haziran'dan itibaren haftada yedi kez oturum düzenledi. Yitirecek bir gün yoktu. Gökbilimi yıllıklarında örneği olmayan bu davanın çözümü belki de daha önce sanıldığından daha yakındı. Meteorun, onu Yer'den ayıran uzaklığın azalmasıyla birlikte hızının da derece derece düştüğünden şüphe yoktu. Özel gazeteler, bu uzaklığın ve bu hızın rakamlarını günlük olarak veriyorlardı ve hesapların hangi ülkenin üzerine düşeceğini herhangi bir yaklaşık dereceyle belirlemesi olanaksız değildi.

Amerikalılar, İngilizler, Norveçliler, Danimarkalılar ve hatta Afganlar bu denli önemli çıkarları tartıştıklarına göre, tartışmalar taraflar arasında da şiddetli oluyorsa, kimse bundan hayrete düşmemeli. Çeşitli devletler, koca hazineyi paylaşmayı reddetmiş olan Bay Forsyth ve Doktor Hudelson'u hiç taklit etmeyerek akıllılık örneği vereceklermiş gibi geliyordu, evet, elbette ve komisyon üyeleri,

her ülke tarafından dile getirilen hak iddialarına uygun olarak başlangıçta tümüyle buna yöneldiler.

Ama paylaşım alanında karşı karşıya geldiler, verilecek oranlar konusunda anlaşma çok güç göründü. Ve aslında yörüngenin altındaki toprak alanına göre şanslar az ya da çok büyüktü. Bu yüzden komisyon üyeleri pergeller elde çekiştiler ve insan kendi kendine sözü edilen pergelin bir ölçü aleti olmanın dışında öldürücü bir silaha dönüşüp dönüşmeyeceğini sorabilir.

Bununla birlikte ne kadar çok oturum birbirini izliyor idiyse temsilciler ortak bir anlaşmaya doğru o kadar az yol alıyorlardı. Birleşik Devletler'den Bay Harvey, Galapagos Takımadaları'nın, Federal Cumhuriyet'in alanına dahil olduğu konusunda ısrar etmeye çok özen göstererek çıkarlarını savunmada özellikle söz dinlemez görünüyordu.

"Ve Büyük Okyanus'ta göktaşının üstüne düşebileceği bir tek bu takımada var, o nedenle" diye sürekli yineleyip duruyordu -özetle doğruydu da.

Büyük Britanya Hükümeti'nin temsilcisi Bay Whiting, hiçbir ödüne razı olmayı istemiyor, tartışmalarında bir büyük efendiymiş havasına bürünüyordu. Evet! Trilyonlar peşinde bile koşmayan bir ülkenin neredeyse her şeyi küçümseyen temsilcisi süsü veriyordu kendisine; ama bu küçümsemeye rağmen yörüngenin, Birleşik Krallık'ın mülklerinin üstünden iki kez geçtiği -Eski Kıta'da Hindistan'ın kimi bölgelerinin üstünden, Yeni'de Kanada ve

Labrador'un uzun bir parçasının üstünden -konumunu temel alan hak iddialarının en küçük bir parçacığından bile geri adım atmıyordu.

Ama bu İngiliz, karşısında meslektaşlarının gözüne Moskova Hükümeti'ne bağımlı geniş Kırgız ülkesini sokan Bay Saratof'un kişiliğinde tam adamını buldu.

Afganistan'ın ona, Bay Oullah'ın ağzıyla, alan olarak Emir'in krallığının Kırgız ülkesiyle aynı olduğu biçiminde karşılık verdiği doğrudur. Ve bu Asyalı nasıl bir şiddetle konuşuyor, müdahale ediyor, iddia ediyor, yalanlıyordu, bu konuda bir fikir sahibi olmanız olası değil! Bu, hiç kuşkusuz sadece bu Orta Asya Krallığı'nın çok paraya gereksinmesi olmasından değil ama göktaşı meselesinde sözü edilen Oullah'a yüzde şu kadar bir miktarın ayrılmış olmasından da kaynaklanıyordu.

Bu komisyonda bununla birlikte daha alçakgönüllü bir temsilci de bulunuyordu. Bu, Norveç'i temsil eden Bay Lieblin'di. Aslında bu devlet, sadece Loffoden'leri ve Laponya'nın küçük bir parçasına bel bağlamıştı ve ancak çok fazla sınırlı bir şansa sahipti. Bu yüzden tüm çabaları, meteora düşmesi için sunduğu alan ne olursa olsun her devletin paylaşımda eşit paya sahip olması üzerine yöneliyordu. Ama İngiltere, Rusya, Birleşik Devletler'in bu öneriyi hiçbir zaman kabul etmeyeceklerini anlamakta gecikmedi ve bu yüzden "Kuzey'in Eski Krallığı'nın" lehine son derece üzüntülü görünüyordu..

Bay Lieblin doğrusu Bay de Schack'ın şahsında en şiddetlilerinden bir rakiple karşılaştı. Danimarka Hükümeti'nin temsilcisi, komisyonun gözleri önüne, üstünde yörüngenin kuzeydoğudan güneybatıya doğru çizildiği tüm Groenland'ını seriyordu. Düşüşün Groenland toprağında gerçekleşeceğine inanması için nedenleri -hangileri, hiç belirtmiyordu- olduğunu iddia ediyordu. Bu durumda, kendi zararına eşit olmayan bir paylaşıma razı olacak olan asla Bay de Schack değil. Danimarkalılara, çok mutlu krallıklarında artık hiçbir zaman hiçbir vergiyi ödememe olanağı sunacak dört trilyonun en büyük bölümünü isteme hakkını kendinde görmesi için onu çok ısrarla yüreklendirmek gerekmeyecekti.

Komisyon üyeleri çıkarlarını göz önüne alarak bir anlaşmaya ulaşacaklar mıydı?... Büyük Devletler küçüklere isteklerini kabul ettirmeyecekler miydi?... Birinciler avantajlı oldukları iddiasında bulunmayacaklar mıydı? Ki doğrusu yeterince adil gibi görünüyordu!... Ya da her güçlükten, her anlaşmazlıktan kaçınmak için trilyonların eşit paylarda dağıtılmasına karar verilmeyecek miydi? Tutar sekize bölündüğünde, yine de her birine beş yüz milyarlık güzel bir rakam düşecekti...

Ama hayır! Bu konuda çok çılgınca kabartılmış olan insan açgözlülüğüyle hesaplar yapmak gerekiyordu. Oturumlar giderek daha fırtınalı oldular. Bu tartışmaların kişisel meselelerle yozlaşacağını düşünmek yerinde olurdu. Boston'dan Bay Newel

Harvey'le Kostarika'dan Bay Valdejo arasında karşılıklı kışkırtmalar oldu. Neyse ki arkası gelmedi ve bu meteor avı kan akıtılmadan sona erecek gibi.

Meseleyle doğrudan ilgili olsun olmasın çeşitli ülkelerin gazetelerinin, karşıt ya da taraftar olarak makale darbeleriyle sürekli çarpıştıklarını belirtmeye de gerek yok. Ama sorunda hiç ilerleme olmuyordu ve insan, göktaşının sorun çözümlenmeden düşüp düşmeyeceğini düşünüyordu...

Ve bu sorunu kesin bir biçimde çözecek şey, rekabete son verecek şey, açık denize düşmesi olacaktı. Peki böyle olması olasılığı yok muydu?... Asya'nın, Avrupa'nın, Amerika'nın ona sundukları, Büyük Okyanus'un Hint Okyanusu'nun, Kuzey ve Antarktik Denizlerinin uçsuz bucaksız yüzeyleriyle kıyaslanabilir miydi?... Altın yuvarlağın kendini oralara atması ve tortul derinliklerinde sonsuza değin yutulmuş olmasında sayısız yarar yok muydu?...

Ama şunu itiraf etmek gerekiyor, halkın çok büyük çoğunluğu böyle bir olasılığı reddediyordu. Hayır! Bunu olası sanmayı reddediyorlardı! Ne! Bu değerli maden yığını, bu yirmi beş metre yarıçapındaki küre, hiçbir insan çabasının çekip çıkarmayı başaramayacağı uçurumlarda yitip gidecek miydi?... Onca milyar ufuklarda, uzayda yeni bir yörüngeyi izleyerek yok olmak için mi ortaya çıkmıştı?... Hayır! Yüz kere hayır, tüm yeryüzü, bir buçuk milyar nüfusunun ağzıyla bunu protesto edecekti!...

Üstelik Uluslararası Komisyon hiç bu ihtimali göz önüne almayı düşünmedi. Ona göre göktaşı bir gün -ve gecikmeden- yeryüzü hazinesinin parçası olacaktı. Tek sorun kime ait olacağına, mutlu bir talihin tecellisi sonucu cebine gireceği ülkenin hangisi olacağına karar vermekti...

Ve gerçekten de, Fransız *Economiste*'inin belirttiği gibi bu beklenmedik kazançtan tek bir ülke değil de herkesin yararlanması daha kolay, daha da adil olmayacak mıydı?... Yeni ve Eski Kıta'nın her ülkesi arasında nüfus sayılarıyla orantılı olarak paylaştırılması...?

Kolaylıkla tahmin ettiğiniz gibi Amerika, İngiltere, Rusya, Norveç, Danimarka, Afganistan, Nikaragua, Kosta Rika, bu deyimi kullanmakta sakınca yoksa, omuzlarını silktiler. Almanya, İtalya, tek sözcükle öteki krallık ya da cumhuriyetlerce severek desteklenecek olan bu öneriyi, eğer Fransa yapıyorsa, göktaşının tepelerinden geçtiğini hiç görmediklerinden ve hiçbir durumda düşüşüyle zenginleşmeyeceklerindendi. Bu önerinin bu durumda kabul edilme şansı yoktu ve olmadı.

Kısacası sonuç alınamayan on günlük tartışmaların ardından Uluslararası Komisyon, Boston polisinin müdahalesini gerektiren bir oturumla dağıldı.

Böylece sorunun en doğal biçimiyle kesilip atılması durumu oldu ve bunun en iyisi olmadığı da ne malum?...

Delegeler ister eşit olsun ister orantılı bir paylaşım üzerinde anlaşamadıklarına göre göktaşı sonunda üzerine düşeceği ülkeninkine ait olacaktı.

Bu karar, ilgilileri hoşnut etmese de meselede hiç çıkarı olmayan tüm devletler tarafından aceleyle kabul edildi, ne kadar da insanca! Özetle, sözü edilen mesele artık sadece bir piyango olacaktı, inanılmaz değerde tek bir ikramiyesi olan, Birleşik Devletler, İngiltere, Rusya, Danimarka, Norveç, Afganistan, Nikaragua, Kosta Rika arasında çekilecek bir piyango... Doğru numaraya sahip olacak için daha ne olsun!

Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson'un haklarına gelince, bununla ilgilenilmedi bile ve Tanrı bilir, ya Uluslararası Komisyon nezdinde istekte bulunmuş olsalardı, ya kendilerini dinlemeleri için çaba göstermiş olsalardı. Tümüyle boşu boşuna Boston yolculuğu yapmışlardı. Sefil davetsiz konuklar olarak baştan savıldılar. Ne iddia ediyorlardı, lütfen? Onlar meteorun yer çekimi alanına varışını ilk olarak bildirenlerdi... Ya daha sonra?... Onu onlar mı oraya çekmişlerdi?... Oraya yine de gelmeyecek miydi?...

Whaston'a döndükleri zamanki öfkeleri, komisyona olan birbirlerine duyduklarından çok daha şiddetli öfke konusunda tahminde bulunuyoruz!

"Israrla isteyeceğiz... Israrla isteyeceğiz... Damarlarımızda bir damla kan kalıncaya değin iste-

meye son vermeyeceğiz!" deyip duruyorlardı taraftarlarına.

Pekâlâ, artık sadece beklemeleri gerekiyordu, taleplerini şanslı ülkeye doğrultacaklardı! Ve böyle bir talih tecellisinden sonra o ülkenin, Bay Forsyth ve Doktor Hudelson'a birkaç milyarı bırakmaya razı olup olmayacağını kim bilebilir?...

Ailelerine gelince, onlara acımak bile akıllarından hiç geçmiyordu, tek sorumluları oldukları bu kopmadan dolayı onlar çok acı çekiyorlardı. Francis Gordon acılara gark oluyordu, Jenny sararıp soluyordu ve Bayan Hudelson onu teselli edemiyordu. Nişanlısını, artık Morris Sokağı'ndan geçmiyorsa göremiyordu. Doktorun kesin buyrukları karşısında ziyaretlerinden vazgeçmek zorunda kalmıştı.

Bayan Loo'nun ve yaşlı Mitz'in beddualarına gelince şimdi onları göktaşına yöneltiyorlardı, yavaşlayan ilerleyişinin sonucu dünyaya yaklaşmaya devam eden göktaşına. Her ikisinin de onun için diledikleri şey, denizlerin en derininde kaybolmasıydı. Ne yok olmuş bir gökcisminin keşfiyle ilgili ne de sulara gömülmüş milyarlarla ilgili hak iddiasında bulunacakları bir şey kalmayacak iki rakip belki de sonunda kişisel nefretlerini unutacaklardı...

Ve gerçekten küçük kızın ve yaşlı hizmetçinin istedikleri, en çok istenen ve genel çıkara uygun olan değil miydi? *Punch*, bunu göktaşına sahip olmanın tüm dünyayı zenginleştirecek yerde yoksullaştıracağını kanıtladığı, ironili bir makalede göstermedi mi?...

"Düş, muhteşem göktaşı," diye haykırıyordu köşe yazarlarından biri, "düş! Bulutların Yerküre'mize aylar, yıllar boyunca aralıksız yağdıracağı bir dolu, bize daha çok kötülük yapmayacak. Düş, seninle buraya boşalacak olan evrensel yoksullaşmadır, genel yıkımdır! Daha şimdiden altın üretimi her yıl endişe verici bir boyutta artmıyor mu?... 1890'dan 1898'e kadar altı yüz milyondan bir buçuk milyara çıkmadı mı?... Buna karşılık mücevhercilik ve zanaatçılıkta yılda bunun yalnız üç yüz altmış milyonluk bir miktarını kullanılıyor ve parçaların yıpranma payı da yüzde seksenden fazla olarak değerlendirilmiyor!... Avrupa'nın sadece taşınır ve taşınmaz serveti ele alındığında, İngiltere için iki yüz seksen beş, Fransa için iki yüz kırk yedi, Almanya için iki yüz bir, Rusya için yüz altmış, Avusturya için yüz üç, İtalya için yetmiş dokuz, Belçika için yirmi beş, Hollanda için yirmi iki olmak üzere en fazla on bir bin yüz yetmiş beş milyar franga ulaştığı ve menkul sermayenin beş yüz milyarı aşmadığı tahmini yapılıyor! Yeni Kıta için değerlendirme yapılamadı ama servetinin Eski'sinin yarısı tutarında olduğunu varsayarsak, toplamı bir trilyon altı yüz milyarı verecektir! Şimdi bu rakamı göktaşının değerinin temsil ettiğiyle yani dört trilyonla kıyaslayın... Sonucun ne olacağını göreceksiniz:

Dünyada çıkarılmış olan altının üç katı dolaylarında... Ve ona bugün biçilen değerle (...)[3] değer bi-

3. El yazması metinde boş.

çilmeyecektir!... Bu durumda tüm mali koşullar değişecektir!... Düş o halde düş, iğrenç göktaşı, Avusturalya'da olduğu gibi Kaliforniya'da, Klondike'de olduğu gibi Transvaal'de maden ocağı sahipleri altın madeni yataklarının eşiğinde açlıktan ölecekler!"

Tüm bu akıl yürütmede abartılı hiçbir şey yoktu ve elbette düşmesi sonucu ortaya çıkacak mali karışıklıklarından kaçınmak için, en iyisi yer çekiminin dışına fırlayacak göktaşının uzayda binlerce fersah uzağa yeni bir yörünge çizmeye gitmesiydi!

Ama yine yineliyoruz, zihinler sonsuz bir çoğunlukla göktaşının manzarasıyla hipnotize olmuşlardı, o kadar ki eğer mümkün olsaydı, tüm çabaların onu küremizden uzaklaştırmaya yöneltilmesi gerekirken onu kendilerine çekmek için tüm araçlar seferber edilecekti!...

Çözümü artık daha çok sonralara kalamayacak olan durum buydu. Aslında çoğunlukla bulutlarla örtülü gökyüzü, görünebildiği çeşitli noktalardan göktaşının gidişini ara vermeksizin izlemeye olanak vermiyorsa da aygıtlar, geçerken uzaklığını ve hızını yeterince belirleyecek kadar onu yakalıyorlardı. Bunlar, mekanik yasalarına göre azalıyorlardı ve düşme artık bir hafta ve belki de gün meselesi olmalıydı. Atmosferin yüksek tabakalarında dev bir bomba gibi ses çıkardığı duyuluyordu. Bunun pekâlâ genel bir korku yaratması gerekirdi, çünkü bir küçük yerleşim birimine, bir köye, bir kente düşmesi durumunda bu yüz yirmi milyon altmış

bin tonluk kütlenin yol açacağı hasar rahatlıkla göz önüne getirilebilir! Dikey yüksekliği göz önüne alındığında ve hızın karesiyle ağırlığı çarpıldığında toprağa derinlemesine gömüleceğini düşünmek yerinde olur.

"Evet... gömülecek," diye kehanette bulundu birkaç gazete, "yerkabuğunu yırtacak, Yerküre'mizi oluşturan pek çok miktardaki demir karbürün kaynama halinde kaldığı iç boşluğa girecek ve orada gaz haline gelecek ve ondan kırmızı bir bakır para bile çekip alınamayacak!"

29 Haziran sabahında işte telgrafların Boston Gözlemevi hesaplarına göre tüm dünyaya yaydıkları haber:

"Bugün gözlemler, iki kıtadaki ilgililerin bilgisine aşağıdaki bilgilerin sunulmasına olanak veriyor:

Göktaşının düşeceği yer ve tarih henüz kesin bir biçimde saptanamadı. Bu kuşkusuz yakında tam bir açıklıkla mümkün olacaktır.

Önümüzdeki 7 ve 15 Ağustos arasında Yerküre'mizin yüzeyine düşecek ve düşüş Groenland'ın kırk beşinci ve altmışıncı batı boylam dereceleri arasıyla yetmişinci ve yetmiş dördüncü kuzey enlemleri arasında kalan bölge de gerçekleşecektir."

Bu telgraf alınınca tüm piyasalarda bir çökme oldu ve Yeni ve Eski Dünya'nın altın işletmeleri hisse senetleri, değerlerinin dörtte üçü oranında düştüler!

XIV. Bölüm

Burada çok sayıda meraklının, Groenland'e gitmekten daha çok olağanüstü göktaşının düşüşünde hazır bulunmak için fırsattan yararlandıkları görülüyor.

5 Temmuz'da sabahleyin, Güney Karolina'nın büyük limanı Charleston'dan ayrılmakta olan *Mozik* buharlı gemisinin hareketinde tüm halk hazır bulunuyordu. Bin beş yüz tonluk bu geminin kullanılabilir tüm kamaraları günler öncesinden tutulmuştu, Groenland'de gitmek isteyen meraklı Amerikalılar öylesine akın ediyorlardı. Bu yol için yalnız *Mozik* kiralanmamıştı, çok sayıda değişik milliyetlerde başka yolcu gemileri de Davis Boğazı'na, Kuzey Kutup dairesinin sınırlarının ötesine Baffin Denizi'ne çıkmaya hazırlanıyorlardı.

Bu yoğunluktaki akın, zihinlerin içinde bulunduğu aşırı çoşku halini anlatacaktır. Boston

Gözlemevi hata yapmış olamazdı ve böylesine olağanüstü durumlarda yanılabilecek bilim insanları affedilmeyecekler ve kamunun gözünden düşmeye mahkûm olmayı hak edeceklerdi.

Herkes emin olsun, daha kesin olamaz. Göktaşı ne Amerikan, İngiliz, Rus, Norveç, Afgan topraklarına ne de kutup ülkelerinin yaklaşılamaz topraklarına düşmeliydi, ne de hiçbir insan çabasının çekip çıkaramayacağı okyanus uçurumlarına!...

Hayır, onu toprağında konuk edecek olan Groenland'dı, yazgının, Avrupa, Asya ve Amerika'nın tüm öteki devletlerine yeğ tutarak kayırmakta olduğu Danimarka'ya ait o geniş bölgeydi.

Doğrudur, uçsuz bucaksızdır bu ülke ve kıta toprağı mıdır, ada mıdır bilinmiyor. Bu durumda meteorun, kıyıdan çok uzaklardaki bir noktaya, yüzlerce fersah içerilere doğru düşmesinden korkulmalıydı, o zaman ona ulaşmaktaki güçlükler büyük olacaktı. Ne önemi var! Onlar aşılacak, o güçlükler, kar fırtınalarına ve kuzey soğuklarına meydan okunacak ve Kuzey Kutbu'na düşse bile, pekâlâ, hiç kuşku yok, uzak kuzey enlemleri deniz kurtlarının, Parry'nin, Nansen ve ötekilerin o güne değin göstermiş olduklarından daha büyük bir istekle Kuzey Kutbu'nda olacaklardı, dört trilyon değerinde bir altın külçesini yerden toplamak söz konusu olacağına göre!

Kaldı ki meteorun düşeceği tarih gibi düşüş yerinin de çok geçmeden daha kesin olarak belirlen-

mesini de ummak gerekiyordu. İlk gemiler, Groenland kıyısına varır varmaz bu konu üzerinde yoğunlaşılacağından kuşku duyulmuyordu.

Eğer okuyucu, *Mozik*'te yolculuk yapsaydı yüzlerce kişinin -aralarında birkaç kadın da var ve de daha az meraklılardan da değiller- arasında tanıdığı dört yolcuyu fark ederdi. Onların orada olmaları ya da en azından o yolculardan üçünün orada olması okuyucuyu şaşırtmazdı.

Biri Elizabeth Sokağı'ndaki kuleden ayrılmış olan Omicron'un eşlik ettiği Bay Dean Forsyth, üçüncüsü Morris Sokağı burcundan ayrılmış olan Bay Stanley Hudelson'du.

Aslında çok uyanık taşıma şirketleri Groenland'de bu yolculukları düzenler düzenlemez, iki rakip gidiş dönüş biletlerini almakta hiç tereddüt etmediler. Danimarka kolonisinin başkenti[1] Upernavik'e gerekirse her biri bir gemi kiralardı. Altın yığınına ilk el koyan olmak, onu kendilerine mal etmek, onu Whston'a götürmek düşüncesinde miydiler? Hayır, elbette. Ama her ikisinin de düşme anında orada bulunmak istemesini kimse hayretle karşılamayacaktır....

Danimarka Hükümeti'nin göktaşının mülkiyetini alınca onlara gökten düşen bu milyarlardan belli bir pay verip vermeyeceğini kim bilebilir?... Hatta askıda kalan sorunu çözüp çözmeyeceğini, keşfi, Virginia kentinin iki önde gelenine kesin olarak atfederek kestirip atıp atmayacağını, bir yeryüzü gö-

1. Groenland'ın bugünkü başkenti Nuuk'tur (eskisi Godthâb).

rüş alanı içinde daha önce hiç görülmemiş, en olağanüstülerinden biri olan bu göktaşının, ünlü Leverrier, Arago, Herschell adları arasında yer alacak biçimde Forsyth-Hudelson ikili adlandırmasıyla gökbilim yıllıklarına girip girmeyeceğini kim bilebilir?...

Hiç kuşku yok ki, *Mozik*'te Bay Forsyth ve doktor, komşu iki kamara almamışlardı. Bu deniz yolculuğunda birbirlerinden Whaston'dakinden daha az uzak durmayacaklardı. Hiçbir ilişkileri olmayacaktı ve onlarla birlikte gemiye binen taraftarlarından birkaçı da aynı tutumu koruyacaktı.

Bayan Hudelson, bunu kısaca yazmak gerekiyor, kocasına yola çıkmaktan caymasını hiç öğütlememişti, yaşlı Mitz'in efendisini bu yolculuğa çıkmaktan caydırmayı denemediği gibi. Belki de barışmış olarak dönecekleri umuduna kapılmışlardı. Niçin onları daha iyi duygulara yöneltecek durumlar ortaya çıkmayacaktı? Bayan Loo'nun görüşü tam olarak buydu ve küçük kız Groenland'de babasına eşlik etmeyi bile önermişti. Belki de bu kötü bir fikir değildi. Ama Bayan Hudelson buna kesinlikle razı olmayı istememişti. Yirmi gün kadar gidiş bir o kadar dönüş isteyen bu yolculuk aşırı yorgunluklara neden olurdu. Ayrıca Groenland toprağında konaklamanın ne kadar süreceği biliniyor muydu?... Ya düşüş gecikirse?... Ya bu çok sert iklimde kötü mevsim çok vaktinden önce, yolculuk sona ermeden gelirse?... Veya -bu olasılık dahilin-

deydi- Bay Forsyth ve Bay Hudelson bu ülkede, Kutup Dairesi'nin üstünde Laponlar ya da Eskimolar gibi kışı geçirmekte inat ederlerse?... Hayır, Bayan Loo'nun gitmesine izin vermek tedbirsizlik olurdu ki o da bu yolculuktan zorluk çıkarmadan vazgeçti. Böylece daha şimdiden doktor için aşırı derecede endişelenen annesinin ve teselliye çok ihtiyacı olacak olan kız kardeşi Jenny'nin yanında kalacaktı.

Aslında küçük kız *Mozik*'te yer almadı ama Francis Gordon dayısına eşlik etmekte kararlıydı. Elbette doktorun yokluğunda Morris Sokağı'ndaki eve giderek kesin buyruklarına aykırı davranmak istemezdi. İyisi mi Omicron'un yaptığı gibi iki rakip arasında gerekli durumlarda müdahalede bulunmak ve bu üzüntü veren durumu değiştirebilecek her olasılıktan yararlanmak amacıyla yolculuğa katılmalıydı. Ayrıca ister Danimarka ulusunun mülkiyetine geçmiş olsun, ister Kuzey Okyanusu'nun derinliklerinde yitip gitsin, göktaşının düşmesinin ardından o da rahatlayacak gibi geliyordu ona. Çünkü açıklamalarına rağmen Boston gökbilimcileri Groenland toprağına düşeceğini iddia ederken yanılıyor olabilirlerdi. Bu ülke, bu enlemde ancak otuz kadarlık bir dereceyle bölünmüş olan iki deniz arasında yer almıyor muydu? Ayrıca bunca kabarmış iştahın hedefinin, insan açlığından kaçıp kurtulması için herhangi bir hava koşulunun yol açacağı bir sapma yeterli olacaktı.

Bayan Loo'un istediği de buydu -hiç unutmadık- ve Francis Gordon küçük kıza kesinlikle hak veriyordu.

Örneğin, bu çözümün hiç memnun etmeyeceği bir kişi buharlı geminin yolcuları arasında bulunuyordu. Bu Danimarka'nın Uluslararası Komisyon'daki temsilcisi Bay Ewald de Schack'dan başkası değildi. Kral Christian'ın küçük devleti kısa yoldan dünyanın en zengini olacaktı. Kopenhag Hükümeti'nin çekmeceleri yeterince büyük değillerse, büyütülecekler, yeterli sayıda değillerse sayıları artırılacaktı. Trilyonlar oralara yığılacaktı, denizlerin dibine değil.

Doğrusu, iyi şans, artık hiçbir tür, hiçbir verginin olmadığı ve yoksulluğun kökünün kazınacağı bu küçük krallığa iltimas geçmekte! Danimarka'nın tedbirliliği ve akıllılığı hesaba katıldığında hiç şüphe yok ki, bu kocaman altın yığını ancak son derece ihtiyatla piyasaya sürülecekti. Mitoloji öykülerine inanmak gerekirse, Jupiter'in güzel Danaé'yi* sırılsıklam ettiği o yağmur olayıyla para piyasalarının hiçbir karışıklığa uğramayacağını umut etmek bu durumda yerinde olurdu.

Kısacası Bay de Schack geminin kahramanıydı ve yerini hak etmiş adamdı. Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'un kişilikleri Danimarka'nın bu temsilcisininki karşısında siliniyordu ve bu kez iki

* Danaé: Babası tarafından bir kulede altın yağmuru altında tutsak tutulan bir mitoloji kahramanı (ç.n.).

rakip, bir devletin, kendilerine ölümsüz keşiflerinde hiçbir pay bırakmayan sözü edilen temsilcisine karşı ortak bir düşmanlıkta buluşuyorlardı.

Ve belki de Francis Gordon dayısıyla doktor arasında bir yakınlaşmayı denemek için bu duruma bel bağlamakla hayal kurmuyordu.

Charleston'dan Groenland başkentine yolculuk iki bin altı yüz mil, yani yaklaşık beş bin kilometre olarak tahmin edilebilir. Yolculuğun, *Mozik*'in kömür eksiğini tamamlayacağı Boston'daki mola da dahil yirmi gün kadar süreceği sanılıyordu. Ayrıca birkaç aylık yiyecek içecek de götürüyordu, aynı rotadaki öteki gemilerin de yapacakları buydu, yoksa meraklıların akını sonucu Upernavik'te yaşamlarını güvence altına almaları olanaksız olurdu.

Mozik, Birleşik Devletler'in doğu kıyısı boyunca kuzeye doğru çıkıyordu. Toprak hep neredeyse göz önündeydi ve yola çıkışın hemen ertesi günü Kuzey Karolina'nın ucundaki Hatteras Burnu geride kaldı.

Temmuz ayında Atlas Okyanusu'nun bu yörelerinde gökyüzü genellikle güzeldir ve meltem batıdan estiği sürece buharlı gemi kıyıyla kapalı sakin bir denizde kayıyordu. Ama arada bir rüzgâr açıktan geliyordu ve o zaman yalpalamalar ve arkadan öne, önden arkaya sallamalar alışılmış etkilerini gösteriyordu.

Bay de Schack'ın sağlam bir trilyoner kalbi olsa da, deniz tutması şu şanslı Omicron'un hissedebile-

ceği bir şey olmasa da, Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson için durum böyle olmadı. Yolculuğun başlangıcıydı ve Tanrı Neptün'e bolca haraç ödediler. Ama bir an bile böyle bir serüvene atılmaktan pişmanlık duymadılar. Onlara göktaşının birkaç küçük parçasını verme rızası gösterilmediyse de en azından düşüşü sırasında orada olacaklar, onu seyredecekler, ona dokunacaklardı ve eğer göktaşı yeryüzü görüş alanında görünmüşse, bunun kesinlikle kendileri sayesinde olduğuna inanma noktasındaydılar!...

Francis Gordon'un deniz tutmasına fırsat vermediğini söylemeye gerek yok. Ne mide bulantısı, ne mide kaynaması bu yolculukta onu sarsmamalıydı. Bu sayede dayısına ve kayınpederi olması gerekene birkaç haftadan bu yana aynı dikkatle özen göstermekte çaba harcıyordu. Ve daha az güçlü çalkantılar, *Mozik*'i sarsıntılardan uzaklaştırdığında onları kamaralarından dışarı alıyordu, güverteye açık havaya götürüyordu, her birini, birbirinden çok uzak olmayan, bu uzaklığı aşamalı olarak azaltmaya özen göstererek hasır bir koltuğa oturtuyordu.

"Nasılsınız?" diyordu dayısının bacaklarının üstüne bir battaniye getirirken.

"Çok iyi değil Francis" diye yanıt veriyordu Bay Forsyth, "ama ümit ediyorum ki alışacağım...."

– Kuşkunuz olmasın dayı!

Ve doktorun sırtını iyice yerleştirilmiş yastıklara dayarken:

"Nasıl hissediyorsunuz Bay Hudelson?" diye tekrarlıyordu şefkatli bir ses tonuyla, sanki Morris Sokağı'ndaki evden hiç kapı dışarı edilmemiş gibi.

Ve iki rakip orada birkaç saat kalıyorlardı, birbirine bakmaya çalışmadan ama bakışlarını da kaçırmadan. Yalnız Bay de Schack, bacakları üzerinde sağlam, yalpalamayla alay eden bir gabyacı gibi kendinden emin, sadece altın düşleri düşleyen, her şeyi altın gören adamın başının dikliğiyle yanlarından gelip geçtiğinde Bay Forsyth ve Bay Hudelson yerlerinden doğruluyorlardı, gözlerinde şimşekler çakıyordu ve eğer yeterli elektrik gerilimiyle donatılmış olsalardı Danimarkalı komisyon üyesini yıldırımla çarpacaklardı.

"Bu göktaşı soyguncusu" diye mırıldanıyordu Bay Forsyth.

"Bu meteor hırsızı!" diye ekliyordu Bay Hudelson.

Ama Bay de Schack dikkatli davranıyordu; onların gemide olduklarını görmek bile istemiyordu. Sadece Almanya'dan Holstein ve Schleswig satın almak değil, yüz altmış milyarı geçmediğine göre tüm dünyanın borcunu ödemek için gerekecek paranın daha çoğunu ülkesine getirecek bir adamın duruşuyla küçümseyen tavırlarla gidip geliyordu.

Yine de yolculuk yeterince mutlu koşullarda sürüyordu özetle. Doğu kıyısındaki limanlardan yola çıkan öteki gemiler, Davis Boğazı'na doğru yönelerek kuzeye çıkıyorlardı. Ve açıklarda çok sayıda

başkalarının da aynı yönde Atlas Okyanusu'nu geçiyor olmaları olasılık dahilindeydi.

Mozik, New York Körfezi'nden durmaksızın geçti ve kuzeydoğu burnundan Boston'un yukarılarına kadar Yeni-İngiltere kıyısını izledi; sonra 13 Temmuz sabahı Massaachusetts eyaletinin o başkentine uğradı. Orada sadece depolarını doldurmak için bir gün geçirmeliydi, çünkü yakıtını Groenland'de yenileyemeyecekti.

Yolculuk kötü olmasa da yine de yolcular, çoğunlukla deniz tutmasından etkilenmişlerdi. O nedenle birçoğu *Mozik*'teki ikametlerini uzatmaktan vazgeçtiler ve Boston'da gemiden bir yarım düzine kadar inen oldu. Şundan emin olun, bunlar ne Bay Dean Forsyth'ydi ne de Doktor Hudelson! Groenland'de gitmekte hiç direnmemek, bu iki şahsiyet tarafından kabul edilebilir miydi? Çalkantı ve dalgalanmaların etkisiyle son nefeslerini verecek duruma gelseler de eninde sonunda, yer meteoruna dönüşecek gök meteorunun karşısına onları götürmeyecek miydi?.

Daha az dayanıklı ya da daha az tutkulu o birkaç yolcunun gemiden inmesi *Mozik*'teki kamaraların birçoğunun boşalmasına yol açtı. Ama Boston'da gemiye binerek bundan yararlananlar eksik değildi.

Bunlar arasında boş kamaralardan birine sahip olmak için ilk başvuran ve bunun kimseyle tartışılmasına izin vermeyen yakışıklı bir centilmeni göre-

bilirdiniz. Gemide bir yer bulmuş olma sonsuz memnuniyetini hiç saklamayan bu centilmen, nikahları Whaston'da yargıç Proth'un önünde bilinen koşullarda gerçekleşen, Bayan Arcadia Walker'dan boşanan eşi Bay Seth Stanfort'tan başkası değildi.

Daha şimdiden iki ayı geçen ayrılıktan sonra Bay Seth Stanfort Boston'a geri dönmüştü. Hâlâ yolculuk etme zevkine sahipti, Kanada'nın başlıca kentleri Québec, Toronto, Montréal, Ottowa'yı ziyaret etmişti. Eski karısını unutmaya mı çalışıyordu ya da Bayan Arcadia Stanfort hiçbir anı kalmamış mıydı? Bu az olası gibi görünüyordu. İki eş önce birbirlerinden hoşlanmışlardı, sonra hoşlanmamışlardı. Evlenmeleri kadar ilginç olan boşanmaları onları birbirinden ayırmıştı. Kuşkusuz asla birbirlerini görmeyeceklerdi ya da yeniden görürlerse belki de birbirlerini tanımayacaklardı bile...

Kısacası Bay Seth Stanfort, göktaşıyla ilgili telgrafları öğrendiğinde, Dominion'un bugünkü başkenti Toronto'ya[2] yeni varmıştı. Düşüş, oradan binlerce ötede, Asya ya da Afrika'nın en ücra bölgeleri üstünde gerçekleşmek zorunda olsa bile, oralara gitmek için hiç kuşkusuz olanaksızı yapacaktı. Bu gökbilim olayı onu hiç ilgilendirmiyordu ama ancak göreceli olarak çok az sayıdaki seyirci kitlesi-

2. (Metinde olduğu gibi) Ottowa Kraliçe Victoria tarafından 1858'de başkent ilan edilmişti

nin izleyeceği bir gösteride hazır bulunmak, milyonlarca insan varlığının görmeyeceğini görmek, bunlar, serveti en çılgınca yolculuklara izin veren, büyük seyahat amatörü, serüvenci bir centilmeni baştan çıkaracak kadar iyiydi.

Bir de bu kez çok uzaklara gitmek söz konusu değildi. Bu gökbilimsel peri oyunu tiyatrosu Kanada'nın kapılarındaydı. Kuşkusuz bu düşsel meteor öyküsünün son bölümünde büyük kalabalık hazır bulunacaktı. Bay Seth Stanfort, bu kalabalık arasında sadece bir birim olacaktı... Bununla birlikte özetle yeterince merak uyandıran bu olay, muhtemelen en azından yakında yeniden meydana gelmeyecekti ve Groenland'de gidecek olanlardan olmak uygun olurdu.

Bay Seth Stanfort o zaman Québec'e yola çıkan ilk trene, sonra oradan, Yeni İngiltere'nin ve Dominion'un ovalarından Boston'a hızla gidene bindi. Ama Boston'a vardığında artık yola çıkan gemi yoktu. Son gemi kalabalık bir yolcu topluluğuyla iki gün önce denize açılmıştı.

Bay Seth Stanfort beklemek zorunda kaldı. Denizcilik kayıtları, Charleston'dan *Mozik*'in Boston'a uğramak zorunda olduğunu ve belki de orada kendisine yer bulabileceğini bildirmişlerdi. Gerçekten yitirecek hiç vakit yoktu. Gözlemevinin bilgilendirmesine göre düşme 7 ile 15 Ağustos arasında olacaktı. Oysa 11 Temmuz'daydılar ve buharlı gemi Massachusetts'in başkentinden Groenland başken-

tine, Kuzey Kutbu'nun yüksek yerlerinden gelen akıntılarla çoğunlukla dalgalı olan denizlerde en az bin sekiz yüz mil aşacaktı.

Bay Seth Stanfort'un Boston'a varışından kırk sekiz saat sonra *Mozik* limana girdi, böylece şanslı centilmenin hangi koşullar sayesinde boşalan bir kamaraya sahip olabildiğini biliyoruz.

Mozik Boston'dan ayrıldıktan sonra toprağı gözden yitirmeksizin semaforların, göktaşına ilişkin olarak kendisine göndereceği haberleri almaya hazır bir biçimde Portland, Portsmouth açıklarından geçti. Yolcular, hava açıldığında onun başlarının üstünden geçtiğini iyice görüyorlardı ama hızındaki azalmayı, düşeceği yeri ve zamanı daha kesin olarak öğrenecek biçimde değerlendiremiyorlardı. Deniz fenerleri sessiz kaldılar. Belki Halifax fenerinin, buharlı gemi, Yeni İskoçya'nın bu büyük limanının açıklarında olduğunda çenesi açılacaktı.

Hiç de öyle olmadı ve yolcular, Yeni İskoçya ve Yeni Brunswick arasındaki Fundy Koyu'nun doğuya çıkış vermemesine kimbilir nasıl üzülmeliydiler! Cap Breton Adası'na kadar onları hırpalayan şiddetli dalgalara dayanmak zorunda kalmayacaklardı. Ve Francis Gordon'un rahatlatıcı tavsiyelerine rağmen Bay Forsyth ve Bay Hudelson birbirlerine yine de alışmıyorlardı. Ve hatta sert bir sarsıntı darbesi yan güvertede onları yanyana yapıştırırken Omicron'un yerden kaldırdığı ilkinin ağzından şunlar kaçtı:

"Tüm bunların sebebi yine de sizin göktaşınız!"

"Sizinki, rica ederim, sizinki!" diye yanıt verdi Francis'in ayağa kalkmasına yardım ettiği doktor.

Eh! Bir öncelik hakkı sorunu için artık dövüşmek zorunda değildiler! Ama bir barışmaya daha çok vardı.

İyi ki *Mozik*'in kaptanı, yolcuları bu kadar hasta görünce onları açıklardaki korkunç çalkantılardan uzak tutmak için mükemmel bir şey düşündü. Laurent Körfezi'ne girip, Terre-Neuve kıyısıyla korunarak Belle-Isle Boğazı'yla açık denize çıkacaktı ve onlara daha sakin bir yolculuk sağlayacaktı. Daha sonra Davis Boğazı'nı bütün genişliğiyle geçtikten sonra gidip Groenland'ın batı kıyısına ulaşacaktı.

İzleyen günlerde bunlar oldu ve 21 Temmuz sabahı Groenland toprağının ucundaki Farewell Burnu görüldü. Kuzey Atlas Okyanusu'nun kabaran dalgaları gelip bu burunda kırılıyorlardı ve ne şiddetle! İzlanda ve Terre-Neuve'ün cesur balıkçıları bunu çok iyi biliyorlardı!

Ne mutlu ki, gökbilimcilere göre göktaşı Amerikan toprakları açıklarına değil de Davis Boğazı ya da Baffin Denizi dolaylarına düşeceğinden Groenland'ın doğu kıyısı boyunca yukarılara çıkmak hiç söz konusu değildi. Bu kıyı doğrusu neredeyse yaklaşılamazdır, gemilerin uğrayabileceği hiçbir liman barındırmaz ve açık deniz dalgaları tarafından doğrudan doğruya dövülür. Bunun tersine Davis Boğazı'na bir kere girdiniz mi, sığınaklar ne fiyort-

ların dibinde, ne adaların arkasında eksiktir ve güney rüzgârlarının doğrudan geldiği zamanın dışında yolculuk elverişli koşullarda yapılır.

Farewell Burnu'nun azıcık üstünde, küçük Lichtenau Limanı açılıyor, buraya Terre-Neuve'ün Saint-Jean'ından gönderilen hızlı bir İngiliz kruvasörü yeni ulaştı. Bu kruvasör, böylesine olağanüstü bir merakın Kuzey Kutup dairesinin ötelerindeki bu yörelere doğru sürüklediği yolcular için, en ilginçlerinden bir haber getiriyordu.

Boston Gözlemevi'nde yapılan son gözlemlerle gökbilimciler, meteoru Groenland'ın hangi bölümünün konuk edeceğini daha bir kesinlikle hesaplayabilmişlerdi. Upernavik dolaylarında beş altı fersahı aşmayacak bir yarıçap içinde olacaktı. Ne de olsa mutlu haberi Semafor *Mozik*'e, Lichtenau önünden geçerken ulaştırdı. Artık altın kürenin gidip denizin derinliklerinde yiteceği korkusuna kapılmak gereksizdi. Groenland'ın kuzeyine doğru uzanan o oturulmayan bölgelerde, o korkunç yalnızlıkların ortasında serüvene atılmaya gerek olmayacaktı. Düşüş alanı yirmi ya da otuz bin kare kadarla sınırlıydı. Bu, gidiş yorgunluklarıyla bittiklerinden dönüş işkencesini düşünmek bile istemeyen yolcular için bir sevinç oldu. *Mozik*'in salonunda Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson da, cömert Seth Stanfort'un göktaşının şerefine, yolculuk arkadaşlarına şampanya sunarken kadeh kaldırmasına eşlik eden son kişiler değildiler.

Elbette eğer büyük olayın tarihi daha kesin olarak, bir saat değilse de en azından yaklaşık bir gün olarak saptanmış olabilseydi, yalnız yolcu gemisinde değil tüm dünyada memnuniyet daha tam olurdu. Ama hesaplar daha bunu belirlememişti ve onu hâlâ ağustos ayının ikinci haftasında beklemek yerinde olurdu.

Seyahat yolcuların çok şikayeti olmaksızın sürdü. Rüzgâr kuvvetli esinti olarak şimdi kuzeydoğudan geliyordu ve kabaran dalgalar Groenland'ın karşı kıyısını korkunç bir şiddetle dövüyor olmalıydılar. Demek ki *Mozik*'in, enlem olarak daha şimdiden çok yükseklerde kalan Baffin Denizi dolaylarına kadar uzanarak bile olsa Davis Boğazı'ndan geçmek zorunda kalan güzergâhı çok elverişli bir durumdaydı.

Farewell Burnu'ndan Disko Adası'na kadar Groenland kıyısının tüm bu kesimi özellikle, son derece yüksek sarp kayalardan yarlara sahiptir. Açıkların rüzgârlarını bu engel durdurur ve geriye, gemilerin sadece kendilerine güvenli sığınaklar sunan çok sayıda koy, küçük koy, liman arasından birini seçme sıkıntısı kalır. Kış döneminde bile bu kıyı, kutup akıntılarının Boréal Okyanusu'na yığdığı buzullarla daha az tıkanır. Doğrudur, içteki dağlar sürekli karla kaplıdırlar ve eğer labirentlerinin ortasına düşecek olsaydı göktaşını bulmak çok zor olurdu.

Mozik'in hızlı pervanesini Gilbert Koyu sularına vurması bu koşullarda oldu. Geminin aşçısının

bol miktarda taze balık tedarik edebileceği Godthaab'a birkaç saat mola vermek üzere uğradı. Groenland halkları başlıca besinlerini denizden çıkarmıyorlar mı? Sonra sırasıyla varlığından kuşku duyulabilecek kadar kayalardan duvarların ardına kapanmış, Holsteinborg ve Christianshaab Limanlarının açığından geçti. Buralar, Davis Boğazı'nın çok sayıda balıkçısı için yararlı barınaklardır. Bu küçük kasabalar kış mevsiminde hep belli bir canlılığa kavuşurlar. Zaten çok sayıda gemi bu yörelerde, arada bir Kuzey Denizi'yle Smyth Boğazı vasıtasıyla bağlantı kuran Baffin Denizi'nin en uç sınırlarına kadar çıkarak balina, deniz gergedanı, mors, fok avı yapıyorlar.

Buharlı geminin 22 Temmuz günü ulaştığı Disko Adası, Groenland kıyısı boyunca tespih tanesi gibi sıralananların tümünün en önemlisidir. Bazalttan yarları olan bu adanın güney yanında kurulu bir başkenti, Godhavn'ı var. Bu Danimarka yerleşim merkezi, taştan evlerden değil, havanın girmesine karşı koyan kalın katran tabakalarıyla sıvanmış, kabaca yontulmuş kalastan duvarlı ahşap evlerden oluşuyor. Francis Gordon, meteorun büyülemediği yolcu kimliğiyle orada burada pencere ve çatılarının kırmızı boyasıyla göze çarpan bu siyahımsı küçük kasabanın manzarasından son derece etkilendi. Kendi kendine burada bu iklimde kışları yaşamın nasıl olması gerektiğini soruyordu ve Kopenhag'daki ailelerinkiyle aşağı yukarı aynı olduğunu

söyleyerek onu son derece şaşırtabilirdiniz. Az mobilyalı olsa da salonu, yemek odası ve hatta kütüphanesi olan kimi evler hiç de konfordan yoksun değillerdi çünkü, eğer denebilirse, "yüksek sosyete" kökenden Danimarkalıdır. Hükümet orada, daha kuzeyde kurulmuş ve Groenland'ın gerçek başkenti olan Upernavik kentine kadar her yıl taşınan bir müfettişle temsil edilmektedir.

Mozik Disko Adası'nı geride bıraktıktan sonra Amerikan Anakarası'nı adadan ayıran Waigat Boğazı'na girdi ve 25 Temmuz'da akşam saat altıya doğru gidip Upernavik Limanı'na demir attı.

XV. Bölüm

Burada muhteşem göktaşının
Yerküre'yle buluşmasını beklerken,
Mozik'ten bir bay yolcunun *Oregon*'dan
bir bayan yolcuyla buluştuğunu göreceğiz.

Groenland, "Yeşil Ülke"dir ve kuşkusuz bu ad ona ironiyle verilmiştir, çünkü daha çok "Beyaz Ülke" diye adlandırılması gerekirdi. Doğrudur, bu adlandırmanın sahibi, X. yüzyılda bir denizci, Erik le Rouge'dur* ve muhtemelen o ne kadar kırmızı değilse Groenland da o kadar yeşil değildir. Ve belki de bu Norveçli, yurttaşlarını ya da başkalarını gelip bu çok uzak kuzeydeki geniş bölgeyi koloni yapmaya ikna edeceğini umuyordu. Ne olursa olsun başarılı olamayacaktı, sömürgeciler bu büyüleyici ada kendilerini kaptırmadılar ve bugün Groenland'in nüfusu yerliler de dahil on bin kişiyi geçmiyor.

* Denizcinin adı Erik Kırmızı (ç.n.).

Şunu itiraf etmek gerekiyor, eğer dört trilyon değerindeki bir göktaşını konuk etmeye uygun yaratılmamış bir ülke varsa o da tam olarak burasıydı; merakın Upernavik Limanı'na getirdiği bu yolcu kalabalığının düşünmek zorunda olduğu budur! Birkaç yüz fersah daha güneye, onu bulmanın çok daha rahat olacağı yere, Dominion'un ya da Union'un geniş ovalarının üstüne düşmesi onun için aynı şekilde kolay değil miydi! Burası, bu unutulmaz düşüşe sahne olacak dağların en sarpı, buzulların en can sıkıcısı, uçurumların en yükseği, adeta en aşılmaz kesimleriyle dolaşılması en güç ülkeydi! Ve eğer orta ya da doğu kıyısı bölgelerine düşseydi, meteoru aramaya nasıl koyulacaklardı?... Whymper'ın 1867'de, Nordenskiold'un 1870'de, Jensen'in 1878'de, Nansen'in 1888'de yapmış olduklarını yapmak, aynı anda hem gözü peklik, hem ustalık, hem az bulunur derecede fiziki dayanıklılık gerektiren bu sürüyle engelin ortasına atılmak, bir dağ labirentinin içinde serüven yaşamak, kış soğuklarının sıfır santigradın altında kırkla altmış derece arasında gidip geldiği bir ülkede kar fırtınalarında iki üç bin metre arasındaki yükseklikleri aşmak yürekliliğini kim gösterebilirdi?...

Ve yine de başvurulacak önceki örnekleri vardı. Evet! Önceki örnekler... Göktaşları Groenland'ı daha önce de düşmek için sahne olarak seçmemişler miydi? Nordenskiold, Disko Adası'nda, Ovifak'ta her biri yirmi dört ton ağırlığında, büyük bir

olasılıkla göktaşları, bugün Stockholm Müzesi'nde sergilenen üç demir yığını bulmadı mı?...

İyi ki -gökbilimciler hata yapmadılarsa- göktaşı, daha yaklaşılabilir bir bölgeye ve de bu yaz aylarında tam da sıcaklığın buzlanmanın üstünde olduğu bu ağustos ayında düşmek zorundaydı. Hatta şu da gün gibi ortada ki sıcak su akıntısı, Davis Boğazı'nı, Baffin Denizi'ni Smyth Boğazı'nı, Kennedy Kanalı'nı, Robeson Boğazı'nı Nares paleokristik okyanusuna kadar dolaşıp gelerek Groenland'ın batı kıyısını ısıtıyor ve sıcaklık bazen burada on sekiz dereceye ulaşıyor. Bu nedenledir ki başlıca yerleşim birimleri, bu ülkede, bu yörelerin en çok gidilen limanı, Güney Groenland'ın yönetim merkezi Disko Adası'nda Godhavn'da, Kuzey Groenland'ın yönetim merkezi, Godthaab'da, Jakobshavn'da, Julianahaab'da kuruldular. Kimi yerlerde, toprak, Yeni Kıta'nın bu parçasına verilen o yeşil ülke nitelemesini haklı çıkarabilir. Bu bahçe toprağı burada kimi sebzeleri besler, kimi buğdaygiller burada biter, oysa içerilere doğru bitkibilimci, ancak kara yosunu ve çiçekli bitkiler toplayacaktır. Burada, bu kıyıda eriyen karın altından otlaklar ortaya çıkar, bu da kimi hayvanların yetiştirilmesine olanak verir. Hiç kuşku yok buralarda ne öküzleri ne de inekleri yüzlerce diye sayamayacağız. Ama bunca yumuşak bir iklime tam bir kırsal dayanılılıkta keçilerle burada karşılaşılıyor ve de o soğuk kümeslerin ortasındaki tavukları, bir yirmi yıl kadar önce

sayıları bin sekiz yüzden az olmayan köpekler ve ren geyiklerini de unutmayalım.

Sonra en çok iki ya da üç aylık yazın ardından bitmez tükenmez geceleri, kutup bölgelerinden gelen sert hava akımları, ortalığı karmakarışık eden korkunç kar küreme makineleriyle kış geliyor. Toprağı örten kabuğun üstünde buz tozu denen bir tür gri bir toz, Nordenskiold'un ilk örneklerini topladığı mikroskobik bitkilerden saçılan, belki de kimi bilginlerin gözlemlerine göre gezegenimizin atmosferinden vızır vızır geçen göktaşlarından dökülen o kriyokonit döner durur.

Buradan bu durumda yine gökcisimlerinin , kayan yıldızların -ve tekrarlıyoruz, yeryüzünün atmosferinden yirmi dört saatte bir milyardan azı geçmiyor- Yerküre'mizin bu kesimine tutkun oldukları[1] sonucunu çıkarmak gerekmeyecek midir, bu, Forsyth-Hudelson göktaşının tam olarak buraya niçin düştüğünü açıklamayacak mıdır?...

Ama düşüşün büyük Groenland toprağı içinde olmaması durumundan, mülkiyetinin ilgililere, bu durumda Danimarka'ya verileceği sonucu çıkmıyordu. Yolculuk boyunca temsilcisi Bay de Schack bu konuda birçok kereler Francis Gordon'la görüştü. Biliyorsunuz sık sık birlikte sohbet ediyorlardı. Francis Gordon, iki rakip arasındaki durumunu ona anlatmıştı, Bay de Schack bu genç adamın on-

1. J. Verne çizmeden önce şöyle yazmıştı: "daha seve seve üstüne düştükleri".

da uyandırdığı sempatiyi hiç saklamıyordu ve belki de bu işe müdahalede bulunabilecekti ve Danimarka Hükümeti'ni Doktor Hudelson gibi Bay Dean Forsyth'ye de gökyüzü trilyonlarından belli bir parçayı ayırmaya ikna edebilecekti.

"Ama" diye ekliyordu, "hele bir hazineye el koyalım, hiçbir şey daha az kesin değil bana göre..."

"Yine de," diye karşılık veriyordu Francis Gordon, "eğer gökbilimcilerin hesapları eksiksiz ise...".

"Kuşkusuz," diye belirtmişti Bay de Schack, "öyle olduklarını doğal olarak kabul ediyorum ama yaklaşık bir ya da iki fersah farkla. Oysa burada ancak çok sınırlı bir toprak alan var elimizin altında ve göktaşının gidip kimsenin ona sahip olamayacağı bir yere dalıvermesi olasılıkları özellikle büyük..."

"Ah!" diye haykırmıştı Francis Gordon, "yitip gitmesi dayımı ve doktoru barıştıracaksa uçurumların en derinliklerinde yok olsun! Bu lanet göktaşı üzerinde iddia edecekleri hiçbir şey kalmayacak, ona adlarını verme onuru bile!"

"Ah Bay Gordon!" diye Danimarkalı temsilci de ardından haykırmıştı, "Göktaşımızı böyle harcamayalım!... Ne olursa olsun onun için üzülmeye değerdi! Ama itiraf ediyorum, endişelerim var ve korkarım gelişmeler onları haklı çıkaracak!..."

Aslında Upernavik'in konumu, Bay de Schack'ı endişeye sevk edecek biçimde oluşmuştu. Bu yerleşim birimi sadece deniz kıyısında bulunmuyor, onu deniz her yandan sarmış. Upernavik, Groenland

kıyısı boyunca serpiştirilmiş bir sürü adacık topluluğunun ortasında bir ada. Çevresi on fersah değil ve herkes şuna katılacaktır, hava güllesi için ancak dar bir hedef oluşturuyordu. Biraz olağanüstü bir isabetle ona ulaşmazsa, hedefin yanından geçerse, onu ağırlayacak olan Baffin Denizi'nin suları olacak ve üzerine kapanacaktır! Ve kuzeydeki bu uzak yörelerde sular derindir ve iskandil ancak bin ya da iki bin metrede deniz altında dibe ulaşır!... Bu durumda bin iki yüz altmış bin ton ağırlığındaki bir kütleyi böyle bir kuyudan gidin çıkarın bakalım!... Aslında onu bulmanın kesinlikle imkansız olmayacağı içerideki geniş alanlara düşmesi daha iyi olacaktır! Aynı zamanda bu kıyıda birkaç derece daha aşağılara, örneğin Jakobshavn'a, *Mozik*'in Upernavik'e çıkarken açığından geçtiği, 67.15 derece kuzey enleminin Kuzey Kutup dairesini geçtiği bu limana düşmesi daha iyi olurdu.

Orada, aslında, bu limanın kuzeyinde, güneyinde, doğusunda geniş Groenland ovaları alabildiğine uzanıyor. Orada tüm bir filo konaklayabilir, orada Davis Boğazı ve Baffin Denizi'nden yararlanan balinacılar, açıklardaki kötü hava sırasında altı ay boyunca güvenli bir sığınağa sahiptirler... Orada çok kısa olsa da yaz boyunca yeşillik kış karlarından kurtulur. Uzun sözün kısası, Jakobshavn, Kuzeyin en önemli denetmenlik merkezidir; bir küçük köyden daha fazlasıdır, Disko Adası'nın Godhavn'ı gibi bir kasabadır. Yaza girerken oradan ikmal

yapma hiç eksik olmaz... Doğrudur, binlerce meraklıyı taşımakta olan Upernavik yönündeki gemiler de aynı şekilde oradan kuşkusuz bir on beş günden çok sürmeyecek olan bir konaklama için yiyecek içecek edinmişlerdi. Olasıdır ki yolcular, ancak göktaşının adanın herhangi bir noktası üzerinde bildirileceği gün gemiden ayrılacaklardı.

Mozik ve on kadar başka Danimarka, Norveç, Rus, Alman, Fransız, İngiliz, Amerikan gemisi, Groenland kıyılarına bu yolculuk için kiralanmış buharlı gemiler, sonunda Upernavik'te bulunuyorlardı. Doğuya doğru, konaklama yerine birkaç mil ötede, içerilerdeki dağların yüksek dorukları seçiliyordu. İleride, Groenland'ın püskürük topraklarının sona erdiği yerde, yarların sert dik burunları yükseliyordu.

Burada dikkatin çekilmesi gereken şey, güneşin bu enlemde yılın yirmi dört gününde ne doğduğu ne de battığıdır. Bu durumda meteor aydınlıkta ziyaret edilecekti ve eğer iyi şans onu konaklama yeri dolaylarına getirirse, gözler onu, parlak yıldızın ışınlarıyla ışık saçarken uzaktan fark edecekti!

Oraya varışın hemen ertesi günü, çok değişik bireylerden oluşan bir kalabalık, Upernavik'in, en başlıcası (beyaz ve kırmızı)[2] renklerde Danimarka bayrağını çekmiş olan ahşap birkaç küçük evin çevresine yayıldı. Groenlandlı baylar ve bayanlar, onca insanın uzak kıyılarına akın akın geldiklerini

2. Elyazması metinde boş bırakılmış.

hiç görmemişlerdi. Bu halkın yerli adı, sayıları yirmi bin kadar olduğu sanılan eskimo ırkından Karalit ya da Kalalitlerdi. Moraves Kardeşlerin onlara dini eğitim vermelerinden bu yana katolikliğe geçmiş olanların sayısı altı bin olarak hesaplanıyor.

Özellikle batı kıyısındaki bu Groenlandlılar, oldukça ilginç tipler; kısa ya da orta boy, bodur, güçlü kuvvetli, kısa bacaklı, ince el ve bilekli, sarımsı bir beyaz tenli, geniş ve yassı yüzlü, neredeyse burunsuz, hafif çekik ve kahverengi gözlü, tatlı yüz ifadesine sahip oldukları foklarına biraz benzeyen yüzlerine düşen siyah ve sert saçlı ve bu hayvanlar gibi soğuğa karşı yağla korunan insanlar. Erkekler ve kadınlar için hemen hemen aynı giysiler, botlar, pantolonlar, "amaout" ya da başlık; ama gençliklerinde sevimli ve güleç olan bu sonuncular, saçlarını tepelerinde topluyorlar, modern kumaşlarla giyiniyorlar, çok renkli kurdelelerle süsleniyorlar. Ayrıca dövme modası misyonerlerin etkisiyle geçti gitti ve her iki cins şarkıyı ve dansı tutkuyla seviyorlar. Bu yerliler doymak bilmiyorlar. Günde on kilo gıda maddesini, seve seve silip süpürüyorlar; ama av eti, fok derisi, balık, yenilebilir tulumlu su yosunu ve su yosunu taneleriyle yaşamakla sınırlandırılmış bulunuyorlar. İçeceğe gelince hayat suyu oraya ancak çok az bir miktarda giriyor ve yılda ancak bir kez, Kral IX. Christian Bayramı'nda içiliyor.

Bunca çok sayıda yabancının Upernavik Adası'na gelmesi, adada oturan birkaç yüz yerliyi ada-

makıllı şaşırttı, bu anlaşılıyor. Ve bu akının sebebini anladıklarında şaşkınlıkları azalmadı, tam tersine, bu zavallı insanlar, altının değerini artık bilmeyecek durumda değillerdi. Ama beklenmedik kazanç onlar için olmayacaktı. Milyarlar toprakları üzerine düşse de, hiç Polinezyalılarınki gibi elbette olmayan Groenland giysisinin cepleri eksik olmamasına rağmen onların ceplerini doldurmayacaktı. Yine de takımadanın bu bölümüne onca yolcuyu götüren "işle" ilgilenmemezlik etmemeliydiler. Birkaç Eskimo ailesi, Upernavik'e taşınmak üzere Godhavn, Jacobshavn ve Davis Boğazındaki öteki limanlardan bile ayrıldılar. Ve ne de olsa onca milyara bulunacak olan Danimarka, kimbilir belki de Avrupalı tebaanın yararlanacağı ayrıcalıkları, iyilikleri Yeni Kıta'daki koloni alanına da yayacaktı?...

Kaldı ki sözü edilen meselenin çözümlenmesinin zamanı gelmişti ve de birkaç nedenden dolayı.

Önce, eğer bu yörelere daha başka buharlı gemiler gelecekse Upernavik Limanı onları almaya yetmeyecekti ve bu takımadanın ortasında sığınacak yer bulacaklar mıydı?...

Sonra ağustos ayı birkaç gün sonra başlayacaktı, gemiler bu kadar yüksek bir enlemde daha gecikemezlerdi. Eylül, kuzey kanallarından ve boğazlardan buzulları getirdiğine ve Baffin Denizi çok geçmeden kullanılamaz duruma geleceğine göre kış demektir. Kaçmak gerekiyor, bu yörelerden

çıkmak gerekiyor, Kuzey Okyanusu'nun sert kışlarında yedi ya da sekiz ay buz engellerine takılıp kalma cezası yüzünden Farewell Burnu'nu geride bırakmak gerekiyor.

Bu durumda eğer göktaşı, ağustosun ilk on beşinde Upernavik dolaylarına düşmeye karar vermezse buharlı gemiler, oradan ayrılmak zorunda kalacaklar, çünkü yolcularının hiçbirinin aklına bu koşullarda kışı burada geçirmek yatmıyordu.

Bununla birlikte Bay Dean Forsyth ve Omicron'nun, Doktor Hudelson'un gitmeye razı olup olmayacakları, göktaşlarını beklemekte inat edip etmeyecekleri, Francis Gordon'un bu konuda onlara mantığın sesini duyurmayı başarıp başarmayacağını kim bilebilir! Hiç kuşku yok, biri kalmayı isterse öteki de kalmayı istemeyecek midir?...

Yine de bir kafa yorma gerekliliğini hissettiriyordu ve Bay de Schack bu fırsatla, Danimarka Hükümeti'nin bir temsilcisinin ve Uluslararası Komisyon'un üyesinin etkisine sahip olamayan Francis Gordon'un tavsiyesi üzerine onların önünde bunu yapmıştı:

"Boston gökbilimcilerinin belirttiği gibi meteor 7-15 Ağustos arasında düşmezse, Boston gökbilimcileri hata yaptılar demektir... Ve eğer dönem konusunda hata yaptılarsa yer konusunda niçin yanılmış olmasınlar?..."

Bu günbegün ortadaydı. Hiç kuşku yok, kesin sonuçlar elde etmede kimi unsurlar resmi hesap uz-

manlarının gözlerinden kaçmıştı. Ya göktaşı Upernavik dolaylarına düşecek yerde yörüngesi altında yer alan Yerküre'nin herhangi bir başka noktasıyla temasa geçecekse?...

Ve Bay de Schack bu olasılık aklına geldiğinde sırtını bir ürpertinin aldığını hissediyordu!

Söylemeye gerek yok, bu uzun saatler boyunca meraklılar adada uzun yürüyüşler yapıyordu. Orta kesiminde yalnız birkaç tümsekle süslenmiş, neredeyse dümdüz, kayalık arazisi yürüyüşe kolaylıkla olanak veriyordu. Şurada burada, yeşilden çok sarı bir halının kapladığı, hiçbir zaman büyük ağaçlara dönüşmeyecek ağaççıkların, birkaç cılız sekoyanın, yetmiş ikinci paralelin üstünde hâlâ biten o beyaz kayın ağaçlarının, çalılıkların, otların, karayosunlarının bittiği düzlükler uzanıyordu.

Gökyüzüne gelince o genelinde pusluydu ve çoğunlukla kocaman alçak bulutlar, doğu rüzgârları esintisiyle oradan geçiyordu. Hava sıcaklığı sıfırın üstünde birkaç dereceyi hiç aşmıyordu. O nedenle yolcular, gemilerinde köyün onlara sunamayacağı bir rahatlığı ve ne Godhavn'da ne de hiçbir başka kıyı yerleşim biriminde bulamayacakları yiyecek maddelerini bulmaktan mutluydular.

Ne yazık ki göktaşını bu sis kütlesinin arasından geçerken ayrımsamak güçtü. Hızı azalmaya devam ediyor muydu?... Azalıyor muydu, onu dünyadan ayıran uzaklık?... Düşüşü yakın mıydı?... Meraklıların en bilgililerinin bile çözemeye-

cekleri son derece önemli bir yığın soru! Yine de kuzeydoğudan güneybatıya bir çizgi çizerek bulutların arkasından kendini gösteren kimi parıltılarla tam (orada)[3] gibiydi. Kulağın esintinin arasından algıladığı kimi çınlamalar meteorun uzayda hâlâ yörüngesini çizdiğini kanıtlıyordu. Ama gerçekte *Mozik*'in demir attığı üç günden bu yana yolcularda sabırsızlık ve özellikle böyle bir yolculuğu boşu boşuna yapmış olma tedirginliği etkisini göstermeye başlamıştı.

Zamanın en az uzun göründüğü bu yolculardan biri kuşkusuz Bay Seth Stanfort'tu. Bir söz vardır "kendi kendisiyle arkadaşlık etmek", bunu biliyordu ve Bay de Schack, Francis Gordon ve kendisi arasında belli iyi ilişkiler kurulmuş olsa da, sohbetleri olmadığında öyle çok sıkılmıyordu. Upernavik'e, görülecek biraz olağanüstü bir şeyin olduğu yere seve seve koşan meraklı sıfatıyla gelmişti. Eğer düşme gerçekleşirse meteoru seyretmekten mutlu olacaktı. Gerçekleşmezse onun kadar hiç kimse buna memnuniyetle boyun eğmeyecekti ve Amerika'ya dönecek ve tüm bağımsızlığına sahip olarak ve keyfine göre yeni eğlencelere koşacaktı.

31 Temmuz'un sabahında Upernavik açıklarında son bir gemi bildirildiğinde *Mozik* geleli dört gün akıp gitmişti. Bu, buharlı bir gemiydi, gelip demir atmak için takımadanın ada ve adacıkları arasında kayıyordu.

3. Sözcük eksik, gerekli görünüyor.

Bu gemi hangi ulusa aitti? Randa yelkeni borusunda taşıdığı elli bir yıldızlı bayrağının birazdan gösterdiği gibi, Birleşik Devletler'e.

Kimsenin kuşkusu olmasın, bu buharlı gemi, büyük meteorsal olay sahnesinde yeni bir meraklı grubunun, altın küre yer atmosferinde dönüp durduğundan henüz dünyaya ait olmadığına göre, doğrusu hiç de geç gelmiş olmayacak geç kalanların habercisiydi.

Ama belki de, elbette Amerikan limanlarının birinden gelen bu buharlı, göktaşına ilişkin kimi haberler de getiriyordu... Gökbilimcilerin, yer konusunda olmasa da en azından düşüş tarihiyle ilgili daha kesin hesaplar elde edip etmediklerini kim bilebilir?

Ve her zaman üzgün Francis Gordon tekrarlayıp duruyordu:

"Şans bir yardım etse de geldiği yere dönse, şu lanet meteor, dayım ve doktor sonunda artık onu düşünmeyecekler ve o zaman..."

Bu genç adamın gizli arzusuydu ama ne Bay Forsyth ne de Bay Hudelson bunu paylaşıyordu, şundan emin olabilirsiniz, ne Bay de Schack ne de bu adaya gelmiş meraklılardan herhangi biri de.

Sabahleyin saat on bire doğru *Oregon* buharlı gemisi filotillanın arasına demirini atıyordu. Bir sandal ayrılıyordu ve kuşkusuz yolculardan, yolculuk arkadaşlarından daha acelesi olan birini karaya çıkarıyordu.

Aslında bu Boston Gözlemevi'nin gökbilimcilerinden biri, Bay Wharf'tı, kendini o günlerde Upernavik'te iş gezisinde olan Kuzey denetmenleri şefinin evine götürttü. Bu beriki derhal Bay de Schack'a haber verdi ve Danimarka temsilcisi çatısında ulusal bayrağın bulunduğu küçük eve gitti.

Can sıkıntısı büyük oldu, herkes *Oregon* yolcusunun herhangi bir önemli haber getirdiği duygusuna kapılmıştı!... Göktaşı tesadüfen tüm bu insanları yüzüstü bırakacak ve Francis Gordon'un dileğine uyarak gökteki başka yörelere doğru "İngilizvari sezdirmeden sıvışıp" gidecek miydi?

Kısa bir süre sonra bu açıdan yatıştırıldılar. Tam da yeni bir haber ya da daha çok genel merakı giderecek bir bilgi söz konusuydu ve müfettiş tarafından tüm gemilere ulaştırıldı.

Meteorun ilerleyişine ilişkin son gözlemler sayesinde hesapların kesinliği konusunda daha ileriye, "onda dört ya da beşe kadar" gidildiğini söylemişti bir matematikçi. Upernavik dolaylarına düşme konusunda hiçbir şeyi değiştirmiyordu ama daha önce 7 ile 15 Ağustos arası olarak saptanmış olan zaman süresini azaltıyordu... Zaman aralığı artık on gün değil sadece üç gündü ve göktaşı adaya seyircilerin büyük sevinciyle ve Danimarka'nın en büyük çıkarına, 3 ile 5'i arasında düşecekti.

Bay Forsyth ve Doktor Hudelson, her biri kendi köşesinde "Sonunda!... Sonunda!... Bizden kaçıp kurtulamayacak!" diye haykırdılar.

Ve Uluslararası Komisyon'un temsilcisinin kabul ettiği iltifatlar sayılarla dile getirilemezdi! Onu Amerikalı milyarderlerin hiçbir zaman selamlanmadıkları kadar alçaktan ve meteorun tek sahibiymiş gibi selamlıyorlardı!... Ve aslında şahsında Danimarka ırkının cisimleştiği bir trilyoner değil miydi?...

31 Temmuz'daydılar. En erken doksan altı saat sonra en geç yüz saat sonra onca arzu edilen göktaşı Groenland toprağına konacaktı...

"Eğer denizin dibini boylamazsa!" diye mırıldanıyordu doğrusu bu umudu açıkça belirtmekte ve bu düşünceyi beslemekte tek olan Francis Gordon!

Ama mesele bu sona ulaşmak zorunda olsun ya da olmasın, meteor ve Yerküre bir daha asla ayrılmamak üzere buluşmak zorunda olsun ya da olmasın, kuşkusuz yeni bir ayrılığın izleyeceği bir başka buluşmanın gerçekleştiğini belirtmek uygun olur.

Bay Seth Stanfort, *Oregon* yolcularının gemiden inişlerinde hazır bulunmak amacıyla plajda gezinirken bir bayan yolcuyu, sandallardan biri kumsala bıraktığı sırada görüp aniden durdu.

Seth Stanfort başını kaldırdı, gözlerinin onu yanıltmadığından emin oldu, yaklaştı ve hiçbir hoşnutsuzluğun hissedilmediği bir şaşkınlığı vurgulayan bir sesle:

"Eğer yanılmıyorsam, Bayan Arcadia Walker" dedi.

"Bay Stanfort" diye yanıtladı bayan yolcu.

– Bu uzak adada sizi yeniden görmeyi beklemiyordum Bayan Arcadia...

– Ben de aynen öyle Bay Stanfort...

– Peki nasılsınız Arcadia hanımefendi?...

– Daha iyi olamaz Bay Stanfort... Ya siz?...

– Çok iyi, son derece iyi!

Ve tümüyle bir tesadüf sonucu bir araya gelmiş iki eski tanıdık gibi sohbet etmeye koyuldular.

Sonra, önce Bayan Arcadia Walker elini havaya doğru kaldırarak sordu:

– Hâlâ düşmedi?...

– Hayır... Emin olun, daha değil... ama öğrendiğime göre artık gecikemeyecek...

"Demek yetiştim" dedi Bayan Arcadia Walker, son derece memnuniyetle.

"Benim olduğum gibi!" diye yanıt verdi Bay Seth Stanfort.

Hiç kuşku yok, iki seçkin kişiydi, iki yüksek sosyete kişisiydi ve niçin aynı merak duygusunun bu Upernavik plajında bir araya getirdiği iki eski dost demeyelim. Biliyorsunuz, Whaston sulh yargıcına ikinci ziyaretlerinin ardından karşılıklı hiçbir suçlama, hiçbir sitem olmadan ayrılmışlardı uyuşmayan iki eş ve anlaşarak ayrılmışlardı... Bay Seth Stanfort kendi yönünde, Bayan Arcadia Walker da kendininkinde yolculuk yapmıştı... Aynı fantezi her ikisini de Groenland'ın bu adasına getirmişti ve niçin birbirlerini tanımıyorlarmış, bilmiyorlarmış gibi yapacaklardı?... Gerçekten de

özetle birbirlerine karşı gerçek bir takdir duygusunu korumuş olan iki varlığın, gerektiği için karşılıklı olarak somurtmasından daha bayağı bir şey var mıdır?...

Kuşkusuz Bayan Arcadia Walker, Seth Stanfort'ta idealindekini hiç bulamamıştı ama çok büyük bir olasılıkla o idealle henüz hiçbir yerde de karşılaşmamıştı... Hiç kimse onu olmasını istediği gibi hayatı pahasına kurtarmamıştı. Eski kocasına gelince, o kendisinden harika bir anı, karısı olmak tek yanılgısından başka yanılgısı olamayan ilginç, akıllı bir kişinin anısını saklıyordu.

Evet, daha şimdiden iki koca ayı bulmuş bir geçmişe hiçbir dokundurmada bulunmadan bu sözlerin söylenmesinden sonra, Bay Seth Stanfort, Bayan Arcadia Walker'ın hizmetine adadı kendini. Onların karı-koca olmuş oldukları bilinmiyordu ve bunu söylemek için de hiçbir neden olmayacaktı. Mutlu bir yazgının, yetmiş üçüncü derece kuzey enleminin ötesinde buluşmalarını planlamış olduğu bir bay ve bayan dost olacaklardı.

Bayan Arcadia Walker, Bay Seth Stanfort'un yardımlarını büyük memnuniyetle kabul etti ve artık aralarında yalnız, sonu çok yakın olan meteorolojik olay konu oldu.

Oregon'un getirdiği haber müthiş etki yarattı. Bekleyiş daha az uzun -yüz saat bile değil- sürmekle kalmayacak aynı zamanda şimdi gökbilimcilerin hesaplarına tam güven duyulması gerekiyor gibi de

geliyordu. Ve madem ki göktaşının yaklaşık bir yarım gün -diyebiliriz- farkla düşeceğini bildiriyorlardı, bunun, Groenland'ın bu dolaylarına olmasından da kuşku duymaya gerek yoktu.

"Yeter ki tam adanın üstüne olsun" diye düşünüyordu Bay Dean Forsyth.

"Yanına değil" diye düşünüyordu Doktor Hudelson.

Ve her ikisinin, hangi ortak kaygıda ki aynı zamanda Bay de Schack'ınkiydi de, buluştuklarını görüyorsunuz.

Aslında biraz tedirgin edici tek nokta buradaydı.

1 ve 2 Ağustos hiçbir olay olmadan akıp gitti. Ne yazık ki hava kötüleşiyordu, sıcaklık hissedilir biçimde düşmeye başlamıştı ve belki de bu kış erken gelecekti. Kıyıdaki dağlar kardan beyazdı ve rüzgâr bu yandan estiğinde öyle sert hissediliyor, öyle içe işliyordu ki gemilerin salonlarına sığınmak gerekiyordu. Bu durumda böyle enlemlerde oyalanmak uygun olmayacaktı ve merakları giderildiğinde meraklılar güneyin yollarına memnuniyetle düşeceklerdi.

Yalnız, kuşkusuz Danimarkalı temsilci, hükümetinin kaldırma işlemini tamamlayacağı güne değin hazineyi korumak için kalmalıydı. Ve kimbilir belki de taleplerinin göz önüne alınmasında direnecek iki rakip de onunla kalmayı isteyecekler. İşte Francis Gordon'u kaygılandıran da bu, böylesi koşullarda uzun bir kışlama olasılığıydı. Zavallı

Jenny'yi, annesini, kız kardeşini, dönüşlerini bekleyerek saatleri sayan tüm o sevgili varlıkları düşünüyordu!

2-3 Ağustos gecesi takımadanın üstünde gerçek bir fırtına koptu. Bostonlu gökbilimci, dönme hızı sürekli düşen göktaşını yirmi saat önce adanın üstünden geçerken görebilmişti. Ama hangi yükseklikte, havanın durumu bunu öğrenmesini engellemişti. Ve kasırganın şiddeti öyleydi ki birkaç yürekli meraklı "göktaşını cehenneme götürüp götürmeyeceğini" kendi kendilerine soruyorlardı!

Açıkta kalmak olanaksız oldu ve Upernavik'in küçük evleri bunca insanı konuk edemezdi. Bu durumda gemilere kapanmak gerekti ve iyi ki şiddetli rüzgâr doğudan geldi, çünkü açıktan gelmesi durumunda hiçbiri demirleri üzerinde kalamazdı.

3 Ağustos gününde hiçbir dinme baş göstermedi ve izleyen gece öyle bir bozdu ki *Mozik*'in kaptanı, aynen *Oregon*'unki gibi gemisi için ciddi endişelere kapıldı. Birbirlerine bir yarım halat uzaklıkta demirlemiş olmalarına rağmen iki gemi arasında her tür iletişim olanaksız oldu.

Bununla birlikte 3-4 Ağustos gecesinin ortasında fırtınanın şiddeti azalır gibi oldu. Birkaç saat sonra dinerse tüm yolcular, hiç kuşku yok toprağa ayak basmak için bundan yararlanacaklardı. Bu 4, düşüş için aşağı yukarı kesin olarak saptanan tarih değil miydi?...

Ve işte sabahın yedisine doğru sağır edici bir patlama sesi duyuldu ve öylesine sertti ki ada temelinden sarsıldı...

Bir yerli Bay de Schack'ın kaldığı eve doğru koşuyordu ve büyük haberi getiriyordu...

Göktaşı Upernavik Adası'nın kuzeybatı ucuna düşmüştü.

XVI. Bölüm

Belki okuyucu biraz üzüntüyle okuyacak
ama tarihi gerçek, yazarı meteorsal
yıllıkların kaydedecekleri gibi ve
olduğu gibi yazmak zorunda bıraktı.

Elbette tufandan bu yana dünyada sonsuz yankılanan çok sayıda haber vardır ama meteorun Upernavik Adası'na düşerek çıkardığı -en azından manevi olarak- gürültüden daha yükseği hiç olmamıştır. Doğrudur, Avrupa ve Amerika'da, aynı gün denize açılan kruvazörün, Yeni Britanya'ın ilk semaforuna onu göndermesiyle, onun da bunu derhal Eski ve Yeni Kıta'ya ulaştırmasıyla ancak birkaç gün daha sonra öğrenildi.

Ama burada, Upernavik'te tüm adaya ve takımadada demirlemiş olan on kadar gemiye yayılması için bir dakika yeterli oldu.

Bir anda yolcular gemilerden indiler, Bay Dean Forsyth ve Bay Hudelson, ilkler, arkalarından Omicron; Her biri babalığı konusunda hak iddia ettikleri bu çocuğu görecek tam bir baba telaşı içinde... Francis Gordon'un gerekirse araya girmeye hazır olarak onlara eşlik ettiğini eklemek boşuna. Gerçekte Bay Forsyth ve Bay Hudelson şimdi birbirlerine kızdıklarından çok daha fazla Danimarka Hükümeti'ne kızıyorlardı. Bu hükümet, kâşif haklarını tanımadığını iddia etmiyor muydu?...

Bay Seth Stanfort, yere ayak basar basmaz bu üç günlük kötü hava sırasında bir daha görmemiş olduğu Bayan Arcadia Walker'ın yanına gitti. Şu anda içinde bulundukları dostluk ilişkileriyle göktaşını bulmaya birlikte gitmeleri doğal değil miydi?...

"Sonunda... düştü Bay Stanfort" dedi yanına gelir gelmez Bayan Arcadia Walker.

"Sonunda düştü" diye yanıt verdi.

"Sonunda... düştü!" diye tekrarlamıştı ve tekrarlıyordu hâlâ adanın kuzeybatı ucuna doğru yönelen tüm o kalabalık.

Yine de iki kişi, meraklılar kitlesinden bir çeyrek saat daha öndeydiler; bunlar, geldiklerinden bu yana kaldıkları Danimarka konaklama yerinden doğrudan yola çıkmış Bostonlu gökbilimci ve Bay de Schack'ydı.

"Temsilci göktaşının mülkiyetini alacak ilk kişi olacak!..." diye mırıldanıyordu Bay Forsyth.

"Ve ona el koyacak!" diye mırıldanıyordu doktor Hudelson.

"El koymak?... Kim bilebilir?..." diye yanıt veriyordu Francis Gordon, onda bu kuşkuyu uyandıran nedeni belirtmeksizin.

"Ama bu bizim haklarımızın göz önüne alınmasını engellemeyecektir!..." diye haykırdı Bay Dean Forsyth.

"Hayır, kesinlikle!" diye belirtti Bay Stanley Hudelson.

Görüyorsunuz, birinin yeğeni, ötekinin eski müstakbel damadı son derece memnundu, Kral Christian'ın ve iki milyonluk İskandinav tebaasının iddialarına karşı aynı düşmanlıkta çıkarları örtüşüyordu.

Mutlu bir koşullar çakışmasının ardından sabahın üçüyle dördü arasında hava durumu tümüyle değişmişti. Rüzgâr güneye doğru düştükçe fırtına dinmişti. Güneş üstünde günlük eğrisini hâlâ çizdiği ufukta, sadece birkaç derece yükseliyor olsa da en azından ışığıyla zayıflayan son bulutların arasından parlıyordu. Artık yağmur yok, artık sert rüzgâr yok, açık bir hava, dingin bir gökyüzü, sıfır santigradın üstünde sekiz-dokuz derece arasında kalan bir sıcaklık.

Ve Avrupa ve Amerika'dan gelen bu yolcular arasında şunları söyleyecek yeterince "Groenlandlı" bulunuyordu:

"Elbette havanın bozulması meteorun yaklaşmasından, Yerküre'mize yakınlığı kendini hissettiri-

yordu ve düştüğünden bu yana güzel hava geri döndü."

Konaklama yeriyle burun arası, kuzeybatı yönüne doğru adamakıllı bir fersah olarak hesaplanabilirdi ve yayan aşılması gerekecekti. Upernavik, herhangi bir aracı sağlayabilecek gibi değildi. Kaldı ki kayalık yapıda, yeterince düz bir arazide çok zahmet çekmeden yol alınacaktı; engebeler ciddi bir biçimde sadece kıyının çevresinde kendini gösteriyordu. Orada denize doğru alçalan birkaç yar yükseliyordu.

Göktaşı tam da bu yarların ötesine konmuştu ve konaklama yerinden fark edilemiyordu.

Büyük haberi ilk ulaştıran yerli, kalabalığın başında yürüyordu, hemen ardında Forsyth, Hudelson beyler, Omicron, Bay de Schack ve Bostonlu gökbilimci.

Biraz geride Francis Gordon, dayısı ve doktoru, onları kendi hallerine bırakmaya istekli ama meteoru... meteorlarını görmenin üzerlerinde yaratacağı etkiyi görmekte sabırsız olarak göz hapsinde tutuyordu!

Francis Gordon, zaten Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker'la birlikte yol alıyordu. İki sabık eş, Whaston'da evlilikleri sırasında geçen saatleri hiç unutmuyorlardı ve iki aile arasındaki kopmadan ve bu kopmanın sonuçlarından haberdardılar. Her ikisi de Francis Gordon'un zor durumuyla içtenlikle ilgileniyorlar ve mutlu bir son diliyorlardı.

"Düzelecektir" deyip duruyordu durmaksızın Bayan Arcadia Walker.

"Umarım" diye yanıt veriyordu Francis.

"Ama belki de göktaşının denizin derinliklerinde yitip gitmesi daha iyi olurdu..." diye belirtiyordu Bay Seth Stanfort.

"Evet... herkes için!" diye açıklıyordu Bayan Arcadia Walker büyük anlayışla.

Ve yineledi:

– İnanın, Bay Gordon, her şey yoluna girecek!... Biraz güçlük, sıkıntı, kaygı evlenmeden önce iyi olmuyor değil!... Birleşmeler aşırı kolay olduğunda aynı biçimde bozulma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyorlar! Doğru değil mi Bay Stanfort?...

– Kuşkusuz Walker hanımefendi ve biz örnek oluşturabiliriz! Anımsıyor musunuz, at üstünde, ayağımızı yere basmadan o saygıdeğer sulh yargıcı tarafından evlendirilmiştik, çok şaşırmış görünmedi, bu bir bilge olduğunu gösteriyor!... Evet, bu biçimde gerçekleşti... ve boşanma zamanı...

"Altı hafta sonra geri döndük!..." diye yanıt verdi gülümseyerek Bayan Arcadia Walker. "Evet, Bay Gordon, Bayan Jenny Hudelson'la at üstünde evlenmeyerek, mutluluğu yakalayacağınızdan daha çok emin olursunuz!"

Şunu söylemek boşuna; bu meraklı kalabalığı, bu yolcu toplu göçü ortasında Bay Seth Stanfort, Bayan Arcadia Walker ve Francis Gordon, şu anda meteorla hiç meşgul olmayan, ondan hiç söz etme-

yen, muhtemelen Bay John Proth'un da yapmış olabileceği gibi felsefe yapan birkaç kişi olmalıydılar.

Hepsi hızlı gidiyordu. İzlenecek yol kalmamıştı, Upernavik dolaylarında hiçbir zaman olmadıkları kadar şaşkın çok sayıda kuşun üzerlerinden kaçıp gittiği cılız bodur ağaççıkların serpiştirilmiş olduğu bir düzlük vardı.

Bir yarım saatte fersahın dörtte üçü alındı ve geriye artık aşılacak yalnız bir bin metre kadar kalıyordu. Ama göktaşı hâlâ yarın en uç bölümünün arkasında gözlerden saklanıyordu. Sabahtan bu yana bu yerde olması... hiç kimse bundan şüphe duymak istemiyordu. Groenlandlının hata yapmış olması kabul edilmezdi. Düşme sırasında oradaydı, bir çeyrek fersah uzaklıkta. Gürültüyü duymuştu ve daha uzakta olsalar da daha başkaları da onu duymuşlardı.

Bundan başka etkisi daha şimdiden hissedilen ve oldukça garip olmayı sürdüren bir durum oluşuyordu. Hava sıcaklığı yükselme eğilimindeydi. Hiç kuşku yok, adanın bu kuzeybatı burnu dolaylarında sıcaklıkölçer, Upernavik yerleşim birimiyle birkaç derecelik fark göstermişti. Çok hissedilir olmuştu ve hatta sıcaklık amaca yaklaşıldıkça daha şiddetli oluyordu.

"Bu göktaşının gelişi, bu dolaylarda yalnız havayı değiştirmekle kalmayacak aynı zamanda takımadanın ikliminde de değişikliklere yol açacak mıydı?..." dedi gülerek Bay Stanfort.

"Bu Groenlandlılar için son derece mutluluk verici olacak!" diye karşılık verdi aynı tonda Bayan Arcadia Walker.

"Altın kürenin hâlâ kor durumunda olması mümkün," diye düşüncesini belirtti Francis Gordon, "yaydığı ısı belli bir çapta kendini duyuruyor..."

"İyi!" diye yüksek sesle belirtti Bay Seth Stanfort "soğuması için beklememiz gerekecek mi?..".

"Adanın üstüne düşecek yerde dışına düşseydi soğuması daha çabuk olurdu!" diye karşılık verdi Francis Gordon, dayısı ve Doktor Hudelson'u öfkeden zıplatacak düşünce aklına gelince.

Ama iki rakip onu duyamazlardı. Omicron'la onlar ilerlemişlerdi; daha şimdiden yüzlerinin terini siliyorlardı ve birinin ötekinden önce varamayacağına kesin gözüyle bakılabilirdi.

Kaldı ki Bay de Schack ve gökbilimci Bay Wharf da terliyorlardı aynı biçimde ve tüm kalabalık ve böyle bir şölende daha önce hiç bulunmamış olan Groenlandlılar da.

Daha bir beş yüz adım ve meteor, yarın döndüğü yerde üzerinde toplanacak bir sürü göze görünecekti ve de tüm göz alıcı ihtişamıyla...

Ve kimbilir?... Belki de parçasını bile tutmak ve hatta ona yaklaşmak bile olanaksız olacaktı?...

Sonunda yerli rehber adanın burnunun ucunda geride durdu. Daha fazla ilerleyemediği açıktı.

Bay Forsyth, Bay Hudelson ve Omicron bir anda ona ulaştılar ve yanında durdular. Sonra Bay de

Schack, Bay Wharf, Bay Seth Stanfort, Bayan Arcadia Walker, Francis Gordon, nihayet filotillanın Baffin Deniz'i dolaylarına boşaltmış olduğu tüm o meraklı sürüsü geldi.

Evet, daha uzağa ya da daha doğru deyişle daha yakına gitmek olanaksız ve göktaşı hâlâ beş yüz adım ötedeydi!...

Bu düpedüz, yer çekiminin tuttuğu atmosferde dört aydan bu yana geçip duran altın küreydi. Uzayın yüksek kesimlerinde yörüngesini çizdiği zamanlardaki gibi ışıldamıyordu artık! Ama parlaklığı öyleydi ki gözler üzerinde kalamıyordu. Sıcaklığı, 1768'de düşen kor halindeki taşınki gibi ergime noktasına yakın bir dereceye yükselmiş olmalıydı -hızının azalması onu daha o zamandan zayıflatmış olmasına rağmen atmosferin daha yoğun tabakalarıyla karşılaştıkça sıcaklık artmış olmalıydı. Ama olağanüstü göktaşı, uzayda yörüngesini çizerken yakalanamaz olsa da şimdi, yeryüzü toprağı üzerinde dururken pekâlâ daha az öyle değil gibi görünüyordu.

Kıyı bu yerde, yerli dilinde *unalak* adıyla bilinen şu kayalıklardan biri olan bir tür düzlükten oluşuyordu. Açıklara doğru eğimli, deniz düzeyinden itibaren bir otuz ayak kadar yükseliyordu. Göktaşı, bu düzlüğün tam kıyısına oturmuştu. Birkaç metre daha solda olsa, yarın eteklerinin gömülü olduğu uçurumlarda yutulmuş olacaktı.

"Evet!" demekten kendini alamadı Francis Gordon, "Evet! yirmi adım daha ötede dipteydi..."

"Oradan kesinlikle çekip çıkarılamazdı..." diye ekledi Bayan Arcadia Walker.

"Ama Bay de Schack bunu istemiyor" diye belirtti Bay Seth Stanfort, "Daha Kral Christian'ın kasalarına girmesi gerekiyor!"

Aslında bugün yarın orada da olacaktı. Bu sadece sabır sorunuydu. Soğumasını beklemek yeterli olacaktı ve bir kuzey kışı yaklaşırken, bu hiç de gecikmeyecekti.

Bay Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson oradaydılar, hareketsiz, gözlerini yakan bu altın yığını manzarasıyla adeta hipnotize olmuşcasına. Her ikisi de ileri gitmeyi denemişler ve her ikisi de gerilemek zorunda kalmışlardı, sabırsız Omicron da aynı şekilde, on adım daha, bir rozbif gibi kızaracaktı! Beş yüz adımlık bu mesafeden sıcaklık, altmış dereceye ulaşıyordu ve meteorun yaydığı ısı havayı solunamaz kılıyordu.

"Ama sonunda... orada... orada.... adanın üzerinde duruyor.... denizin dibinde değil!... Dünya için kayıp değil.... Şu şanslı Danimarka'nın ellerinde!... Beklemek.... Beklemek yeterli olacak..."

Boğucu sıcaklığın yarın o köşesinde alıkoyduğu meraklılar böyle deyip duruyorlardı!

Evet! Beklemek... ama ne kadar zaman? Yetmiş üçüncü enlemin ötesindesiniz, birkaç hafta sonra kuzey kışı, bu yörelere bir yığın buz gibi soğuk rüzgârlarını, kar fırtınalarını getirmek, sıcaklığı sıfırın altında elli dereceye düşürmek zorunda, bu

konuda hiçbir kuşku yok. Ama göktaşı bir ay, iki ay soğumaya direnmeyecek miydi?... Bu tür maden kütleleri böyle sıcaklıklara maruz kaldıklarında uzun süre yanar durumda kalabiliyorlar ve havataşlarında, son derece küçük hacimdeki göktaşlarında bu durumla çok sık karşılaşıldı!...

Üç saat geçti ve kimse oradan ayrılmayı düşünmüyordu. Göktaşına yaklaşmanın mümkün olmasını mı beklemek istiyorlardı! Ama bu elbette ne bugün ne de yarın olacaktı ve buraya bir kamp yeri kurmak, oraya yiyecek içecek taşımak için de gemilere geri dönmek gerekiyordu...

"Bay Stanfort," dedi Bayan Arcadia Walker, "bu kor halindeki yığını soğutmak için birkaç saat yeterli olacak mı dersiniz?..."

– Ne birkaç saat ne de birkaç gün yeterli Bayan Walker!

– Pekâlâ *Oregon*'a döneceğim, öğleden sonra geri dönme pahasına da olsa..

"Birlikte gidelim" diye önerdi Bay Stanfort, "Ben de *Mozik*'e döneceğime göre. Sanırım öğle yemeği saati geldi..."

"Bu benim düşüncem" diye karşılık verdi Bayan Walker ve "Eğer Francis Gordon da aynı şekilde düşünüyorsa..."

"Kuşkusuz Walker hanımefendi" diye karşılık verdi genç adam, "ama dayımla Doktor Hudelson'u yalnız bırakmak... Benimle gelmeyi isteyecekler mi?... Korkarım geri çevirecekler..."

Ve Bay Dean Forsyth'ye giderek:

"Geliyor musunuz dayı?" diye sordu.

Bay Dean Forsyth yanıt vermeksizin ileriye doğru on adım kadar attı ve sanki bir fırının ağzı önünde tehlikeye atılmış gibi aceleyle geri çekilmek zorunda kaldı.

Onu izlemiş olan Doktor Hudelson da daha az olmayan bir telaşla geri geldi.

"Haydi dayı," diye başladı Francis Gordon. "Haydi Bay Hudelson, gemiye dönmenin zamanı! Hay Allah!... Göktaşı şimdi uçmayacak!... Onu gözlerinizle yemeniz, midenizi dolduracak olan bu değil!"

Francis Gordon bir iki sözcük bile alamadı ve boyun eğdi. O nedenle Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker, arkalarında açlığın kendi gemilerine geri götürdüğü yüzlerce meraklı, yerleşim yeri yoluna onsuz düştüler. Bay Forsyth, Bay Hudelson, Francis Gordon'a gelince, onlar ancak akşama, açlıktan perişan döndüler ve ikinci ziyareti ertesi güne bıraktılar.

O 5 Ağustos'ta daha saat yedide yolcular, yerleşim birimi sakinleri, yerliler, Bay Forsyth ve doktor birinci sırada olmak üzere görev yerlerinde buluşuyorlardı.

Göktaşının hep orada, *unalak*'ın üstünde olduğunu, yoğun bir ısı yaydığını söylemeye gerek yok. Bir önceki günden bu yana sıcaklığı düşmüşe benzemiyordu. Hava yanan sızıntılarıyla doluyordu. Ağustosta olmak yerine ekimde olsaydık çevresin-

deki dört, beş yüz metrelik bir yarıçapta kardan iz kalmazdı.

Yine de en sabırsızlar, en inatçılar -adlarını söylemeye gerek yok- yirmi adım kadar yaklaşabildiler ama bir yirmi kadar daha ötede tutuşmuş hava onları bitirebilirdi.

Kaldı ki söz konusu olan bu sabırsızlar arasında ne Bay Seth Stanfort, ne Bayan Arcadia Walker hatta ne Uluslararası Komisyon'un üyesi sayılmalıydı. Bay de Schack artık Danimarka'nın trilyonları için korkmaması gerektiğini biliyordu. Orada devletin kasalarındaki kadar güvenlikteydiler. Şu anda el konulamıyordu, olsun ve aylarca mı beklemek gerekliydi, bu yanan kütle üzerinden tüm bir kuzey kışının geçmesi mi gerekliydi? Oluşturduğu bin iki yüz altmış bin tonu Avrupa'dan gönderilen gemilere paylaştırmadan önce bırakılacaktı sakin sakin soğuyacaktı. Ve Kopenhag'a ya da öteki Danimarka limanlarına taşımak için her birine yalnız bin tondan en az bin iki yüzü gerekecekti.

Yine de ve şu gözlem o sabah Francis Gordon tarafından yapıldı, bunu Seth Stanfort'a iletti, o da Bayan Arcadia Walker'a aktardı, ona öyle geliyordu ki göktaşının konumunda dünden bu yana hareketsiz durduğu kayalık üstünde hafif bir değişiklik olmuştu. Biraz daha denize doğru mu kaymıştı? Korkunç ağırlığı altında toprak, en sonunda uçuruma yuvarlanmasına yol açabilecek biçimde yavaş yavaş alçalıyor muydu?

"Bu durum, dünyayı ayağa kaldıran bu mesele için garip bir son olacaktır!..." diye belirtti Bayan Arcadia Walker.

"Belki de en az kötüsü olmayacak bir son...." diye yanıt verdi Bay Seth Stanfort.

"En iyisi olacak!..." diye iddia etti Francis Gordon.

Oysa bu berikinin işaret ettiğini, yani göktaşının denizden yana aşamalı kayışını, birazdan hepsi de fark edebildi. Artık kuşku yok, toprağın direnci yavaş yavaş kırıldı ve eğer bu hareket durdurulmazsa yerinden oynayan altın küre sonunda düzlüğün kıyısına kadar yuvarlanacak ve denizin derinliklerine gömülecekti.

Bu genel bir düş kırıklığı, muhteşem göktaşını konuk etmeye layık olmayan o *unalak*'a karşı bir hoşnutsuzluğa yol açtı. Adanın içlerine ya da tercihen Groenland kıyısının, aç insanlık için asla kaybolma tehlikesinin bulunmadığı o sarsılmaz bazalt yarlarına niçin düşmemişti!

Evet, kayıyordu, göktaşı ve düzlüğün korkunç ağırlığı altında birdenbire çökmesi, belki de bir saat meselesiydi, hatta daha da az bir dakika meselesiydi!...

Ve böyle bir felaketi önlemek için hiçbir şey , bu kaymayı durdurmak için hiçbir şey, göktaşını kaldırıncaya değin bu beceriksiz *unalak*'a alttan destek vermek için hiçbir şey yapamamak!...

Bay de Schack, felaketin her an gelebileceğini bizzat anladığında göğsünden kopan, bir dehşet

çığlığı gibi oldu. Danimarka'yı milyarder yapacak bu tek fırsata elveda!.. O, Kral Christian'ın tüm tebaasını zenginleştirme beklentisine elveda!... O Almanya'dan Schlewig-Holstein satın alma olasılığına elveda!...

Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson'a gelince, kesin yuvarlanmaya dönüşecek ilk kıpırtıları gördüklerinde Francis Gordon akıllarını yitirmelerinden korktu. Kollarını umutsuzca uzatıyorlardı. Yardıma çağırıyorlardı, bu çağrıya karşılık vermek olasıymış gibi!

"Benim göktaşım!..." diye haykırıyordu biri.

"Benim göktaşım!..." diye haykırıyordu öteki.

"Bizim göktaşımız!..." diye haykırdılar daha belirgin bir hareket altın küreyi uçuruma yaklaştırdığı anda!...

O anda, bu tutuşmuş ortamın ortasına Omicron'la aynı anda ileri doğru atıldılar... Bay Stanfort ve Francis Gordon onları yakalayamadan bir yüz adım kadar yaklaştılar! Düşeceklerini hissettiklerinde birbirlerine tutundular, sonra hareketsiz yere yığıldılar...

Francis Gordon onlara doğru derhal atılmıştı, Bay Seth Stanfort onu izlemekte tereddüt etmedi... Ve kuşkusuz kendisini tehlikeye attığını görünce Bayan Arcadia Walker eski eşinin karşı karşıya bulunduğu tehlikeden dehşete düşmüştü, çünkü ağzından bir çığlık döküldü:

"Seth!... Seth!..."

Francis Gordon ve Seth Stanfort arkalarında birkaç yürekli izleyiciyle yerde sürünmek, hava o kadar solunamazdı ki ağızlarını bir mendille kapatarak sürünerek gitmek zorunda kaldılar.... Sonunda hepsi Bay Forsyth ve doktorun yanına vardılar; onları kaldırdılar, bağırsaklarına değin yanabilecekleri, aşılmasına izin verilmeyen o sınıra taşıdılar...

Birkaç adım daha ilerde olan Omicron'a gelince daha şimdiden tutuşmuştu denebilir!...

İyi ki bu üç, tedbirsizlik kurbanı zamanında kurtarılmıştı... Hiçbir tedaviden kaçınılmadı... Yaşama yeniden döndüler ama yazık! Umutlarının yok oluşunu izlemek için!...

Saat tam olarak sabah sekiz kırk yediydi. Güneş ışığıyla sürekli aydınlattığı ufku daha yeni sıyırıp geçmişti, yükseliyordu.

Göktaşı, bu eğimi artmış düzlükte kah kendi hareketiyle, kah ağırlığı altında yüzey azar azar daha da eğimini artırdığı için ağır ağır kaymaya devam ediyordu. Altında diklemesine yarılmış *unalak* yamacının derinlemesine sulara gömüldüğü sivri buruna doğru yaklaşıyordu.

Her yandan çığlıklar yükseldi ve o anda kalabalığın heyecanının nereye vardığını düşünmek olası değil.

"Düşecek... Düşecek!..."

Bu korku sözcükleri tüm ağızlardan çıkıyordu ve susan bir tek Francis Gordon vardı!...

Altın küre hareketsiz kalmıştı!... Ah! Hepsi daha öteye yuvarlanmayacağı, eğim bu yerde daha az belirgin olduğundan düzlüğün sivri ucunu geçmeyeceği umuduna kapıldı. Evet! Şimdi bu yerde kalma şansı vardı!... Ve artık orada aşama aşama soğuyacaktı... Ve ona yaklaşmak mümkün olacaktı... Ve Danimarka Hükümeti temsilcisi sonunda bu gök hazinesine el koyacaktı!... Ve Bay Forsyth ve Bay Hudelson onu bol bol okşayabileceklerdi!... Ve bin kadar geminin, altından yüklerini almak için Upernavik'e gelmelerini beklerken onu her tür kötülükten korumak amacıyla önlemler alınacaktı!...

"Pekâlâ Bay Stanfort, kurtuldu mu, göktaşı?"

Kumsala yaklaşmış olan Bayan Arcadia Walker'ın bu sorusuna bir yanıt olarak korkunç bir çatırtı duyuldu... Kaya pes demişti ve meteor denize uçuyordu...

Eğer kıyının yankıları kalabalığın korkunç uğultusunu yansıtmadıysa bu, uğultunun bulutları yırtan yıldırımın gürlemesinden daha şiddetli bir patlamanın çatırtısıyla o anda boğulmasındandır!...

Adanın yüzeyinden bir hava dalgası gibi geçti ve istisnasız tüm seyirciler dayanamayarak yere devrildiler...

Göktaşı atmosfer tabakalarını geçerken patlayan bir yığın öteki havataşı ya da göktaşı gibi patlamıştı... Ve aynı zamanda yüksek sıcaklığının etkisiyle sular buhar fırtınası halinde savruluyorlardı!...

O nedenle öyle oldu ki göktaşının düşmesiyle kabaran inanılmaz bir dalga kıyıya atıldı ve karşısında hiçbir şeyin direniş gösteremeyeceği bir öfkeyle yere döküldü.

Ne yazık ki Bayan Arcadia Walker, bu dalgaya yakalandı, sıvı kitle kumsala doğru geldiğinde yere devrildi, sürüklendi!...

Bay Seth Stanfort, yardım için atılmıştı, neredeyse kurtarma umudu olmadan, hayatını onun için tehlikeye atarak ve tek bir yerine iki kurbanın sayılmak zorunda kalınacağı öylesi koşullarda!...

Seth Stanfort, genç kadına sürüklendiği sırada ulaşmayı başardı ve bir kayaya tutunarak bu canavar dalganın anaforuna karşı koyabildi...

O anda Francis Gordon ve başka birkaçı onlara doğru atıldılar ve onları kumsalın geri kesimine getirdiler.

Bay Seth Stanfort daha bilincini yitirmemişti ama Bayan Arcadia Walker hareketsizdi. En acil tedaviler onu yaşama döndürdü ve eski kocasının elini sıkarak ona özel sözcüklerle şöyle dedi:

"Kurtarılmam gerektiği anda kesinlikle belliydi ki, sevgili Seth'im kurtarıcı siz olacaktınız!"

Ama muhteşem göktaşı, Bayan Arcadia Walker'dan daha az mutlu, uğursuz yazgısından kaçamamıştı! Uçuruma uçmuştu ve duyulmamış çabalar pahasına yarın eteklerindeki bu derin tabakalardan çekip çıkarılabileceği varsayılsa bile, bu umuttan vazgeçmek gerekiyordu...

Aslında çekirdek patlamıştı. Binlerce kırıntısı açıklara saçılmıştı ve Bay de Schack, Bay Dean Forsyth, Doktor Hudelson kıyıda birkaç parçasını bulmaya çalıştılar, boşuna aramalar, bu dört milyardan, olağanüstü göktaşından geriye hiçbir şey kalmamıştı!

XVII. Bölüm

Salt hayal gücü bu öyküye ilişkin son olayların aktarıldığı ve içinde son sözün Whaston Sulh Yargıcı Bay John Proth'a kaldığı son bölüm.

Şimdi bu binlerce meraklının merakları giderildiğine göre artık yola koyulmalıydılar. Giderildi, belki de değildi. Tüm sonucu, bu kayalık düzlükte birkaç saatliğine ama dört yüz metreden daha yakınına yaklaşılamadan meteoru görmüş olmak olan böyle bir yolculuğun yorgunluklarına, kutup havzasına bir gezinin masraflarına değer miydi? Ve uçuruma uçmamış olsaydı, Gökyüzünün Yeryüzüne bu değerli armağanı sonsuza değin yok olup gitmiş olmasaydı bile!... Tüm dünyayı ve özellikle Büyük Britanya, Birleşik Devletler, Rusya, Norveç, Afganistan, Nikaragua, Kosta Rika ve nihayet Danimarka'yı hırsla dolduran bu iş

için ne üzüntü verici son! Demek ki bilim insanları hiç hata yapmamışlardı... Altın küre Danimarka'nın koloni alanına giren topraklardan birine düşmüştü... Ve şu anda ondan artık geriye bir şey kalmamıştı ve Upernavik Adası'nın kuzeybatısındaki bu kumsalın kumlarına göktaşının tek bir zerresi karışmamıştı...

Yeryüzü görüş alanlarının birinin üstünde binlerce milyar değerinde bir ikinci meteorun ortaya çıkacağına güvenmek uygun düşer miydi?... Hayır, kesinlikle hayır!... Böyle bir olasılık kuşkusuz bir daha belirmeyecekti. Uzayda o altın yıldızlardan dolaşanların olması, mümkündü ama yeryüzünün çekim alanına atılmaları şansı o kadar zayıf ki hiç kimse buna en küçük bir değer atfedemiyordu.

Ve özetle çok iyi olmuştu. Dört trilyonluk altını dolaşıma sokmak, bu madenin -hiçbir şeyi olmayanlar için beş para etmez, her şeyi olanlar için çok değerli- tümüyle değerini yitirmesine yol açardı. Hayır!... Danimarka'nın onu bir müze meteorsal nesnesi olarak bir vitrine kapatma ve duka altını, (kuron)[1] ve öteki Danimarka paraları biçiminde ortaya hiç çıkarmama sağduyusunu göstermemesi durumunda, mülkiyeti dünya mali piyasalarını karma karışık edecek olan bu göktaşının yok olup gitmesinde üzülecek hiçbir şey yoktu!

Yine de bu sonucu, ilgililerin bunu bir düş kırıklığı olarak kabul etme hakları vardı elbette. Bay

1. Çizilmiş bir sözcüğün yerine "kuronu" koyuyoruz.

Dean Forsyth ve Bay Stanley Hudelson, göktaşlarının patlamış olduğu yere, seyretmeye ne acılarla gittiler! Ve kumsalda boşuna birkaç kırıntı aradılar... Bay de Schack'ın kendi ülkesi için istemeyeceğini varsayarak bir kravat iğnesi ya da bir kol düğmesi yaptırabilecekleri bu göksel altından bir tohum kadar bile yoktu!

Kaldı ki ortak acılarında iki rakip artık kıskançlıklarının etkisi altında değil gibiydiler ve bu Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker'ı gerçekten memnun ederken Francis Gordon'u sonsuz sevindiriyordu. Bu iki eski dost, artık var olmayan bir meteora adlarını bile veremeyecek olduklarına göre niçin korkunç bir düşmanlık sınırları içinde kalacaklardı.

Bu durumda artık bu Groenland yörelerinden uzaklaşmak, -avcılık argosunda doğru bir ifadeyi kullanırsak- "eli boş" dönmek, Avrupa, Asya, Amerika'nın daha az yukarılardaki enlemlerine ulaşmak gerekiyordu. Altı hafta geçmeden Baffin Denizi, Davis Boğazı kullanılamaz olacaklardı, buzullar oraları kaplayacak ve şu anda Upernavik önünde demir atmış olan filotilla sekiz aylığına yerinden kıpırdayamaz duruma gelecekti. Oysa bu yolculardan hiçbiri için bu uzak kuzey bölgelerinde kışı geçirmek uygun değildi.

Ah! Eğer göktaşı hâlâ orada olsaydı, eğer ilkbahara kadar altın kürenin yanında nöbet tutmak gerekseydi, hiç kuşku yok Bay de Schack, belki de

Bay Dean Forsyth ve Doktor Hudelson bir kuzey kışının şiddetine meydan okuyacaklardı. Ama havacıydı göktaşı, denizci olmuştu ve hatta denizaltıcı: Artık onunla ilgilenilmemeliydi..

Tüm bu İngiliz, Amerikan, Danimarka, Fransız, Alman, Rus gemileri, 7 Ağustos sabahında Upernavik Takımadası arasından seyretmeyi kolaylaştıran güzel bir kuzeydoğu meltemiyle demir aldılar. Zaten yelkenliler değillerdi ve iyi çalışan bu buharlı gemilerin pervaneleri onları çabucak boğazın dışına çıkaracaktı. Bay Forsyth ve Omicron, Doktor Hudelson, Francis Gordon'un *Mozik*'teki kamaralarına döndüklerini söylemenin bir yararı yoksa da, Bay Seth Stanfort'un da yaptığı gibi Bayan Arcadia Walker'ın da oraya bindiğini söylemek için durum öyle değil. Bay de Schack doğrudan Kopenhag'a dönen bir Danimarka gemisinde yolculuk yaptığından kamarası boş kalmıştı ve en kısa yoldan Amerika'ya dönmek isteyen bayan yolcunun hizmetine sunulabilmişti.

Davis Boğazı'nı geçiş, deniz tutmasına karşı kötü hazırlanmış mideler için çok kötü olmadı. Groenland kıyısını izleyen *Mozik* açıktaki dalgalardan korunuyordu ve bu yolcular ciddi bir biçimde etkilenmeden Farewell Burnu'nu 15 Ağustos akşamı geride bıraktılar.

Ama o andan itibaren yalpalamalar ve sallamalar yeni kurbanlar almakta gecikmedi ve bir tek meraklarını tatmin için bunca yararsız ve zahmetli bir

yolculukta serüvene atılmış olmaktan kimbilir kaçı pişman oldu!

Bay Forsyth ve Bay Hudelson, bu durumda yeniden o iğrenç midesi bulananlar topluluğunda bir araya geldiklerini gördüler ve Francis Gordon ihtimamlarını aralarında sürekli paylaştırıp durdu.

Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker'a gelince uzun yolculuklar alışkanlığıyla her tür olumsuzluktan uzak kaldılar ve onlar için zaman hoş sohbetlerle akıp gitti. Geçmişten mi söz ediyorlardı, gelecekten mi söz ediyorlardı? Büyük soru... Konuşmalarına çoğunlukla karışan Francis Gordon boşanma engeliyle birbirlerinden ayrılmış olan iki eski eşin arasında hep karşılıklı bir sempatinin var olduğunu görebildi.

Mozik Amerikan kıyılarında, önünde göründüğü ilk semafor yerleşim birimine, hem yakında döndüğünü hem de Kuzey Denizi'ndeki bu seferin sonucunun ne olduğunu bildiren bir bilgi gönderdi.

Meteordan, Upernavik Adası'na düşüşünden ve Baffin Denizi derinliklerine gömülmesiyle ilgili ilk haber böylece bu buharlı gemiden gelmiş oldu.

Bu haber olağanüstü bir çabuklukla yayılmış olsa da, telgraf telleri ve kabloları Eski ve Yeni Dünya'ya onu birkaç saat içinde ulaştırmış olsalar da, acınası sonunun ne olduğu öğrenildiğinde duyarlılık büyük olsa da, ısrar boşuna insanların merakını ve de açgözlülüğünü üzerine bol bol çekmiş olan bu göktaşı hakkında biraz gülünç şeyler de söyle-

nebilecektir. Halkın yas tuttuğunu iddia etmek belki abartılı olacaktır ama bununla birlikte Amerika'da, bu meteorolojik düş kırıklığıyla alay eden bir tek Whaston'un şu sorumsuz *Punch*'u oldu.

Mozik, yolcuların çoğunluğunun hiç de hoşnut kalmadıkları, doğu rüzgârlarıyla çok sık allak bullak olan bir seyirin ardından 27 Ağustos tarihinde Charleston Limanı'na demir attı.

Güney Karolina'dan Virginia'ya uzaklık çok fazla değil ve zaten demiryolları Birleşik Devletler'de hiç yok değil. Buradan şu çıkıyor ki hemen ertesi gün, 28 Ağustos'ta, Bay Dean Forsyth ve Omicron bir yandan, Bay Stanley Hudelson öte yandan, birinciler Elizabeth Sokağı'ndaki kuleye, ikinci Morris Sokağı'ndaki burca dönüş yolundaydılar.

Mozik'in Amerikan semaforundan yakında döneceğinin bildirilmesinden bu yana bekleniyorlardı. Charleston treni üç yolcuyu bıraktığında Bayan Hudelson ve iki kızı Whaston garında bulunuyorlardı.

Kendilerine gösterilen karşılamadan gerçekten sadece etkilenebilirlerdi. Ne Bay Forsyth ne de doktor, Francis Gordon'un nihayet karısı olacak nişanlısını kollarında sıkmasından ne de Bayan Hudelson'u içtenlikle kucaklamasından şaşırmış görünmediler. O şaşkın Bayan Loo'ya gelince işte o da şöyle söyleyerek Bay Dean Forsyth'nin boynuna atıldı:

"Pekâlâ, bitti değil mi?"

Ve aslında bitmişti ve alışkın oldukları dilde Latinler doğal olarak şöyle derler: Sublata causa, tollitur effectus. Nedensiz sonuç olmaz. Yöre gazeteleri tam da buna dikkati çektiler, *Punch* da dışında kalmadı, iki rakibin dönüşüne ilişkin olarak espri dolu sevimli bir yazı yayımladı.

Geriye artık, 5 Eylül'de Saint-Andrew çanlarının Virginia kenti üzerine ses dalgalarını var güçleriyle yaydıklarını söylemek kalıyor. Saygıdeğer O'Garth, Francis Gordon ve Jenny Hudelson'un nikahlarını, anne babalarının, iki ailenin dostlarının, kentin ileri gelenlerinin oluşturduğu bir topluluk önünde, o inanılmaz meteorun yeryüzü görüş alanındaki varlığından kaynaklanan onca kararsızlıktan sonra kıydı!

Ve kimse kuşku duymasın, heyecan içindeki hizmetçi Mitz, törende hazırdı ve de iki aydır hazır güzel giysisiyle çok sevimli Bayan Loo da!...

Ayrıca durum, Forsyth ve Hudelson aileleri için çok iyiye dönmüş olsa da Bay Seth Stanfort ve Bayan Arcadia Walker için de daha az iyi bir yön tutturmadı.

Bu kez ne at üstünde oldu ne de doğru ve eksiksiz doldurulmuş evraklarını birbirlerinin peşi sıra Yargıç Proth'un evine verdiler. Hayır! Kol kola oraya geldiler. Ve yargıç birkaç haftalık bir boşanmayla ayrılmış olan iki eski eşi yeniden evlendirerek görevini yerine getirdikten sonra önlerinde kibarca eğildi.

"Teşekkürler Bay Proth" dedi Bayan Stanfort.

"Ve elveda" diye ekledi Bay Seth Stanfort.

Ve bu saygıdeğer filozof bahçesine döneceği sırada yaşlı hizmetçisiyle başbaşa kaldığında,

"Onlara elveda, demeyip hoşçakalın demekle belki de daha iyi yapardım" diye belirtti.

Jules Verne, Dean Forsyth ve Sydney Hudelson adlı kahramanlarının, zaman zaman bir çıkar çatışması haline gelen bilimsel çekişmelerini alaycı bir dille anlatıyor okuyucuya. Olayın geçtiği dönemin değer yargılarına olan eleştirisel bakış açısıyla ve yarattığı karakterlerin kişilik özellikleriyle esprili üslubunu bir kez daha ortaya koyuyor. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, *Macellanya* ve *Yirminci Yüzyılda Paris* adlı iki Jules Verne klasiğinden sonra *Meteor Avı*'yla sizlerin karşısında...

ISBN 975-403-344-7

Fiyatı: 4.500.000 TL (KDV DAHİL)

4,50 YTL (KDV DAHİL)

Basılı fiyatından farklı satılamaz